

අනුරාධපුරයේ

ශ්‍රී

**ABHIDHAMMA
PITAKA**

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បារសី
និង
សេចក្តីប្រយោគាសាខ្មែរ
អនិច្ចប្បបិដក
ចាតុកថា បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ
៨៣

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុភមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិករិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

ABHIDHAMMAPIṬAKA

DHĀTUKATHĀ

PUGGALAPPAÑÑATTI

83

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជវិបសិ បួរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំម្ល៉ោះម្ល៉ោះ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលយំជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាភិយ្យភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធម៌ ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

VATT Botum Dhammayutt Sangkat Chatumuk Khan Daun Penh P.Penh

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាតិញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្លឹកច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

អភិធម្មបិដក

នាគកថា បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

៨៣

ព. ស. ២៥០៨

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មាតិកា

[១] សង្កហោ អសង្កហោ សង្កហិតេន អសង្ក-

ហិតំ អសង្កហិតេន សង្កហិតំ សង្កហិតេន សង្កហិតំ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតំ សម្មយោគោ វិប្បយោគោ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ។

មាតិកា^(១)

[១] ការសង្គ្រោះ^(២) ការមិនសង្គ្រោះ ការមិនសង្គ្រោះ មួយអង្វើ ដោយការសង្គ្រោះ ការសង្គ្រោះ មួយអង្វើ ដោយការមិនសង្គ្រោះ ការសង្គ្រោះមួយអង្វើ ដោយការសង្គ្រោះ ការមិនសង្គ្រោះ មួយអង្វើ ដោយការមិនសង្គ្រោះ ការប្រកបព្រម ការប្រាសចេញ

១- មាតិកាមាន ៥ គឺ ក-នយមាតិកា (មាតិការបស់ន័យ) ដែលលោកតម្កល់ទុកដោយ បទ ១៤ គឺ សង្គហោ អសង្គហោ ។ បេ។ វិប្បយុត្តេន សង្គហិតំ អសង្គហិតំ ។ ខ-អព្ពន្ធរមាតិកា (មាតិកាខាងក្នុង) ដែលលោកតម្កល់ទុកដោយបទ ១២៥ គឺ បញ្ចក្ខន្ធា ។ បេ ។ មនសិការោ ។ គ-នយមុខមាតិកា (មាតិកាជាប្រធានរបស់ន័យ) ដែលលោកតម្កល់ទុកដោយ បទ ៤ គឺ តីហិសង្គហោ តីហិអសង្គហោ ចត្វហិសម្បយោគោ ចត្វហិវិប្បយោគោ ។ ឃ-លក្ខណមាតិកា (មាតិកាសម្តែងនូវលក្ខណៈ) ដែលលោកតម្កល់ទុកដោយបទ ២ គឺ សភាគោ វិសភាគោ ។ ង-ពហិរមាតិកា (មាតិកាខាងក្រៅ) ដែលលោកបំប្រួញនូវតិកបទ ៦៦ និងទុកបទ២០០ ។ ច-សង្គ្រោះមាន៤ គឺ ក-ជាតិសង្គហា: (សង្គ្រោះដោយជាតិ) តួយ៉ាងជាតិក្សត្រ ជាតិព្រាហ្មណ៍ ជាតិអ្នកជួញប្រៃ ជាតិអ្នកគ្រូ ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សម្មាវាចា សម្មាភិក្ខុន្តា សម្មាអាជីវោ សង្គ្រោះចូលក្នុងសីលក្ខន្ធន្ត ។ ខ-សញ្ញាតិសង្គហា: (សង្គ្រោះរួមជាតិ) តួយ៉ាង ជាតិអ្នកដែនកោសល ជាតិអ្នកដែនមគធៈ ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ សង្គ្រោះចូលក្នុងសមាធិក្ខន្ធន្ត ។ គ-កិរិយាសង្គហា: (សង្គ្រោះតាមអំពើដែលគេ ធ្វើរួចមកហើយ) តួយ៉ាងអ្នកជិះដំរី អ្នកជិះសេះ អ្នកជិះរថ ឬក៏ធម៌ទាំង ២ នេះគឺ សម្មាទិដ្ឋិ និង សម្មាសង្កប្បោ សង្គ្រោះចូលក្នុងបញ្ញាខន្ធន្ត ។ ឃ-គណនសង្គហា: (សង្គ្រោះដោយ ការរាប់) តួយ៉ាង ចក្ខាយតនៈ រាប់ជារូបក្ខន្ធជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តំ វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តំ សម្ប-
 យុត្តេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តំ សង្កហិ-
 តេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តំ សម្បយុត្តេន សង្កហិតំ
 អសង្កហិតំ អសង្កហិតេន សម្បយុត្តំ វិប្បយុត្តំ
 វិប្បយុត្តេន សង្កហិតំ អសង្កហិតំ ។ បញ្ច-
 ក្ខន្ធា ទ្វាទសាយតនានិ អដ្ឋារស ធាតុយោ ចត្តារិ
 សទ្ធានិ ពារីសតិទ្ធិយានិ បដិច្ចសមុប្បាទោ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ
 ឥទ្ធិទាទា ចត្តារិ ឈានានិ ចតស្សោ អប្បមញ្ញា-
 យោ បញ្ចិទ្ធិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជស្សោ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា ចិត្តំ អធិមោក្ខោ មនសិការោ ។ តីហិ
 សង្កហោ តីហិ អសង្កហោ ចត្វហិ សម្បយោកោ
 ចត្វហិ វិប្បយោកោ ។ សកាកោ វិសកាកោ ។
 សព្វាបិ ធម្មសង្កណិ ធាតុកថាយ មាតិកាតិ ។

មាតិកា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការប្រកបព្រម ការប្រកបព្រម មួយ
អន្លើ ដោយការប្រាសចេញ ការប្រកបព្រម មួយអន្លើ ដោយការ
ប្រកបព្រម ការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការប្រាសចេញ
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការសង្គ្រោះ
ការសង្គ្រោះ និងការមិនសង្គ្រោះ មួយអន្លើ ដោយការប្រកបព្រម
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអន្លើ ដោយការមិនសង្គ្រោះ
ការសង្គ្រោះ និងការមិនសង្គ្រោះ មួយអន្លើ ដោយការប្រាសចេញ ។
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ សច្ចៈ ៤ ឥន្ទ្រិយ ២២ បដិច្ច-
សមុប្បាទ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥន្ទ្រិបាទ ៤ ឈាន ៤
អប្បមញ្ញា ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គមានអង្គ ៨
ដ៏ប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត អធិមោក្ខ (ការជឿ
ស៊ប់) មនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ។ ការសង្គ្រោះដោយបទ ៣^(១)
ការមិនសង្គ្រោះដោយបទ ៣ ការសមប្រកបដោយបទ^(២) ៤ ការប្រាស
ចេញចាកបទ ៤ ។ ធម៌មានចំណែកស្មើ ធម៌មានចំណែកមិនស្មើ ។
ធម្មសង្គណិទាំងអស់ ជាមាតិកា នៃធាតុកថា ។

ចប់ មាតិកា ។

១ បទ ៣ គឺ ខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ។ ២ បទ ៤ គឺ អរូបក្ខន្ធទាំង ៤ ។ អដ្ឋកថា។

សង្ខហាសង្ខហាបទនិទ្ទេសោ

[២] រូបក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយ-
តនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ រូបក្ខន្ធា
ឯកេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទស-
ហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតោ ។

[៣] វេទនាខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយ-
យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ វេទនា-
ខន្ធា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៤] សញ្ញាខន្ធា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយ-
យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ សញ្ញា-
ខន្ធា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

សង្កហាសង្កហាបទនិទ្ទេស

[២] រូបក្ខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៣] វេទនាខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ វេទនាខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤] សញ្ញាខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ សញ្ញាខន្ធសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៥] សដ្ឋារក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ
 តនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។ សដ្ឋា-
 រក្ខន្ធា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
 ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ទេហិ កតី-
 ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។
 វិញ្ញាណក្ខន្ធា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតោ ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
 ឯកានសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

[៧] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ទេ ច កតីហិ
 ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្ក-
 ហិតា ។ រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ទេ ច ដ្ឋីហិ ខន្ទេហិ
 ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតូហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៥] សង្ខារក្ខន្ធ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ សង្ខារក្ខន្ធ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ វិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៧] រូបក្ខន្ធ និងវេទនាខន្ធ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន
អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធនិងវេទនាខន្ធ សង្ខារដោយ
ខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៨] រូបក្ខន្ធា ច សញ្ញាខន្ធា ច ទ្វីហិ ខន្ធាហិ
ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធាហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩] រូបក្ខន្ធា ច សង្ខារក្ខន្ធា ច ទ្វីហិ ខន្ធា-
ហិ ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធាហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០] រូបក្ខន្ធា ច វិញ្ញាណក្ខន្ធា ច ទ្វីហិ
ខន្ធាហិ ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធា-
ហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[១១] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សញ្ញា-
ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធាហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា
ច សញ្ញាខន្ធា ច តីហិ ខន្ធាហិ ឯកានសហា-
យតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៨] រូបក្ខន្ធនិងសញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៩] រូបក្ខន្ធនិងសង្ខារក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១០] រូបក្ខន្ធនិងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៣ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១១] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងសញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ
ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និង
សញ្ញាខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២] រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សង្ខារ-
ក្ខន្ទោ ច តីហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣] រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច វិញ្ញា-
ណក្ខន្ទោ ច តីហិ ខន្ទេហិ ធានសហាយតនេហិ
អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤] រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សញ្ញា-
ខន្ទោ ច សង្ខារក្ខន្ទោ ច កតីហិ ខន្ទេហិ ក-
តីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សញ្ញាខន្ទោ ច
សង្ខារក្ខន្ទោ ច ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហា-
យតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[១២] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងសង្ខារក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៣] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណា
មួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ និងសង្ខារក្ខន្ធ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ
សញ្ញាខន្ធនិងសង្ខារក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១។

សង្គហាសង្គហបទំ

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥] រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សញ្ញា-
ខន្ទោ ច វិញ្ញាណក្ខន្ទោ ច ចត្តហិ ខន្ទេហិ ទ្វា-
នសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[១៦] រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សញ្ញា-
ខន្ទោ ច សដ្ឋារក្ខន្ទោ ច វិញ្ញាណក្ខន្ទោ ច ក-
តីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ រូបក្ខន្ទោ ច វេទនាខន្ទោ ច សញ្ញា-
ខន្ទោ សដ្ឋារក្ខន្ទោ ច វិញ្ញាណក្ខន្ទោ ច បញ្ចហិ
ខន្ទេហិ ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[១៥] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ និងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយ
អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៦] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ និងវិញ្ញា-
ណក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ និងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធនាមួយ មិនមែនមិន
សង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុ
ណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ-
 តនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ បញ្ចក្ខន្ធា
 បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[១៨] ចក្ខុយតនំ កតីហិ ខន្ទេហិ កតី-
 ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតំ ។ ចក្ខុ-
 យតនំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតូហិ
 ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតូហិ
 អសង្កហិតំ ។

[១៩] សោតាយតនំ យាណាយតនំ ជិញ្ញាយតនំ
 កាយាយតនំ រូបាយតនំ សឡាយតនំ កណ្តាយតនំ
 រសាយតនំ ផោដ្ឋញ្ញាយតនំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកាទស-
 ហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតំ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ បញ្ចក្ខន្ធ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៨] ចក្ខុយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩] សោតាយតនៈ ឃានាយតនៈ ជីវ្ហាយតនៈ កាយាយតនៈ រូបាយតនៈ សទ្ធាយតនៈ គន្ធាយតនៈ វសាយតនៈ ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[២០] មនាយតនំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[២១] ធម្មាយតនំ អសង្កហិតំ ខន្ទតោ បបេត្វា ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ឯកេន ខន្ទេន ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[២២] ចក្ខុយតនញ្ច សោតាយតនញ្ច ឯកេន ខន្ទេន ឌីហាយតនេហិ ឌីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៣] ចក្ខុយតនញ្ច ឃានាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច ឌីហាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច កាយាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច រូចាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច សន្ទាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច កន្ទាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច រសាយតនញ្ច ចក្ខុយតនញ្ច ដោជ្ជញ្ចាយតនញ្ច

សង្គហាសង្គហបទ

[២០] មនាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[២១] ធម្មាយតនៈ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២២] ចក្ខុយតនៈ និងសោតាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៣] ចក្ខុយតនៈ និងឃានាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈនិងជិវ្ហា-
យតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ និងកាយាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈនិងរូបាយតនៈ ១
ចក្ខុយតនៈ និងសទ្ធាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ និងគន្ធាយតនៈ ១
ចក្ខុយតនៈ និងវសាយតនៈ ១ ចក្ខុយតនៈ និងផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ១

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកោន ខន្ទោន ធូរិហាយតនេហិ ធូរិហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទហិ ទ-
សហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៤] ចក្ខុយតនព្វ មនាយតនព្វ ធូរិហិ
ខន្ទហិ ធូរិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ ខន្ទហិ
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៥] ចក្ខុយតនព្វ ធម្មាយតនព្វ អសង្កតំ
ខន្ទតោ បបេត្វា ចតុហិ ខន្ទហិ ធូរិហាយតនេហិ
ធូរិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ឯកោន ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦] ធានសាយតនានិ កតិហិ ខន្ទហិ កតិ-
ហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតានិ ។ ធាន-
សាយតនានិ អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទ-
ហិ ធានសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
តានិ ។ កតិហិ អសង្កហិតានិ ។ ន កេហិចិ ខន្ទហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៤] ចក្ខុយតនៈ និងមនាយតនៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៥] ចក្ខុយតនៈ និងធម្មាយតនៈ រៀរលែងព្រះនិព្វានជា
អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៦] អាយតនៈ ១២ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ អាយតនៈ ១២ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ

សង្គហាសង្គហបទំ

ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
អសង្កហិតានិ ។

[២៧] ចក្កុធាតុ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហា-
យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ចក្កុធាតុ
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ
ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[២៨] សោតធាតុ យានធាតុ ដិវ្ហាធាតុ
កាយធាតុ រូបធាតុ សទ្ធិធាតុ កន្ធិធាតុ រសធាតុ
ដោដ្ឋព្វធាតុ ចក្កុវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ
យានវិញ្ញាណធាតុ ដិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឯកេន ខន្ទេន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកាន-
សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៧] ចក្ខុធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២៨] សោតធាតុ យានធាតុ ជិវ្ហាធាតុ កាយធាតុ រូប-
ធាតុ សទ្ធុធាតុ គន្ធុធាតុ វសធាតុ ផោដ្ឋព្វធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
សោតវិញ្ញាណធាតុ យានវិញ្ញាណធាតុ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៩] ធម្មធាតុ អសង្ខតំ ខន្ធតោ បមេត្វា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៣០] ចក្កុធាតុ ច សោតធាតុ ច ឯកេន
 ខន្ធន ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣១] ចក្កុធាតុ ច យានធាតុ ច ចក្កុធាតុ
 ច ដ្យាយធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច កាយធាតុ ច ចក្កុធា-
 តុ ច រូបធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច សទ្ធិធាតុ ច
 ចក្កុធាតុ ច កន្ធិធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច រសធាតុ
 ច ចក្កុធាតុ ច ដោដ្ឋព្វធាតុ ច ឯកេន ខន្ធន
 ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៧] ធម្មធាតុ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធ
ចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៣០] ចក្ខុធាតុ និងសោតធាតុ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣១] ចក្ខុធាតុ និងឃានធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងជិវ្ហាធាតុ ១
ចក្ខុធាតុ និងកាយធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងរូបធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
សទ្ធាធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងគន្ធាធាតុ ១ ចក្ខុធាតុនិងរសធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ
និងផោដ្ឋព្វធាតុ ១ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៣២] ចក្កុជាតុ ច ចក្កុវិញ្ញាណជាតុ ច ទ្វី-
 ហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ
 ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[៣៣] ចក្កុជាតុ ច សោតវិញ្ញាណជាតុ
 ច ចក្កុជាតុ ច យានវិញ្ញាណជាតុ ច ចក្កុជាតុ
 ច ដិវាវិញ្ញាណជាតុ ច ចក្កុជាតុ ច កាយវិញ្ញា-
 ណជាតុ ច ចក្កុជាតុ ច មនោជាតុ ច ចក្កុជាតុ
 ច មនោវិញ្ញាណជាតុ ច ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយ-
 តនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ
 សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣៤] ចក្កុជាតុ ច ធម្មជាតុ ច អសង្កតំ
 ខន្ទតោ បបេត្វា ចតុហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ
 ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោ-
 ឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៣២] ចក្ខុធាតុ និងចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣៣] ចក្ខុធាតុ និងសោតវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
យានវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
កាយវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងមនោធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣៤] ចក្ខុធាតុ និងធម្មធាតុ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៥] អដ្ឋារស ធាតុយោ កតីហិ ខន្ទេហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 អដ្ឋារស ធាតុយោ អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣៦] ទុក្ខសច្ចំ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ទុក្ខសច្ចំ
 បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៣៧] សមុទយសច្ចំ មក្កសច្ចំ ឯកេន
 ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយោ សង្ក-
 ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៥] ធាតុទាំង ១៨ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ
 ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ធាតុទាំង ១៨ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៣៦] ទុក្ខសច្ច សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ទុក្ខសច្ច សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៣៧] សមុទយសច្ច និងមគ្គសច្ច សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហាសង្គហាបទំ

[៣៨] និរោធសច្ចំ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
 ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក័ហិតំ ។
 កតីហិ អសង្ក័ហិតំ ។ បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឯកាន-
 សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក័ហិតំ ។

[៣៩] ទុក្ខសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច បញ្ចហិ
 ខន្ទេហិ ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្ក័ហិតា ។ កតីហិ អសង្ក័ហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាយិចិ
 ធាតុហិ អសង្ក័ហិតា ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចញ្ច មក្កសច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខន្ទេហិ
 ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្ក័ហិតា ។
 កតីហិ អសង្ក័ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្ក័ហិតា ។

[៤១] ទុក្ខសច្ចញ្ច និរោធសច្ចញ្ច អសង្ក័តំ
 ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វានសហាយត-
 នេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្ក័ហិតា ។ កតីហិ
 អសង្ក័ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ច កាយិចិ ធាតុហិ អសង្ក័ហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៣៨] និរោធសច្ច មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណានីមួយឡើយ
សង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៣៩] ទុក្ខសច្ច និងសមុទយសច្ច សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចនិងមគ្គសច្ច សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤១] ទុក្ខសច្ច និងនិរោធសច្ច រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤២] ទុក្ខសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មគ្គស-
 ច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
 នេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣] ទុក្ខសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច និរោធស-
 ច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេ-
 ហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤] ទុក្ខសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មគ្គ-
 សច្ចញ្ច និរោធសច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤២] ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និងមគ្គសច្ច សង្ខារដោយ
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៣៤] ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និងនិរោធសច្ច រៀរលែង
ព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៤] ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច មគ្គសច្ច និងនិរោធសច្ច រៀរ
លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៤៥] ចត្តារិ សច្ចានិ កតីហិ ខន្ទេហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតានិ ។
 ចត្តារិ សច្ចានិ អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតានិ ។ កតីហិ អសង្កហិតានិ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតានិ ។

[៤៦] ចក្កុទ្ធិយំ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ចក្កុទ្ធិយំ
 ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ ឯ-
 កាទសាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៤៧] សោតិទ្ធិយំ យានិទ្ធិយំ ដិវ្ហិទ្ធិយំ
 កាយិទ្ធិយំ ឥត្តិទ្ធិយំ បុរិសិទ្ធិយំ ឯកេន ខន្ទេន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។
 កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ ឯកាទ-
 សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

សង្គហាសង្គហាបទ

[២៥] សច្ច ២ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ សច្ច ២ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
 ខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៦] ចក្ខុន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ចក្ខុន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[២៧] សោតិ្តន្ទ្រិយ ឃានិ្តន្ទ្រិយ ជីវ្ហិ្តន្ទ្រិយ កាយិ្តន្ទ្រិយ
 ភត្តិ្តន្ទ្រិយ បុរិសិ្តន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៨] មនិទ្ធិយំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយត-
នេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៤៩] ដីវិតិទ្ធិយំ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ តីហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៥០] សុខិទ្ធិយំ ទុក្ខិទ្ធិយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ
ទោមនស្សិទ្ធិយំ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ សទ្ធិទ្ធិយំ រិយិទ្ធិយំ
សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញិទ្ធិយំ អនញ្ញតញ្ញស្សា-
មីតិទ្ធិយំ អញ្ញិទ្ធិយំ អញ្ញាតារិទ្ធិយំ ឯកេន ខន្ទេន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។
កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកាន-
សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៥១] ចក្កុទ្ធិយញ្ច សោតិទ្ធិយញ្ច ឯកេន ខន្ទេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៨] មនិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៤៩] ជីវិតិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៥០] សុខិន្ទ្រិយ ទុក្ខិន្ទ្រិយ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ទោមន-
ស្សិន្ទ្រិយ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ សទ្ធិន្ទ្រិយ វិវិយិន្ទ្រិយ សតិន្ទ្រិយ សមា-
ធិន្ទ្រិយ បញ្ញិន្ទ្រិយ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ អញ្ញិន្ទ្រិយ និងអញ្ញាតា-
វិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៥១] ចក្ខុន្ទ្រិយ និងសោតិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១

សង្គហាសង្គហបទំ

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥២] ចក្កុទ្ធិយញ្ច ឃានិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិ-
យញ្ច ជីវិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច កាយិទ្ធិយញ្ច
ចក្កុទ្ធិយញ្ច ឥតិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច បុរិសិទ្ធិ-
យញ្ច ឯកេន ខន្ទេន ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ
ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៣] ចក្កុទ្ធិយញ្ច មនិទ្ធិយញ្ច ទ្វីហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ ទសហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៤] ចក្កុទ្ធិយញ្ច ជីវិតិទ្ធិយញ្ច ទ្វីហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

អាយតនៈ ២ ជាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ។

[៥២] ចក្ខុន្ទ្រិយ និងឃានិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ចក្ខុន្ទ្រិយ និងជីវ្ហន្ទ្រិយ ១
ចក្ខុន្ទ្រិយ និងកាយិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ចក្ខុន្ទ្រិយ និងឥត្តិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ចក្ខុន្ទ្រិយ និង
បុរិសិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ២ ជាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០
ជាតុ ១៦ ។

[៥៣] ចក្ខុន្ទ្រិយ និងមនិទ្ធិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ២ ជាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ។

[៥៤] ចក្ខុន្ទ្រិយ និងជីវិតិទ្ធិន្ទ្រិយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ២ ជាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ។

[៥៥] ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច សុខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិ-
 យញ្ច ទុក្ខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច សោមនស្សិន្ទ្រិ-
 យញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច ទោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច
 ឧបេក្ខិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច សន្ធិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុ-
 ន្ទ្រិយញ្ច រិយន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច សតិន្ទ្រិយញ្ច
 ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច សមាធិន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច បញ្ញាន្ទ្រិ-
 យញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយញ្ច
 ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច អញ្ញាន្ទ្រិយញ្ច ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច អញ្ញាតា-
 រិន្ទ្រិយញ្ច ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
 ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ
 ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥៦] ពារីសតិន្ទ្រិយានិ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតានិ ។ ពារី-
 សតិន្ទ្រិយានិ ចតូហិ ខន្ទេហិ សត្តហាយតនេហិ
 តេរសហិ ធាតូហិ សង្កហិតានិ ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតានិ ។ ឯកេន ខន្ទេន បញ្ចហាយតនេហិ បញ្ចហិ
 ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៥៥] ចក្កន្ទ្រិយ និងសុខិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងទុក្ខិន្ទ្រិយ ១
 ចក្កន្ទ្រិយ និងសោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ចក្ក-
 ន្ទ្រិយ និងឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និង
 វិយិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងសតិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងសមាធិន្ទ្រិយ ១
 ចក្កន្ទ្រិយ និងបញ្ញិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ ១
 ចក្កន្ទ្រិយ និងអញ្ញិន្ទ្រិយ ១ ចក្កន្ទ្រិយ និងអញ្ញាតារិន្ទ្រិយ ១ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥៦] ឥន្ទ្រិយ ២២ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ឥន្ទ្រិយ ២២ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៧ ធាតុ
 ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ៥ ធាតុ ៥ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៥៧] អវិជ្ជា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៨] អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ការា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកានស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៩] សង្ការប្បច្ចុយា វិញ្ញាណំ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយ-
តនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦០] វិញ្ញាណាប្បច្ចុយា ធាមរូបំ ចតុហិ ខន្ធហិ
ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦១] ធាមរូបប្បច្ចុយា សន្នាយតនំ ត្វីហិ

សង្គហាសង្គហបទ

[៥៧] អវិជ្ជាសង្ខារោដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្ខារោដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារោដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ
១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៨] សង្ខារ (កើតមាន) ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ សង្ខារោ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារោដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្ខារោដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៩] វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ សង្ខារោ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខារោដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារោដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៦០] នាមរូប (កើតមាន) ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សង្ខារោ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ខារោដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារោដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៦១] សឡាយតនៈ (កើតមាន) ព្រោះនាមរូប ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ទេហិ ឆហាយតនេហិ ធានសហិ ធាតូហិ សង្ក-
ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ តីហិ ខន្ទេហិ
ឆហាយតនេហិ ឆហិ ធាតូហិ អសង្កហិតំ ។

[៦២] សន្យាយតនប្បច្ចយា ជស្សោ ជស្ស-
ប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា
ឧទានានំ ឧទានានប្បច្ចយា កម្មករោ ឯកេន ខន្ទេន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតោ ។
កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកានស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

[៦៣] ឧបបត្តិករោ កាមករោ សញ្ញាករោ
បញ្ចរោការករោ បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។
កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតោ ។

[៦៤] រូបករោ បញ្ចហិ ខន្ទេហិ បញ្ចហាយ-
តនេហិ អដ្ឋហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ
អសង្កហិតោ ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ សត្តហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

[៦២] ផស្សៈ (កើតមាន) ព្រោះសឡាយតនៈ ជាបច្ច័យ
វេទនា (កើតមាន) ព្រោះផស្សៈ ជាបច្ច័យ តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះ
វេទនា ជាបច្ច័យ ឧបាទាន (កើតមាន) ព្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ កម្ម-
ភព (កើតមាន) ព្រោះឧបាទាន ជាបច្ច័យ សង្ខារដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៣] ឧបបត្តិភព កាមភព សញ្ញាភព បញ្ចវេការភព
សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយខន្ធណាមួយឡើយ
តែមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[៦៤] រូបភព សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៥ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារ ដោយខន្ធណា
មួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ ៧ ធាតុ ១០ ទេ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៦៥] អរូបកវោ នេវសញ្ញាណសញ្ញាកវោ
 ចតុវេការកវោ ចតុបិ ខន្ធហិ ធ្វីហាយតនេហិ
 ធ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៦៦] អសញ្ញាកវោ ឯកវេការកវោ ឯកេន
 ខន្ធន ធ្វីហាយតនេហិ ធ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។
 កតីហិ អសង្កហិតោ ។ ចតុបិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៦៧] ជាតិ ធ្វីហិ ខន្ធហិ ជរា ធ្វីហិ ខន្ធហិ
 មរណំ ធ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

[៦៨] សោកោ បរិទេវោ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ
 ឧទាយាសោ សតិប្បដ្ឋានំ សម្មប្បដានំ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក-
 ហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចតុបិ ខន្ធហិ

សង្គហាសង្គហបទ

[៦៥] អរូបភព នេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ចតុវេការភព
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៦៦] អសញ្ញាភព នឹងឯកវេការភព សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៦៧] ជាតិ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ ជរា សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ២ មរណៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ
១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៨] សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស
ឧបាយាស សតិប្បដ្ឋាន សម្មប្បធាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ
១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អ-
សង្កហិតំ ។

[៦៩] ឥទ្ធិចាទោ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
តីហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធា-
តូហិ អសង្កហិតោ ។

[៧០] ឈានំ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតីហិ
អសង្កហិតំ ។ តីហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតំ ។

[៧១] ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ បញ្ចុទ្ធិយានិ
បញ្ចុ ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អង្គខ្លីកោ
មក្កោ ផស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អដិមោក្ខោ
មនសិកាវោ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ
អសង្កហិតោ ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយ-
តនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦៧] ឥទ្ធិបាទ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៧០] ឈាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៧១] អប្បមញ្ញា ២ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧

មគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អធិ-
មោក្ខ មនសិការ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៧២] ចិត្តំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។
 ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៧៣] កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
 កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
 ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន
 នសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[៧៤] អព្យាកតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៧២] ចិត្ត សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។

[៧៣] ពួកធម៌ ជាកុសល និងពួកធម៌ ជាអកុសល សង្ខារ
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ ជាកុសល
និងពួកធម៌ជាអកុសល សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយត-
នៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៤] ពួកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៧៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ
 បន្ទាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៦] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
 ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ ធា-
 តុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៧៧] វិចាកា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហា-
 យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៨] វិចាកធម្មធម្មា សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកា
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៧៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៧៦] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

[៧៧] ពួកធម៌ ជាវិបាក សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៧៨] ពួកធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី និងពួកធម៌ដែល
សៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។

សង្គហាសង្គហបទំ

ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៧៩] នេវីចាកនវីចាកធម្មធម្មា អសង្កតំ
ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទហិ ធានសហាយត-
នេហិ តេសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៨០] ឧចាទិន្ទចាទានិយា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ទ-
ហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ ធាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ទហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្ក-
ហិតា ។

[៨១] អនុចាទិន្ទចាទានិយា ធម្មា បញ្ចហិ
ខន្ទហិ សត្តហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតូហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ទហិ បញ្ចហាយតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ អសង្ក-
ហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៩] ពួកធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយអាយតនៈណាមួយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ទេ ។

[៨០] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជា
ដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[៨១] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយ
អាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៨២] អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយា ធម្មា អសង្ក-
 លិដ្ឋាសង្កិលេសិកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨៣] អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកា ធម្មា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨៤] សវិតក្កុសវិចារា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតី-
 ហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
 នេហិ បន្ទុរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨៥] អវិតក្កុវិចារមត្តា ធម្មា បីតិសហាគតា ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៨២] ពួកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ មិន សៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៨៣] ពួកធម៌ មិនសៅហ្មង តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ណាមួយឡើយ ។

[៨៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៨៥] ពួកធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ និងពួកធម៌ ប្រកបដោយបីតិ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៨៦] អរិតក្ការិចារា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ធានសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[៨៧] សុខសហាគតា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ធូហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធូហិ ខន្ធហិ ទសហាយ-
 តនេហិ បន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨៨] ឧបេក្កាសហាគតា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ធូហាយតនេហិ សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធូហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៨៩] ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ការនាយ
 បហាតព្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា
 ធម្មា ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មា អចយ-
 តាមិដោ ធម្មា អបចយតាមិដោ ធម្មា សេក្កា ធម្មា
 អសេក្កា ធម្មា មហាគ្គតា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ

សង្គហាសង្គហបទ

[៨៦] ពួកធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ រៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[៨៧] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៨៨] ពួកធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

[៨៩] ពួកធម៌ គួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ គួរលះដោយ
ភាវនា ពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មានហេតុ
គួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ពួកធម៌
ដល់នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង ពួកធម៌ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌
ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ ដល់នូវសភាពធំ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតី-
ហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយត-
នេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៩០] នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តញ្ច ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ការាយ បហា-
តញ្ចហេតុកា ធម្មា នេវាចយកាមិដោ នាបចយកា-
មិដោ ធម្មា នេវ សេក្ខា នាសេក្ខា ធម្មា អសង្កតំ
ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយត-
នេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៩១] បរិត្តា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទស-
ហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតូហិ អសង្ក-
ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៩០] ពួកធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
ការវនា ពួកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវនា ពួកធម៌ មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្សឹកពូនឡើង ពួកធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល មិន
មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩១] ពួកធម៌ មានសភាពតូចត្រូវ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៩២] អប្បមាលា ធម្មា បណីតា ធម្មា អ-
 សង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វីហា-
 យតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៣] បរិត្តារម្មណា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៤] មហាក្កតារម្មណា ធម្មា អប្បមាលារម្មណា
 ធម្មា ហីនា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្មត្តនិ-
 យតា ធម្មា មក្ការម្មណា ធម្មា មក្កហេតុកា ធម្មា
 មក្កាធិបតីនោ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេហិ
 ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហាបទ

[៧២] ពួកធម៌ មិនមានប្រមាណ និងពួកធម៌ ដ៏ឧត្តម រៀរ
 លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៣] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៧៤] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ មាន
 អារម្មណ៍មិនមានប្រមាណ ពួកធម៌ ថោកទាប ពួកធម៌ មានសភាព
 ខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ មានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៩៥] មជ្ឈិមា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វា-
 ទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អ-
 សង្កហិតា ។

[៩៦] អនិយតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ ប-
 មេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៧] ឧប្បជ្ជា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩៨] អនុប្បជ្ជា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ សត្ត-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ បញ្ច-
 ហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៩៥] ពួកធម៌ ជាកណ្តាល សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៦] ពួកធម៌ មិនទៀង រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៧] ពួកធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៩៨] ពួកធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[៩៩] ឧប្បាទិណោ ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[១០០] អតីតា ធម្មា អនាគតា ធម្មា
 បច្ចុប្បន្នា ធម្មា អជ្ឈត្តា ធម្មា ពហិទ្ធា ធម្មា អជ្ឈត្ត-
 ពហិទ្ធា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
 អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អា-
 យតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០១] ពហិទ្ធា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[៩៩] ពួកធម៌ ដែលប្រុងនឹងកើតឡើង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[១០០] ពួកធម៌ ជាអតីត ពួកធម៌ ជាអនាគត ពួកធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ ទាំងខាងក្នុង
ទាំងខាងក្រៅ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១០១] ពួកធម៌ ខាងក្រៅ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១០២] អតីតារម្មណា ធម្មា អនាគតារម្មណា
 ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១០៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អន្សត្តារម្មណា
 ធម្មា ពហិទ្ធារម្មណា ធម្មា អន្សត្តពហិទ្ធារម្មណា
 ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធា-
 តុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯ-
 កេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១០៤] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១០២] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត និងពួកធម៌ មាន
អារម្មណ៍ជាអនាគត សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១០៣] ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ មាន
អារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ មាន
អារម្មណ៍ខាងក្នុង និងខាងក្រៅ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[១០៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១០៥] អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន នវហាយតនេហិ នវហិ ធាតូហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ
 តីហាយតនេហិ នវហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[១០៦] អនិទស្សនាប្បដិយា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ទតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ
 អដ្ឋហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ
 ទសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[១០៧] ហេតូ ធម្មា ហេតូ ចេវ សហេតុ-
 កា ច ធម្មា ហេតូ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តា ច
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[១០៨] ន ហេតូ ធម្មា អហេតុកា ធម្មា ហេតុ-
 វិប្បយុត្តា ធម្មា ន ហេតូ អហេតុកា ធម្មា អសង្កតំ

សង្គហាសង្គហបទ

[១០៥] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៩ ធាតុ ៩ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៣
ធាតុ ៩ ។

[១០៦] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ រឿរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិន
សង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ទេ ។

[១០៧] ពួកធម៌ ជាហេតុ ពួកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១០៨] ពួកធម៌ មិនមែនហេតុ ពួកធម៌ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ មិនមែនហេតុ
ទាំងមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ រឿរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហា-
 យតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតូហិ អ-
 សង្កហិតា ។

[១០៩] សហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា
 ធម្មា សហេតុកា ចេវ ន ច ហេតូ ធម្មា^(១) ហេតុ-
 សម្បយុត្តា ចេវ ន ច ហេតូ ធម្មា ន ហេតូ
 សហេតុកា ធម្មា ចតូហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ
 ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[១១០] សប្បច្ចយា ធម្មា សង្កតា ធម្មា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

១ ឱ. ហេតុកា ចេវ ន ហេតុធម្មា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
មួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១០៧] ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ប្រកប
ដោយហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែន
ហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ មិន
មែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១១០] ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ពួកធម៌ ជាសង្ខតៈ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ
ណាមួយឡើយ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១១១] អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្កតា ធម្មា
 ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ឯកោនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឯកោនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១២] សនិទស្សនា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកោនស-
 ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១៣] អនិទស្សនា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ឯកោនសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ឯកោនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១១៤] សប្បដិយា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វិហា-
 យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១១១] ពួកធម៌ មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌ ជាអសង្ខតៈ មិនសង្ខ្រោះ ដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែសង្ខ្រោះដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១១២] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការឃើញ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១១៣] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[១១៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១១៥] អប្បដិយា ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១៦] អរូបិណោ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១៧] អរូបិណោ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ បមេត្វា
 ចតុហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១១៨] លោកិយា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១១៥] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិន
សង្ខារដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយអាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ទេ ។

[១១៦] ពួកធម៌ មានរូប សង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១១៧] ពួកធម៌ មិនមានរូប រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

[១១៨] ពួកធម៌ ជាលោកិយ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
ខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិន
សង្ខារដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១១៩] លោកុត្តរា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បបេត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២០] កេនចិ វិញ្ញេយ្យា ធម្មា កេនចិ ន
 វិញ្ញេយ្យា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២១] អាសវា ធម្មា អាសវា ចេវ សាសវា
 ច ធម្មា អាសវា ចេវ អាសវសម្បយុត្តា ច ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហាបទ

[១១៩] ពួកធម៌ ជាលោកុត្តរ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

[១២០] ពួកធម៌ ដែលគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ពួក
 ធម៌ ដែលមិនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ វៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២១] ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ទេ ។

[១២២] នោ អាសវា ធម្មា អាសវីប្បយុត្តា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៣] សាសវា ធម្មា សាសវា ចេវ នោ
 ច អាសវា ធម្មា អាសវីប្បយុត្តា សាសវា ធម្មា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៤] អនាសវា ធម្មា អាសវីប្បយុត្តា អ-
 នាសវា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១២២] ពួកធម៌ មិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយ ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២៣] ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២៤] ពួកធម៌ មិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១២៥] អាសវសម្បយុត្តា ធម្មា អាសវសម្ប-
 យុត្តា ចេវ នោ ច អាសវា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 សោន្យសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៦] សញ្ញោជនា ធម្មា ភន្តា ធម្មា ឱយា
 ធម្មា យោកា ធម្មា ជីវណា ធម្មា បរាមាសា ធម្មា
 បរាមាសា ចេវ បរាមជ្ជា ច ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ ឯកាទស-
 ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៧] នោ បរាមាសា ធម្មា បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហាបទ

[១២៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១២៦] ពួកធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ ជាគន្លុះ ពួកធម៌ ជាឱយៈ ពួកធម៌ ជាយោគៈ ពួកធម៌ ជានីវរណៈ ពួកធម៌ ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលផង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១២៧] ពួកធម៌ មិនមែនបរាមាសៈ ពួកធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១២៨] បរាមជ្ជា ធម្មា បរាមជ្ជា ចេវ ជោ
 ច បរាមាសា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា បរាមជ្ជា
 ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១២៩] អបរាមជ្ជា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា
 ធម្មា អបរាមជ្ជា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា
 ចត្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៣០] បរាមាសសម្បយុត្តា ធម្មា ចត្វហិ
 ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១២៨] ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈស្ទាបអង្កែល ពួកធម៌ ដែល
 គ្រាន់តែបរាមាសៈស្ទាបអង្កែល តែមិនមែនជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ ប្រាស
 ចាកបរាមាសៈ តែបរាមាសៈស្ទាបអង្កែល សង្ខារៈដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្ខារៈដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារៈដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារៈដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២៩] ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈមិនស្ទាបអង្កែល ពួកធម៌ ប្រាស
 ចាកបរាមាសៈ ពួកធម៌ ដែលបរាមាសៈមិនស្ទាបអង្កែល រៀរលែង
 ព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារៈដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារៈ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៣០] ពួកធម៌ ប្រកបដោយបរាមាសៈ សង្ខារៈដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្ខារៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១៣១] សារម្មណា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣២] អនារម្មណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា ឯកេន ខន្ធន ឯកានសហាយតនេហិ
 ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៣] ចិត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯ-
 កេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាន-
 សហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៤] នោ ចិត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយតនេហិ
 ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៣១] ពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ជាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ។

[១៣២] ពួកធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ រៀរលែងព្រះនិព្វានជា
អសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
ជាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ។

[១៣៣] ពួកធម៌ គឺចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ជាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១១ ។

[១៣៤] ពួកធម៌ មិនមែនចិត្ត រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ជាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៣៥] ចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋា ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ត្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយត-
 នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៦] អចេតសិកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
 បមេត្វា ត្វីហិ ខន្ទេហិ ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋារ-
 សហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 តីហិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កា-
 ហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៧] ចិត្តវិប្បយុត្តា ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បមេត្វា ឯកេន ខន្ទេន
 ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ
 ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៣៥] ពួកធម៌ គឺចេតសិក ពួកធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ ច្រឡំដោយចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៣៦] ពួកធម៌ មិនមែនចេតសិក រៀរលែងព្រះនិព្វានជា អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៣៧] ពួកធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ មិនច្រឡំដោយចិត្ត រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយ ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១៣៨] ចិត្តសមុជ្ជាណ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឆហាយតនេហិ ឆហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ឆហាយតនេហិ
ឆ្វាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៩] នោ ចិត្តសមុជ្ជាណ ធម្មា នោ ចិត្តស-
ហាភុនោ ធម្មា នោ ចិត្តានុបរិវត្តិនោ ធម្មា អសង្កតំ
ខន្ធតោ បបេត្វា ធូហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ
អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ តីហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤០] ចិត្តសហាភុនោ ធម្មា ចិត្តានុបរិវត្តិនោ
ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ធន ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤១] ចិត្តសំសដ្ឋសមុជ្ជាណ ធម្មា ចិត្តសំ-
សដ្ឋសមុជ្ជានសហាភុនោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុជ្ជាណ-
នុបរិវត្តិនោ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន

សង្គហាសង្គហបទ

[១៣៨] ពួកធម៌ មានចិត្តជាសមុដ្ឋាន សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ១២ ។

[១៣៩] ពួកធម៌ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ មិនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត រៀរលែងព្រះនិព្វានជា
អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះ ដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤០] ពួកធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៤១] ពួកធម៌ ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌
ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ដែលច្រឡំ
ទាំងតាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធូហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤២] នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកុនោ ធម្មា នោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិនោ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បមេត្វា ធូហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៣] អដ្ឋត្តិកា ធម្មា ធូហិ ខន្ទេហិ ឆហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ទេហិ ឆហាយតនេហិ ឆហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៤] ពាហិរា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បមេត្វា ចតុហិ ខន្ទេហិ ឆហាយតនេហិ ឆហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ឆហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៤២] ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ ទាំងមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត
ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ ទាំងមិនតាំងឡើង ទាំងមិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ពួកធម៌ ដែលមិនច្រឡំ ទាំងមិនតាំងឡើង ទាំងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ តែមិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤៣] ពួកធម៌ ខាងក្នុង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៦
ធាតុ ១២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

[១៤៤] ពួកធម៌ ខាងក្រៅ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦
ធាតុ ១២ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១៤៥] ឧទាទា ធម្មា ឯកោន ខន្ទោន ទស-
ហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ទហិ ត្វីហាយតនេហិ
អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៦] ឆោ ឧទាទា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទហិ តីហាយតនេហិ នវហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ទហិ នវហាយតនេហិ នវហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[១៤៧] ឧទាទិដ្ឋា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ទហិ ឯកា-
ទសហាយតនេហិ សត្តវសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទហិ ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[១៤៨] អនុទាទិដ្ឋា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទហិ សត្តហាយតនេហិ អដ្ឋ-
ហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ន កេហិចិ ខន្ទហិ បញ្ចហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៤៥] ពួកធម៌ ដែលប្រកាន់មាំ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៤៦] ពួកធម៌ ដែលមិនប្រកាន់មាំ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៣ ធាតុ ៩ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៩ ធាតុ ៩ ទេ។

[១៤៧] ពួកធម៌ ដែលកម្មក្តិលសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[១៤៨] ពួកធម៌ ដែលកម្មក្តិលសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យករៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៤៩] ឧបាទានា ធម្មា កិលេសា ធម្មា
 កិលេសា ចេវ សង្កិលេសិកា ច ធម្មា កិលេសា
 ចេវ សង្កិលិដ្ឋា ច ធម្មា កិលេសា ចេវ កិលេ-
 សសម្បយុត្តា ច ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយត-
 នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥០] នោ កិលេសា ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋា
 ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
 អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អា-
 យតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥១] សង្កិលេសិកា ធម្មា សង្កិលេសិកា
 ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា
 សង្កិលេសិកា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៤៩] ពួកធម៌ ដែលប្រកាន់មាំ ពួកធម៌ ជាកិលេស ពួកធម៌ ជាកិលេស ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ ជាកិលេស ទាំងជា សភាវៈសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៥០] ពួកធម៌ មិនមែនកិលេស ពួកធម៌ មិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ប្រាសចាកកិលេស រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅ អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន មែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥១] ពួកធម៌ គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ គ្រាន់ តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ ប្រាស ចាកកិលេស តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយ

សង្គហាសង្គហបទំ

អាយតនេហិ ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥២] អសង្កិលេសិកា ធម្មា កិលេសវិប្ប-
យុត្តា អសង្កិលេសិកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេ-
ត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វិហាយតនេហិ ត្វិហិ ធាតុហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
នសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៣] សង្កិលិដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា
ធម្មា សង្កិលិដ្ឋា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា កិ-
លេសសម្បយុត្តា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ត្វិហាយតនេហិ ត្វិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន នសហា-
យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ការ-
នាយ បហាតព្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា
ធម្មា ការនាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ត្វិហាយតនេហិ ត្វិហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន នស-
ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥២] ពួកធម៌ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ ប្រាស
ចាកកិលេស ពួកធម៌ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង រៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៣] ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ប្រកបដោយ
កិលេស ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួក
ធម៌ដែលគ្រាន់តែប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៤] ពួកធម៌ គួរលះដោយទស្សនៈ (ការឃើញនូវព្រះនិព្វាន
ជាដំបូង គឺសោតាបត្តិមគ្គ) ពួកធម៌ គួរលះដោយភាវនា គឺ មគ្គ ៣
ខាងលើ ពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មានហេតុគួរ
លះដោយភាវនា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៥៥] ន ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ន
 ការាយ បហាតព្វា ធម្មា ន ទស្សនេន បហា-
 តព្វហេតុកា ធម្មា ន ការាយ បហាតព្វហេតុកា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៥៦] សវិតក្កា ធម្មា សវិចារា ធម្មា ចតុហិ
 ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ បន្ទាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៧] អវិតក្កា ធម្មា អវិចារា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៥៥] ពួកធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មិនគួរលះ
 ដោយការវនា ពួកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មាន
 ហេតុមិនគួរលះដោយការវនា រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
 ខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥៦] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ
 សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្ខារដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[១៥៧] ពួកធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ មិនមានវិចារៈ រៀរ
 លែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខារដោយធាតុ ១ ទេ ។

សង្គហាសង្គហបទំ

[១៥៨] សប្បីតិកា ធម្មា បីតិសហគតា ធម្មា
ចតុហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន
នសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៩] អប្បីតិកា ធម្មា ន បីតិសហគតា
ធម្មា ន សុខសហគតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
បមេត្វា បព្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វានសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយ-
តនេហិ ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦០] សុខសហគតា ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ នសហាយតនេហិ
បន្ទរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦១] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ នសហា-
យតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៥៨] ពួកធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៩] ពួកធម៌ មិនមានបីតិ ពួកធម៌ មិនច្រឡំដោយបីតិ ពួក
ធម៌ មិនប្រកបដោយសុខ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៦០] ពួកធម៌ ច្រឡំដោយសុខ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[១៦១] ពួកធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៦២] ន ឧបេក្កាសហគតា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ តេសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៣] កាមាវចរា ធម្មា បរិយាបន្នា ធម្មា
 សនុត្តរា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយត-
 នេហិ អដ្ឋាវសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៤] ន កាមាវចរា ធម្មា អបរិយាបន្នា
 ធម្មា អនុត្តរា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 ចតុហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៦២] ពួកធម៌ មិនច្រឡំដោយឧបេក្ខា វៀរលែងព្រះនិព្វាន
ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារ
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ
តែមិនសង្ខារដោយធាតុ ៥ ។

[១៦៣] ពួកធម៌ ជាកាមាវចរ ពួកធម៌ ជាបរិយាបន្នៈ
(រាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ) ពួកធម៌ ជាសន្តត្តរៈ (ប្រកបដោយការវើខ្លួនឡើង)
សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិន
សង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខារដោយធាតុណា
មួយឡើយ ។

[១៦៤] ពួកធម៌ មិនមែនកាមាវចរ ពួកធម៌ ជាអបរិយាបន្នៈ
(មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ) ពួកធម៌ ជាអនុត្តរៈ (មិនប្រកបដោយការវើ
ខ្លួនឡើង) វៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហាបទំ

[១៦៥] រូចាវចរា ធម្មា អរូចាវចរា ធម្មា
 និយ្យានិកា ធម្មា និយតា ធម្មា សរណា ធម្មា ចតុហិ
 ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៦] ន រូចាវចរា ធម្មា ន អរូចាវចរា ធម្មា
 អនិយ្យានិកា ធម្មា អនិយតា ធម្មា អរណា ធម្មា
 កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ អរណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
 បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 សហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហាបទនិទ្ទេសោ និទ្ទិតោ ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១៦៥] ពួកធម៌ ជាអរូបារាជ ពួកធម៌ ជាអរូបារាជ ពួកធម៌ ជា
គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ ទៀង ពួកធម៌ ដែលប្រកបដោយសត្រូវ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៦៦] ពួកធម៌ មិនមែនជាអរូបារាជ ពួកធម៌ មិនមែនជាអរូបា-
រាជ ពួកធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ មិនទៀង ពួកធម៌
មិនមែនជាសត្រូវ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ មិនមែនជាសត្រូវ រឿរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

ចប់ សង្គហាសង្គហបទនិទ្ទេស ។

សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៦៧] ចក្ខុយតនេន យេ ធម្មា ។ មេ ។
ដោដ្ឋញាយតនេន យេ ធម្មា ចក្ខុធាតុយា យេ
ធម្មា ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ
ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។ តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេ-
ហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៨] ចក្កុវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
សោតវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា យានវិញ្ញាណ-
ធាតុយា យេ ធម្មា ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
កាយវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា មនោធាតុយា
យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធស-
ង្កហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្ក-
ហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ ឆ្វាទសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

សង្គហិតេន អសង្គហិតបទនិទ្ទេស

[១៦៧] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយដោដ្ឋព្វាយតនៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយចក្ខុធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយដោដ្ឋព្វធាតុ
ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយ-
តនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៦៨] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌
ណា សង្គ្រោះដោយសោតវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
យានវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយកាយវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
មនោធាតុ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយ
ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១២ ។

សង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

[១៦៩] ចក្កន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សោតិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា ឃានិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ជីវិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា កាយិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ឥតិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 តិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧០] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេ-
 ការកវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ តិហាយ-
 តនេហិ នវហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧១] បរិទេវេន យេ ធម្មា សនិទស្សន-
 សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 តិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

[១៦៧] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយចក្ខុន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយសោតិ្តន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឃានិ្តន្ទ្រិយ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយជិវ្ហិ្តន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយកាយិ្តន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយតត្តិ្តន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 បុរិសិ្តន្ទ្រិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧០] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអសញ្ញាកត ពួកធម៌
 ណា សង្គ្រោះដោយភពមានខន្ធ ១ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
 មិនសង្គ្រោះ ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៣ ធាតុ ៩ ។

[១៧១] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៧២] អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៣] សនិទស្សនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៧៤] សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ឧទាទាធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហាយត-
 នេហិ កតីហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។ តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧២] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មិនប្រកបដោយ
ការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
ដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៧៣] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ប្រកបដោយ
ការឃើញ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧៤] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកឧបាទាធម៌ ដោយខន្ធសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ
ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

ទសាយតនា សត្តរស ធាតុយោ សត្តិទ្រិយា អ-
សញ្ញាករោ ឯករោការករោ បរិទេវោ សនិទស្សន-
សប្បដិយំ អនិទស្សនំ បុនវេ សប្បដិយំ ឧចាទាតិ ។

សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៧៥] វេទនាខន្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ទេន
យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ទេន យេ ធម្មា សមុទយសច្ចេន
យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក័ហោន
អសង្កហិតា អាយតនសង្ក័ហោន សង្កហិតា ធាតុ-
សង្ក័ហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ
កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បរេត្វា តីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៦] និរោទសច្ចេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក័-
ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក័ហោន សង្កហិតា
ធាតុសង្ក័ហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទ

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៧ ឥន្ទ្រិយ ៧ អសញ្ញាកត ឯកវេកា-
ភត សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ធម្មជាតិប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ និងធម្មជាតិមិនប្រកបដោយការឃើញ ឈ្មោះថា
សប្បដិយធម៌ ឈ្មោះថា ឧបាទាធម៌ទៀតផង ។

ចប់ សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស

[១៧៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនាខន្ធ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសមុទយសច្ច
ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្រ្គោះ
ដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ធម៌ទាំងនោះ
សង្រ្គោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌
នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយនិរោធសច្ច ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ
ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៧៧] ដីវិតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បបេត្វា ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកោនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៨] ឥត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោម-
 នស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ឧបេត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា រិយិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញាតារិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេន
 យេ ធម្មា សទ្ធាយតនប្បច្ចយា ផស្សេន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៧៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយជីវិតិទ្ធិយ ដោយ
ខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ-
សង្គហៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធ
ចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឥតិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្គ្រោះដោយបុរិសិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសុខិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយទុក្ខិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយសោមនស្សិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយទោមនស្សិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឧបេក្ខិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយសទ្ធិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវិរិយិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្គ្រោះដោយសតិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសមាធិ-
ទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយបញ្ញិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអញ្ញិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអញ្ញាតារិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

ធម្មប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា
 តណ្ហាយ យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានេន
 យេ ធម្មា ឧទាទានប្បច្ចយា កិម្មកវេន យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៧៧] ជាតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ ធម្មា
 មរណេន យេ ធម្មា ល្អានេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បបេត្វា ដ្ឋិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨០] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា
 នោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧទាយាសេន យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយកម្មភព ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយ
អាយតនសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ទាំងនោះ រៀរ
លែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយជាតិ ពួកធម៌ណា
មិនសង្គ្រោះដោយជរា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមរណៈ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយឈាន ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយ
អាយតនសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែង
ព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសេចក្តីសោក ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយទោម-
នស្ស ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឧបាយាសៈ (សេចក្តីតានតឹងចិត្ត)

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន យេ
 ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ
 យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ
 ពោជ្ឈន្ត្តេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន
 យេ ធម្មា ជស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា អធិ-
 មោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា
 ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ ស-
 ហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ
 ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បបេត្វា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយសម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយតន្ត្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវេទនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយចេតនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ (ការជឿស៊ីប៉ា)
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយខន្ធសង្គហៈ
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌
 នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

[១៨១] អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨២] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា អ-
 សង្កតំ ខន្ធតោ បរេត្វា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨៣] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្ធហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិកេន សង្កហិតបទ

[១៨១] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមានបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមានបច្ច័យតាក់តែង ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុ-
 សង្កហៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨២] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាអាសវៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតន-
 សង្កហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។

[១៨៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាយោគៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ដីវណោហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ចេវ បរាមដ្ឋេហិ ច ធម្មហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨៤] ចេតសិកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានាណុបរិវត្តិហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ជាបរាមាសៈ ទាំងជាធម្មជាតិដែលបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨២] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាចេតសិក
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាម
 ចិត្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះ
 ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

[១៨៥] ចិត្តសហគ្រហ្មិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[១៨៦] ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សេហិ ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសេហិ ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ
 ធម្មា កតិហិ ខន្ធមិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បេត្វា តិហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទ

[១៨៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ដោយខន្ធសង្កហៈ តែសង្ខារដោយអាយតនសង្កហៈ សង្ខារដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធណានីមួយ តែសង្ខារ
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិន
សង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ សង្ខារដោយអាយតនសង្កហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ
ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

ចប់ អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៨៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្ក-
 ហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហាយត-
 នេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា សង្កហិតា ។

[១៨៨] ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សុខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ទោម-
 នស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខុបេក្ខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សន្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា រិយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា

សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស

[១៨៧] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌
ណា សង្គ្រោះដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយ
អាយតនសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ
សង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន
អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៨] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឥត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយបុរិសិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសុខិន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
សោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
សទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយវិរិយិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយសត្តិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសមាធិន្ទ្រិយ

សង្កហិតេន សង្កហិតបទំ

បញ្ញាត្រិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិ ត្រិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញាត្រិយេន យេ ធម្មា អញ្ញាតា-
 វិត្រិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជា-
 បច្ចយា សង្ខារេន យេ ធម្មា សទ្យាយតនប្បច្ច-
 យា ផស្សេន យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ
 យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានេន យេ ធម្មា
 ឧទាទានប្បច្ចយា^(១) កម្មភវេន យេ ធម្មា សោ-
 កេន យេ ធម្មា បរិទេវេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន
 យេ ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧទាយាសេន
 យេ ធម្មា សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដានេន
 យេ ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥត្រិ-
 យេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា
 សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន
 មក្កេន យេ ធម្មា ផស្សេន យេ ធម្មា ចេត-
 នាយ យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិ-
 ការេន យេ ធម្មា ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឱ.ម. អយំ បាហោ ន ទិស្សតិ ។

សង្កហិតេន សង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយបញ្ញាទ្រុយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអនញ្ញា-
 តញ្ញាស្សាមីតិទ្រុយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអញ្ញាទ្រុយ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយអញ្ញាតារិទ្ធរិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអវិជ្ជា ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
 ដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 ឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយកម្មកត
 ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសោក ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយបរិទេវៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយទោមនស្ស ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបាយាសៈ
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
 សម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយតទ្រុយ ៥ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពលៈ ៥ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយមគ្គ
 មានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
 សង្គ្រោះដោយចេតនា ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌
 ណា សង្គ្រោះដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ហេតុហិ ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ហេតុហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សញ្ញា-
 ជនេហិ យេ ធម្មា កន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ឱមេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា យោកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ជីវលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទាទានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិ-
 លេសេហិ ចេវ សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ
 ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្ក-
 ហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
 ណា សង្ខារដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយ
 ធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ណា
 សង្ខារដោយធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជានីវរណៈ
 ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា សង្ខារ
 ដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ពួក
 ធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ
 ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស
 ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្ខារដោយអាយតនសង្គហៈ សង្ខារដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធ-
 សង្គហៈ សង្ខារដោយអាយតនសង្គហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

៦៧

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯ-
កាយ ធាតុយា សង្កហិតា^(១) ។

សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[១៨៩] រូបក្ខន្ធនេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អ-
សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធសិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

១ ឱ. ឥតោ បរំ ទ្វេ សច្ចា បណ្ណវសិទ្ធិនិយានិ ឯកាទស បដិច្ចសមុប្បាទា ឧទ្ធុ
បុន ឯកាទស គោច្ចកបទំ ឯត្ថ តីសវិធីន្តីតិ ឥមេ បាហា ទិស្សន្តិ ។

អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

ចប់ សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស

[១៨៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយរូបក្នុង ដោយ

ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ

ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយ

ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ

ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ

ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១

អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៩០] វេទនាខន្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ទេន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ទេន យេ ធម្មា ខន្ទសង្ក័ហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្ក័ហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្ក័ហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្ត-
 រសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩១] វិញ្ញាណក្ខន្ទេន យេ ធម្មា មនាយ-
 តនេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា មនិច្ឆ័យេន យេ ធម្មា ខន្ទ-
 សង្ក័ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក័ហោន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្ក័ហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកាទស-
 ហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩២] ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
 ដោដ្ឋព្វាយតនេន យេ ធម្មា ចក្កធាតុយា យេ
 ធម្មា ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុយា យេ ធម្មា
 ខន្ទសង្ក័ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក័ហោន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៩០] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនាខន្ធ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសង្ខារក្នុង ដោយខន្ធន៍សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩១] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវិញ្ញាណក្នុង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនាយតនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 មនោធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនិន្រ្ទិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
 សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[១៩២] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយដោដ្ឋព្វាយតនៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយចក្ខុធាតុ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ដោដ្ឋព្វធាតុ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្គហៈ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ត្វិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៣] ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មធាតុ-
យា យេ ធម្មា ឥត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិ-
យេន យេ ធម្មា ដីរិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា
ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៤] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
យេ ធម្មា និរោធសច្ចេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ត្វិហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៥] ចក្កុទ្ធិយេន យេ ធម្មា ។ ថេ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

មិនសង្ខារៈដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារៈដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៩៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម្មាយតនៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈ
ដោយឥត្តិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយបុរិសិន្រ្ទិយ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយជីវិតិន្រ្ទិយ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
សង្ខារៈដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារៈ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៩៤] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយសមុទយសច្ច ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយ
និរោធសច្ច ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយអាយតនសង្កហៈ
មិនសង្ខារៈដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារៈដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[១៩៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយចក្កន្រ្ទិយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កាយិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិ-
តា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន
អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
ចតុហិ ខន្ធមហិ ដ្ឋិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ^(១) ធាតុហិ
អសង្កហិតា^(២) ។

[១៧៦] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោ-
មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ឧបេក្ខិទ្ធិយេន យេ
ធម្មា សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា រិយិទ្ធិយេន យេ
ធម្មា សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិយេន យេ
ធម្មា បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សាមិ-
តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
អញ្ញាតារិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា

១ ឱ. អដ្ឋារសហិ ។ ២ ឱ. តតោ បរិ មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ។ បេ ។ តេ ធម្មា ។ បេ ។ ចតុហិ ខន្ធមហិ ឯកាទសហិ អាយត-
នេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតាតិ តមេ បាហា ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយកាយិទ្ធិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៩៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសុខិទ្ធិយ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយទុក្ខិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
សោមនស្សិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយទោមនស្សិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឧបេក្ខិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយសទ្ធិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវិវិទ្ធិយ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសតិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយសមាធិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយបញ្ញិទ្ធិយ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិយ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយអញ្ញិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយអញ្ញាតារិទ្ធិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអវិជ្ជា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ភិស្សិ ខន្ធមិ ឯកានសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៧] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណោន យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមិ ឯកា-
 នសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[១៩៨] វិញ្ញាណាប្បច្ចយា ជាមរ្យបេន យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៩៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយវិញ្ញាណ ព្រោះ
សង្ខារជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតនសង្ក-
ហៈ មិនសង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។

[១៩៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយនាមរូប ព្រោះ
វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតន-
សង្កហៈ មិនសង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[១៩៩] ជាម្យបប្បច្ចយា សន្យាយតនេន យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[២០០] សន្យាយតនប្បច្ចយា ផស្សេន យេ
 ធម្មា ផស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វេទនា-
 បច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចយា ឧចា-
 នានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកានសហា-
 យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០១] អរូបកវេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញាជា-
 សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវោការកវេន យេ ធម្មា
 ឥទ្ធិចានេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្ក-
 ហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[១៩៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសឡាយតនៈព្រោះ
 នាមរូបជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។

[២០០] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយផស្សៈព្រោះសឡា-
 យតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវេទនាព្រោះផស្សៈ
 ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឧបាទានព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយកម្មភព ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 អាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២០១] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអរូបភព ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយចតុវេការភព ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឥទ្ធិ-
 បាទ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិន
 សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០២] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេកា-
រកវេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ
ធម្មា មរណេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្ក-
ហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្ក-
ហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៣] បរិទេវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៤] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន យេ ធម្មា

អសង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២០២] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយអសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយឯកវោការភព ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយជាតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយជរា ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយមរណៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២០៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយបរិទេវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[២០៤] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយសោក ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយទោមនស្ស ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយឧបាយាសៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន យេ
 ធម្មា ល្អានេន យេ ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ
 ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ
 ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ
 ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន យេ ធម្មា
 ផស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ
 យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ
 ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធម្មេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៥] ចិត្តេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ចត្វុហិ ខន្ធម្មេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
 ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយសម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឈាន ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមគ្គ
 មានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 សញ្ញា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយចេតនា ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយមនសិការ
 ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
 ធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២០៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយចិត្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

[២០៦] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ
វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អទុក្ខម-
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា វិចាកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិចាកធម្ម-
ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋាសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សវិតក្កសវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិ-
តក្កវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហក-
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហកតេហិ ធម្មេ-
ហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

[២០៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាកុសល ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
ពួកធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌សៅហ្មង ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តី
សៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនសៅហ្មង ទាំង
មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌
ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌
ប្រកបដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ការឆាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ការឆាយ
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាចយ-
 តាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយតាមីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសេក្ខេ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាត្តតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរិត្តា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាត្តតារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាលារម្មណេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណ្ឌិតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា មក្ការម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេ-
 តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ពួកធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដល់នូវសភាព
 ជាធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ថ្លៃថ្នូ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មាន
 មគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

អនាគតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អន្តរាវស្សារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ពហិទ្ធារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អន្តរាវស្សារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសយាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៧] សនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេ-
 ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធសិ
 ទ្ធិយាយតនេហិ អន្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៨] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌
ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា
មិនសង្ខារដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារ
ដោយពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយ
ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
សង្ខារដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២០៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការ
ឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយ
ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[២០៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា តេ ធម្មា ត្វិហិ ខន្ធមហិ ឯកានទសហា-
យតនេហិ សត្តវសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៩] សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេ-
ហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុ-
សម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ន ហេតុហិ ធម្មេហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោ-
ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២១០] អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អ-
សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារៈ
ដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនសង្ខារៈដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២០៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌ប្រកបដោយហេតុ
ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួក
ធម៌មិនមែនហេតុ ដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយធាតុ-
សង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្ខារៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២១០] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌ មិនមាន
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយពួកធម៌ មិនមានបច្ច័យតាក់
តែង ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារៈដោយអាយតនសង្កហៈ មិន
សង្ខារៈដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារៈដោយធម៌ទាំងនោះ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០០] សនិទស្សនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្ប-
ដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ទសង្កហោន អសង្កហិ-
តា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន
អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចតុហិ
ខន្ទេហិ ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០២] រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ទសង្ក-
ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា
ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៣] អរូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោ-
កុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ទសង្កហោន អ-
សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២១១] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការ ឃើញ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខ្រោះ ដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក ធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[២១២] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយពួកធម៌មានរូប ដោយ ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយ ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ នោះ មិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២១៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយពួកធម៌មិនមានរូប ពួក ធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយពួកធម៌ជាលោកុត្តរ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន សង្ខ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្ខ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក ធម៌ណា មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខ្រោះ ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២០៤] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្ក្ខេហោន អសង្ក្ខេហិតា អាយតនសង្ក្ខេហោន អសង្ក្ខេ-
 ហិតា ធាតុសង្ក្ខេហោន អសង្ក្ខេហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធមហិ ឯកាននស-
 ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក្ខេហិតា ។

[២០៥] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវសម្ប-
 យុត្តេហិ ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្ក្ខេហោន អសង្ក្ខេហិតា អាយតនសង្ក្ខេ-
 ហោន អសង្ក្ខេហិតា ធាតុសង្ក្ខេហោន អសង្ក្ខេហិតា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ អសង្ក្ខេហិតា ។

[២០៦] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២១៤] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតន-
 សង្កហៈ មិនសង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២១៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌មិនមានអាសវៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្ខារដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ខារដោយអាយតន-
 សង្កហៈ មិនសង្ខារដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារ
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២១៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

តន្ត្រីហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មហិ យេ
 ធម្មា យោគេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ដីវរណេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា
 តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ត្វីហិ ខន្ធហិ
 ឯកាននសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[២០៧] បរាមជ្ជេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សារម្ម-
 ណេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាយោគៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួក
 ធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងធម៌ដែលបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២១៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលបរាមាសៈ
 មិនស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រាសចាក
 បរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈមិនស្ទាបអង្កែល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២០៨] អនារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 នោ ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសហ-
 ក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ពាហិវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧចាទា-
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ឯកោន ខន្ធន ឯកោនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[២០៩] ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
 ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា
 ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា តេ ធម្មា ចត្តហិ ខន្ធមិ ឯកោនសហាយ-
 តនេហិ ឯកោនសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២១៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនមាន
 អារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌មិនច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួក
 ធម៌ដែលតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែល
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ខាងក្រៅ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាឧបាទា ដោយខន្ធសង្គហៈ មិន
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ៧ ។

[២១៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌គឺចិត្ត ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

[២២០] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធសិ
 ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[២២១] អជ្ឈតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធសិ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[២២២] ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្គហិតេន អសង្គហិតបទ

[២២០] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ជាចេតសិក
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំង
 ឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 អាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២២១] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ខាងក្នុង ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ-
 សង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[២២២] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាឧបាទាន

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
 ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេ-
 ហិ ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កិហោន អសង្កិហិតា អាយតនសង្កិហោន អ-
 សង្កិហិតា ធាតុសង្កិហោន អសង្កិហិតា តេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធមហិ ឯកានស-
 ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កិហិតា ។

[២២៣] អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេស-
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហិ ចេវ
 នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេស-
 សម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តេហិ អសង្កិលេសិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាកិលេស ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយ
 កិលេស ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
 មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[២២៣] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែល
 សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលសៅ-
 ហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ពួកធម៌ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយការវនា

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទំ

ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ការាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតារេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សប្បវិតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិ-
 សហាតតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហាតតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហាតតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូចាវចរេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អបរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និ-
 យ្យានិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អា-
 យតនសង្កហោន អសង្កហិតា ជាតុសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ជាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធសង្កហោន
 កតិហាយតនេហិ កតិហិ ជាតុហិ អសង្កហិតា ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មានហេតុគួរលះ ដោយភាវនា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកប
 ដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជារូបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយពួកធម៌ជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាអ-
 បរិយាបន្នៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាគ្រឿងចេញចាក
 វដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មានសភាពទៀង ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការរើខ្លួន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយពួកធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិន
 សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួក
 ធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

រូបញ្ច ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ឥត្ថី បុមំ
ដីវិតំ នាមរូបំ ទ្វេ ភវា ជាតិ ជរា មច្ចុ
រូបំ អនារម្មណំ នោ ចិត្តំ ចិត្តេន វិប្បយុត្តំ
វិសំសង្កំ សមុដ្ឋានំ សហកុ អនុបរិវត្តិ
ពាហិរំ ឧទាទា ទ្វេ វីសតិ ឯស នយោ សុពុទ្ធា ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ

[២២៤] រូបក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ទេហិ កតិ-
ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តោតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តោ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
យុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធម៌ទាំងនោះ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។
 ធម៌ ២២ គឺរូប ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ ឥត្តិទ្រិយ ១
 បុរិសិទ្ធរិយ ១ ជីវិតិទ្រិយ ១ នាមរូប ១ ភព ២ ជាតិ ១ ជរា ១
 មច្ចុ ១ រូប ១ ធម្មជាតិមិនមានអារម្មណ៍ ១ ធម្មជាតិមិនមែន
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រាសចាកចិត្ត ១ ធម្មជាតិមិនច្រឡំដោយ
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិទាំងឡើងអំពីចិត្ត ១ ធម្មជាតិកើតជាមួយនឹង
 ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ១ ធម្មជាតិខាងក្រៅ ១
 ឧបាទា ១ ន័យនុ៎ះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រពៃហើយ ។

ចប់ អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស

[២២២] រូបក្ខន្ធ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ២
 អាយតនៈគឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ
 គឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ គឺ វេទនាសញ្ញា សង្ខារ
 ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ

[២២៥] វេទនាខន្ធោ សញ្ញាខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ
 តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 សម្មយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២២៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធោ តីហិ ខន្ធហិ សម្ម-
 យុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្ប-
 យុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តោ ។

[២២៧] ចក្ខុយតនំ ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វាយតនំ
 សម្មយុត្តន្តិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ចតុហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តំ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស

[២២៥] វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
 អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ គឺសញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្ខន្ធក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ គឺរូបនិងនិព្វានក៏មាន ។

[២២៦] វិញ្ញាណក្ខន្ធ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៧] ចក្ខុយតនៈ ។ លេ ។ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ប្រកប
 ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២២៨] មនាយតនំ តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តំ ។

[២២៩] ចក្កុធាតុ ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣០] ចក្កុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ មនោធាតុ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២២៨] មនាយតនៈ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៩] ចក្ខុធាតុ ។ វេ ។ ផោដ្ឋព្វធាតុ ប្រកបដែរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[២៣០] ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ វេ ។ មនោធាតុ មនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៣១] សមុទយសច្ចំ មក្កសច្ចំ តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តំ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣២] និរោទសច្ចំ ចក្កុទ្ធិយំ ។ មេ ។
 កាយិទ្ធិយំ ឥត្តិទ្ធិយំ បុរិសិទ្ធិយំ សម្បយុត្តន្តិ ។
 នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៣] មនិទ្ធិយំ តីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៤] សុទិទ្ធិយំ ទុក្ខិទ្ធិយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៣១] សមុទយសច្ច មគ្គសច្ច ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ជាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣២] និរោធសច្ច ចក្ខុន្ទ្រិយ ។ វេ ។ កាយិន្ទ្រិយ
ឥន្ទ្រិយ បុរិសិន្ទ្រិយ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៣] មនិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៤] សុខិន្ទ្រិយ ទុក្ខិន្ទ្រិយ សោមនស្សិន្ទ្រិយ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ទោមនស្សិទ្ធិយំ តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 សោទ្យសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៥] ឧបេក្ខិទ្ធិយំ តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ធម្មហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តំ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយ-
 តនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៦] សទ្ធិទ្ធិយំ វិយិទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញិទ្ធិយំ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិយំ
 អញ្ញិទ្ធិយំ អញ្ញាតារិទ្ធិយំ អវិជ្ជាបច្ចុយា សដ្ឋារា
 តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៥] ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៦ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[២៣៦] សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយិន្ទ្រិយ សតិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
បញ្ញិន្ទ្រិយ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ អញ្ញិន្ទ្រិយ អញ្ញាតារិន្ទ្រិយ
សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣៧] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ តីហិ ខន្ទេ-
ហិ សម្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៨] សទ្ធាយតនប្បច្ចយា ផស្សោ តីហិ
ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្ប-
យុត្តោ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៧] វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៣៨] ផស្សៈ (កើតមាន) ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៣៩] ធម្មប្បច្ចយា វេទនា តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៤០] វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា
 ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា កម្មរវោ តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤១] រូបរវោ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៣៧] វេទនា (កើតមាន) ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ប្រកប
 ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤០] តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទាន
 (កើតមាន) ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ កម្មភព (កើតមាន) ព្រោះ
 ឧបាទានជាបច្ច័យ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤១] រូបភព ប្រកបដៃវប្បទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៣ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៤២] អរូបកវោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាកវោ^(១)
 ចតុវោការកវោ សម្បយុត្តោតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២៤៣] អសញ្ញាកវោ ឯកវោការកវោ បរិ-
 ទេវោ សម្បយុត្តោតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្ប-
 យុត្តោ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២៤៤] សោកោ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

១ ឱ. នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកវោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៤២] អរូបភព នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភព ចតុវេកា-
ភព ប្រកបដៃរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអា-
យតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៣] អសញ្ញាភព ឯកវេកាភព បរិទេវៈ ប្រកបដៃរឬ
ទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៤] សេចក្តីសោក ទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៤៥] ឧបាយាសោ សតិប្បដ្ឋានំ សម្មប្ប-
 ដានំ តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តំ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេន-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៤៦] ឥទ្ធិចាទោ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តោ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២៤៧] ណានំ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៤៥] ឧបាយាសៈ សតិប្បដ្ឋាន សម្មប្បធាន ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៦] ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយខន្ធ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៧] ឈាន ប្រកបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯ-
កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៤៨] អប្បមញ្ញា បញ្ចិន្ទិយានិ បញ្ចា ពលានិ
សត្តំ ពោជ្ឈង្គំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ តីហិ
ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្ម-
យុត្តោ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២៤៩] ផស្សោ ចេតនា មនសិកាពោ តីហិ
ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្ម-
យុត្តោ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តោ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៨] អប្បមញ្ញា តន្ត្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧
មគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១
ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួក
ខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៩] ផស្សៈ ចេតនា មនសិការ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៥០] វេទនា សញ្ញា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេ-
 នាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទ-
 សហាយតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥១] ចិត្តំ តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តំ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៥២] អធិមោក្ខោ តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ទ្វីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តោ ឯកេន
 ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តោ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៥០] វេទនា សញ្ញា ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[២៥១] ចិត្តប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥២] អធិមោក្ខ (ការជឿស្រឡាញ់) ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៥៣] កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
 កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៤] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បណ្ណុរសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៥] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៥៣] ពួកធម៌ជាកុសល ពួកធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយ
ខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកាទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៦] វិចាកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៧] វិចាកធម្មធម្មា សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិ-
កា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៨] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មា អនុចា-
ទិន្ទុចាទានិយា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៦] ពួកធម៌វិបាក ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥៧] ពួកធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលសៅ-
ហ្មង់ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង់ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[២៥៨] ពួកធម៌មិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៥៩] អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយា ធម្មា អសន្តិ-
 សិដ្ឋាសន្តិលេសិកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ នហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦០] សវិតក្កសវិចារា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 សម្បយុត្តា^(១) ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
 កេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បណ្ណរសហិ ធាតុ-
 ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦១] អវិតក្កវិចារមត្តា ធម្មា បីតិសហាភតា
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន សម្បយុត្តា^(១) ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

១ ឱ. ម. ឥមេ បាហំ ន ទិស្សន្តិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៥៧] ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិន មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៦០] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ ពួកខ្លះក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦១] ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ច្រឡំ ដោយបីតិ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៦២] អវិតក្ការិចារា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
 ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្ប-
 យុត្តា ។

[២៦៣] សុខសហគតា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បណ្ណរសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៤] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
 តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៦២] ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ ប្រកបដៃរឫ
ទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស
ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ
ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[២៦៣] ពួកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៤] ពួកធម៌ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៦៥] ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ការាយ
 បហាតព្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកា ធម្មា
 ការាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មា អាចយតាមិណោ
 ធម្មា អបចយតាមិណោ ធម្មា សេក្ខា ធម្មា អ-
 សេក្ខា ធម្មា មហាត្តតា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៦] អប្បមាលោ ធម្មា បណីតា ធម្មា
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៧] បរិក្ការម្ពណោ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៦៥] ពួកធម៌គួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌គួរលះដោយ
 ភាវនា ពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុគួរលះ
 ដោយភាវនា ពួកធម៌ដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ដល់នូវការមិនសន្សំ ពួក
 ធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ដល់នូវ
 សភាពធំ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៦] ពួកធម៌មានប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ដ៏ឧត្តម ប្រកប
 ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 ប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ
 តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៦៧] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ប្រកបដែរឬទេ ។
 មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៦៨] មហាត្តការម្ពណ្ណា ធម្មា អប្បមារណា-
 រម្ពណ្ណា ធម្មា ហីនា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្ម-
 ត្តនិយតា ធម្មា មត្តារម្ពណ្ណា ធម្មា មត្តហោតុកា
 ធម្មា មត្តាធិបតិដោ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៩] អនុប្បដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
 ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[២៧០] អតីតារម្ពណ្ណា ធម្មា អនាគតារម្ពណ្ណា
 ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៦៨] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌មាន
 អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌មានសភាពខុស
 និងទៀង ពួកធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
 ពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ប្រកបដៃរឬទេ ។
 មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៩] ពួកធម៌មិនទាន់កើតឡើង ប្រកបដៃរឬទេ ។ មិន
 មានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
 មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៧០] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត ពួកធម៌មានអារម្មណ៍
 ជាអនាគត ប្រកបដៃរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

[២៧១] បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អដ្ឋត្តារម្មណា
 ធម្មា ពហិទ្ធារម្មណា ធម្មា អដ្ឋត្តពហិទ្ធារម្មណា ធម្មា
 សម្មយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧២] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា អនិទស្ស-
 នសប្បដិយា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯ-
 កាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៣] ហេតុ ធម្មា ហេតុ ចេវ សហេតុកា ច ធម្មា
 ហេតុ ចេវ ហេតុសម្មយុត្តា ច ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៧១] ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌មានអារម្មណ៍
ខាងក្នុង ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាង
ក្នុងទាំងខាងក្រៅ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧២] ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៣] ពួកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៧៤] សហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា
 ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៥] សហេតុកា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា
 ហេតុសម្បយុត្តា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ន ហេតុ
 សហេតុកា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេន-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៦] អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្ខតា ធម្មា
 សនិទស្សនា ធម្មា សប្បដិយា ធម្មា រូបិណោ ធម្មា
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតូហិ
 ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្ប-
 យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៧៤] ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ប្រកបដោយ
ហេតុ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៥] ពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ
ពួកធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌មិនមែនហេតុ តែ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៦] ពួកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌មិនមានបច្ច័យតាក់តែង
ពួកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌
មានរូប ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

[២៧៧] លោកុត្តរា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ឆហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៨] អាសវា ធម្មា អាសវា ចេវ សាសវា
ច ធម្មា អាសវា ចេវ អាសវសម្បយុត្តា ច ធម្មា
តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡ្ហ-
សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៩] អនាសវា ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តា
អនាសវា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ឆហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨០] អាសវសម្បយុត្តា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

[២៧៧] ពួកធម៌ជាលោកុត្តរ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៧៨] ពួកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៩] ពួកធម៌មិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ប្រាសចាកអាសវៈទាំង
មិនមានអាសវៈ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៨០] ពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបដែរឬទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន នស-
ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៨១] អាសវសម្បយុត្តា ចេវ នោ ច អាសវា
ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន នសហាយតនេហិ សោ-
ឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨២] សញ្ញាជនា ធម្មា កត្តា ធម្មា ឱយា
ធម្មា យោកា ធម្មា នីវរណា ធម្មា បរាមាសា
ធម្មា បរាមាសា ចេវ បរាមជ្ជា ច ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨១] ពួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨២] ពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ជានីវរណៈ ពួកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៣] អបរាមជ្ជា ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តា
អបរាមជ្ជា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ នហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៤] បរាមាសសម្បយុត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន
ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៨៥] សារម្មណា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយ-
តនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៣] ពួកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្ថាបអង្កែល ពួកធម៌ដែល
ប្រាសចាកបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈមិនស្ថាបអង្កែល ប្រកបដៃរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៨៤] ពួកធម៌ប្រកបដោយបរាមាសៈ ប្រកបដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៥] ពួកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ប្រកបដៃរឬទេ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[២៨៦] អនាម្ពណា ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តា ធម្មា
 ចិត្តវិសំសដ្ឋា ធម្មា ឧបាទា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៨៧] ចិត្តា ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
 យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន នស-
 ហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៨] ចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណា ធម្មា
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុនោ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋាណុបរិវត្តិនោ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនា-
 យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន នសហាយតនេហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៨៦] ពួកធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ពួកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួក
ធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ជាឧបាទា ប្រកបដៃរឬទេ ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៧] ពួកធម៌គឺចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៨] ពួកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌
ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ
ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ច្រឡំ ទាំងតាំងទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៩] អនុចាទិដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩០] ឧចាទាតា ធម្មា កិលេសា ធម្មា
កិលេសា ចេវ សង្កិលេសិកា ច ធម្មា កិលេសា
ចេវ សង្កិលិដ្ឋា ច ធម្មា កិលេសា ចេវ កិលេ-
សសម្បយុត្តា ច ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកោនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន
ខន្ធន ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៩១] អសង្កិលេសិកា ធម្មា កិលេសវិប្ប-
យុត្តា ធម្មា អសង្កិលេសិកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ធាតុ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ១ ធាតុ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៧] ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៨៨] ពួកធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨៩] ពួកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាសចាកកិលេស ពួកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ប្រកបដែរឬទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩២] សន្តិលិដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តា
ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៣] សន្តិលិដ្ឋា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា
កិលេសសម្បយុត្តា ចេវ នោ ច កិលេសា ធម្មា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
កេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុ-
ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៤] ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ការនាយ
បហាតព្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វហោតុកា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៩២] ពួកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ប្រកបដោយ
កិលេស ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៣] ពួកធម៌សៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌
ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៤] ពួកធម៌ ដែលគួរលះ ដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
ដែលគួរលះ ដោយភាវនា ពួកធម៌មានហេតុគួរលះ ដោយទស្សនៈ

សម្មយោគវិប្បយោគបទំ

ការាយ បហាតព្វហេតុកា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន
ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៩៥] សវិតក្កា ធម្មា សវិចារា ធម្មា ឯ-
កេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៦] អវិតក្កា ធម្មា អវិចារា ធម្មា សម្ម-
យុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន
កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[២៩៧] សប្បីតិកា ធម្មា បីតិសហាតតា ធម្មា

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ពួកធម៌មានហេតុគួរលះ ដោយភាវនា ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦

ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៥] ពួកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ

ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាស

ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏

មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៦] ពួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ប្រកប

ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស

ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ

ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[២៩៧] ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ច្រឡំដោយបីតិ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ឯកោន ខន្ទោន ឯកោនាយតនោន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកោន ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនោន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៨] សុខសហាតតា ធម្មា ឯកោន ខន្ទោន
 សម្បយុត្តា ឯកោនាយតនោន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
 កោន ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ បណ្ណុរសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនោន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៩] ឧបេក្ខាសហាតតា ធម្មា ឯកោន ខន្ទោន
 សម្បយុត្តា ឯកោនាយតនោន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកោន
 ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ ឯកោទសហិ ធាតុហិ វិប្ប-
 យុត្តា ឯកោនាយតនោន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣០០] ន កាមាវចរា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៨] ពួកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៩៩] ពួកធម៌ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០០] ពួកធម៌ មិនមែនកាមាវចរ ពួកធម៌ជាអបរិយាបន្នៈ

សម្បយោគវិប្បយោគបទំ

អនុត្តរា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០១] រូចារចរា ធម្មា អរូចារចរា ធម្មា
និយ្យានិកា ធម្មា និយតា ធម្មា សរណា ធម្មា
កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុ-
ហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣០២] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិញ្ញាណ-
ក្ខន្ធន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា

សម្បយោគវិប្បយោគបទ

ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការរើខ្លួន ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣០១] ពួកធម៌ជារូបាវចរ ពួកធម៌ជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ជា
និយ្យានិកៈ ពួកធម៌មានសភាពទៀង ពួកធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ប្រកប
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣០២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ^(១) យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[៣០៣] ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណធា-
 តុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣០៤] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

១ ឱ. ខន្ទេហិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាក
ខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ធម៌ទាំងនោះ ប្រាស
ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣០៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣០៥] ឧបេក្ខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
នេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៦] សដ្ឋារប្បច្ចយា វិញ្ញាណោន យេ ធម្មា
សន្យាយតនប្បច្ចយា ផស្សេន យេ ធម្មា ផស្សប្ប-
ច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា ផស្សេន យេ ធម្មា
វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេត-
នាយ យេ ធម្មា ចិត្តេន យេ ធម្មា មនសិការេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៧] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន
កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ
ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣០៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបេក្ខិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធលាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ៥ ។

[៣០៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធលាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣០៨] អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៩] សវិតក្កសវិតាវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣១០] ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចេត-
 សិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣០៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយ
ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣០៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំង
នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣១០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
ចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣១១] សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេ-
 ហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ
 ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣១២] ឧបេក្កាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ
 កតីហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាក
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣១២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយ
ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាស
ចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ខន្ទា ចតុរោ អាយតនញ្ចមេកំ
 ធាតុសុ សត្ត ទ្វេបិច ឥន្ទ្រិយតោ^(១)
 តយោ បដិច្ច តថវិ ធម្មស្សបញ្ចមា
 អធិមុច្ចុដា មនសិ តិកេសុ តីណិ
 សត្តន្តរា ទ្វេ ច មនេន យុត្តា
 វិតក្កវិចារណាយ ឧបេក្ខាយ ចាតិ^(២) ។

សម្មយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន សម្មយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣១៣] រូបក្ខន្ធលោ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា^(៣)
 តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ
 កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។

[៣១៤] វេទនាខន្ធលោ យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធលោ
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធលោ យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខន្ធលោ
 ធាតុ យេ ធម្មា ។ បេ ។ សរណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា^(៤)

១ ឱ. ឥន្ទ្រិយតោ ។ ២ ឱ. ឧបេក្ខានាយ ចាតិ ។ ៣-៤ ឱ. ធម្មត្ថេន តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ឥន្ទ្រិយ ២ បដិច្ច-
សមុប្បាទ ៣ ធម៌ទាំងឡាយមានផស្សៈជាគម្រប់ ៥ អធិ-
មោក្ខ មនសិការ ពួកធម៌ ៣ ក្នុងតិកៈទាំងឡាយ ពួក
ធម៌ ៧ និងធម៌ ២ ក្នុងចន្លោះ ប្រកបដោយចិត្ត ប្រកប
ដោយវិតក្កៈ វិចារៈ និងឧបេក្ខា ។

ចប់ សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣១៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធ ពួកធម៌ទាំងនោះ
ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។

[៣១៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
ដោយសត្រូវ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកបដោយសត្រូវ

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ
កតីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។

វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣១៥] វេទនាខន្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ទេន
យេ ធម្មា សង្ខារកូន្ទេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនា-
យតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣១៦] វិញ្ញាណកូន្ទេន យេ ធម្មា មនាយ-
តនេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
។ មេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
ធាតុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
មិនមានទេ ។

ចប់ វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣១៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារក្ខន្ធ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ
ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
ខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមនាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣១៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កស-
 ច្ចេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។

[៣១៨] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣១៩] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោ-
 មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣១៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកប
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសុខិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយទុក្ខិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនស្សិទ្រ្ទិយ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្សិទ្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយ
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទំ

[៣២០] ឧបេត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឆហិ ធាតុហិ
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២១] សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិរិយិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញ-
 ស្សាមីតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 អញ្ញាតារិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២២] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទ

[៣២០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបេក្ខិត្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៦ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសទ្ធិត្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយវិវិយិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសតិត្រិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសមាធិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយបញ្ញិត្រិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយអញ្ញិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអញ្ញាតារិត្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៣] សន្យាយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៤] ជស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៥] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ព្រោះសឡាយ-
តនៈ ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជា
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយកម្មភព ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទំ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

[៣២៦] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
ធម្មា នោមនស្សេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៧] ឧចាយាសេន យេ ធម្មា សតិប្ប-
ដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដានេន យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទ

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោក ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយទុក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្ស ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣២៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាយាសៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសម្មប្បធាន ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣២៨] ឥទ្ធិចានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ទ្ធិហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣២៩] ល្អានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣០] អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ
ឥទ្ធិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា
សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិ-
កេន មក្កេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣២៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ ក៏មាន ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឈាន ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមគ្គមានអង្គ ៨
ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពួកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទំ

[៣៣១] ផស្សៈន យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ
 ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្ប-
 យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣២] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣៣] ចិត្តេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣៤] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទ

[៣៣១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
 តនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ទ្ធិហិ ធាតុហិ សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៥] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
ខន្ទេន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៦] សរិតក្កសរិចារេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា អរិតក្កវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ខន្ធ ពា អាយតនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏
មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
ច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។

សម្មយុត្តេន សម្មយុត្តបទំ

[៣៣៧] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៨] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ ហេតុសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
 ធម្មា តីហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៩] សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្មយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេ-
 តុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតុហិ សហេតុកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទ

[៣៣៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយសុខ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌មិនមែន
ហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៤០] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាសវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកា-
 យ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤១] អាសវសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច
 អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។

[៣៤២] សញ្ញាជនេហិ កន្ធហិ ឱយេហិ
 យោគេហិ ដីវរណេហិ បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៤០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអា-
សវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។

[៣៤២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ជាគន្លុះ
ជាឱយៈ ជាយោគៈ ជានីវរណៈ ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែល ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទំ

ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

[៣៤៣] បរាមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤៤] ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤៥] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេ-
ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទ

ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ បរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកប ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ។

[៣៤៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំង ឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ ទាំង តាំងឡើង ទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤៦] ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤៧] សង្កិលិដ្ឋេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តេហិ ចេវ
នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតក្កេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
សប្បីតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហកតេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៣៤៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស
ទាំងជាធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ជាកិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣៤៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
កិលេស តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៤៨] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្ប-
យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣៤៩] រូបក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ
ខន្ធមិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
ពួកខ្លះ ។

[៣៤៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយ-
តនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣៤៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធន្ទ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៥០] វេទនាខន្តោន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្តោន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្តោន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខន្តោ-
 ន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្តោន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥១] ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ។ មេ ។
 ដោដ្ឋព្វាយតនេន យេ ធម្មា ចក្ខុធាតុយា យេ
 ធម្មា ។ មេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្តោហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥២] ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ មេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៥០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនាយតនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកផោដ្ឋព្វាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផោដ្ឋព្វធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

មក្កសច្ឆេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៣] និរោធសច្ឆេន យេ ធម្មា ចក្កុន្ទ្រិ-
 យេន យេ ធម្មា ។ មេ ។ កាយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 ឥត្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៤] មនិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

ប្រាសចាកមគ្គសច្ច ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកនិរោធសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកចក្ខុន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកកាយន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបុរិសិន្ទ្រិយ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ជាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៥៥] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 ទោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៦] ឧបេក្ខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ឯកានទសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៧] សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិវិយិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមា-
 ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញាតារិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចុយា សដ្ឋារេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៥៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៥៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិរិយន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 អញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាតារិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារទាំងឡាយព្រោះអវិជ្ជា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៨] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណោន យេ ធម្មា
 សន្យាយតនប្បច្ចយា ជស្សេន យេ ធម្មា ជស្សប្បច្ច-
 យា វេទនាយ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៩] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកវេទនាព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាទានព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកម្មភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៦០] រូបភវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ
ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ។

[៣៦១] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេ-
ការភវេន យេ ធម្មា បរិទេវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្ត-
ហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦២] អរូបភវេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញាណ-
សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវេការភវេន យេ ធម្មា
សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា ទោម-
នស្សេន យេ ធម្មា ឧទាយាសេន យេ ធម្មា សតិ-
ប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា
ឥន្ទ្រិទានេន យេ ធម្មា ល្អានេន យេ ធម្មា អប្ប-
មញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៦០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិន
មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៣ ។

[៣៦១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកឯកវេការភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអរូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវេការភព ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីទុក្ខ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាយាសៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្បធាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឈាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយ ៥

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ
 យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
 តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៣] ផស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ
 ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា
 ចិត្តេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
 ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៤] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពោជ្ឈង្គ ៧
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកមនសិការ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៦៥] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៦] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៧] អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៦៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាកុសល ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខ-
មសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៦៨] វិចាកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៩] វិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋ-
សង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧០] នេវិចាកនវិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា
អនុចាទិនុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន
កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣៦៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៦៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៧១] អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសន្តិលិដ្ឋាសន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧២] សវិតក្កុសវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៣] អវិតក្កុវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បីតិសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៧១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិន
គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៧៤] អវិតក្ការិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
នេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៥] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទុ-
សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៦] ឧបេក្កាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ឯកាទ-
សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ការាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ទាំង
មិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣៧៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលគួរលះដោយ
ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ ដែលមានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ការាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាចយតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេក្ខេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អសេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្ក-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៨] អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណ្ឌិតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ
 ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៩] បរិត្តារម្មលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានហេតុគួរលះដោយភាវនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់
 សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រមាណមិនបាន ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដ៏ឧត្តម ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចធ្មាវ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨០] មហាក្កតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា អប្បមាណារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ហីនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
មក្ការម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨១] អនុប្បន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយត-
នេហិ បញ្ចហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨២] អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
បាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣៨១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាស
ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ
ប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៨២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

អនាគតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អន្តរាម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ពហិ-
 ទ្ធារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អន្តរត្ថពហិទ្ធា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៤] សនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣៨៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលមានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយការ
ឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិន
ប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៨៥] ហេតុហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សហេតុ-
 កេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្ម-
 ហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្ម-
 ហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ
 ច ធម្មហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន
 ច ហេតុហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ន ហេតុហិ សហេតុ-
 កេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន នស-
 ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៦] អបច្ចយេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 អសច្ច្តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សនិទស្សនេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា សប្បដិយេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 រូបីហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣៨៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុទាំង
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុតែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 ហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយ
 ហេតុតែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យភាក់តែង ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 មានរូប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៨៧] លោកុត្តវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៨] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាសវសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាសវសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៩] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៨៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធ
ណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក
ធាតុ ៦ ។

[៣៨៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាក
ខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាស
ចាកធាតុ ៦ ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៩០] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡ-
 សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩១] អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសវិប្បយុត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ធមហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩២] សារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣៩០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាសំយោជនៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាឱយៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ជាបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។

[៣៩១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្ទាប
 អង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
 ទាំងបរាមាសៈមិនស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
 នោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៩២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ចិត្តសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានស-
 ហក្ខហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិ-
 វត្តិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៣] អនាម្ពុណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទាទាធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៤] អនុទាទិន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
 នេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលប្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៩៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអារម្មណ៍
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលជា
 ឧបាទា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៩៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៣៩៥] ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលិដ្ឋេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សន្តិលេសិកេហិ ច ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សន្តិលិដ្ឋេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលិដ្ឋេហិ ចេវ នោ ច
 កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិ-
 លេសសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
 យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៦] អសន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសវិប្បយុត្តេហិ អសន្តិកិលេសិកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៣៩៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេសតែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៩៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរដល់នូវសេចក្តី
 សៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេសទាំងមិន
 គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
 ធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៣៩៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ការាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ការាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ^(១)
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៨] សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ស-
 វិតាវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទ-
 សហាយតនេហិ បន្ទុវសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៩៩] អវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិ-
 តាវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

១ ឱ. បណ្ណវសហិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៣៩៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៩៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៩៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទំ

[៤០០] សប្បីតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០១] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០២] ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 ឯកាទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទ

[៤០០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងពួកធម៌ខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៤០១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤០២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤០៣] ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អបរិយាបន្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ នហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៤] រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូចាវច-
 រេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយ្យានិកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរ-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន នសហាយតនេហិ សោឡុ-
 សហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២០៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនអាចវើខ្លួន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
 នោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២០៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌អរូបាវចរ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌អរូបាវចរ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
 ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពទៀង ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាសត្រូវ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួក
 ធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៤០៥] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ
 ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
 ធាតុហិ សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុ-
 ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៦] ឥត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ

សង្ខហិតេន សម្បយុត្តិវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[២០៥] ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌
ណា សង្ខារដោយមគ្គសច្ច ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្ខារដោយអា-
យតនសង្គហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២០៦] ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយឥត្តិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
សង្ខារដោយបុរិសិន្រ្ទិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្ខារដោយអាយត-
នសង្គហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ
ប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៧] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោម-
នស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហិតា
អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្ក-
ហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្ត-
ហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធា-
តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៨] ឧបេក្ខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ខន្ធន-
សង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា
ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ទ្វីហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤០៧] ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 សង្ខារដោយទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយសោមនស្សិន្ទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយទោមស្សិន្ទ្រិយ ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្ខារ
 ដោយអាយតនសង្គហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ
 ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤០៨] ពួកធម៌ណា សង្ខារដោយឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ដោយខន្ធ-
 សង្គហៈ សង្ខារដោយអាយតនសង្គហៈ សង្ខារដោយធាតុសង្គហៈ
 ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ២ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សង្គហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៧] សទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិវិទ្ធិន្ទ្រិយេន
យេ ធម្មា សតិទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិន្ទ្រិយេន
យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សា-
មីតិទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
អញ្ញាតាវិទ្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារេន យេ ធម្មា សទ្ធាយតន-
ប្បច្ចុយា ផស្សេន យេ ធម្មា វេទនាបច្ចុយា តណ្ហាយ
យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា
កម្មភវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្ក-
ហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

សង្គហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៥
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤០៧] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយវិរិយន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសតិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសមាធិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអញ្ញិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
អញ្ញាតារិទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយសង្ខារព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
ផស្សៈព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយតណ្ហា
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបាទានព្រោះតណ្ហា
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយកម្មក្ត ដោយខន្ធសង្គហៈ
សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយជាតុសង្គហៈ ពួកធម៌
នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយ-
តនេហិ ទសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤១០] បរិទេវេន យេ ធម្មា ខន្ទសង្កហេន
សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្ក-
ហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតី-
ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តាតិ ។
នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤១១] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ខន្ទសង្កហេន
សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ធាតុសង្ក-
ហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេ-
នាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ប-
យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២១០] ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុ-
សង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២១១] ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសេចក្តីសោកស្តាយ
ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយសេចក្តីទុក្ខ ពួកធម៌ណា សង្រ្គោះដោយ
ទោមនស្ស ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ
សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១

សង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទំ

ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤១២] ឧទាយាសេន យេ ធម្មា សតិប្ប-
ដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដានេន យេ ធម្មា
អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ
ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ
ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អន្នង្គិកេន
មក្កេន យេ ធម្មា ជស្សេន យេ ធម្មា ចេតនាយ
យេ ធម្មា អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា មនសិការេន
យេ ធម្មា ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុ-
ហិ ចេវ ហេតុសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
អាសវសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា សញ្ញា-
ជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កន្តេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ឱង្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា យោកេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សង្គហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤១២] ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយឧបាយាសៈ ពួកធម៌ណា
សង្គ្រោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយសម្មប្បធាន
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយ
ចេតនា ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយមនសិការ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួក
ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌
ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌
ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយពួកធម៌ជាគន្លុះ
ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាឱយៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជានិវរណៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបាទានេហិ^(១)
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សង្កិលេសិកេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សង្កិលិដ្ឋេ-
 ហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធ-
 សង្កិហោន សង្កិហិតា អាយតនសង្កិហោន សង្កិហិ-
 តា ធាតុសង្កិហោន សង្កិហិតា តេ ធម្មា កតិហិ
 ខន្ធមហិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សម្ប-
 យុត្តា ។ តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្ប-
 យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ. ឧបាទានិយេហិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាកិលេស ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង
 ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងសៅហ្មងហើយ ពួក
 ធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាកិលេស ទាំងប្រកបដោយកិលេស
 ដោយខន្ធសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ សង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
 ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សង្គហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[៤១៣] វេទនាខន្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញា-
 ខន្ទេន យេ ធម្មា សង្ការក្ខន្ទេន យេ ធម្មា សម្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេ-
 ហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ទេហិ ធូហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធូហិ ខន្ទេហិ ទសហា-
 យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤១៤] វិញ្ញាណក្ខន្ទេន យេ ធម្មា មនាយត-
 នេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ មេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធូហិ ខន្ទេហិ
 ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទទិទ្ទេស

[២១៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌
 នោះ សង្ខារដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
 សង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។

[២១៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយមនាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤១៥] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ
 ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតី-
 ហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤១៦] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ត្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤១៧] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទោ-
 មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ត្វីហិ
 ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤១៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយមគ្គសច្ច ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ
 ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤១៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្រិយ ពួកធម៌នោះ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤១៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសុខិទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រកបដោយទុក្ខិទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនស្សិទ្រិយ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្សិទ្រិយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤១៨] ឧបេត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ សត្តហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ
 ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤១៩] សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិយិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សា-
 មីតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 អញ្ញាតារិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២០] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាលោន យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[២១៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបេក្ខិត្រិយ ពួកធម៌នោះ
សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

[២១៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសទ្ធិត្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយវិយិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសតិត្រិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសមាធិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយបញ្ញិត្រិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយអញ្ញិត្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអញ្ញាតារិត្រិយ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយអវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារព្រោះអវិជ្ជា
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[២២០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយត-
នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២១] សន្នាយតនប្បច្ចយា ផស្សេន យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២២] ផស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៣] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៤២១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈព្រោះសឡាយតនៈ
ជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

[៤២២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

[៤២៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយកម្មភព ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៤] សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា
ទោមនស្សេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
តីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ទស-
ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៥] ឧទាយាសេន យេ ធម្មា សតិប្បដ្ឋានេន
យេ ធម្មា សម្មប្បដានេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៦] ឥទ្ធិទានេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២២២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសេចក្តីសោក ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្ស
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធទ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធទ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[២២៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឧបាយាសៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសម្មប្បធាន ពួក
ធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធទ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធទ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[២២៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធទ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ

ទ្វីហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៧] ឈានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ទេហិ
នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤២៨] អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ
តទ្ធិយេហិ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា
សត្តហិ ពោជ្ឈង្កេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្ក-
កេន មក្កេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ចតូហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
ខន្ទេន នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ
អសង្កហិតា ។

[៤២៩] ជស្សេន យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ
ធម្មា មនសិកានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ
ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤២៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយឈាន ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៤២៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយតន្ត្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពលៈ ៥ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមគ្គមានអង្គ
៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤២៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនសិការៈ ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ឯកោន ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ជាតូហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣០] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ត្វីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ជាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ត្វីហិ ខន្ទេហិ ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣១] ចិត្តេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកោនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ត្វីហិ
ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ជាតូហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣២] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ តីហិ
ជាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកោន ខន្ទោន ទសហាយតនេហិ បន្ទរសហិ
ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ។

[២៣០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា

ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ២

ជាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២

អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ។

[២៣១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ

ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ជាតុ ១៧ ។

[២៣២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិមោក្ខ ពួកធម៌នោះ

សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ជាតុ ៣ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ

ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៥ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៣៣] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរិតក្ក្តសរិចា-
 វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរិតក្ក្តវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាស-
 ហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៤] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេ-
 តុហិ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយ-
 តនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៣៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
 ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៤] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌នោះ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៥] សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច
ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតូហិ សហេតុ-
កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៦] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ
ដ្ឋីហាយតនេហិ ដ្ឋីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ ក-
តីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ សោឡសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

សម្បយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទ

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៣៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌មិនមែន
ហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួក
ធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៣៧] អាសវសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច
 អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតូហិ ខន្ទេ-
 ហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តវសហិ ធាតូហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤៣៨] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា យោតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ដីវលោហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរាមាសេហិ ចេវ បរាមជ្ជេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ
 ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ធនសហាយតនេហិ
 សោឡុសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៩] បរាមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៣៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឱយៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌
នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៣៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរា-
មាសៈ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ ឯកោទស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤០] ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ ឯកោទាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ដ្ឋីហិ ខន្ទេហិ ឯកោទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤១] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានាណុបរិវត្តីហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន
ឯកោទាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
តីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ទេហិ ឯកោទស-
ហាយតនេហិ ឯកោទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤២] ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២២០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌នោះ
សង្ខារដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ខារដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២២១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំង
ឡើងអំពីចិត្ត ធម៌ពួកណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើង
ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំទាំង
តាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[២២២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
 សង្កិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
 ចេវ សង្កិលិដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិ-
 លេសេហិ ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ត្វិហាយតនេហិ ត្វិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៤៣] សង្កិលិដ្ឋេហិ ចេវ^(១) នោ ច កិ-
 លេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តេ-
 ហិ ចេវ^(២) នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិចារេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សប្បវិតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិ-
 សហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហកតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហកតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ
 កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

១ ឱ. សង្កិលេសា ចេវ ។ ២ ឱ. កិលេសសម្បយុត្តា ចេវ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស
 ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស
 ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាកិលេស
 ទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៤៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
 តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
 កិលេស តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ
 ដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា
 ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សម្មយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៤៤៤] រូបក្ខន្ធនេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ
កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ។
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
តនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អសង្គហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

ចប់ សម្មយុត្តេន សង្គហិតាសង្គហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្គហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[៤៤៤] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយរូបក្នុង ដោយខន្ធ-
សង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ-
សង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៤៥] ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មធាតុយា
 យេ ធម្មា ឥត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា ដីវិតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណប្បច្ចយា
 នាមរូបេន យេ ធម្មា អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា
 ឯកវោការកវេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា
 ជរាយ យេ ធម្មា មរណេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤៤៦] អរូបកវេន យេ ធម្មា នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ចតុវោការកវេន យេ ធម្មា
 ឥទ្ធិចានេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២២៥] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម្មាយតនៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ឥត្តិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយបុរិសិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយជីវិតិន្រ្ទិយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយនាមរូប
 ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអសញ្ញាកត
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឯកវេការភព ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយជាតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយជរា ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយមរណៈ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតន-
 សង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
 ខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[២២៦] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយអរូបភព ពួកធម៌
 ណា មិនសង្គ្រោះដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា មិន
 សង្គ្រោះដោយចតុវេការភព ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយឥទ្ធិបាទ
 ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តវិប្បយុត្តបទំ

អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធហិ កតិ-
 ហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តាតិ ។
 នត្ថិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៤៤៧] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិចាកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិចាក-
 ធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិដ្ឋានុចាទានិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសន្តិលិដ្ឋាសន្តិលេសិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតក្កសវិចារេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

ដោយធាតុសង្កហិតេន ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈ ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤៤៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយកុសលធម៌ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយអកុសលធម៌ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ខារដោយធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

បីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហគតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទស្សនេន
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ការនាយ
 បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយតាមីហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាគ្គតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរិត្តារម្មលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាគ្គតា-
 រម្មលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាលារម្មលោហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណ្ឌិតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរ
លះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរលះ
ដោយភាវនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
ភាវនា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រមាណមិន
បាន ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ឧត្តម ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានសភាពខុស
នឹងទៀង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទំ

មក្ការម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនាគតារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អដ្ឋត្តារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ពហិទ្ធា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អដ្ឋត្តពហិទ្ធារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សហេតុកេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ន ហេតូហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចតូហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍
 ជាអតីត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
 សង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុ-
 សង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៤៨] រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
 ហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា
 ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 សម្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤៤៩] អរូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោកុត្ត-
 វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាសវសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
 សម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសញ្ញាជនិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អកន្តជនិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនោយជនិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អយោកជនិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនីវរណិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២២៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានរូប ដោយ
 ខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៩] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមានរូប ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
 ដោយធម៌មិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកប
 ដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញាជនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគន្លុះមិនគប្បី
 ដោតក្រង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលឱយៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្ត
 កន្លង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលយោគៈមិនគប្បីប្រព្រឹត្ត
 កន្លង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលបរាមាសៈ មិនស្តាបអង្គុល

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទំ

បរាមាសសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តេហិ អបរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិ-
 តា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហា-
 យតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតុហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយ-
 តនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយត-
 នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤៥០] អនារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នោ
 ចិត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសហក្ខហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ពាហិវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧចានាហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតន-
 សង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រាសចាកបរាមាសៈទាំងបរាមាសៈមិនស្ទាប
អង្រែលហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអារម្មណ៍ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន
អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤៥០] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមានអារម្មណ៍
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមែនចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលតាំងឡើងអំពី
ចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ដោយខន្ធសង្គហៈ
មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុសង្គហៈ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
 ធាតុហិ សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខន្ទេហិ
 សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤៥១] អនុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុចាទានសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧចា-
 ទានសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច ឧចាទានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ឧចាទានវិប្បយុត្តេហិ អនុចាទានិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសន្តិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលិដ្ឋេហិ
 ចេវ នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស

ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១

ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៥១] ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយធម៌មិនមែនឧបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយឧបាទាន តែមិនមែនឧបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រាសចាកឧបាទាន ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទំ

កិលេសសម្មយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តេហិ អសង្កិលេសិ-
 កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ការនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិចា-
 រេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បវិតិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បីតិសហាតតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខ-
 សហាតតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហាតតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូចាវចរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 និយ្យានិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សរណេ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្កហិតា

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិវិប្បយុត្តបទ

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនគួរដល់នូវ
សេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយ
ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយការវិនា
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា
ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌
ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែល
ច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយ
ឧបេក្ខា ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មិនមែនកាមាវចរ ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជាអរូបាវចរ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមិន
រាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាគ្រឿងចេញ
ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌មានសភាពទៀង ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ដោយខន្ធសង្គហៈ មិនសង្គ្រោះ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន
អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ-
យតនេហិ កតីហិ ធាតូហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតូហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយ-
តនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា^(១) ។
អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

[៤៥២] រូបកូន្ទេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ
ធាតូហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

១ ឱ. ឥតោ បរំ តត្រុទានំ រូបញ្ច ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ឥត្ថិ បុមំ ជីវិតំ នាមរូបំ ទ្វេ
ភវា ជាតិ ជរា មច្ចុ រូបំ អនារម្មណំ នោ ចិត្តេន វិប្បយុត្តំ វិសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុអនុប-
វិវត្តិ ពាហិរំ ឧបាទា ទ្វេ វិសតិយោ ឯស នយោ សុពុទ្ធាតិ ឥមេ បាហំ ទិស្សន្តិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ
 ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ អសង្កហិតេន សម្បយុត្តិវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស

[៤៥២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៥៣] វេទនាខន្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ទេន
 យេ ធម្មា សង្ការក្ខន្ទេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខ-
 ន្ទេន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា ម-
 និច្ឆ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ
 ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា ឯ-
 កេន ខន្ទេន ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុ-
 ហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤៥៤] ចក្ខាយតនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
 ដោដ្ឋញាយតនេន យេ ធម្មា ចក្កុធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[២៥៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនាយតនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកមនិទ្រិយ ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន
 អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២៥៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកផោដ្ឋព្វាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុធាតុ
 ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផោដ្ឋព្វធាតុ ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៥៥] ចក្កុវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា សោ-
 តវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា យានវិញ្ញាណធាតុយា
 យេ ធម្មា ដិវាវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា កា-
 យវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា មនោធាតុយា យេ
 ធម្មា មនោវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសដ្ឋតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បព្វហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សដ្ឋ-
 ហិតា ។ កតីហិ អសដ្ឋហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា
 អសដ្ឋហិតា ។

[៤៥៦] ទុក្ខសច្ចេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
 ធាតុហិ សដ្ឋហិតា ។ កតីហិ អសដ្ឋហិតា ។ ឯ-
 កេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធា-
 តុហិ អសដ្ឋហិតា ។

[៤៥៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសដ្ឋតំ ខន្ធតោ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៥៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកសោតវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឃាន-
វិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកជីវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកាយវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោធាតុ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[២៥៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុក្ខសច្ច ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៥៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកមគ្គសច្ច ពួកធម៌នោះ វៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

បបេត្វា បព្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
ន កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៥៨] និរោធសច្ឆេន យេ ធម្មា ចក្កុន្ទ្រិ-
យេន យេ ធម្មា សោតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឃា-
និន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ជិវ្ហិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា កា-
យិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឥត្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
បុរិសិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ចត្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន
ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៥៩] មនិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា ឯកេន
ខន្ទេន ឯកាទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ
អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្ក្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៥៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកនិរោធសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកចក្ខុន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោតិ្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកឃានិ្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកជីវ្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកាយិ្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥត្តិ្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកបុរិសិ្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៥៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិ្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ
រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ក្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៦០] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 ទោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤៦១] ឧបេក្ខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ តេសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦២] សទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិយិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា បញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតញ្ញស្សា-
 មីតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្ធិយេន យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៦០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកទុក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកទោមនស្សិន្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៦១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ពួកធម៌នោះ
 រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ទេ ។

[២៦២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសទ្ធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិរិយិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញិន្ទ្រិយ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

អញ្ញាតាវិទ្ធិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ការេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៣] សង្ការប្បច្ចយា វិញ្ញាលោន យេ ធម្មា
 សន្យាយតនប្បច្ចយា ផស្សេន យេ ធម្មា ផស្សប្ប-
 ច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា ឯកេន ខន្ធន ឯកា-
 ទសហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៤] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាតាវិន្ធិយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
អវិជ្ជា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ
រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ខ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ខ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៦៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជា
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនា ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌នោះ
រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ខ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៤៦៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាទាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកកម្មភព ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជា
អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៥] ឧប្បត្តិកវេន យេ ធម្មា សញ្ញាកវេន យេ ធម្មា បញ្ចវេការកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៦] កាមកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ តេរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៧] រូបកវេន យេ ធម្មា អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ឯកវេការកវេន យេ ធម្មា បរិទេវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ទេហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៦៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧប្បត្តិភព ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ចវេការភព ពួក
ធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ។

[២៦៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកកាមភព ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៥ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៣ ។

[២៦៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកអសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឯកវេការភព ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកការឡើកឡូល ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ជ្ជិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៦៨] អរូបភវេន យេ ធម្មា នេវ សញ្ញា-
នាសញ្ញាភវេន យេ ធម្មា ចតុវេការភវេន យេ
ធម្មា សោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ ធម្មា
នោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន យេ ធម្មា
សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បធានេន យេ ធម្មា
ឥទ្ធិទានេន យេ ធម្មា លានេន យេ ធម្មា អប្ប-
មញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា
បញ្ចហិ ពលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ
យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មក្កេន យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

អាយតនៈ ២ ជាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ ។

[៤៦៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអរូបភព ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាភព ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវេការភព ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុក្ខ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឧបាយាសៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្ប-
ធាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥទ្ធិបាទ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ឈាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពលៈ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ពោជ្ឈង្គ ៧ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌
នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយ
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ជាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយ-
តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយជាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៦៩] ធម្មស្សន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា ចិត្តន
 យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា ឯកេន ខន្ធន
 ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧០] អធិមោក្ខេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ធានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិ-
 ចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[៤៧១] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បមេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ធានសហាយតនេហិ អដ្ឋរសហិ ធាតុហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៦៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកចេតនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ។

[៤៧០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអធិមោក្ខ ពួកធម៌នោះ
 រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[៤៧១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាកុសល ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ជាអកុសល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌
 ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧២] អព្យាកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយតនេហិ
ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៣] អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិចារកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ
តេរសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
បញ្ចហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអព្យាក្រឹត ពួកធម៌នោះ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៧៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខ-
មសុខវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាវិបាក ពួកធម៌នោះ រៀរ
លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៥ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៧៤] វិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[៤៧៥] នេវ វិចាកនវិចាកធម្មធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុចាទិន្ទុចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិន្ទុ-
 ចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋា-
 សង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៧៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌សៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៧៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៧៦] ឧទាទិណ្ណុទាទាទិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយ-
 តនេហិ តីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 បន្ទាសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៧] អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ធហិ
 ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 សោទ្យសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៨] សវិតក្កសវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ
 ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ
 ធាតុយា អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[៤៧៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ។

[៤៧៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ
តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៧៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈទាំង
ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅ
អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុ ១ ទេ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៧៩] អវិតក្កាវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បីតិសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហក-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋាវសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨០] អវិតក្កាវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ
 តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទាវសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨១] ឧបេក្កាសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេវសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 បញ្ចហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៤៧៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
 វិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារៈដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្ខារៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ខារៈដោយខន្ធណា
 មួយ មិនមែន មិនសង្ខារៈដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
 សង្ខារៈដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៨០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមាន
 វិចារៈ ពួកធម៌នោះ សង្ខារៈដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។
 មិនសង្ខារៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ
 ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៤៨១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ពួក
 ធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ខារៈ
 ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្ខារៈដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ខារៈដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិន
 សង្ខារៈដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ខារៈដោយធាតុ ៥
 ទេ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៨២] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ការនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាចយកាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបចយកាមីហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហាក្កតេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បេត្តា បញ្ចហិ ខន្ធមិ ធានសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៣] នេវ ទស្សនេន ន ការនាយ បហា-
 តព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ការ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា នេវា-
 ចយកាមីហិ នាបចយកាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[៤៨២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់នូវការសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 ដល់នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជា
 អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ
 មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៨៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 ហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយភាវនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនមែនមិនដល់

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

នេវសេក្កាណសេក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរិត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ
 ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទស-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៤] អប្បមាលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[៤៨៥] បរិត្តារម្មលោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ច-
 ហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតុ-
 ហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

នូវការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជារបស់សេក្ខ-
បុគ្គលទាំងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
មានសភាពតូចត្រូវ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៨៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានប្រមាណមិនបាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ឧត្តម ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៨៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ
ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
មែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុ ៦ ទេ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៤៨៦] មហាក្កតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អប្បមាណារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហីនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្ការម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា មក្កាធិបតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បព្វហិ
 ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធមហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៧] មជ្ឈិមេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិ-
 យតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតុហិ ខន្ធមហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[២៨៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
 នូវសភាពធំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន
 បាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថោកទាប ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាព
 ត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
 មួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
 សង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៨៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកណ្តាល ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពមិនទៀង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៨៨] ឧប្បន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុ-
 ប្បន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧប្បាទីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អតីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនា-
 តតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អជ្ឈត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ព-
 ហិទ្ធាធម្មេហិ យេ ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធម្មា
 ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
 ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨៩] អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនាតតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អជ្ឈត្តារម្ម-
 ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ពហិទ្ធារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បមេត្វា បព្វហិ ខន្ធម្មា ទ្វាទសហា-
 យតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៨៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលបម្រុងនឹងកើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអនាគត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ
 ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកប
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៨៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 អារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩០] បច្ចុប្បន្តារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អជ្ឈត្តតហិទ្ធារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ ទ្វាទសហិ ធាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មេហិ ធាតូហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៩១] ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេ-
តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ ចេវ សហេតុកេហិ
ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ចេវ ន ច
ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ ចេវ ហេតុ-
សម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្ប-
យុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ន ហេតូហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៩០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ពួកធម៌
នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធនាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះ
ដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ៦ ទេ ។

[៤៩១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយ
ហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ខតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩២] អហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ហេតុវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតុអ-
 ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចតុហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៣] អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សនិទស្សនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា រូបីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោកុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធហិ

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្ខារដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ខារ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ខារដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
មិនសង្ខារដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្ខារដោយធាតុ
ណាមួយឡើយ ។

[៤៩២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានហេតុ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិន
មែនហេតុទាំងឥតហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៩៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យតាក់តែង ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានរូប ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ៤

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៤] លោកិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៥] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
វិប្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ បបេត្វា
បព្វហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៧២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលោកិយ ពួកធម៌
នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធទ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធទ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៧៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ
ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអា-
សវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះ
និព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធទ ៥ អាយ-
តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៤៩៦] សាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តេហិ^(១) ធម្មេហិ យេ ធម្មា សាសវេហិ
 ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
 វិប្បយុត្តេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ
 ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៧] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តេហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយត-
 នេហិ អដ្ឋហិ^(២) ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
 ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៨] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឱ. អាសវសម្បយុត្តេហិ ។ ២ ឱ. អដ្ឋាសហិ ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[២៩៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 អាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ ។ មិនសង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៩៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមានអាសវៈ
 ពួកធម៌នោះ សង្ខារដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
 សង្ខារដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ខារដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។

[២៩៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគន្លុះ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាឱយៈ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

យោកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ដីវរណេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរាមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមា-
 សេហិ ចេវ បរាមដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៩] បរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមា-
 សវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមដ្ឋេហិ ចេវ
 នោ ច បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាស-
 វិប្បយុត្តេហិ បរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាយោគៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ជានីវរណៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 បរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌នោះ រៀរលែង
 ព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៩៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈស្ទាប
 អង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ តែមិន
 មែនបរាមាសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
 តែបរាមាសៈស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
 ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

[៥០០] អបរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរា-
 មាសវិប្បយុត្តេហិ អបរាមដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វិហាយតនេហិ
 អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០១] សារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 បមេត្វា ឯកេន ខន្ធន ឯកានទសហាយតនេហិ
 ឯកានទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

[៥០០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលបរាមាសៈមិនស្ទាប
 អង្កែលហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកបរាមាសៈ
 ទាំងបរាមាសៈមិនស្ទាបអង្កែលហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥០១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 ច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលច្រឡំទាំងតាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌នោះ រៀរ
 លែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៥០២] អនាម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិសំសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុទានិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ^(១) ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៣] ឧទានិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ទេហិ ត្វីហាយតនេហិ
 តីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បន្ទុរសហិ ធាត្វ-
 ហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៤] ឧទានានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិ-
 លេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឱ. បណ្ណរសហិ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[៥០២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ដែលមិនច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាឧបាទា ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥០៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
លេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៥០៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាឧបាទាន ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មង
ហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

កិលេសេហិ ចេវ សន្តិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សន្តិលិដ្ឋេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលិដ្ឋេហិ ចេវ នោ ច
 កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
 ចេវ កិលេសសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសសម្បយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កាយិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៥] សន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសន្តិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសវិប្ប-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលេសិកេហិ ចេវ
 នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សវិប្បយុត្តេហិ សន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌នោះ
 រៀរលែងព្រះនិព្វានជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយ-
 តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥០៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនកិលេស ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្ធិហាយត-
នេហិ ទ្ធិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោ-
ឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៦] អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
កិលេសវិប្បយុត្តេហិ អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ទ្ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៧] ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ការនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា
បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៥០៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនគួរដល់នូវសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិន
គួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥០៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌នោះ រៀរលែង
ព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
កាយិចិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៨] ន ទស្សនេន បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ន ការនាយ បហាតព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ន ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា ន ការនាយ បហាតព្វហេតុកេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតូហិ ខន្ទេហិ
ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៩] សវិតក្កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិចា-
រេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្ក-
តំ ខន្ទតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ទ្វាទសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[៥១០] សប្បីតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥០៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌នោះសង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥០៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយធាតុ ១ ទេ ។

[៥១០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

បីតិសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខស-
 ហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធមិ ទ្វាទ-
 សហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធមិ ន
 កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០០] ឧបេក្ខាសហកតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធមិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធមិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥០២] កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សឧត្តរេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធមិ

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥១១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយឧបេក្ខា
ពួកធម៌នោះ រៀរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
មែនមិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុ ៥ ទេ ។

[៥១២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាកាមាវចរ ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ប្រកបដោយការរើខ្លួន ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៤

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

ធូរិយាយតនេហិ ធូរិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-

យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៣] ន កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អបរិយាបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ

ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ

ខន្ទេហិ ធូរិយាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-

យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៤] រូចារចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អរូ-

ចារចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយ្យានិកេហិ

ធម្មេហិ យេ ធម្មា និយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

សរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា

អសង្កតំ ខន្ទតោ បមេត្វា បញ្ចហិ ខន្ទេហិ ត្វាទ-

សហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ ន

កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្ក-

ហិតា ។

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥១៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនកាមាវចរ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ២ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥១៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌អរូបាវចរ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌អរូបាវចរ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
ចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ពួកធម៌នោះ រឿរលែងព្រះនិព្វាន ជាអសង្ខតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្គ្រោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណា
មួយ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
សង្គ្រោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទំ

[៥១៥] ន រូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន
អរូចាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិយ្យានិកេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា អសរណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយតនេហិ
កតីហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ចតូហិ
ខន្ទេហិ ធូហាយតនេហិ ធូហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។
កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហិ សោឡុសហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។
ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ អថ ជីវិតំ ជាមរូបំ
សឡាយតនជាតិយោ ជរា មតញ្ច ទ្វេ ច តិកេ ន
លព្ពវេ^(១)

បឋមន្តវេ សត្ត កោច្ឆកេ ទស

អបរន្តេ^(២) ចុទ្ធស ន ច មត្តកេ^(៣)

តច្ចេតេ សត្តចត្តាឡីសធម្មា

សមុច្ឆេទេន ច លព្ពន្តិ មោយបុច្ឆកេន ចាតិ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ធាតុកថាបករណំ សមត្ថំ ។

១ ឱ. ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ជីវិតន្តាម ឆលាភិ ជាតិយោ ជរា មរណំ ទ្វេ ជាតិកេ
ន លព្ពវេតិ អយំ គាថា ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អបរន្តេន ។ ៣ ឱ. បឋមកេ ។

វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទ

[៥១៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាអរូបារាជ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាអរូបារាជ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មិនទៀង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនប្រកបដោយសត្រូវ ពួក
 ធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។
 ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ ដីវិត ១ នាមរូប ១
 សឡាយតនៈ ១ ជាតិ ១ ជរា ១ មរណៈ ១ និង
 ធម៌ ២ តែមិនមានក្នុងតិកៈឡើយ

ធម៌ ៧ មានក្នុងចន្លោះដំបូង ធម៌ ១០ មានក្នុង
 គោច្ចកៈ ធម៌ ១៤ មានក្នុងចន្លោះខាងចុង ធម៌ ៦ មាន
 ក្នុងទីបំផុត ធម៌ ៤៧ នេះ រមែងមានដោយសមុច្ឆេទ
 ផង ដោយមោឃបុច្ចកៈផង ។

ចប់ វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

ចប់ ធាតុកថាបករណៈ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ឧទ្ទេសវារោ

[១] ឆ បញ្ញត្តិយោ ខន្ធប្បញ្ញត្តិ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ធាតុប្បញ្ញត្តិ សច្ចប្បញ្ញត្តិ សង្ខារប្បញ្ញត្តិ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ

[២] កិត្តាវតា ខន្ធនំ ខន្ធប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា បញ្ចក្ខន្ធា រូបក្ខន្ធា វេទនាខន្ធា សញ្ញាខន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា វិញ្ញាណក្ខន្ធា ឯត្តាវតា ខន្ធនំ ខន្ធប្បញ្ញត្តិ ។

អាយតនប្បញ្ញត្តិ

[៣] កិត្តាវតា អាយតនានំ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា ទ្វាទសាយតនានិ ចក្ខុយតនំ រូចាយតនំ សោតាយតនំ សទ្ទាយតនំ ឃាតាយតនំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ឧទ្ទេសវារៈ

[១] បញ្ញត្តិ ៦^(១) គឺ ខន្ធប្បញ្ញត្តិ ១ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ១ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ១ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ១ តន្ត្រិយប្បញ្ញត្តិ ១ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ១ ។

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ

[២] ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
ខន្ធ ៥ គឺ រូបក្ខន្ធទ វេទនាខន្ធទ សញ្ញាខន្ធទ សង្ខារក្ខន្ធទ វិញ្ញាណក្ខន្ធទ មានប្រមាណប៉ុនណា ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

អាយតនប្បញ្ញត្តិ

[៣] អាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់អាយតនៈទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។ អាយតនៈ ១២ គឺ ចក្ខុយតនៈ ១ រូបាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ សង្ខាយតនៈ ១ ឃានាយតនៈ ១

១ ប្រែថា “ការតែងតាំង, ការប្រកាស, ការតាំងទុក, ការដាក់ចុះ” ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កន្ទាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ រសាយតនំ កាយាយតនំ
ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ ឯត្តារតា
អាយតនានំ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ។

ធាតុប្បញ្ញត្តិ

[៤] កិត្តារតា ធាតុនំ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ។ យារតា
អដ្ឋារស ធាតុយោ ចក្កុធាតុ រូបធាតុ ចក្កុវិញ្ញាណា-
ធាតុ សោតធាតុ សន្ទុធាតុ សោតវិញ្ញាណាធាតុ
យានធាតុ កន្ទុធាតុ យានវិញ្ញាណាធាតុ ជីវ្ហធាតុ
រសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណាធាតុ កាយធាតុ ដោដ្ឋញ្ចធាតុ
កាយវិញ្ញាណាធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោ-
វិញ្ញាណាធាតុ ឯត្តារតា ធាតុនំ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ។

សច្ចប្បញ្ញត្តិ

[៥] កិត្តារតា សច្ចានំ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ។ យារតា
ចត្តារិ សច្ចានិ ទុក្ខសច្ចំ សមុទយសច្ចំ និរោធសច្ចំ
មក្កសច្ចំ ឯត្តារតា សច្ចានំ សច្ចប្បញ្ញត្តិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គន្ធាយតនៈ ១ ជិវ្ហាយតនៈ ១ រសាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១
ដោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១ ធម្មាយតនៈ ១ មានប្រមាណប៉ុនណា
អាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់អាយតនៈទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ធាតុប្បញ្ញត្តិ

[៤] ធាតុប្បញ្ញត្តិ របស់ធាតុទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។ ធាតុ ១៨
គឺ ចក្កធាតុ ១ រូបធាតុ ១ ចក្កវិញ្ញាណធាតុ ១ សោតធាតុ ១ សទ្ធិធាតុ ១
សោតវិញ្ញាណធាតុ ១ ឃានធាតុ ១ គន្ធិធាតុ ១ ឃានវិញ្ញាណធាតុ ១ ជិវ្ហា-
ធាតុ ១ រសធាតុ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ ១ កាយធាតុ ១ ដោដ្ឋញ្ញធាតុ ១ កាយ-
វិញ្ញាណធាតុ ១ មនោធាតុ ១ ធម្មធាតុ ១ មនោវិញ្ញាណធាតុ ១ មានប្រមាណ
ប៉ុនណា ធាតុប្បញ្ញត្តិ របស់ធាតុទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

សច្ចប្បញ្ញត្តិ

[៥] សច្ចប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
សច្ចៈ ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១
មានប្រមាណប៉ុនណា សច្ចប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មាន
ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ

[៦] កិត្តារតា ឥន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។

យារតា ពារីសតិទ្រិយានិ ចក្កុទ្រិយំ សោតិទ្រិយំ

យានិទ្រិយំ ជិវ្ហិទ្រិយំ កាយិទ្រិយំ មនិទ្រិយំ ឥត្តិ-

ទ្រិយំ បុរិសិទ្រិយំ ជិវិតិទ្រិយំ សុខិទ្រិយំ ទុក្ខិទ្រិយំ

សោមនស្សិទ្រិយំ ទោមនស្សិទ្រិយំ ឧបេក្ខិទ្រិយំ

សទ្ធិទ្រិយំ រិយិទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ

បញ្ញិទ្រិយំ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្រិយំ អញ្ញិទ្រិយំ អញ្ញា-

តារិទ្រិយំ ឯត្តារតា ឥន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កិត្តារតា បុគ្គលានំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ

[៦] ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។

ឥន្ទ្រិយ ២២ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោតិន្ទ្រិយ ១ យានិន្ទ្រិយ ១ ជីវិន្ទ្រិយ ១ កាយិន្ទ្រិយ ១ មនិន្ទ្រិយ ១ ឥត្តិន្ទ្រិយ ១ បុរិសិន្ទ្រិយ ១ ជីវិតន្ទ្រិយ ១ សុខិន្ទ្រិយ ១ ទុក្ខិន្ទ្រិយ ១ សោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ ១ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ ១ សទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិវិយន្ទ្រិយ ១ សតិន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញិន្ទ្រិយ ១ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ ១ អញ្ញិន្ទ្រិយ ១ អញ្ញាតារិន្ទ្រិយ ១^(១) មានប្រមាណប៉ុនណា ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ របស់បុគ្គលទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។

១ ពីចក្ខុន្ទ្រិយ ទៅដល់សុខិន្ទ្រិយ ១០ នេះ ជាកាមាវចរ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាម) ពីទុក្ខិន្ទ្រិយ ទៅដល់បញ្ញិន្ទ្រិយ ៩ នេះ ជាមិស្សកៈ (ច្រឡកច្រឡំគ្នា) ឯឥន្ទ្រិយ ៣ ខាងចុង ជាលោកុត្តរ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកកមាតិកា

[៧] សមយវិមុត្តោ អសមយវិមុត្តោ កុប្បធម្មោ

អកុប្បធម្មោ បរិហានធម្មោ អបរិហានធម្មោ ចេត-

នាកញ្ចោ អនុរក្ខនាកញ្ចោ បុមុជ្ជនោ កោត្រភូ កយូ-

បរតោ អកយូបរតោ ភព្វាគមនោ^(១) អភព្វាគមនោ

និយតោ អនិយតោ បដិបន្តកោ ផលេដ្ឋិតោ សមសីសី

បិតកប្បី អរិយោ អនរិយោ សេក្ខោ អសេក្ខោ

នេវ សេក្ខោ នាសេក្ខោ តេវិជ្ជោ ធន្យភិញ្ញោ

១ អភព្វាគមនោ ភព្វាគមនោតិ បាហោ យុត្តតរោ និទ្ទេសានុសារេន យុជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកកមាតិកា

[៧] បុគ្គលជាសមយវិមុត្តិ (អ្នករួចស្រឡះតាមកាលគួរ) បុគ្គល
 ជាអសមយវិមុត្តិ (អ្នករួចស្រឡះចាកអាសវៈតាមកាលមិនគួរ) បុគ្គលជា
 កុប្បធម្មៈ (មានធម៌កម្រើក) បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ (មានធម៌មិនកម្រើក)
 បុគ្គលជាបរិហានធម្មៈ (មានធម៌សាបសូន្យ) បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ
 (មានធម៌មិនសាបសូន្យ) បុគ្គលជាចេតនាកព្វៈ (គួរដោយចេតនា)
 បុគ្គលជាអនុរក្ខនាកព្វៈ (គួរដោយការរក្សា) បុគ្គលជាបុថុជន បុគ្គល
 ជាគោត្រភូ បុគ្គលជាភយូបរតៈ (រៀរចាកបាបដោយភ័យ) បុគ្គលជា
 អភយូបរតៈ (រៀរចាកបាបដោយមិនមានភ័យ) បុគ្គលជាភព្វាគមនៈ
 (គួរដល់កិរិយាមកកាន់សម្មត្តនិយាម គឺមគ្គ) បុគ្គលជាអភព្វាគមនៈ
 (មិនគួរដល់កិរិយាមកកាន់សម្មត្តនិយាម) បុគ្គលជានិយតៈ (បុគ្គល
 ទៀង) បុគ្គលជាអនិយតៈ (បុគ្គលមិនទៀង) បុគ្គលជាបដិបន្ទកៈ
 (បុគ្គលប្រតិបត្តិព្រមព្រៀងដោយមគ្គ) បុគ្គលជាផលេដ្ឋិតៈ (បុគ្គល
 បិតនៅក្នុងផល) បុគ្គលជាសមសីសី (មានធម៌ជាប្រធានស្មើគ្នា)
 បុគ្គលជាបិតកប្បី (ញ៉ាំងកប្បឲ្យបិតនៅ) បុគ្គលជាអរិយៈ បុគ្គលមិន
 មែនជាអរិយៈ បុគ្គលជាសេក្ខៈ បុគ្គលជាអសេក្ខៈ បុគ្គលមិនមែនសេក្ខៈ
 ទាំងមិនមែនអសេក្ខៈ បុគ្គលមានវិជ្ជា ៣ បុគ្គលមានអភិញ្ញា ៦ បុគ្គល

មាតិកា

សម្មាសម្ពុទ្ធា បច្ចេកសម្ពុទ្ធា^(១) ឧភតោភាគវិមុត្តោ

បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ

ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី សត្តក្ខត្តំបរមោ កោលំកោ-

លោ ឯកពីដី សកទាតាមី អនាតាមី អន្តរាបរិទិញាយី

ឧបហត្ថបរិទិញាយី អសដ្ឋារបរិទិញាយី សសដ្ឋារ-

បរិទិញាយី ឧទ្ធុសោតោ អកនិដ្ឋតាមី សោតាបន្នោ

សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាតាមី

សកទាតាមិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាតាមី

១ បច្ចេកពុទ្ធាតិបិ បាវោ ។

មាតិកា

ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត
 (រួចស្រឡះដោយចំណែកទាំងពីរ) បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត (រួចស្រឡះ
 ដោយបញ្ញា) បុគ្គលជាកាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) បុគ្គល
 ជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត (រួចស្រឡះ
 ដោយសទ្ធា) បុគ្គលជាធម្មានុសារី (រលឹកតាមធម៌) បុគ្គលជា
 សទ្ធានុសារី (រលឹកតាមសទ្ធា) បុគ្គលជាសត្តក្ខត្តិបរមៈ (កើត
 អស់វារៈ ៧ ដង) បុគ្គលជាកោលំកោលៈ (ចេញពីត្រកូលទៅកាន់
 ត្រកូល) បុគ្គលជាឯកពីដី (មានពូជគឺខន្ធតែម្តង) បុគ្គលជាសកទា-
 តាមី (មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត) បុគ្គលជាអនាតាមី (មិនមកកាន់
 លោកនេះទៀត) បុគ្គលជាអន្តរាបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានពាក់កណ្តាល
 អាយុ) បុគ្គលជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី (កន្លងហួសពាក់កណ្តាលអាយុ
 ទើបបរិនិព្វាន) បុគ្គលជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានដោយមិនបាច់
 ព្យាយាមខ្លាំង) បុគ្គលជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី (បរិនិព្វានដោយព្យា-
 យាមខ្លាំង) បុគ្គលជាឧទ្ធិសោតអកនិដ្ឋតាមី (មានខ្សែនៃមគ្គទៅ
 ខាងលើដរាបដល់អកនិដ្ឋព្រហ្មហើយបរិនិព្វាន) បុគ្គលជាសោតាបន្នៈ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល បុគ្គលជាសកទាតាមី
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាតាមិផល បុគ្គលជាអនាតាមី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អនាកាមិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា
អរហត្តដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ។

ឯកកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ទុក្ខមាតិកា

[៨] ទ្វេ បុគ្គលា ។ កោដនោ ច ឧបនាហី ច ។
មក្ខិ ច បលាសី ច ។ ឥស្សកិ ច មច្ឆរី ច ។
សហោ ច មាយារី ច ។ អហិរិកោ ច អនោត្តប្បី ច ។
ទុព្វចោ ច ចាបមិត្តោ ច ។ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វា-
រោ ច កោដនេ អមត្តញ្ញ ច ។ មុដ្ឋស្សតិ ច អសម្ម-
ជានោ ច ។ សីលវិបន្នោ ច ទិដ្ឋិវិបន្នោ ច ។
អដ្ឋត្តសញ្ញោជនោ ច ពហិទ្វាសញ្ញោជនោ ច ។
អក្កោជនោ ច អនុបនាហី ច ។ អមក្ខិ ច
អបលាសី ច ។ អនិស្សកិ ច អមច្ឆរី ច ។
អសហោ ច អមាយារី ច ។ ហិរិមា ច ឱត្តប្បី
ច ។ សុវចោ ច កល្យាណមិត្តោ ច ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាមិផល បុគ្គលជាអរហន្ត
ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តផល ។

ចប់ ឯកកមាតិកា ។

ទុក្ខមាតិកា

[៨] បុគ្គលពីរពួក ។ គឺ បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ១
បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ ១ បុគ្គលអ្នក
ប្រណាំងវាសនា ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីច្រណែន ១ បុគ្គលមានសេច-
ក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីអួតអាង ១ បុគ្គលមានមាយា ១ ។
បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ១ បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅក្រ ១
បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ ១ ។ បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សាក្នុងតន្ត្រីយទាំងឡាយ ១
បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ បុគ្គលភ្លេចស្មារតី ១ បុគ្គល
មិនដឹងខ្លួន ១ ។ បុគ្គលរិបត្តិសីល ១ បុគ្គលរិបត្តិទិដ្ឋិ ១ ។ បុគ្គលមាន
សញ្ញាជនៈខាងក្នុង ១ បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ ១ ។ បុគ្គល
មិនមានសេចក្តីក្រោធ ១ បុគ្គលមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គល
មិនលុបគុណគេ ១ បុគ្គលមិនប្រណាំងវាសនា ១ ។ បុគ្គលមិនមាន
សេចក្តីច្រណែន ១ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមិន
មានអំនួត ១ បុគ្គលមិនមានមាយា ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាប ១
បុគ្គលមានសេចក្តីខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅងាយ ១ បុគ្គលមានមិត្តល្អ ១ ។

មាតិកា

ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្ធារោ ច កោជនេ មត្តញ្ញូ ច ។
 ឧបដ្ឋិតស្សតិ ច សម្បជានោ ច ។ សីលស-
 ម្បន្តោ ច ទិដ្ឋិសម្បន្តោ ច ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លភា
 លោកស្មី ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។ ទ្វេ បុគ្គ-
 លា សុតប្បយា ។ ទ្វិដ្ឋំ បុគ្គលានំ អាសវា វឌ្ឍន្តិ ។
 ទ្វិដ្ឋំ បុគ្គលានំ អាសវា ន វឌ្ឍន្តិ ។ ហីនាទិមុត្តោ
 ច បណីតាទិមុត្តោ ច ។ តិត្តោ ច តប្បតា ច ។

ទុកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ពិកមាតិកា

[៩] តយោ បុគ្គលា ។ និរាសោ អាសំសោ វិត-
 តាសោ ។ តយោ តិលានូបមា បុគ្គលា ។ កាយសក្ខី
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។ កូថកាណី បុប្ផកាណី មធុកា-
 ណី ។ អរុក្ខបមចិត្តោ បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ បុគ្គលោ
 វជ្ជិបមចិត្តោ បុគ្គលោ ។ អន្តោ ឯកចក្កុ ទ្វិចក្កុ ។

មាតិកា

បុគ្គលមានទ្វាររក្សាហើយ ក្នុងតន្ត្រីយទាំងឡាយ ១ បុគ្គលអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ បុគ្គលមានស្មារតីតម្កល់មាំ ១ បុគ្គលអ្នកដឹងខ្លួន ១ ។ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសីល ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ១ ។ បុគ្គលពីរពួក រកបានដោយក្រក្នុងលោក ។ បុគ្គលពីរពួក គេចម្តែតបានដោយក្រ ។ បុគ្គលពីរពួក គេចម្តែតបានដោយងាយ ។ អាសវៈរបស់បុគ្គលពីរពួក រមែងចម្រើន ។ អាសវៈរបស់បុគ្គលពីរពួក រមែងមិនចម្រើន ។ បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប ១ បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ ១ ។ បុគ្គលឆ្កែតដោយខ្លួនឯង ១ បុគ្គលញ្ជាំងគេឲ្យឆ្កែត ១ ។

ចប់ ទុកមាតិកា ។

ពិកមាតិកា

[៧] បុគ្គល ៣ ពួក ។ គឺបុគ្គលមិនមានបំណង ១ បុគ្គលមានបំណង ១ បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ១ ។ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយបុគ្គលមានជំងឺ ។ បុគ្គលជាកាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) ១ បុគ្គលជាទិដ្ឋិបុគ្គុៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត (រួចស្រឡះចាកអាសវៈដោយសទ្ធា) ១ ។ បុគ្គលមានសម្តីដូចលាមក ១ បុគ្គលមានសម្តីដូចផ្កា ១ បុគ្គលមានសម្តីដូចទឹកឃ្មុំ ១ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយពេជ្រ ១ ។ បុគ្គលខ្វាក់ ១ បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង ១ បុគ្គលមានភ្នែកទាំងពីរ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អវកុដ្ឋប្បញ្ញោ បុគ្គលោ ឧច្ឆដ្ឋប្បញ្ញោ បុគ្គលោ បុថុ-
 ប្បញ្ញោ បុគ្គលោ ។ អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ កាមេសុ
 ច ភវេសុ ច អវីតរាគោ អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ
 កាមេសុ វីតរាគោ ភវេសុ អវីតរាគោ អត្តេកក្ខោ
 បុគ្គលោ កាមេសុ ច ភវេសុ ច វីតរាគោ ។
 ទាសាណាលេខូបមោ បុគ្គលោ បឋវីលេខូបមោ បុគ្គ-
 លោ ឧទកលេខូបមោ បុគ្គលោ ។ តយោ ចោត្ត-
 ក្ខបមា បុគ្គលោ ។ តយោ កាសិកវត្ថុបមា បុគ្គលោ ។
 សុប្បមេយ្យោ ទុប្បមេយ្យោ អប្បមេយ្យោ ។
 អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ ន សេវិតព្វោ ន ភជិតព្វោ
 ន បយិរុទាសិតព្វោ អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ សេវិតព្វោ
 ភជិតព្វោ បយិរុទាសិតព្វោ អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ
 សក្កត្វា ករុកត្វា សេវិតព្វោ ភជិតព្វោ បយិ-
 រុទាសិតព្វោ ។ អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ ជិតុច្ឆិតព្វោ
 ន សេវិតព្វោ ន ភជិតព្វោ ន បយិរុទាសិតព្វោ
 អត្តេកក្ខោ បុគ្គលោ អដ្ឋបេក្ខិតព្វោ ន សេវិ-
 តព្វោ ន ភជិតព្វោ ន បយិរុទាសិតព្វោ អត្តេកក្ខោ
 បុគ្គលោ សេវិតព្វោ ភជិតព្វោ បយិរុទាសិតព្វោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលមានបញ្ញាដូចក្អមផ្កាប់ ១ បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្មកំលេច ១ បុគ្គល
មានបញ្ញាក្រាស់ ១ ។ បុគ្គលខ្លះមិនប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព
ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម តែមិនទាន់ប្រាសចាក
តម្រេកក្នុងភព ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង ក្នុង
ភពផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសថ្ម ១ បុគ្គលប្រៀប
ដោយគំនូសដី ១ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ១ ។ បុគ្គល ៣ ពួក
ប្រៀបដោយសំពត់សំបកឈើ ។ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
កាសិកៈ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយងាយ ១ បុគ្គលដែលគេ
ប្រមាណបានដោយក្រ ១ បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន ១ ។ បុគ្គល
ខ្លះ មិនគួរគេសេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គល
ខ្លះ គួរគេសេព គួរគប់ គួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះគួរ
គេធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយសេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ ។
បុគ្គលខ្លះ គួរគេខ្លើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏
មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគេរមិលមើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូល
ទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគេសេព គួរគប់ គួរចូលទៅអង្គុយ

មាតិកា

អត្ថកថា បុគ្គលោ សីលេសុ បរិបូរីការី ស-
 មាធិស្ឋី មត្តសោការី បញ្ញាយ មត្តសោការី អត្ថ-
 កថា បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្ឋី
 ច បរិបូរីការី បញ្ញាយ មត្តសោការី អត្ថកថា
 បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្ឋី ច
 បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរីការី ។ តយោ សត្តា-
 រោ អបរេមិ តយោ សត្តារោ ។

តិកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ចតុក្កមាតិកា

[១០] ចត្តារោ បុគ្គលោ ។ អសប្បុរិសោ
 អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរោ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
 សេន សប្បុរិសតរោ ។ ចាចោ ចាមេន ចាបតរោ
 កល្យាណោ កល្យាណេន កល្យាណាតរោ ។
 ចាបធម្មោ ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរោ កល្យាណា-
 ធម្មោ កល្យាណេន កល្យាណាធម្មតរោ ។
 សារវដ្ឋោ វដ្ឋេតហុលោ អប្បសារវដ្ឋោ អនវដ្ឋោ ។

មាតិកា

ជិត ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញក្នុងសីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួច
ក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញ
ក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ក៏
មាន ១ បុគ្គលខ្លះធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិ
ផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលជាគ្រូមាន ៣ ពួក
បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក ដទៃទៀត ។

ចប់ តិកមាតិកា ។

ចតុក្កមាតិកា

[១០] បុគ្គល ៤ ពួក ។ គឺ បុគ្គលជាអសប្បុរស ១ បុគ្គលជា
អសប្បុរសក្រែលែងជាងអសប្បុរស ១ បុគ្គលជាសប្បុរស ១ បុគ្គលជា
សប្បុរសក្រែលែងជាងសប្បុរស ១ ។ បុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលអាក្រក់
ក្រែលែងជាងបុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលល្អ ១ បុគ្គលល្អក្រែលែងជាងបុគ្គល
ល្អ ១ ។ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រែលែងជាង
បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រែលែង
ជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោស ១ បុគ្គលច្រើន
ដោយទោស ១ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច ១ បុគ្គលមិនមានទោស ១។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧត្តប្បជិតញ្ញ វិបតិតញ្ញ ទេយ្យោ បទបរមោ ។
 យុត្តប្បជិតកាលោ ទោ មុត្តប្បជិតកាលោ មុត្តប្បជិតកា-
 លោ ទោ យុត្តប្បជិតកាលោ យុត្តប្បជិតកាលោ ច
 មុត្តប្បជិតកាលោ ច ទេវ យុត្តប្បជិតកាលោ ទោ
 មុត្តប្បជិតកាលោ ។ ចត្តារោ ធម្មកថិកា បុគ្គលា ។
 ចត្តារោ វលាហក្ខបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ មូសិក្ខ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ អម្ពបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ កុម្ពបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ឧទករហាទ្ធិបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ពលិតទ្ធិបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ អាសិវិស្វបមា បុគ្គលា ។ អត្តេកថោ បុគ្គលោ
 អននុវិច្ឆ អបរិយោកាហោត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ កា-
 សិតា ហោតិ អត្តេកថោ បុគ្គលោ អននុវិច្ឆ អបរិយោ-
 កាហោត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ កាសិតា ហោតិ អត្តេ-
 កថោ បុគ្គលោ អននុវិច្ឆ អបរិយោកាហោត្វា អប្បសា-
 ទនីយេ ហានេ បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ អត្តេ-
 កថោ បុគ្គលោ អននុវិច្ឆ អបរិយោកាហោត្វា បសា-
 ទនីយេ ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលជាឧត្តរជិតញ្ញ ១ បុគ្គលជាវិបតិញ្ញ ១ បុគ្គលជានេយ្យៈ ១ បុគ្គល
 ជាបទបរមៈ ១ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ១
 បុគ្គលមានប្រាជ្ញារួសរាន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ
 ទាំងមានប្រាជ្ញារួសរាន់ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញាមិន
 រួសរាន់ ១ ។ បុគ្គលជាធម្មកបិក ៤ ពួក ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀប
 ដោយមេឃ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយកណ្តុរ ។ បុគ្គល ៤
 ពួក ប្រៀបដោយផ្ទៃស្វាយ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្អម ។
 បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹក ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 គោបម្រើ ។ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាសីរពិស ។
 បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោលសរសើរបុគ្គល
 ដែលគួរតិះដៀល ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល
 ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិន
 ពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិន
 គួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយ
 សម្តែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ

មាតិកា

អត្ថេកថោ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោកាហេត្វា
 អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ អត្ថេកថោ
 បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោកាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ អត្ថេកថោ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 កាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ អត្ថេកថោ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោកាហេត្វា
 បសាទនីយេ ហានេ បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 អត្ថេកថោ បុគ្គលោ អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន នោ ច ខោ វណ្ណា-
 រហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន
 អត្ថេកថោ បុគ្គលោ វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន នោ ច ខោ អវណ្ណារ-
 ហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន
 អត្ថេកថោ បុគ្គលោ អវណ្ណារហស្ស ច អវណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន វណ្ណារហស្ស
 ច វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន

មាតិកា

ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល
ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលសរសើរបុគ្គល
ដែលគួរសរសើរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយ
សម្តែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ
ពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរ
ជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលមិនគួរតិះ
ដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរ
សរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពោលសរសើរ
បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលតិះដៀល
បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ក៏មាន ១ បុគ្គល
ខ្លះ ពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង
ពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង ក៏មាន

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ នេវ អវណ្ណារមាស្ស អវណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន នោ ច វណ្ណា-
 រមាស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។
 ឧដ្ឋានដលូបដីវី នោ បុញ្ញដលូបដីវី បុញ្ញដលូបដីវី
 នោ ឧដ្ឋានដលូបដីវី ឧដ្ឋានដលូបដីវី ច បុញ្ញដ-
 លូបដីវី ច នេវ ឧដ្ឋានដលូបដីវី នោ បុញ្ញដលូប-
 ដីវី ។ តមោ តមបរាយនោ តមោ ជោតិបរាយនោ
 ជោតិ តមបរាយនោ ជោតិ ជោតិបរាយនោ ។
 ឱណតោណតោ ឱណតុណ្ណតោ ឧណ្ណតោណតោ
 ឧណ្ណតុណ្ណតោ ។ ចត្តារោ រុក្ខបមា បុគ្គលា ។
 រូបប្បមាលោ រូបប្បសន្នោ ឃោសប្បមាលោ ឃោ-
 សប្បសន្នោ លូខប្បមាលោ លូខប្បសន្នោ ធម្មប្ប-
 មាលោ ធម្មប្បសន្នោ ។ អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ
 អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ មិនពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង មិនពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
 មិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃបុណ្យ ១ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃ
 បុណ្យមិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃការព្យាយាម ១ បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិត
 ដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃបុណ្យ ១ បុគ្គល
 មិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិត ដោយ
 ផលនៃបុណ្យ ១ ។ បុគ្គលងងឹត មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១
 បុគ្គលងងឹត មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១ បុគ្គលភ្លឺ មានងងឹតប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ ១ បុគ្គលភ្លឺ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ១ ។ បុគ្គលឱនចុះ
 ហើយឱនចុះទៀត ១ បុគ្គលឱនចុះហើយងើបឡើង ១ បុគ្គលងើបឡើង
 ហើយឱនចុះទៅវិញ ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយងើបឡើងទៀត ១ ។
 បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយដើមឈើ ។ បុគ្គលមានរូបជាប្រមាណ
 ជ្រះថ្លាព្រោះរូប ១ បុគ្គលមានសំឡេងជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះសំ-
 ឡេង ១ បុគ្គលមានវត្ថុសៅហ្មងជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង ១
 បុគ្គលមានធម៌ជាប្រមាណ ជ្រះថ្លាព្រោះធម៌ ១ ។ បុគ្គលខ្លះប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន តែមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ

មាតិកា

អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ
នោ អត្ថហិតាយ អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ អត្ថហិតាយ
ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច អត្ថេកទ្វេ
បុគ្គលោ នេវ អត្ថហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ
បរហិតាយ ។ អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ អត្ថន្តទោ ហោតិ
អត្ថបរិវាបនានុយោកមនុយុត្តោ អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ
បន្តទោ ហោតិ បរហិតាយនុយោកមនុយុត្តោ
អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ អត្ថន្តទោ ច ហោតិ អត្ថបរិវា-
បនានុយោកមនុយុត្តោ បន្តទោ ច បរហិតាយនុ-
យោកមនុយុត្តោ អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ នេវ អត្ថន្ត-
ទោ ហោតិ ន អត្ថបរិវាបនានុយោកមនុយុត្តោ ន
បន្តទោ ន បរហិតាយនុយោកមនុយុត្តោ សោ
អនត្តន្តទោ អបន្តទោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និច្ចាតោ និព្វតោ
សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្ថនា
វិហារតិ ។ សរាគោ សនោសោ សមោហោ ស-
មាណោ ។ អត្ថេកទ្វេ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អដ្ឋត្តំ
ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ

មាតិកា

ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តែមិនប្រតិបត្តិ
ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន
ឯងផង ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រតិបត្តិ
ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ ក៏
មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុត
កម្ដៅខ្លួនឯង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកបការ
ព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដុតកម្ដៅខ្លួន
ឯង ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯងផង ដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃ
ប្រកបការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃផង ក៏មាន ១ បុគ្គល
ខ្លះ មិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯង
ទាំងមិនដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃ មិនប្រកបព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅបុគ្គល
ដទៃ បុគ្គលនោះ មិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនដុតកម្ដៅបុគ្គលដទៃ ជា
អ្នកមិនស្រេកឃ្លាន ជាអ្នករលត់ទុក្ខ ត្រជាក់ត្រជុំ ទទួលសេចក្ដីសុខ
មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏មាន ១ ។
បុគ្គលប្រកបដោយរាគៈ ១ បុគ្គលប្រកបដោយទោសៈ ១ បុគ្គលប្រកប
ដោយមោហៈ ១ បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ ១ ។ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបាន
ចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន តែមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញា-
 ធម្មវិបស្សនាយ ន លាភី អជ្ឈតំ ចេតោសមថស្ស
 អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ចេវ ហោតិ អជ្ឈតំ
 ចេតោសមថស្ស លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ នេវ លាភី ហោតិ អជ្ឈតំ
 ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 អនុសោតកាមី បុគ្គលោ បដិសោតកាមី បុគ្គលោ
 បិតត្តោ បុគ្គលោ តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ
 ព្រាហ្មណោ ។ អប្បស្សតោ សុតេន អនុបបន្នោ
 អប្បស្សតោ សុតេន ឧបបន្នោ ពហុស្សតោ សុតេន
 អនុបបន្នោ ពហុស្សតោ សុតេន ឧបបន្នោ ។ ស-
 មណាមចលោ សមណាបទុមោ សមណាបុណ្ណារីកោ
 សមណោសុ សមណោសុខុមាលោ ។

ចតុក្កមាតិកា និដ្ឋិតា ។

បញ្ចកមាតិកា

[១១] បញ្ច បុគ្គលោ ។ អត្ថេកាច្ចោ បុគ្គលោ
 អារម្ភតិ^(១) ច វិប្បដិសារី ច ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ

១ ឱ. ម. អារភតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា មិនបានចេតោសមថៈក្នុង
សន្តាន ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន ទាំង
បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកមិនបានចេតោ-
សមថៈក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គល
ទៅបណ្តោយតាមខ្សែទឹក គឺវដ្តៈ ១ បុគ្គលទៅច្រាសខ្សែទឹក គឺវដ្តៈ ១
បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង ១ បុគ្គលធ្លុងទៅដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិត
នៅលើគោក ១ ។ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយសេច-
ក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១
បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មិនប្រតិបត្តិ តាមសេចក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គល
ចេះដឹងច្រើន ប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១ ។ បុគ្គលជាសមណៈមិន
កម្រើក ១ បុគ្គលជាសមណៈផ្កាឈូកក្រហម ១ បុគ្គលជាសមណៈផ្កា
ឈូកស ១ បុគ្គលជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ១ ។

ចប់ ចតុក្កមាតិកា ។

បញ្ចកមាតិកា

[១១] បុគ្គល ៥ ពួក ។ គឺបុគ្គលខ្លះ ប្រព្រឹត្តល្មើស (ត្រូវអាបត្តិ)
ផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ

មាតិកា

បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាជាតិ យត្ថស្ស តេ
 ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 និរុដ្ឋន្តិ អត្តេកច្ចោ បុគ្គលោ ធារម្ពតិ ន វិប្បដិ-
 សារី ហោតិ តព្វ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាជាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អកុស-
 លា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ អត្តេកច្ចោ បុគ្គលោ
 ធារម្ពតិ វិប្បដិសារី ហោតិ តព្វ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាជាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ
 អត្តេកច្ចោ បុគ្គលោ ធារម្ពតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ
 តព្វ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ នប្បជា-
 ជាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ អត្តេកច្ចោ បុគ្គលោ
 ធារម្ពតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ តព្វ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ បជាជាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ ។

មាតិកា

និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ផង ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រព្រឹត្តល្មើសទេ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយទេ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ផង ក៏មាន ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទត្វា អវជានាតិ សំវាសេន អវជានាតិ អាធមយ្យមុខោ
 ហោតិ លោលោ ហោតិ មន្ទោ មោម្មហោ ហោតិ ។
 បញ្ច យោណាជីវមមា បុគ្គលា ។ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិ-
 កា ។ បញ្ច ខលុបច្ឆាកត្តិកា ។ បញ្ច ឯកាស-
 និកា ។ បញ្ច បំសុក្ខុលិកា ។ បញ្ច តេចីរិកា ។
 បញ្ច អារញ្ញិកា ។ បញ្ច រុក្ខម្មុលិកា ។ បញ្ច
 អញ្ជោកាសិកា ។ បញ្ច នេសទ្ធិកា ។ បញ្ច យថា-
 សន្តតិកា ។ បញ្ច សោសានិកា ។

បញ្ចកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ឆក្កមាតិកា

[១២] ឆ បុគ្គលា ។ អត្តោកាច្ឆោ បុគ្គលោ បុព្វ
 អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្មជ្ឈតិ
 តត្ថ ច សព្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីការំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលឲ្យហើយត្រឡប់មើលងាយវិញ ១ បុគ្គលមើលងាយព្រោះការនៅ
 រួម ១ បុគ្គលមានមាត់តាំងទុកភ្លាម ១ បុគ្គលឡេះឡោះ ១ បុគ្គលទន់អន់
 ល្ងង់ខ្លៅ ១ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាន ។ បុគ្គល ៥ ពួក
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខលុ-
 បច្ឆាកត្តិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកជុតង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបំសុក្ខលិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តតេជីវិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញិកជុតង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរក្ខមូលិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តអញ្ញោកាសិកជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិ-
 កជុតង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិកជុតង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកជុតង្គ ។

ចប់ បញ្ចកមាតិកា ។

ឆក្កមាតិកា

[១២] បុគ្គល ៦ ពួក ។ គឺបុគ្គលខ្លះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួន
 ឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ដល់នូវសព្វ-
 ញាតញ្ញាណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់នូវភាពស្ងាត់ក្នុងទសពលញ្ញាណផង

មាតិកា

អត្ថេកកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេ-
 សុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច តត្ថ
 សព្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ន ច ពលេសុ^(១) រសីការំ
 អត្ថេកកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខេ-
 ស្សន្តករោ ហោតិ សាវកចារមិញ្ច ចាបុណាតិ
 អត្ថេកកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខេ-
 ស្សន្តករោ ហោតិ ន ច សាវកចារមី ចាបុណាតិ
 អត្ថេកកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២) ន ច ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ទុក្ខេស្សន្តករោ ហោតិ អនាគាមី ហោតិ
 អនាគត្វា ឥត្តត្ថំ អត្ថេកកថា បុគ្គលោ បុព្វេ អន-
 នុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ^(២)
 ន ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខេស្សន្តករោ ហោតិ សោ-
 តាបន្នសកទាតាមី ហោតិ អាគត្វា ឥត្តត្ថំ ។

ឆក្កមាតិកា និដ្ឋិតា ។

១ ឱ. ផលេសូតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. សព្វត្ថ អភិសម្ពុជ្ឈតីតិ ទិស្សតិយេវ ។

មាតិកា

ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់នូវសព្វញ្ញតញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង
 មិនដល់នូវភាពស្មាត់ក្នុងទសពលញ្ញាណផងក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់
 ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុន
 ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដល់នូវសាវកបារមីញ្ញាណផង ក៏មាន ១
 បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនដល់នូវសាវក-
 បារមីញ្ញាណ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ
 ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ទេ ជាអនាគាមិបុគ្គល មិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់
 ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ជាសោតាបន្នបុគ្គល
 និងសកទាគាមិបុគ្គល មកកាន់មនុស្សលោកនេះទៀត ក៏មាន ១ ។

ចប់ ធក្កមាតិកា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សត្តកមាតិកា

[១៣] សត្ត បុគ្គលា ។ សត្ត ឧទក្ខបមា
 បុគ្គលា សកី និមុត្តោ និមុត្តោរ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា
 និម្មជ្ជតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បិសោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា វិបស្សតិ
 វិលោកេតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បតរតិ ឧម្មជ្ជិត្វា បដិកាធម្ម-
 ត្តោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្វា តិណ្ណោ ហោតិ ចារកតោ
 លេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។ ឧភតោភាគវិមុត្តោ
 បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខិ ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ
 ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី ។

សត្តកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

អដ្ឋកមាតិកា

[១៤] អដ្ឋ បុគ្គលា ។ ចត្តារោ មក្កសមដ្ឋិ-
 នោ ចត្តារោ ផលសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា ។

អដ្ឋកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សត្តកមាតិកា

[១៣] បុគ្គល ៧ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៧ ពួក ប្រៀបដោយ
 ទឹក គឺ បុគ្គលមុជចុះតែម្តងហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត ១ បុគ្គលងើប
 ឡើងហើយមុជចុះទៅវិញ ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយបិតនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើងហើយ រមិលមើល ក្រឡេកមើល ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយ
 ហែលទៅ ១ បុគ្គលងើបឡើង ដល់កំពង់ ហើយបិតនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើង ឆ្លងដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក ១ ។ បុគ្គល
 ជាឧកតោភាគវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាកាយសក្ខី ១
 បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត ១ បុគ្គលជាធម្មានុសារី ១
 បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ១ ។

ចប់ សត្តកមាតិកា ។

អដ្ឋកមាតិកា

[១៤] បុគ្គល ៨ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយ
 មគ្គ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋកមាតិកា ។

មាតិកា

នវកមាតិកា

[១៥] លវ បុគ្គលា ។ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឧភតោភាគវិមុត្តោ បញ្ញាវិមុត្តោ
 កាយសក្ខី ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ធម្មានុសារី
 សទ្ធានុសារី ។

នវកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

ទសកមាតិកា

[១៦] ទស បុគ្គលា ។ បញ្ចន្តំ ឥធន
 និដ្ឋា បញ្ចន្តំ ឥធន វិហាយ និដ្ឋា ។

ទសកមាតិកា និដ្ឋិតា ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិមាតិកា ។

មាតិកា

នវកមាតិកា

[១៥] បុគ្គល ៧ ពួក ។ គឺបុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គល
ជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្តិ ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្តិ ១
បុគ្គលជាកាយសក្ខី ១ បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្តិ ១ បុគ្គល
ជាធម្មានុសារី ១ បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ១ ។

ចប់ នវកមាតិកា ។

ទសកមាតិកា

[១៦] បុគ្គល ១០ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច
ក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់
អត្តភាពក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ ។

ចប់ ទសកមាតិកា ។

ចប់ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិមាតិកា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកកនិទ្ទេសោ

[១៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ កាលេន កាលំ សមយេន

សមយំ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ធុសិត្វា វិហារតិ

បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកាច្ចោ អាសវា បរិក្ខិណា

ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

អភិធម្មចិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកកនិទ្ទេស

[១៧] បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨^(១) ដោយនាមកាយ តាមកាលគួរ^(២) តាម
សម័យគួរ អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏បានអស់ទៅ ព្រោះ
ឃើញដោយបញ្ញា^(៣) នេះហៅថា បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត^(៤) ។

១ សមាបត្តិ ៨ ជារូបាវចរនិងអរូបាវចរ គឺរូបជ្ឈាន ៥ អរូបជ្ឈាន ៥ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ
ព្រោះរួចស្រឡះចាកធម៌ជាសត្រូវដល់សមាបត្តិទាំងនោះ ។ ២ បុគ្គលប្រាថ្នានឹងចូលសមា-
បត្តិមានកាល ២ គឺកាលគួរ ១ កាលមិនគួរ ១ ។ កាលដែលកំពុងជម្រះសរីរៈពីព្រលឹមនិងកាល
កំពុងធ្វើវត្ត ឈ្មោះថាកាលមិនគួរ កាលដែលជម្រះសរីរៈហើយ ធ្វើវត្តហើយ ចូលទៅអង្គុយ
ក្នុងលំនៅហើយ មិនទាន់ដល់កាលទៅបិណ្ឌបាតនៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះ ឈ្មោះថាកាល
គួរ ។ មួយទៀត ភិក្ខុកំណត់កាលនឹងចេញទៅបិណ្ឌបាត ហើយកំពុងថ្វាយបង្គំចេតិយ កាល
ដែលភិក្ខុមានភិក្ខុសង្ឃ ចោមរោមកំពុងឈរក្នុងរោងសម្រាប់ធ្វើវិតក្កៈ កាលកំពុងទៅបិណ្ឌបាត
កាលកំពុងត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក កាលកំពុងឆាន់បបរ ក្នុងអាសនសាលា និងកាលកំពុងធ្វើវត្ត
ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថាកាលមិនគួរ កាលដែលមានឱកាសស្ងាត់ក្នុងអាសនសាលា មិនទាន់
ដល់ពេលភត្តកាល (ពេលឆាន់) នៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះឯង ឈ្មោះថាកាលគួរ មួយទៀត
កាលកំពុងឆាន់ភត្ត កាលកំពុងទៅកាន់វិហារ កាលកំពុងទុកដាក់បាត្រចីវរ វេលាថ្ងៃ កាល
កំពុងធ្វើវត្ត និងកាលកំពុងឲ្យបរិបុត្តា ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថា កាលមិនគួរ ដល់ការចូល
សមាបត្តិទេ ។ ឯពាក្យថាសម័យ ក៏មានន័យដូចគ្នានឹងកាលនេះដែរ ។ ៣ ឃើញច្បាស់
នូវសង្ខារដោយវិបស្សនាបញ្ញា ឃើញចតុស្សច្ចធម៌ដោយមគ្គប្បញ្ញា ។ ៤ ជាឈ្មោះបុគ្គល ៣
ពួក គឺ សោតាបន្នបុគ្គល សកទាគាមិបុគ្គល អនាគាមិបុគ្គល ។ អដ្ឋកថា ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[១៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អសមយវិមុត្តោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ ន ហោវ ខោ កាលេន កាលំ
 សមយេន សមយំ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ផុសិត្វា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខិណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសមយវិមុត្តោ ។
 សព្វេបិ អរិយបុគ្គលោ អរិយេ វិមោក្ខេ អសមយ-
 វិមុត្តោ ។

[១៩] កតមោ ច បុគ្គលោ កុប្បធម្មោ ។ ឥនេ-
 កាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ វា
 អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តីនំ សោ ច ខោ ន
 ទិកាមលាភី ហោតិ ន អភិច្ចលាភី ន អកសិរ-
 លាភី ន យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ សមា-
 បដ្ឋតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហានំ ខោ បនេតំ វិដ្ឋតិ យំ តស្ស
 បុគ្គលស្ស បមាទមាគម្ម តា សមាបត្តិយោ កុប្ប-
 យ្យំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កុប្បធម្មោ ។

ឯកកនិទ្ទេស

[១៨] បុគ្គលជាអសមយវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មិនបានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ តាមកាលគួរ តាម
 សម័យគួរទេ^(១) អាសវៈរបស់បុគ្គលនោះបានអស់ទៅ ព្រោះឃើញ
 ដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាអសមយវិមុត្ត ។ សូម្បីពួកអរិយ-
 បុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អសមយវិមុត្ត ក្នុងអរិយវិមោក្ខ (លោ-
 កុត្តវិមោក្ខដែរ) ។

[១៩] បុគ្គលជាកុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ បានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គល
 នោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបាន
 ដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឱកាស ដែល
 ប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា
 ទេ ដំណើរនុ៎ះឯង រមែងមាន ត្រង់ដែលសមាបត្តិទាំងនោះ កម្រើក
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាថ របស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 កុប្បធម្មៈ ។

១ បុគ្គលណា មានសទ្ធាមានវិបស្សនាក្លៀវក្លា កាលបើបុគ្គលនោះប្រារព្ធហើយ ទុក
 ជាកំពុងដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ទំពាស៊ីក្តី ឆាន់ឬប្រើប្រាស់អ្វីក្តី គង់តែបាន
 សម្រេចមគ្គផលដែរ ព្រោះបុគ្គលដែលរួចស្រឡះដោយមគ្គវិមោក្ខ មិនចាំបាច់សម័យគួរ
 សម័យមិនគួរឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២០] កតមោ ច បុគ្គលោ អកុប្បធម្មោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ អភិច្ចលាភី អកសិរលាភី
 យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ សមាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ តស្ស បុគ្គលស្ស បមា-
 ទមាតម្ម តា សមាបត្តិយោ កុប្បេយ្យំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អកុប្បធម្មោ ។ សព្វេបិ អរិយបុគ្គលា
 អរិយេ វិមោក្ខេ អកុប្បធម្មា ។

[២១] កតមោ ច បុគ្គលោ បរិហានធម្មោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ន និកាមលាភី ហោតិ ន អភិច្ចលាភី ន អក-
 សិរលាភី ន យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ ស-
 មាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ
 សោ បុគ្គលោ បមាទមាតម្ម តាហិ សមាបត្តិហិ
 បរិហាយេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បរិហានធម្មោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២០] បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយ
 ងាយ ចូលផង ចេញផង តាមឱកាសដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ
 ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ត្រង់ដែលសមាបត្តិទាំងនោះ កម្រើក
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទរបស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 អកុប្បធម្មៈ ។ សូម្បីពួកអរិយបុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អកុប្ប-
 ធម្មៈ ក្នុងអរិយវិមោក្ខដែរ ។

[២១] បុគ្គលជាបរិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឱកាស
 ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
 ទេ ដំណើរនុ៎ះឯងរមែងមាន ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ សាបសូន្យចាក
 សមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទ នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាបរិហានធម្មៈ ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[២២] កតមោ ច បុគ្គលោ អបរិហានធម្មោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ អភិច្ចលាភី អកសិរលាភី
 យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ សមាបជ្ជតិបិ វុដ្ឋា-
 តិបិ អដ្ឋានមេតំ អនុវកាសោ យំ សោ បុគ្គលោ
 បមាណមាគម្ម តាហិ សមាបត្តិហិ បរិហាយេយ្យ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ អបរិហានធម្មោ ។ សព្វេបិ អរិយ-
 បុគ្គលោ អរិយេ វិមោក្ខេ អបរិហានធម្មា ។

[២៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ចេតនាភព្វោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ន និកាមលាភី ហោតិ ន អភិច្ចលាភី អកសិរ-
 លាភី ន យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ សមា-
 បជ្ជតិបិ វុដ្ឋាតិបិ សចេ អនុសព្វោតេតិ ន បរិហា-
 យតិ តាហិ សមាបត្តិហិ សចេ ន អនុសព្វោតេតិ
 បរិហាយតិ តាហិ សមាបត្តិហិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ចេតនាភព្វោ ។

ឯកកនិទ្ទេស

[២២] បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ ចូលផង ចេញផង តាមឱកាស ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា ដំណើរនុ៎ះ ឯង មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលនោះ សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាទ នេះ ហៅថា បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ ។ សូម្បីពួកព្រះអរិយបុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អបរិហានធម្មៈ ក្នុងអរិយវិមោក្ខដែរ ។

[២៣] បុគ្គលជាចេតនាកព្វៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឱកាស ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា បើចូល (សមាធិ) ក៏មិនសាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ បើមិនចូលទេ ក៏សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាចេតនាកព្វៈ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អនុរក្ខុនាភព្វោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តីនំ សោ ច ខោ
 ន ជិកាមលាភី ហោតិ ន អភិច្ចលាភី ន អកសិ-
 រលាភី ន យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យាវតិច្ចកំ សមាបដ្ឋ-
 តិបិ វុដ្ឋាតិបិ សចេ អនុរក្ខុតិ ន បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ សចេ នានុរក្ខុតិ បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុរក្ខុនាភព្វោ ។

[២៥] កតមោ ច បុគ្គលោ បុថុជ្ជនោ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស តីណិ សញ្ញោជនានិ អប្បហីនានិ ន ច
 តេសំ ធម្មានំ បហានាយ បដិបន្នោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បុថុជ្ជនោ ។

[២៦] កតមោ ច បុគ្គលោ កោត្រភូ ។ យេសំ
 ធម្មានំ សមនន្តរា អរិយធម្មស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ
 តេហិ ធម្មេហិ សមន្តាកតោ បុគ្គលោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ កោត្រភូ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២៤] បុគ្គលជាអនុរក្ខនាភព្វៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឱកាស
ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
បើរក្សា គឺសេពនូវឧបការធម៌ហើយចូលសមាបត្តិ រមែងមិនសាបសូន្យ
ចាកសមាបត្តិទាំងនោះ បើមិនរក្សាទេ រមែងសាបសូន្យចាកសមាបត្តិ
ទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអនុរក្ខនាភព្វៈ ។

[២៥] បុគ្គលជាបុថុជ្ជន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា មិន
ទាន់លះបង់សញ្ញាជនៈ ៣^(១) ទាំងមិនប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងនោះ
នេះហៅថា បុគ្គលជាបុថុជ្ជន ។

[២៦] បុគ្គលជាគោត្រភូ តើដូចម្តេច ។ ការយាងចុះគឺការកើត
ប្រាកដនៃអរិយធម៌ (លោកុត្តរមគ្គ) ក្នុងលំដាប់ស្មើ នៃពួកធម៌ណា
បុគ្គលប្រកបព្រមដោយធម៌ទាំងនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាគោត្រភូ^(២) ។

១ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ ១ សីលព្វតបរាមាសសញ្ញាជនៈ ១ វិចិកិច្ឆាសញ្ញាជនៈ ១ ។
២ បុគ្គលដែលកន្លងនូវបុថុជ្ជនសង្ខៈ បុថុជ្ជនគោត្រ បុថុជ្ជនមណ្ឌល បុថុជ្ជនប្បញ្ញត្តិទាំង
អស់ ដោយញាណ មាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ហើយយាងចុះកាន់អរិយសង្ខៈ អរិយគោត្រ
អរិយមណ្ឌល និងអរិយប្បញ្ញត្តិ បានឈ្មោះថា គោត្រភូបុគ្គល ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[២៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ភយ្ហបរតោ ។
 សត្តំ សេក្ខា ភយ្ហបរតា យេ ច បុគ្គលា បុប្ផដ្ឋនា
 សីលវន្តោ ។ អរហា អភយ្ហបរតោ ។

[២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អភព្វាគមនោ ។
 យេ តេ បុគ្គលា កម្មារវណោន សមដ្ឋាគតា
 កិលេសារវណោន សមដ្ឋាគតា វិហាការវណោន
 សមដ្ឋាគតា អស្សុទ្ធា អច្ចុទ្ធិកា ទុប្បញ្ញា ជន្យា^(១)
 អភព្វា និយាមំ ឌីក្កមិភំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
 សម្មត្តំ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា អភព្វាគមនា ។

[២៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ភព្វាគមនោ ។
 យេ តេ បុគ្គលា ន កម្មារវណោន សមដ្ឋាគតា ន
 កិលេសារវណោន សមដ្ឋាគតា ន វិហាការវណោន
 សមដ្ឋាគតា សទ្ធា ធន្ធិកា បញ្ញវន្តោ អនេទ្យា
 ភព្វា និយាមំ ឌីក្កមិភំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
 សម្មត្តំ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា ភព្វាគមនា ។

១ ម. ឯទ្យា ។

ឯកកនិទ្ទេស

[២៧] បុគ្គល ជាភយូបរតៈ តើដូចម្តេច ។ សេក្ខបុគ្គល ៧
ពួក និងបុគ្គលជាបុប្ផជន ដែលមានសីល ឈ្មោះថា ភយូបរតបុគ្គល ។
ព្រះអរហន្ត ឈ្មោះថា អភយូបរតបុគ្គល ។

[២៨] បុគ្គល ជាអភព្វាគមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
ប្រកបដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺកម្ម ប្រកបដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺកិលេស ប្រកប
ដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺវិបាក ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា មិនមានឆន្ទៈ មាន
បញ្ញាអាប់អន់ ល្ងង់ខ្លៅ មិនគួរឈានចុះកាន់សម្មត្តនិយាម ក្នុងធម៌ជា
កុសលទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអភព្វាគមនៈ ។

[២៩] បុគ្គល ជាភព្វាគមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺកម្ម មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺកិលេស
មិនប្រកបដោយគ្រឿងរាវរាំងគឺវិបាក ជាអ្នកមានសទ្ធា មានឆន្ទៈ មាន
បញ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ គួរឈានចុះកាន់សម្មត្តនិយាម ក្នុងធម៌ជាកុសល
ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាភព្វាគមនៈ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣០] កតមោ ច បុគ្គលោ និយតោ ។
 បញ្ច បុគ្គលា អានន្តរិកា យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកា
 និយតា អដ្ឋ ច អរិយបុគ្គលា និយតា ។ អវ-
 សេសា បុគ្គលា អនិយតា ។

[៣១] កតមោ ច បុគ្គលោ បដិបន្នកោ ។
 ចត្តារោ មក្កសមដ្ឋិដោ បុគ្គលា បដិបន្នកា ។ ចត្តារោ
 ផលសមដ្ឋិដោ បុគ្គលា ផលេដ្ឋិតា ។

[៣២] កតមោ ច បុគ្គលោ សមសីសី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អបុព្វំ អចរិមំ អាសវបរិយាទា-
 នញ្ច ហោតិ ដីរិតបរិយាទានញ្ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សមសីសី ។

[៣៣] កតមោ ច បុគ្គលោ បិតកប្បី ។
 អយញ្ច បុគ្គលោ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិ-
 បន្នោ អស្ស កប្បស្ស ច ឧទ្ទយ្ហនវេលា អស្ស
 នេវ តាវ កប្បោ ឧទ្ទយ្ហេយ្យ យារាយំ បុគ្គលោ
 ន សោតាបត្តិផលំ សច្ចិកោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ បិតកប្បី ។ សព្វេបិ មក្កសមដ្ឋិដោ បុគ្គ-
 លា បិតកប្បីដោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣០] បុគ្គលជានិយតៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
អនន្តរិយកម្ម ៥ ពួក បុគ្គលប្រកបដោយនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ និងអរិយបុគ្គល
៨ ពួក ឈ្មោះថា និយតបុគ្គល ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា
អនិយតបុគ្គល ។

[៣១] បុគ្គលជាបដិបន្ទកៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក
ដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គ ឈ្មោះថា បដិបន្ទកបុគ្គល ។ បុគ្គល ៤
ពួក ដែលព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា ផលេដ្ឋិតបុគ្គល ។

[៣២] បុគ្គលជាសមសីសី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
មានការអស់ទៅនៃអាសវៈ និងការអស់ទៅនៃជីវិត មិនមុន មិនក្រោយ
នេះហៅថា បុគ្គលជាសមសីសី ។

[៣៣] បុគ្គលជាបិតកប្បី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលនេះ ជា
អ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ទុកជាវេលាក្លើង
ឆេះកប្បនឹងមាន បើបុគ្គលនេះ មិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតា-
បត្តិផល ដរាបណា ក្លើងក៏មិនគប្បីឆេះកប្ប ដរាបនោះដែរ នេះ
ហៅថា បុគ្គលជាបិតកប្បី ។ បុគ្គលដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គទាំង
អស់ ក៏ឈ្មោះថា បិតកប្បីដែរ ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[៣៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អរិយោ ។

អដ្ឋ អរិយបុគ្គលា អរិយា ។ អវសេសា បុគ្គលា
អនរិយា ។

[៣៥] កតមោ ច បុគ្គលោ សេត្តោ ។ ចត្តា-

រោ មក្កសមដ្ឋីនោ តយោ ផលសមដ្ឋីនោ បុគ្គលា
សេត្តោ ។ អរហា អសេត្តោ ។ អវសេសា បុគ្គ-
លា នេវ សេត្តោ នាសេត្តោ ។

[៣៦] កតមោ ច បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។ តីហិ

វិជ្ជាហិ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។

[៣៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ធន្យភិញ្ញោ ។

ធនិ អភិញ្ញាហិ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ ធន្យ-
ភិញ្ញោ ។

ឯកកនិទ្ទេស

[៣៤] បុគ្គលជាអរិយៈ តើដូចម្តេច ។ អរិយបុគ្គលទាំង ៨ ពួក ឈ្មោះថា អរិយៈ^(១) ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា អនរិយៈ ។

[៣៥] បុគ្គលជាសេក្ខៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រម ព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៣ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា សេក្ខៈ ។ ព្រះអរហន្ត ឈ្មោះថា អសេក្ខៈ ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា មិនមែនសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនអសេក្ខៈ ។

[៣៦] បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប ដោយវិជ្ជា ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣^(២) ។

[៣៧] បុគ្គលបានអភិញ្ញា ៦ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប ដោយអភិញ្ញា ៦ ឈ្មោះថា បានអភិញ្ញា ៦^(៣) ។

១ បុគ្គលដែលឆ្ងាយចាកកិលេស ឬបុគ្គលដែលមនុស្សនិងទេវតាគប្បីចូលទៅរក ឈ្មោះថា អរិយៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អរិយៈ ព្រោះជាអ្នកស្អាតបរិសុទ្ធ ។ ២ បុគ្គល ដែលបានបុព្វេនិវាសញ្ញាណ និងទិព្វចក្ខុញ្ញាណជាមុន ទើបបានសម្រេចអរហត្តក្រាយ ឬ បានសម្រេចអរហត្តជាមុន ទើបបានបុព្វេនិវាសញ្ញាណ និងទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ជាខាងក្រោយ ឈ្មោះថា បានវិជ្ជា ៣ (រាប់ដោយត្រង់ គឺ បុព្វេនិវាសានុស្សតិវិជ្ជា ១ ទិព្វចក្ខុវិជ្ជា ១ អាសវក្ខយវិជ្ជា គឺ សម្រេចអរហត្ត ១) ។ អដ្ឋកថា ។ ៣ អភិញ្ញា ៦ គឺ ឥទ្ធិវិធានៈ (សម្តែងឬទ្ធិ បានផ្សេងៗ) ១ ទិព្វសោត (ត្រចៀកទិព្វ គឺ ស្តាប់សំឡេងជិតឆ្ងាយឮបាន) ១ ចេតោបរិយញ្ញាណ ឬ បរចិត្តវិជ្ជា (ដឹងចិត្តបុគ្គលដទៃបាន) ១ បុព្វេនិវាសានុស្សតិ (រលឹកជាតិពីកាល មុនបាន) ១ ទិព្វចក្ខុ ឬ ចុត្តបបាតវិជ្ជា (ដឹងចុតិបដិសន្ធិរបស់សត្វដទៃ) ១ អាសវក្ខយវិជ្ជា (ដឹងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ) ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣៨] កតមោ ច បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ តត្ថ ច សព្វញ្ញតំ
 ចាបុណាតិ ពលេសុ^(១) ច វសីការំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។

[៣៩] កតមោ ច បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេ-
 សុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច តត្ថ សព្វ-
 ញ្ញតំ ចាបុណាតិ ន ច ពលេសុ វសីការំ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ។

[៤០] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ដុសិ-
 ត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខិ-
 ណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧភតោភា-
 គវិមុត្តោ ។

១ ឱ. ផលេសុ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៣៨] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងចំពោះខ្លួន នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ដល់នូវសព្វញ្ញត្តញ្ញាណ ក្នុងធម៌នោះផង ដល់ នូវភាពស្ងាត់ ក្នុងទសពលញ្ញាណផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះ សម្មាសម្ពុទ្ធ ។

[៣៩] បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងចំពោះខ្លួន នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់នូវសព្វញ្ញត្តញ្ញាណ ក្នុងធម៌នោះផង មិនដល់នូវភាពស្ងាត់ ក្នុងទសពលញ្ញាណផង នេះហៅថា បុគ្គល ជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ។

[៤០] បុគ្គលជាឧភតោភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈរបស់ បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល ជាឧភតោភាគវិមុត្ត^(១) ។

១ ជាឈ្មោះនៃព្រះអរហន្តដែលបានរួចស្រឡះចាកចំណែកទាំង ២ គឺ រួចស្រឡះចាក រូបកាយដោយអរូបសមាបត្តិ ១ រួចស្រឡះចាកនាមកាយដោយមត្ត ១ ។ ក្នុងអដ្ឋកថា មាន អធិប្បាយជាច្រើនន័យទៅទៀត តាមលទ្ធិព្រះថេរៈនោះៗ ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[៤១] កតមោ ច បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ ន ហោវ ខោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ
 កាយេន ដុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 បញ្ញាវិមុត្តោ ។

[៤២] កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ដុសិត្វា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា
 បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។

[៤៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋប្បត្តោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធកាមិដី បដិបនាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ
 តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វោចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ
 អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋប្បត្តោ ។

ឯកកនិទ្ទេស

[៤១] បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ មិនបានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយទេ អាសវៈរបស់
បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
ជាបញ្ញាវិមុត្ត ។

[៤២] បុគ្គលជាកាយសក្ខី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់
បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
ជាកាយសក្ខី^(១) ។

[៤៣] បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ ធម៌ទាំងឡាយ
ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញដោយល្អ បាន
ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយបញ្ញាផង អាសវៈពួកខ្លះរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់
ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញាផង នេះហៅថា បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ^(២) ។

១ បុគ្គលដែលបានបឋមជ្ឈានផលជាមុន ទើបបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវនិរោធនិព្វានជា
ខាងក្រោយ ឈ្មោះថាកាយសក្ខី មាន ៦ ពួក គឺរាប់អំពីសោតាបត្តិផលទៅដល់អរហត្តមគ្គ ។
អដ្ឋកថា ។ ២ បុគ្គលដែលបានដឹង បានឃើញ បានយល់ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានប៉ះពាល់
ដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារជាទុក្ខ និរោធជាសុខ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តៈ មាន ៦ ពួក ដូចកាយសក្ខី ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៤៤] កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធកាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ
 តថាភតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វោចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ នោ ច ខោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។

[៤៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្គស្ស បញ្ញាទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ បញ្ញាវា-
 ហី បញ្ញាបុព្វដ្ឋមំ អរិយមត្តំ កាវេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិ-
 យាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ ផលេ-
 ដ្ឋតោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

[៤៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[២៤] បុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រលត់ទុក្ខ ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញដោយល្អ បាន
 ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយបញ្ញាផង អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏
 អស់ទៅ ព្រោះឃើញ ដោយបញ្ញាផង តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តិបុគ្គលទេ
 នេះហៅថា បុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្ត^(១) ។

[២៥] បុគ្គល ជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
 កំពុងប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានឥន្ទ្រិយគឺ
 បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចម្រើនអរិយមគ្គ មានបញ្ញាជាគ្រឿងនាំ មានបញ្ញាជា
 ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គល ជាធម្មានុសារី^(២) ។ បុគ្គលកំពុងប្រតិ-
 បត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថា ធម្មានុសារី ។
 ឯបុគ្គលបិតនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ។

[២៦] បុគ្គល ជាសទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

១ ប្រែថា រួចស្រឡះដោយសទ្ធាមាន ៦ ពួក ដូចកាយសក្ខី ។ ២ ប្រែថា រលឹក
 តាមធម៌គឺបញ្ញា ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិតនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ទស្ស សច្ចិទ្ធិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហី
 សទ្ធាបុព្វដ្ឋមំ អរិយមត្តំ កាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សទ្ធានុសារី ។ សោតាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ទោ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ដលេដ្ឋិតោ
 សទ្ធាវិមុត្តោ ។

[៤៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តំបរមោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុ-
 យា សោតាបទ្ទោ ហោតិ អរិទិចាតធម្មោ និយតោ
 សម្មោធិបរាយនោ សោ សត្តក្ខត្តំ ទេវេ ច មា-
 នុសេ ច សទ្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តំបរមោ ។

[៤៨] កតមោ ច បុគ្គលោ កោលំកោលោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុយា
 សោតាបទ្ទោ ហោតិ អរិទិចាតធម្មោ និយតោ ស-
 ម្មោធិបរាយនោ សោ ទ្វេ វា តីណិ វា កុលានិ

ឯកកនិទ្ទេស

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានតន្រ្តិយគឺសទ្ធា
ដ៏ក្រៃលែង ចម្រើនអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងនាំ មានសទ្ធាជា
ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គល ជាសទ្ធានុសារី^{១)} ។ បុគ្គលកំពុងប្រតិបត្តិ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថា សទ្ធានុសារី ។
ឯបុគ្គលបិតនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា សទ្ធាវិមុត្ត ។

[៤៧] បុគ្គល ជាសត្តក្ខត្តិបរមៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣^(២)
មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹង
ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅ ក្នុងទេវតានិង
មនុស្ស អស់វារៈ ៧ ដង ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា
បុគ្គល ជាសត្តក្ខត្តិបរមៈ^(៣) ។

[៤៨] បុគ្គល ជាគោលកោលៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ មាន
សភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្ត
ទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅ កាន់ត្រកូល ២ ឬ ៣

១ ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិតនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គដែរ ។ អដ្ឋកថា ។ ២ សញ្ញា-
ជនៈ ៣ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ឆា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ ។ ៣ ជាឈ្មោះនៃសោតា-
បន្តបុគ្គលទី ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សន្ធាវិត្តា សំសវិត្តា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ កោលំកោលោ ។

[៤៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុ-
យា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិចាតធម្មោ និយតោ
សម្មោធិបរាយនោ សោ ឯកំយេវ មាណុសកំ កវំ
និព្វត្តេត្តា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

[៥០] កតមោ ច បុគ្គលោ សកទាកាមី ។

ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុយា
រាគនោសមោហានំ តនុត្តា សកទាកាមី ហោតិ
សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា ទុក្ខស្សន្តំ ក-
រោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សកទាកាមី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គល ជាគោលគោលៈ^(១) ។

[៤៩] បុគ្គល ជាឯកពីដី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ដល់នូវសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ មានសភាព
មិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅ
ខាងមុខ បុគ្គលនោះ កើតក្នុងភពជារបស់មនុស្ស តែម្តងទៀត ហើយ
ធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គល ជាឯកពីដី^(២) ។

[៥០] បុគ្គលជាសកទាគាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាសកទាគាមិបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ ព្រោះ
ស្រាលស្មើនៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មកកាន់លោកនេះ អស់វារៈម្តង
ទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ នេះហៅថា បុគ្គលជាសកទាគាមី^(៣) ។

១ ជាឈ្មោះនៃសោតាបន្នបុគ្គលទី ២ បុគ្គលនេះតាំងពីបានសោតាបត្តិផលទៅ មិនកើត
ក្នុងត្រកូលទាបទេ កើតតែក្នុងត្រកូលខ្ពស់ អន្ទោលទៅដរាបដល់អស់ ៦ ជាតិ ទើបធ្វើនូវ
ទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ ។ អដ្ឋកថា ។ ២ ជាឈ្មោះនៃសោតាបន្នបុគ្គលទី ៣ ។ ៣ បុគ្គល
ដែលមកកាន់មនុស្សលោកនេះ អស់វារៈម្តងទៀត ដោយអំណាចបដិសន្ធិ ឈ្មោះថាសកទា-
គាមិបុគ្គល ។ នេះ មាន ៥ ពួក គឺបុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមិផល ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងមនុស្សលោកនេះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមិផល ក្នុងមនុស្សលោក
នេះ ហើយទៅបរិនិព្វានក្នុងទេវលោក ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមិផលក្នុងទេវលោក ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងទេវលោកនោះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមិផលក្នុងទេវលោក មកកើតក្នុង
មនុស្សលោកនេះ ហើយទើបបរិនិព្វាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សកទាគាមិផលក្នុងមនុស្សលោកនេះ
ទៅកើតនៅអស់កំណត់អាយុក្នុងទេវលោក ហើយត្រឡប់មកកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះម្តង
ទៀត ទើបបរិនិព្វាន ១ ។ ឯពាក្យថា សកទាគាមិបុគ្គលនេះ សំដៅយកតែបុគ្គលទី ៥
ខាងចុងប៉ុណ្ណោះ ឯបុគ្គល ៤ ពួកខាងដើម មិនរាប់យកក្នុងទីនេះទេ ប្លែកអំពីឯកពីដីសោតៈ
មានបដិសន្ធិតែម្តងហើយបរិនិព្វានទៅ ឯសកទាគាមិបុគ្គលមានបដិសន្ធិ ២ ដងទើបបរិនិព្វាន ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

[៥១] កតមោ ច បុគ្គលោ អនាតាមី ។

ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញា-
ជនានំ បរិក្ខុយា ឱបចាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិ-
និព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ អនាតាមី ។

[៥២] កតមោ ច បុគ្គលោ អន្តរាបរិនិព្វាយី ។

ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញាជ-
នានំ បរិក្ខុយា ឱបចាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយី
អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ ឧប្បន្នំ វា
សមនន្តរា អប្បត្តំ វា វេមជ្ឈំ អាយុប្បមាលំ អរិ-
យមក្កំ សញ្ញានេតិ ឧបរិដ្ឋិមានំ សញ្ញាជនានំ បហា-
នាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្តរាបរិនិព្វាយី ។

[៥៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបហាច្ចបរិនិព្វាយី ។

ឯកកនិទ្ទេស

[៥១] បុគ្គល ជាអនាគាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងក្រោម ៥^(១) ហើយបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោកនោះ
មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ នេះហៅថា បុគ្គលជា
អនាគាមី ។

[៥២] បុគ្គល ជាអន្តរាបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោកនោះ
មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ញ៉ាំងអរិយមគ្គ
ឲ្យកើតឡើង ក្នុងប្រមាណនៃអាយុ ដែលកើតក្នុងលំដាប់ ឬដែលមិន
ទាន់ដល់ពាក់កណ្តាល ដើម្បីលះបង់ នូវសញ្ញាជនៈខាងលើ^(២) នេះ
ហៅថា បុគ្គល ជាអន្តរាបរិនិព្វាយី ។

[៥៣] បុគ្គលជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

១ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ចា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ កាមច្ឆន្ទៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ ។
២ គឺរូបរាគ ១ អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញា-
 ជនានំ បរិក្ខុយា ឱបទាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ
 អតិក្កមិក្ខា វេមជ្ឈំ អាយុប្បមាលំ ឧបហាច្ច វា
 កាលកិរិយំ អរិយមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋិមានំ
 សញ្ញាជនានំ បហាជាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ឧបហាច្ច បរិនិព្វាយី ។

[៥៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អសដ្ឋ័រាបរិ-
 និព្វាយី ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិ-
 យានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា ឱបទាតិកោ ហោតិ
 តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ
 អសដ្ឋ័រេន អរិយមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋិមានំ
 សញ្ញាជនានំ បហាជាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អសដ្ឋ័រាបរិនិព្វាយី ។

[៥៥] កតមោ ច បុគ្គលោ សសដ្ឋ័រាបរិនិព្វា-
 យី ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិយានំ
 សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា ឱបទាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ កន្លង
ពាក់កណ្តាលអាយុជាប្រមាណ ឬទល់នឹងកាលកិរិយា ហើយទើបញ្ចាំង
អរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើង ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា
បុគ្គល ជាឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ។

[៥២] បុគ្គល ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះញ្ចាំងអរិ-
យមគ្គឲ្យកើតឡើង ដោយអសង្ខារ គឺដោយព្យាយាមបន្តិចបន្តួច ដើម្បី
លះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ។

[៥៥] បុគ្គល ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ

ឯកកនិទ្ទេសោ

សសង្ខារេន អរិយមគ្គំ សញ្ញនេតិ ឧបវិដ្ឋិមាណំ
សញ្ញាជនាណំ បហាជាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
សសង្ខារបរិនិព្វាយី ។

[៥៦] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
អកណិដ្ឋកាមី ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱ-
រម្ហាតិយាណំ សញ្ញាជនាណំ បរិក្ខុយា ឱបទាតិកោ
ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិជម្មោ តស្មា លោកា
សោ អរិហា ចុតោ អតប្បំ កច្ចតិ អតប្បា ចុតោ
សុទស្សំ កច្ចតិ សុទស្សា ចុតោ សុទស្សី កច្ចតិ
សុទស្សិយា ចុតោ អកណិដ្ឋំ កច្ចតិ អកណិដ្ឋេ
អរិយមគ្គំ សញ្ញនេតិ ឧបវិដ្ឋិមាណំ សញ្ញាជនាណំ
បហាជាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
អកណិដ្ឋកាមី ។

[៥៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សោតាបន្នោ សោ-
តាបត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ ។ តិណ្ណំ សញ្ញា-
ជនាណំ បហាជាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ សោតា-
បត្តិដលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស

ឯកកនិទ្ទេស

ញ៉ាំងអរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើងដោយសសង្ខារ គឺដោយព្យាយាមតឹង ដើម្បី
លះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ។

[៥៦] បុគ្គលជាឧទ្ធុសោតអកនិដ្ឋតាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសទេវលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ច្យុត
ចាកអវិហា ទៅកាន់អតប្បា ច្យុតចាកអតប្បា ទៅកាន់សុទស្សា ច្យុត
ចាកសុទស្សា ទៅកាន់សុទស្សី ច្យុតចាកសុទស្សី ទៅកាន់អកនិដ្ឋ
ហើយញ៉ាំងអរិយមគ្គ ឲ្យកើតឡើងក្នុងជាន់អកនិដ្ឋ ដើម្បីលះបង់
សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាឧទ្ធុសោតអកនិដ្ឋតាមី ។

[៥៧] បុគ្គលជាសោតាបន្នៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវសោតាបត្តិផល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់សញ្ញា-
ជនៈ ៣ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល បានដល់

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តីណិ សញ្ញាជនានិ បហីនានិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សោតាបន្នោ ។ កាមរាគព្យាទាទានំ តនុកា-
 រាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ សកតាតាមិផលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគ-
 ព្យាទាទា តនុក្ខតា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សក-
 តាតាមិ ។ កាមរាគព្យាទាទានំ អនវសេសប្ប-
 ហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អនាតាមិផលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគព្យា-
 ទាទា អនវសេសា បហីនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អនាតាមិ ។ រូបរាគអរូបរាគមានឧទ្ធច្ចុំអវិជ្ជាយ អន-
 វសេសប្បហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អរហត្តផល-
 សច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស រូប-
 រាគោ អរូបរាគោ មាណោ ឧទ្ធច្ចុំ អវិជ្ជា អនវសេ-
 សា បហីនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អរហា ។

ឯកកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលដែលលះបង់សញ្ញាជនៈ ៣ នេះហៅថា បុគ្គល ជាសោតាបន្នៈ ។

បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យស្រាលស្មើងកាមរាគនិងព្យាបាទ ប្រតិបត្តិដើម្បី

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលមានកាមរាគនិង

ព្យាបាទស្រាលស្មើង នេះហៅថា បុគ្គល ជាសកទាតាមី ។ បុគ្គល

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់កាមរាគនិងព្យាបាទ មិនឲ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ

ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់កាម-

រាគនិងព្យាបាទ មិនឲ្យសេសសល់ នេះហៅថា បុគ្គលជាអនាតាមី ។

បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ និង

អវិជ្ជា មិនឲ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផល

បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ និងអវិជ្ជា

មិនឲ្យសេសសល់ នេះហៅថា បុគ្គលជាអរហន្ត ។

ចប់ ឯកកនិទ្ទេស ។

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

[៥៨] កតមោ ច បុគ្គលោ កោដនោ ។ តត្ថ
 កតមោ កោដោ ។ យោ កោដោ កុដ្ឋនា
 កុដ្ឋិតត្ថំ ទោសោ ទូសនា ទូសិតត្ថំ ព្យាបត្តិ
 ព្យាបដ្ឋនា ព្យាបដ្ឋិតត្ថំ វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិក្កំ
 អសុរោចោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ
 កោដោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោដោ
 អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កោដនោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបនាហី ។ តត្ថ កតមោ
 ឧបនាហោ ។ បុព្វកាលំ កោដោ អបរកាលំ ឧប-
 នាហោ យោ វរុទោ ឧបនាហោ ឧបនហនា ឧបនា-
 ហិតត្ថំ^(១) អដ្ឋបនា^(២) បបនា សណ្ឋាបនា អនុសំសន្ទ-
 នា អនុប្បពន្ធនា ទទ្ធិកម្មំ កោដស្ស អយំ វុច្ចតិ
 ឧបនាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឧបនាហោ
 អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧបនាហី ។

១ ឱ. ម. ឧបនយ្ហនា ឧបនយ្ហិតត្ថន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ម. អាបបនា ។ ៣ ឱ. អនុ-
 បសណ្ឋាបនា ។

ទុកនិទ្ទេស

[៥៨] បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ ក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ការក្រោធ អាការក្រោធ ភាពនៃ
 សេចក្តីក្រោធ ការប្រទូស្ត អាការប្រទូស្ត ភាពនៃសេចក្តីប្រទូស្ត
 ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាពនៃសេចក្តីព្យាបាទ ការខឹង ការ
 ខឹងខ្លាំង ភាពនៃចិត្តកាច ការព្រហ័ម ភាពនៃសេចក្តីតូចចិត្ត ណា
 នេះហៅថា ក្រោធ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ក្រោធនេះ នេះហៅ
 ថា បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលខាងដើម ការចង់សេចក្តីក្រោធទុកក្នុង
 កាលខាងក្រោយទៀត ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក អាការចង់សេចក្តី
 ក្រោធទុក ភាពនៃការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ការតាំងទុក អាការតម្កល់
 ទុក សេចក្តីតម្កល់ព្រម ការតម្កល់ទុករឿយៗ ការចង់ទុករឿយៗ
 អំពើដ៏មាំនៃសេចក្តីក្រោធ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា
 ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការចង់សេចក្តី
 ក្រោធទុកនេះ នេះហៅថា បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៥៩] កតមោ ច បុគ្គលោ មក្ខិ ។ តត្ថ
 កតមោ មក្ខោ ។ យោ មក្ខោ មក្ខាយនា
 មក្ខាយិតត្ថំ និដ្ឋវិយំ និដ្ឋវិយកម្មំ^(១) អយំ វុច្ចតិ
 មក្ខោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មក្ខោ អប្ប-
 ហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មក្ខិ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ បលាសី ។ តត្ថ កតមោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសាយិតត្ថំ
 បលាសាហារោ វិវាទដ្ឋានំ យុត្តក្កាហោ^(២) អប្បដិ-
 និស្សត្តោ អយំ វុច្ចតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បលាសី ។

[៦០] កតមោ ច បុគ្គលោ ឥស្សកិ ។ តត្ថ
 កតមោ ឥស្សា ។ យា បរលាភសក្ការករុការមាណ-
 នវន្ទនប្បជនាសុ ឥស្សា ឥស្សាយនា ឥស្សាយិតត្ថំ
 ឧស្សយា ឧស្សយនា ឧស្សយិតត្ថំ អយំ វុច្ចតិ
 ឥស្សា ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សា អប្បហីនោ

១ ឱ. និទ្ទនីយំ និទ្ទនីយកម្មំ ។ ២ ឱ. ទុទ្ទក្កាហោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៥៩] បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការលុបគុណ ភាពនៃសេចក្តីលុបគុណ ការវេរឃ្មើ អំពើវេរឃ្មើ ណានេះហៅថា ការលុបគុណ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការលុបគុណនេះ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ ។ បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការប្រណាំងវាសនា តើដូចម្តេច ។ ការប្រណាំងវាសនា អាការប្រណាំងវាសនា ភាពនៃសេចក្តីប្រណាំងវាសនា ការនាំមកនៃការប្រណាំងវាសនា ហេតុជាទីតាំងនៃវិវាទ ការកាន់យកជាតួ ការមិនលះបង់ ណានេះហៅថា ការប្រណាំងវាសនា ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការប្រណាំងវាសនានេះ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវាសនា ។

[៦០] បុគ្គលមានសេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ ការច្រណែន អាការច្រណែន ភាពនៃសេចក្តីច្រណែន ការឃ្នានីស អាការឃ្នានីស ភាពនៃសេចក្តីឃ្នានីស ក្នុងលាភសក្ការៈ សេចក្តីគោរព ការរាប់អាន ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ណានេះហៅថា សេចក្តីច្រណែន ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីច្រណែននេះ

ទុកនិទ្ទេសោ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឥស្សកី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 មច្ឆរី ។ តត្ថ កតមំ មច្ឆរិយំ ។ បញ្ច មច្ឆរិយានិ
 អាវាសមច្ឆរិយំ កុលមច្ឆរិយំ លាកមច្ឆរិយំ វណ្ណ-
 មច្ឆរិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ យំ ឯវុបំ មច្ឆេរំ មច្ឆរាយនា
 មច្ឆរាយិតត្តំ វេរិច្ឆំ កទរិយំ កដុកញ្ចកតា អក្ក-
 ហិតត្តំ ចិត្តស្ស ឥទំ វុច្ចតិ មច្ឆរិយំ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស ឥទំ មច្ឆរិយំ អប្បហីនំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ មច្ឆរី ។

[៦០] កតមោ ច បុគ្គលោ សថោ ។ តត្ថ
 កតមំ សាថេយ្យំ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ សថោ
 ហោតិ បរិសថោ យំ តត្ថ សចំ សថតា សាថេយ្យំ
 កក្កុឡតា កក្កុឡិយំ^(១) បរិក្កុតតា បរិក្កុតិយំ ឥទំ
 វុច្ចតិ សាថេយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ឥទំ សា-
 ថេយ្យំ អប្បហីនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សថោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ មាយារី ។ តត្ថ កតមា មាយា ។
 ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា

១ ឱ.ម. កក្កុឡតា កក្កុឡិយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. កក្កុតា កក្កុរិយន្តិ ទិស្សន្តិ ។

ទុកនិទ្ទេស

នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីប្រណែន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់
 ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ១ កំណាញ់
 ធម៌ ១ ការកំណាញ់ អាការកំណាញ់ ភាពនៃសេចក្តីកំណាញ់
 សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្នឹង
 ហែងមិនរើសមុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា សេចក្តី
 កំណាញ់ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅ
 ថា បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់ ។

[៦១] បុគ្គលមានសេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ សេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកអួតអាង ជាអ្នកឡែបឡែប មានការអួតអាង អាការអួតអាង
 ភាពនៃសេចក្តីអួតអាង សេចក្តីរឹងរូស សេចក្តីរឹងត្អឹង ការបោកប្រាស
 សេចក្តីបោកប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអួតអាង ។ បុគ្គល
 ដែលមិនលះបង់សេចក្តីអួតអាងនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីអួត
 អាង ។ បុគ្គលមានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ មាយា
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា តស្ស
 បដិច្ចាទនហេតុ ចាបិកំ ឥច្ចំ បណ្ឌិទហតិ មា មំ
 ជញ្ញាតិ ឥច្ចតិ មា មំ ជញ្ញាតិ សង្កប្បតិ មា មំ
 ជញ្ញាតិ វាចំ ភាសតិ មា មំ ជញ្ញាតិ កាយេន
 បរក្កមតិ យា ឯវុចា មាយា មាយាវិតា អច្ចាស-
 វា^(១) វញ្ញា ជិតតិ វិកិរណា បរិហារណា តុហាណ
 បរិតុហាណ ឆាណា បរិច្ចាទណា អនុត្តានីកម្មំ អនា-
 វិតម្មំ វោច្ចាទណា ចាបកិរិយា អយំ វុច្ចតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា អប្បហីណា អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ មាយាវី ។

[៦២] កតមោ ច បុគ្គលោ អហិរិកោ ។ តត្ថ
 កតមំ អហិរិកំ ។ យំ ន ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន
 ន ហិរិយតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ អហិរិកំ ។ ឥមិណា
 អហិរិកេន សមដ្ឋាតតោ បុគ្គលោ អហិរិកោ ។

១ ឱ. អច្ឆាទនា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត តម្កល់ទុកនូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នាដ៏លាមក ព្រោះហេតុបិទបាំងទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាថា កុំឲ្យគេ
 ស្គាល់អញ ត្រិះរិះថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ពោលវាចាថា កុំឲ្យគេ
 ស្គាល់អញ ព្យាយាមដោយកាយថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ មាយា ភាព-
 មាយា ការបិទបាំងទោស ការបញ្ឆោត ការបំភាន់ ការបោះចោលនូវ
 បាប ការរក្សាទុកនូវទោស ការលាក់ ការលាក់ភ្លិត ការបិទបាំងនូវបាប
 ការបិទបាំងភ្លិត អំពើមិនរាក់ អំពើមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ ការបិទបាំងជិត
 កិរិយាដ៏លាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា មាយា ។
 បុគ្គលដែលមិនលះបង់មាយានេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានមាយា ។

[៦២] បុគ្គលមិនខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលបុគ្គល
 មិនខ្មាសដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស មិនខ្មាសដោយការភប់ប្រសព្វនឹង
 ធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក នេះហៅថា ការមិនខ្មាសបាប ។ បុគ្គល
 ប្រកបដោយសេចក្តីមិនខ្មាសនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ។

ទុកនិទ្ទេសោ

កតមោ ច បុគ្គលោ អនោតប្បី ។ តត្ថ កតមំ
 អនោតប្បំ ។ យំ ន ឱត្តប្បតិ ឱតប្បិតព្វេន ន
 ឱត្តប្បតិ ចាបកាណំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមា-
 បត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ អនោត្តប្បំ ។ ឥមិណ អនោត្ត-
 ប្បេន សមន្តាភតោ បុគ្គលោ អនោត្តប្បី ។

[៦៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ទុព្វចោ ។ តត្ថ
 កតមា ទោវចស្សតា ។ សហធម្មិកេ វុច្ចមាណេ
 ទោវចស្សាយំ ទោវចស្សិយំ ទោវចស្សតា វិប្បដិ-
 ក្ខុលក្កាហិតា វិបច្ចដីកសាតតា អនាទិយំ អនា-
 ទរតា អការវតា អប្បដិស្សវតា អយំ វុច្ចតិ ទោ-
 វចស្សតា ។ ឥមាយ ទោវចស្សតាយ សមន្តាភតោ
 បុគ្គលោ ទុព្វចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចាបមិត្តោ ។
 តត្ថ កតមា ចាបមិត្តតា ។ យេ តេ បុគ្គលា
 អស្សុទ្ធា ទុស្សីលា អប្បស្សតា មច្ឆរិណោ ទុប្បញ្ញា
 យា តេសំ សេវេនា និសេវេនា សំសេវេនា ភជេនា

ទុកនិទ្ទេស

បុគ្គលមិនខ្លាចបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការមិនខ្លាច
បាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលមិនខ្លាចដោយអំពើ
ដែលគេត្រូវខ្លាច មិនខ្លាចដោយការភប់ប្រសព្វ នឹងធម៌អកុសល
ដ៏លាមក នេះហៅថា ការមិនខ្លាចបាប ។ បុគ្គលប្រកបដោយការ
មិនខ្លាចបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ។

[៦៣] បុគ្គលប្រដៅក្រ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅក្រ តើដូចម្តេច ។ ការប្រដៅក្រ សេចក្តីប្រដៅ
ក្រ ភាពដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ ភាពនៃបុគ្គលដែលប្រកាន់យក
តែខាងខុស ភាពនៃបុគ្គលដែលត្រេកអរក្នុងធម៌សត្រូវ ការមិនអើពើ
ភាពនៃបុគ្គលមិនអើពើ ភាពនៃបុគ្គលមិនគោរព ភាពនៃបុគ្គលមិន
ទទួលស្តាប់បង្គាប់ ចំពោះសហធម្មិកដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា ភាព
នៃបុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីប្រដៅក្រនេះ ឈ្មោះ
ថា បុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ណា មិនមានសទ្ធា ទ្រុស្តសីល ជាអ្នកចេះដឹងតិច មានសេចក្តី
កំណាញ់ មិនមានបញ្ញា ការសេព ការសេពដោយស្មិទ្ធស្មាល
ការសេពដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់រកគ្នា ការគប់រកត្រូវគំនិតគ្នា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សម្មជនា ភត្តិ សម្មត្តិ សម្មវដ្តតា^(១) អយំ វុច្ចតិ
ចាបមិត្តតា ។ ឥមាយ ចាបមិត្តតាយ សមដ្ឋាកតោ
បុគ្គលោ ចាបមិត្តោ ។

[៦៤] កតមោ ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ អតុត្ត-
ទ្វារោ ។ តត្ថ កតមា ឥន្ទ្រិយេសុ អតុត្តទ្វារតា ។
ឥនេកច្ចោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ទិមិត្តក្កាហី ហោតិ
អនុព្យញ្ញនក្កាហី យត្វាទិករណាមេនំ ចក្កុន្ទ្រិយំ
អសំរុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អ-
កុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំរាយ ន
បទិបដ្ឋតិ ន រក្ខតិ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ ន
សំរំ អាបដ្ឋតិ ។ សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា ។ បេ ។
ឃានេន កន្ធិំ ឃាយិត្វា ។ បេ ។ ធិវ្ហាយ រសំ
សាយិត្វា ។ បេ ។ កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ផុសិត្វា ។ បេ ។

១ ម. តំសម្មវដ្តតា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សេចក្តីស្រឡាញ់ ការស្រឡាញ់ជិតជិតនឹងគ្នា ភាពនៃបុគ្គលមូលមិត្តជា
មួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមាន
មិត្តអាក្រក់ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់នេះ ឈ្មោះ
ថា បុគ្គលមានមិត្តអាក្រក់ ។

[៦២] បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ជា
អ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យកអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជា
អកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ
ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ
នោះ មិនរក្សាចក្ខុន្ទ្រិយ មិនដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ ឮ
សំឡេងដោយត្រចៀក ។ លេ ។ ដុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ លេ ។ លិទ្ធុ
រសដោយអណ្តាត ។ លេ ។ ពាល់សម្មស្សដោយកាយ ។ លេ ។

ទុកនិទ្ទេសោ

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ និមិត្តក្តាហី ហោតិ អនុញ្ញ-
 ញ្ញនក្តាហី យត្វាទិករណាមេនំ មនិទ្ធិយំ អសំរុតំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំរាយ ន បដិបទ្ធពតិ
 ន រក្ខតិ មនិទ្ធិយំ មនិទ្ធិយេ ន សំរំ អាបទ្ធពតិ
 យា ឥមេសំ ធន្តំ ឥទ្ធិយានំ អកុត្តិ អកោបនា
 អនារក្ខោ អសំរោ អយំ វុច្ចតិ ឥទ្ធិយេសុ អកុត្ត-
 ទ្វារតា ។ ឥមាយ ឥទ្ធិយេសុ អកុត្តទ្វារតាយ
 សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ ឥទ្ធិយេសុ អកុត្តទ្វារោ ។
 កតមា ច បុគ្គលោ កោជនេ អមត្តញ្ញំ ។ តត្ថ
 កតមា កោជនេ អមត្តញ្ញតា ។ ឥនេកច្ចោ
 អប្បដិសដ្ឋា អយោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ ទរាយ
 មនាយ មណ្ឌនាយ វិភូសនាយ យា តត្ថ អ-
 សន្តដ្ឋិតា អមត្តញ្ញតា អប្បដិសដ្ឋា កោជនេ អយំ
 វុច្ចតិ កោជនេ អមត្តញ្ញតា ។ ឥមាយ កោជនេ
 អមត្តញ្ញតាយ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ កោជនេ
 អមត្តញ្ញំ ។

ទុកនិទ្ទេស

ដឹងច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ជាអ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យក
អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្រប
សង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមនិន្ទ្រិយ
ណា មិនប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមមនិន្ទ្រិយនោះ មិនរក្សាមនិន្ទ្រិយ មិន
ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយនោះ មិនរក្សាមនិន្ទ្រិយ មិនដល់នូវការ
សង្រួមក្នុងមនិន្ទ្រិយ ការមិនគ្រប់គ្រង អាការមិនគ្រប់គ្រង ការមិនរក្សា
សេចក្តីមិនសង្រួម នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះ ណា នេះហៅថា ភាព
នៃបុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នក
មានទ្វារមិនរក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានទ្វារមិនគ្រប់គ្រងក្នុង
ឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនពិចារណា មិនធ្វើដោយឧបាយប្រាជ្ញា
ក៏បរិភោគអាហារ ដើម្បីលេង ដើម្បីស្រវឹង ដើម្បីប្រដាប់ ដើម្បី
ស្មិតស្មាង ការមិនសន្តោស ការមិនដឹងប្រមាណ សេចក្តីមិនពិចារណា
ក្នុងភោជននោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុង
ភោជន ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន
នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៥] កតមោ ច បុគ្គលោ មុដ្ឋស្សតិ ។ តត្ថ
 កតមំ មុដ្ឋស្សច្ចំ ។ យា អស្សតិ អននុស្សតិ អប្ប-
 ជិស្សតិ អស្សតិ អសរណាតា អទារណាតា បិលា-
 បនតា សម្មុសនតា ឥទំ វុច្ចតិ មុដ្ឋស្សច្ចំ ។ ឥមិណ
 មុដ្ឋស្សច្ចេន សមន្តាភតោ បុគ្គលោ មុដ្ឋស្សតិ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អសម្បជានោ ។ តត្ថ កតមំ
 អសម្បជញ្ញំ ។ យំ អញ្ញាណំ អនស្សនំ អនភិសម-
 យោ អននុពោជោ អសម្ពោជោ អប្បជិវេជោ
 អសង្កាហនា អបរិយោកាហនា អសមបេក្ខនា អ-
 បច្ចវេក្ខនា អបច្ចក្ខកម្មំ^(១) ទុម្មេជ្ឈំ ពាល្យំ អសម្ប-
 ជញ្ញំ មោហោ បមោហោ សម្មោហោ អវិជ្ជា អវិជ្ជា-
 យោ អវិជ្ជាយោកោ អវិជ្ជានុសយោ អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ
 អវិជ្ជាលង្កំ មោហោ អកុសលមូលំ ឥទំ វុច្ចតិ
 អសម្បជញ្ញំ ។ ឥមិណ អសម្បជញ្ញេន សមន្តាភតោ
 បុគ្គលោ អសម្បជានោ ។

[៦៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលវិបន្នោ ។
 តត្ថ កតមា សីលវិបត្តិ ។ កាយិកោ វីតិក្កមោ

១ ឱ. អបច្ចវេក្ខកម្មំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៥] បុគ្គលភ្លេចស្មារតី តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ការភ្លេចស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការមិននឹក ការមិននឹករឿយ ។
 សេចក្តីមិនប្រុងស្មារតី ការនឹកមិនឃើញ ការមិនរលឹក សេចក្តីមិនចង
 ចាំ ការរើរវាយ ក្នុងអារម្មណ៍ ការផ្ទេងភ្លេច ណា នេះហៅថា ការ
 ភ្លេចស្មារតី ។ បុគ្គលប្រកបដោយការភ្លេចស្មារតីនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គល
 ភ្លេចស្មារតី ។ បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការមិនដឹង ការមិនឃើញ ការ
 មិនត្រាស់ដឹង ការមិនត្រាស់ដឹងរឿយៗ ការមិនត្រាស់ដឹងព្រម ការ
 មិនចាក់ធ្លុះ ការមិនបានដោតក្រងទុក ការមិនចុះចិត្តស៊ប់ អាការមិន
 រំពឹងមើល សេចក្តីមិនពិចារណា អំពើមិនជាក់ច្បាស់ ការយល់បាន
 ដោយក្រ ភាពនៃចិត្តល្ងង់ ការមិនដឹងខ្លួន ការផ្ទេង ការផ្ទេងជ្រប់
 ការភ្លេចភ្នាំង អវិជ្ជា អន្ទ័ងគឺអវិជ្ជា ការប្រកបគឺអវិជ្ជា អនុស័យ
 គឺអវិជ្ជា ការស្អាតដំណើរគឺអវិជ្ជា គន្លឹះគឺអវិជ្ជា ការផ្ទេង អកុសល-
 មូល ណា នេះហៅថា សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
 សេចក្តីមិនដឹងខ្លួននេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន ។

[៦៦] បុគ្គលវិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 វិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ ការប្រព្រឹត្តល្មើស ប្រកបដោយកាយ

ទុកនិទ្ទេសោ

វាចសីកោ វីតិក្កមោ កាយិកវាចសីកោ វីតិក្កមោ
 អយំ វុច្ចតិ សីលវិបត្តិ សព្វម្បិ ទុស្សីល្យំ សី-
 លវិបត្តិ ។ ឥមាយ សីលវិបត្តិយា សមដ្ឋាកតោ
 បុគ្គលោ សីលវិបន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋិវិបន្នោ ។ តត្ថ កតមា ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ នត្ថិ
 ទិដ្ឋំ នត្ថិ យិដ្ឋំ នត្ថិ ហុតំ នត្ថិ សុកដទុក្កដានំ
 កម្មានំ ផលវិចារកោ នត្ថិ អយំ លោកោ នត្ថិ
 បរោ លោកោ នត្ថិ មាតា នត្ថិ បិតា នត្ថិ សត្តា
 ឱបទាតិកា នត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណា
 សម្មត្តតា សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច
 លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទន្តិទិ យា
 ឯវុចា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតំ ទិដ្ឋិកហានំ ទិដ្ឋិកត្តារោ ទិដ្ឋិ
 វិសូកាយិកំ ទិដ្ឋិវិប្បដ្ឋិតំ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ កាហោ
 បដិក្កាហោ អភិទិវេសោ បរាមាសោ កុម្មក្កោ
 មិច្ឆាបថោ មិច្ឆតំ តិក្កាយតនំ វិបរិយេសក្កាហោ
 អយំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ សព្វាបិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។
 ឥមាយ ទិដ្ឋិវិបត្តិយា សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិ-
 វិបន្នោ ។

ទុកនិទ្ទេស

ការប្រព្រឹត្តល្មើស ប្រកបដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តល្មើស ប្រកបដោយ
 កាយនិងវាចា នេះហៅថា វិបត្តិសីល ភាពនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលទាំងអស់
 ក៏ឈ្មោះថាវិបត្តិសីលដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិសីលនេះ ឈ្មោះ
 ថា បុគ្គលវិបត្តិសីល ។ បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ វិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ (សេចក្តីយល់) ថា ទាន
 ដែលបុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូច
 មិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនិងធ្វើអាក្រក់មិន
 មាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ
 បិតាមិនមានគុណ ពួកសត្វជាឱបបាតិកៈកំណើតមិនមាន ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 លោកនេះនិងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 សម្តែងបានមិនមាន ទិដ្ឋិ ដំណើរនៃទិដ្ឋិ ព្រៃព្រៀតស្សាតគឺទិដ្ឋិ ផ្លូវ
 ឆ្ងាយគឺទិដ្ឋិ ចម្រូងគឺទិដ្ឋិ ការយល់ធ្វេងគឺទិដ្ឋិ ការទាក់ទិនគឺទិដ្ឋិ ការ
 កាន់ ការប្រកាន់ ការប្រកាន់ខ្ជាប់ ការស្ថាបអង្គែល ផ្លូវអាក្រក់ ផ្លូវ
 ខុស ធម្មជាតិដែលខុស លទ្ធិដូចជាកំពង់ ការប្រកាន់ក្នុងការស្វែងរក
 ខុស ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា វិបត្តិទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា វិបត្តិទិដ្ឋិដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិទិដ្ឋិ
 នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៧] កតមោ ច បុគ្គលោ អដ្ឋត្ថសញ្ញាជ-
 នោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ច ឱរម្ហាតិយានិ
 សញ្ញាជនានិ អប្បហីនានិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អដ្ឋត្ថសញ្ញាជនោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ពហិទ្ធា-
 សញ្ញាជនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ចទ្ធម្ហាតិ-
 យានិ សញ្ញាជនានិ អប្បហីនានិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ពហិទ្ធាសញ្ញាជនោ ។

[៦៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។
 តត្ថ កតមោ កោដោ ។ យោ កោដោ កុដ្ឋដា
 កុដ្ឋិតត្ថំ នោសោ ទូសនា ទូសិតត្ថំ ព្យាបត្តិ
 ព្យាបដ្ឋដា ព្យាបដ្ឋិតត្ថំ វិរោដោ បដិវិរោដោ ចណ្ឌិក្កំ
 អសុរោចោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ
 កោដោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោដោ
 បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អនុបនាហី ។ តត្ថ
 កតមោ ឧបនាហោ ។ បុព្វកាលំ កោដោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៦៧] បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដែលមិនបានលះបង់សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ នេះហៅថា បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្នុង ។ បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ តើ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែលមិនបានលះបង់សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាង លើ ៥ នេះហៅថា បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ ។

[៦៨] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ការក្រោធ អាការ ក្រោធ ភាពនៃសេចក្តីក្រោធ ការប្រទូស្ត អាការប្រទូស្ត ភាពនៃ សេចក្តីប្រទូស្ត ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាពនៃសេចក្តីព្យាបាទ ការខឹង ការខឹងខ្លាំង ភាពនៃចិត្តកាច ការព្រហើន សេចក្តីតូចចិត្ត ណា នេះហៅថា សេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តី ក្រោធនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលមិន ចង់សេចក្តីក្រោធទុក តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការចង់ សេចក្តីក្រោធទុក តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលមុន សេចក្តី

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

អបរកាលំ ឧបនាហោ យោ ឯវរូចោ ឧបនាហោ
 ឧបហនា ឧបនាហិតត្ថំ អដ្ឋបនា បបនា សណ្ឋាបនា
 អនុសំសន្ននា អនុប្បពន្ធនា ទទ្ធិកម្មំ កោធស្ស
 អយំ វុច្ចតិ ឧបនាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 អយំ ឧបនាហោ បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អនុបនាហី ។

[៦៩] កតមោ ច បុគ្គលោ អមក្ខិ ។ តត្ថ
 កតមោ មក្ខោ ។ យោ មក្ខោ មក្ខាយនា
 មក្ខាយិតត្ថំ និដ្ឋវិយំ និដ្ឋវិយកម្មំ អយំ វុច្ចតិ
 មក្ខោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មក្ខោ បហី-
 នោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អមក្ខិ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ អបលាសី ។ តត្ថ កតមោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសាយិតត្ថំ
 បលាសាហារោ វិវាទដ្ឋានំ យុត្តក្កាហោ អប្បដិ-
 និស្សត្តោ អយំ វុច្ចតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អបលាសី ។

ទុកនិទ្ទេស

ចង់ក្រោធទុក ក្នុងកាលខាងក្រោយ ការចង់ក្រោធទុក អាការចង់
 ក្រោធទុក ភាពនៃសេចក្តីចង់ក្រោធទុក សេចក្តីតាំងទុក អាការតម្កល់
 ទុក សេចក្តីតម្កល់ព្រម ការតម្កល់ទុករឿយ ។ អាការចង់ទុករឿយ ។
 អំពើដ៏មាំនៃសេចក្តីក្រោធទុក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា
 ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការចង់សេចក្តីក្រោធទុក
 នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។

[៦៩] បុគ្គលមិនលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ ការលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការ
 លុបគុណ ភាពនៃសេចក្តីលុបគុណ ការវេរឃ្លើ អំពើវេរឃ្លើ ណា
 នេះហៅថា ការលុបគុណគេ ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការលុបគុណនេះ
 នេះហៅថា បុគ្គលមិនលុបគុណគេ ។ បុគ្គលអ្នកមិនប្រណាំងវាសនា
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការប្រណាំងវាសនា តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រណាំងវាសនា អាការប្រណាំងវាសនា ភាពនៃ
 សេចក្តីប្រណាំងវាសនា អាហារនៃការប្រណាំងវាសនា ហេតុជាទី
 តាំងនៃវិវាទ សេចក្តីកាន់យកជាគូ ការមិនលះបង់ ណា នេះហៅ
 ថា ការប្រណាំងវាសនា ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការប្រណាំងវាសនា
 នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនប្រណាំងវាសនា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧០] កតមោ ច បុគ្គលោ អនិស្សកី ។ តត្ថ
 កតមា ឥស្សា ។ យា បរលាភសក្ការករុការមាណ-
 នវន្ទនបូជនាសុ ឥស្សា ឥស្សាយនា ឥស្សាយិតត្ថំ
 ឧស្សយា ឧស្សយនា ឧស្សយិតត្ថំ អយំ វុច្ចតិ ឥស្សា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សា បហីនា អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អនិស្សកី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ អមច្ច-
 រី ។ តត្ថ កតមំ មច្ចរិយំ ។ បញ្ច មច្ចរិយានិ
 អាវាសមច្ចរិយំ កុលមច្ចរិយំ លាភមច្ចរិយំ វណ្ណមច្ច-
 រិយំ ធម្មមច្ចរិយំ យំ ឯវរូបំ មច្ឆេរំ មច្ចរាយនា
 មច្ចរាយិតត្ថំ វេរិច្ឆំ កេទរិយំ កេដុកញ្ចកតា អក្ក-
 ហិតត្ថំ ចិត្តស្ស ឥទំ វុច្ចតិ មច្ចរិយំ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស ឥទំ មច្ចរិយំ បហីនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ អមច្ចរី ។

[៧១] កតមោ ច បុគ្គលោ អសថោ ។
 តត្ថ កតមំ សាថេយ្យំ ។ ឥនេកថោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧០] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីច្រណែន តើដូចម្តេច ។ ការច្រណែន អា-
 ការច្រណែន ភាពនៃសេចក្តីច្រណែន ការឃ្នានីស អាការឃ្នានីស
 ភាពនៃសេចក្តីឃ្នានីស ក្នុងលោក សក្ការៈ ការគោរព ការរាប់អាន
 ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ណា នេះហៅថា សេចក្តី
 ច្រណែន ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តីច្រណែននេះ នេះហៅថា
 បុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រណែន ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១
 កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ការ
 កំណាញ់ អាការកំណាញ់ ភាពនៃសេចក្តីកំណាញ់ សេចក្តីប្រាថ្នា
 ខ្លាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្មងហែងមិនរើស
 មុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា សេចក្តីកំណាញ់ ។
 បុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមាន
 សេចក្តីកំណាញ់ ។

[៧១] បុគ្គលជាអ្នកមិនអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ សេចក្តីអួតអាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ទុកនិទ្ទេសោ

សថោ ហោតិ បរិសថោ យំ តត្ថ សចំ សថតា សា-
 ថេយ្យំ កក្កុទ្យតា កក្កុទ្យិយំ បរិក្កុតតា បរិក្កុតិយំ
 ឥទំ វុច្ចតិ សាថេយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ឥទំ
 សាថេយ្យំ បហីនំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសថោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អមាយារី ។ តត្ថ កតមា
 មាយា ។ ឥធកក្ខោ បុគ្គលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ
 ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា
 តស្ស បដិច្ចាទនហេតុ ចាបិកំ ឥច្ចំ បណិទហតិ
 មា មំ ជញ្ញាតិ ឥច្ចតិ មា មំ ជញ្ញាតិ សង្កប្បតិ មា
 មំ ជញ្ញាតិ វាចំ កាសតិ មា មំ ជញ្ញាតិ កាយេន
 បរក្កមតិ យា វរុចា មាយា មាយារីតា អច្ចាសរា
 វញ្ជាណ ជិកតិ វិកិរណា បរិហារណា តុហាណ បរិកុ-
 ហាណ ឆាណា បរិច្ឆាណា អនុត្តានីកម្មំ អនារិកម្មំ
 វោច្ឆាណា ចាបកិរិយា អយំ វុច្ចតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា បហីនា អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អមាយារី ។

ទុកនិទ្ទេស

ជាអ្នកអួតអាង អែបអប មានការអួតអាង អាការអួតអាង ភាពនៃការ
អួតអាង សេចក្តីរឹងរូស សេចក្តីរឹងត្អឹង ការបោកប្រាស សេចក្តីបោក
ប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអួតអាង ។ បុគ្គលដែលលះបង់
សេចក្តីអួតអាងនេះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអ្នកមិនអួតអាង ។ បុគ្គលមិន
មានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ មាយា តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត
ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត តាំងទុកនូវសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក
ព្រោះហេតុបិទបាំងទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ត្រិះរិះថា
កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ពោលពាក្យថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ ព្យាយាមដោយ
កាយថា កុំឲ្យគេស្គាល់អញ មាយា ភាពនៃបុគ្គលមានមាយា ការបិទ
បាំងទោស ការបញ្ឆោត ការបំភាន់ ការបោះចោលនូវបាប ការ
រក្សាទុកនូវទោស ការលាក់ ការលាក់ភ្លិត ការបិទបាំងនូវបាប ការ
បិទបាំងភ្លិត អំពើមិនរាក់ អំពើមិនធ្វើឲ្យប្រាកដ ការបិទបាំងជិត
ភិរិយាដ៏លាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា មាយា ។
បុគ្គល ដែលលះបង់មាយានេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានមាយា ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហិរិមា ។ តត្ថ
 កតមា ហិរិ ។ យំ ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន ហិរិយតិ
 ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា អយំ
 វុច្ចតិ ហិរិ ។ ឥមាយ ហិរិយា សមដ្ឋាកតោ
 បុគ្គលោ ហិរិមា ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឱត្តប្បី ។
 តត្ថ កតមំ ឱត្តប្បំ ។ យំ ឱត្តប្បតិ ឱត្តប្បិតព្វេន
 ឱត្តប្បតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមា-
 បត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ ឱត្តប្បំ ។ ឥមិណ ឱត្តប្បេន
 សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ ឱត្តប្បី ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ សុវចោ ។
 តត្ថ កតមា សោវចស្សតា ។ សហធម្មិកេ វុច្ច-
 មាណេ សោវចស្សាយំ សោវចស្សិយំ សោវចស្សតា
 អប្បដិក្ខុលក្កាហិតា អរិបច្ចដីកសាតតា សាទរិយំ
 សាទរតា សការវតា សប្បដិស្សវតា អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៧២] បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីខ្មាសបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែល
 បុគ្គលខ្មាស ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស ខ្មាសដោយការភប់ប្រសព្វ
 នឹងធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្មាសបាប ។ បុគ្គល
 ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាសបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាស
 បាប ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាចបាប តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ សេចក្តីខ្មាចបាប តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលខ្មាច
 ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាច ខ្មាចដោយការភប់ប្រសព្វ នឹងធម៌ជាអកុ-
 សលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្មាចបាប ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
 សេចក្តីខ្មាចបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាចបាប ។

[៧៣] បុគ្គលប្រដៅងាយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ភាពនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅងាយ តើដូចម្តេច ។ ការប្រដៅ
 ងាយ សេចក្តីប្រដៅងាយ ភាពដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ភាព
 នៃបុគ្គលមិនប្រកាន់យកខាងខុស ភាពនៃបុគ្គលត្រេកអរក្នុងធម៌មិនជា
 សត្រូវ សេចក្តីប្រកបដោយការអើពើ ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយការ
 អើពើ ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយការគោរព ភាពនៃបុគ្គលប្រកបដោយ
 ការទទួលស្តាប់បង្គាប់ ចំពោះសហធម្មិកដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា

ទុកនិទ្ទេសោ

សោវចស្សតា ។ ឥមាយ សោវចស្សតាយ សមដ្ឋា-
 កតោ បុគ្គលោ សុវចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណមិត្តោ ។ តត្ថ កតមា កល្យាណមិត្តតា ។
 យេ តេ បុគ្គលា សទ្ធា សីលវដ្តោ ពហុស្សតា ចាកវដ្តោ
 បញ្ញវដ្តោ យា តេសំ សេវនា និសេវនា សំសេ-
 វនា ភជនា សម្មជនា ភត្តិ សម្មតិ សម្មវដ្តតា អយំ
 វុច្ចតិ កល្យាណមិត្តតា ។ ឥមាយ កល្យាណមិត្ត-
 តាយ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ កល្យាណមិត្តោ ។

[៧៤] កតមោ ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារោ ។ តត្ថ កតមា ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្វារតា ។
 ឥនេកាច្ឆោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ន ទិមិត្តក្កាហី ហោតិ
 នានុព្យញ្ញនក្កាហី យត្វាធិករណាមេនំ ចក្កុន្ទ្រិយំ
 អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អ-
 កុសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំរាយ បដិ-
 បដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំរំ អាបដ្ឋតិ
 សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា ។ បេ ។ យានេន កន្តំ
 យាយិត្វា ។ បេ ។ ទិដ្ឋាយ រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។

ទុកនិទ្ទេស

ភាពនៃបុគ្គលដែលគេប្រដៅបានដោយងាយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាព
 ដែលគេប្រដៅបានដោយងាយនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រដៅងាយ ។
 បុគ្គលមានមិត្តល្អ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ ភាពនៃ
 បុគ្គលមានមិត្តល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ណា មានសទ្ធា មាន
 សីល ជាពហុស្សុត មានចាតៈ មានបញ្ញា ការសេពគប់ ការ
 សេពដោយស្មិទ្ធស្នាល ការសេពដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់រកគ្នា ការ
 គប់រកត្រូវគំនិតគ្នា សេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីស្រឡាញ់ជិតជិតនឹងគ្នា
 ភាពនៃបុគ្គលមូលមិត្តជាមួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា នេះ
 ហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តល្អ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នក
 មានមិត្តល្អនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានមិត្តល្អ ។

[៧៤] បុគ្គលមានទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ហើយជាអ្នកមិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះ
 ហេតុមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សា
 ចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក
 ។ បេ ។ ជុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភ្នែករសដោយអណ្តាត ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ដុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្មំ
 វិញ្ញាយ ន និមិត្តក្កាហី ហោតិ នានុព្យញ្ញនក្កាហី
 យត្វាធិករណាមេនំ មនិទ្ធិយំ អសំរុតំ វិហារន្តំ អ-
 ភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អ-
 ន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំរាយ បដិបទ្ធិតិ រក្ខតិ មនិទ្ធិ-
 យំ មនិទ្ធិយេ សំរំ អាបទ្ធិតិ យា ឥមេសំ ធន្តំ
 ឥទ្ធិយានំ កុត្តិ កោបនា អារក្ខោ សំរោ អយំ រុច្ឆតិ
 ឥទ្ធិយេសុ កុត្តទ្វារតា ។ ឥមាយ ឥទ្ធិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារតាយ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ ឥទ្ធិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ កោជនេ មត្តញ្ញា ។
 តត្ថ កតមា កោជនេ មត្តញ្ញតា ។ ឥនេកច្ចោ
 បដិសង្កា យោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ ទរាយ
 ន មនាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិភូសនាយ យាវ-
 នេវ ឥមស្ស កាយស្ស បិតិយា យាបនាយ វិហី-
 សុបរតិយា ព្រហ្មចរិយានុក្កហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច
 វេទនំ បដិហង្កាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ
 យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុ-
 វិហារោ ចាតិ យា តត្ថ សន្តដ្ឋិតា មត្តញ្ញតា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ពាល់ត្រូវសម្មស្ស ដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍
ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនកាន់យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុព្យញ្ជនៈ
អភិជ្ឈា និងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់
បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិទ្ធិយន្ត្រះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមនិទ្ធិយ ណា
ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមមនិទ្ធិយនោះ រក្សាមនិទ្ធិយ ដល់នូវការ
សង្រួម ក្នុងមនិទ្ធិយ ការគ្រប់គ្រង អាការគ្រប់គ្រង ការរក្សា ការ
សង្រួម នូវឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមាន
ទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានទ្វាររក្សាក្នុង
ឥន្ទ្រិយនេះ ឈ្មោះថា អ្នកមានទ្វាររក្សាក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលដឹងប្រ-
មាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលដឹង
ប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណា
ដោយឧបាយប្រាជ្ញា ហើយបរិភោគអាហារ ដើម្បីលេងក៏ទេ ដើម្បី
ស្រវឹងក៏ទេ ដើម្បីប្រដាប់ក៏ទេ ដើម្បីស្អិតស្អាងរាងកាយក៏ទេ (បរិភោគ)
កំណត់ទុក ដើម្បីតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅនៃកាយនេះ
ដើម្បីនឹងបំបាត់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយៈ ថា
អញនឹងកម្ចាត់បង់នូវវេទនាចាស់ផង នឹងញ៉ាំងវេទនាថ្មីមិនឲ្យកើតឡើង
បានផង ការប្រព្រឹត្តទៅក្តី សេចក្តីមិនមានទោសក្តី ការនៅសប្បាយក្តី
នឹងមានដល់អញ ការសន្តោស ការដឹងប្រមាណ ការពិចារណា

ទុកនិទ្ទេសោ

បដិសង្កា កោជនេ អយំ វុច្ចតិ កោជនេ មត្តញ្ញតា ។
ឥមាយ កោជនេ មត្តញ្ញតា សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ
កោជនេ មត្តញ្ញ ។

[៧៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។
តត្ថ កតមា សតិ ។ យា សតិ អនុស្សតិ ប-
ដិស្សតិ សរណតា ធារណតា អបិលាបនតា អ-
សមុសនតា សតិទ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ អយំ
វុច្ចតិ សតិ ។ ឥមាយ សតិយា សមដ្ឋាកតោ
បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
សម្មជាដោ ។ តត្ថ កតមំ សម្មជញ្ញំ ។ យា
បញ្ញា បដាននា វិចយោ បរិចយោ ធម្មវិចយោ
សលុក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា បណ្ឌិត្តំ
កោសល្លំ នេបុញ្ញំ វេកព្យា ចិន្តា ឧបបរិក្ខា ភ្លិ
មេធា បរិណាយិកា វិបស្សនា សម្មជញ្ញំ បតោដោ
បញ្ញា បញ្ញិទ្រិយំ បញ្ញាពលំ បញ្ញាសត្តំ បញ្ញាចា-
សាដោ បញ្ញាអាលោកោ បញ្ញាឱកាសោ បញ្ញា-
បដ្ឋោតោ បញ្ញារតនំ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ

ទុកនិទ្ទេស

ក្នុងកោដននោះ ណា នេះហៅថា ភាពនៃបុគ្គលដឹងប្រមាណក្នុង
កោដន ។ បុគ្គល ប្រកបដោយភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណ ក្នុងកោដន
នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលដឹងប្រមាណក្នុងកោដន ។

[៧៥] បុគ្គលមានស្មារតីតម្កល់មាំ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការនឹកឃើញ ការនឹករឿយៗ
ស្មារតី ការរលឹកឃើញ ការចាំទុក ការមិនរវើរវាយក្នុងអារម្មណ៍ ការ
មិនវង្វេងភ្លេច ឥន្ទ្រិយគឺការនឹក កម្លាំងគឺការនឹក ការនឹកត្រូវ ណា
នេះហៅថា ស្មារតី ។ បុគ្គលប្រកបដោយស្មារតីនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គល
មានស្មារតីតម្កល់មាំ ។ បុគ្គលជាអ្នកដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការដឹង ការដឹងច្បាស់
ការពិចារណា ការពិចារណាសព្វ ការពិចារណាធម៌ ការកំណត់
ការកត់សម្គាល់ ការកំណត់ទុក ភាពជាបណ្ឌិត ភាពជាអ្នកឈ្លាស
ការពេញព្រៀប ការវាងវៃ ការគិត ការត្រិះរិះ ធម្មជាតដូចជាផែនដី
ប្រាជ្ញា ធម្មជាតជាគ្រឿងទម្ងន់ទម្ងាយ ការដឹងច្បាស់ សេចក្តីដឹង
ព្រម សភាពជាជន្មញ បញ្ញា ឥន្ទ្រិយគឺបញ្ញា កម្លាំងគឺបញ្ញា កាំបិត
គឺបញ្ញា ប្រាសាទគឺបញ្ញា រស្មីគឺបញ្ញា ពន្លឺគឺបញ្ញា ការរុងរៀងគឺ
បញ្ញា កែវគឺបញ្ញា ការមិនវង្វេង ការពិចារណាធម៌ ការឃើញត្រូវ ណា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥទំ វុច្ចតិ សម្បជញ្ញំ ។ ឥមិនា សម្បជញ្ញេន
សមន្តាកតោ បុគ្គលោ សម្បជានោ ។

[៧៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលសម្បជញ្ញោ ។
តត្ថ កតមា សីលសម្បជញ្ញោ ។ កាយិកោ អវិភិក្ក្ត-
មោ វាចសិកោ អវិភិក្ក្តមោ កាយិកវាចសិកោ
អវិភិក្ក្តមោ អយំ វុច្ចតិ សីលសម្បជញ្ញោ ។ សព្វេបិ
សីលសំវេរោ សីលសម្បជញ្ញោ ។ ឥមាយ សីលសម្ប-
ជញ្ញោយ សមន្តាកតោ បុគ្គលោ សីលសម្បជញ្ញោ ។
កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិសម្បជញ្ញោ ។ តត្ថ កតមា
ទិដ្ឋិសម្បជញ្ញោ ។ អត្ថិ ទិដ្ឋំ អត្ថិ យិដ្ឋំ អត្ថិ ហុតំ
អត្ថិ សុកដទុក្កដានំ កម្មានំ ផលវិចារកោ អត្ថិ
អយំ លោកោ អត្ថិ បរោ លោកោ អត្ថិ មាតា
អត្ថិ បិតា អត្ថិ សត្តា ឱបចាតិកា អត្ថិ លោកេ
សមណាព្រាហ្មណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ
ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្វា បវេទេន្តិទិ យា វរុចា បញ្ញា បដាននា
។ បេ ។ អមោហោ ធម្មវិចយោ សម្មាទិដ្ឋិ អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា សេចក្តីដឹងខ្លួន ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីដឹងខ្លួននេះ
ឈ្មោះថា បុគ្គលជាអ្នកដឹងខ្លួន ។

[៧៦] បុគ្គលបរិបូណ៌ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ការបរិបូណ៌ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ ការមិន
ប្រព្រឹត្តល្មើសប្រកបដោយកាយ ការមិនប្រព្រឹត្តល្មើសប្រកបដោយវាចា
ការមិនប្រព្រឹត្តល្មើសប្រកបដោយកាយនិងវាចា នេះហៅថា ការបរិបូណ៌
ដោយសីល ។ ការសង្រួមក្នុងសីលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា ការបរិ-
បូណ៌ដោយសីលដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយការបរិបូណ៌ ដោយសីល
នេះឈ្មោះថា អ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ។ បុគ្គលបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិ
តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។
(ការយល់)ថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល ការបូជាធំ មានផល
ការបូជាតូច មានផល ផលវិបាក នៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អនិងអាក្រក់
មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា មានគុណ បិតាមាន
គុណ ពួកសត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុង
លោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
នេះនិងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយសម្តែង
បាន មាន ការដឹង ការដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ការមិនវង្វេង ការ
ពិចារណាធម៌ ការឃើញត្រូវ ណា លែងមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា

ទុកនិទ្ទេសោ

ទិដ្ឋិសម្បទា ។ សព្វាបិ សម្មាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិសម្បទា ។
ឥមាយ ទិដ្ឋិសម្បទាយ សមដ្ឋាភតោ បុគ្គលោ
ទិដ្ឋិសម្បទោ។

[៧៧] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លកា លោ-
កស្មី ។ យោ ច បុព្វការី យោ ច កតញ្ញូ
កតវេទី ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លកា លោកស្មី ។

[៧៨] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។
យោ ច លទ្ធ�ំ លទ្ធ�ំ និក្ខិបតិ យោ ច លទ្ធ�ំ លទ្ធ�ំ
វិសដ្ឋេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។

[៧៩] កតមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។
យោ ច លទ្ធ�ំ លទ្ធ�ំ ន និក្ខិបតិ យោ ច លទ្ធ�ំ លទ្ធ�ំ
ន វិសដ្ឋេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។

[៨០] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា
វឌ្ឍន្តិ ។ យោ ច ន កុក្កុច្ចាយិតព្វំ កុក្កុច្ចាយតិ
យោ ច កុក្កុច្ចាយិតព្វំ ន កុក្កុច្ចាយតិ ឥមេសំ
ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា វឌ្ឍន្តិ ។

ទុកនិទ្ទេស

ការបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិ ។ ការឃើញត្រូវទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា
ការបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយការបរិបូណ៌ដោយ
ទិដ្ឋិនេះ ឈ្មោះថា អ្នកបរិបូណ៌ ដោយទិដ្ឋិ ។

[៧៧] បុគ្គល ២ ពួក រកបានដោយក្រក្កងលោក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលជាបុព្វការី ១ បុគ្គលជាកតញ្ញុកតវេទី ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ រក
បានដោយក្រក្កងលោក ។

[៧៨] បុគ្គល ២ ពួក គេចម្តែតបានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលទុកនូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គលដែល
លះបង់នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ
គេចម្តែតបានដោយក្រ ។

[៧៩] បុគ្គល ២ ពួក គេចម្តែតបានដោយងាយ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលមិនទុក នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
ដែលមិនលះបង់ នូវរបស់ដែលខ្លួនរកបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
២ ពួកនេះ គេចម្តែតបានដោយងាយ ។

[៨០] អាសវៈនៃបុគ្គល ២ ពួក រមែងចម្រើន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលរង្ស៊ីសសង្ស័យនូវវត្ថុដែលមិនត្រូវរង្ស៊ីសសង្ស័យ ១ បុគ្គល
ដែលមិនរង្ស៊ីសសង្ស័យនូវវត្ថុដែលត្រូវរង្ស៊ីសសង្ស័យ ១ អាសវៈនៃ
បុគ្គល ២ ពួកនេះ រមែងចម្រើន ។

[៨១] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ បុគ្គលានំ អាសវា ន
 វឌ្ឍន្តិ ។ យោ ច ន កុក្កុច្ឆាយិតព្វំ ន កុក្កុច្ឆាយតិ
 យោ ច កុក្កុច្ឆាយិតព្វំ កុក្កុច្ឆាយតិ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ
 បុគ្គលានំ អាសវា ន វឌ្ឍន្តិ ។

[៨២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហីនាធិមុត្តោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបធម្មោ
 សោ អញ្ញំ ទុស្សីលំ ចាបធម្មំ សេវតិ ភជតិ
 បយិរុចាសតិ អយំ រុច្ឆតិ បុគ្គលោ ហីនាធិមុត្តោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ បណីតាធិមុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ កល្យាណធម្មោ សោ
 អញ្ញំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ សេវតិ ភជតិ បយិរុចា-
 សតិ អយំ រុច្ឆតិ បុគ្គលោ បណីតាធិមុត្តោ ។

[៨៣] កតមោ ច បុគ្គលោ តិត្តោ ។ បច្ចេក-
 សម្ពុទ្ធា យេ ច តថាភតស្ស សាវកា អរហន្តោ
 តិត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធា តិត្តោ ច តប្បតា ច ។

ទុកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៨១] អាសវៈនៃបុគ្គល ២ ពួក រមែងមិនចម្រើន តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដែលមិនរង្វៀសសង្ស័យ នូវវត្ថុដែលមិនត្រូវរង្វៀសសង្ស័យ ១
បុគ្គលដែលរង្វៀសសង្ស័យ នូវវត្ថុដែលត្រូវរង្វៀសសង្ស័យ ១ អាសវៈ
នៃបុគ្គល ២ ពួកនេះ រមែងមិនចម្រើន ។

[៨២] បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក បុគ្គលនោះ
តែងសេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិតបុគ្គលដទៃដែលទ្រុស្តសីល មានធម៌
លាមកដែរ នេះហៅថា បុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប ។ បុគ្គល
មានអធ្យាស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះ តែងសេពគប់ ចូលទៅ
អង្គុយជិតបុគ្គលដទៃដែលមានសីល មានធម៌ល្អ នេះហៅថា បុគ្គល
មានអធ្យាស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ ។

[៨៣] បុគ្គលឆ្អែតដោយខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ ព្រះបច្ចេក-
សម្ពុទ្ធ និងព្រះអរហន្ត ជាសារីករបស់ព្រះតថាគត ឈ្មោះថា ឆ្អែត
ដោយខ្លួនឯង ឯព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឈ្មោះថា ឆ្អែតដោយព្រះអង្គឯងផង
ញ៉ាំងគេឲ្យឆ្អែតផង ។

ចប់ ទុកនិទ្ទេស ។

តិកនិទ្ទេសោ

[៨៤] កតមោ ច បុគ្គលោ និរាសោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបធម្មោ
 អសុចិសង្កស្សរសមាចារោ បដិច្ចន្តកម្មន្តោ អស្ស-
 មណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារីប-
 ដិញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សតោ កម្ពុសកជាតោ សោ
 សុណាតិ ឥត្តន្ទាមោ កិរ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតីតិ តស្ស ន
 ឯវំ ហោតិ កុណាស្ស ធាមាហម្បិ អាសវានំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមីតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ និរាសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 អាសំសោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ
 កល្យាណធម្មោ សោ សុណាតិ ឥត្តន្ទាមោ កិរ
 ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ

ពិកនិទ្ទេស

[៨២] បុគ្គលមិនមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក មានមារយាទគឺបុគ្គល
 គប្បីរលឹកដោយសេចក្តីរង្វៀសដោយអំពើមិនស្អាត បិទបាំងអំពើ មិន
 មែនសមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាខ្លួន
 ថាជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកស្តុយក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ ជ្រោកជ្រាក
 ដោយកិលេស បុគ្គលនោះបានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 កាលណាប៉ុ អាត្មាអញនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល
 មិនមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះបានឮ
 ដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតីតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ កុណាស្ស
 នាមាហម្បិ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមីតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អាសំសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ វិតតាសោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ សុណាតិ
 ឥត្តន្ទាមោ កិរ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតីតិ តស្ស ន ឯវំ ហោតិ
 កុណាស្ស នាមាហម្បិ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមីតិ ។ តំ កិស្ស
 ហោតុ ។ យាហិស្ស បុព្វេ អវិមុត្តស្ស វិមុត្តាសា
 សា បដិប្បស្សន្ទា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វិតតាសោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងបានធ្វើ ឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកប្រាសចាក បំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គល នោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញនឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង បច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា បំណងក្នុងវិមុត្តិ របស់បុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តមិនទាន់រួច ស្រឡះចាកអាសវៈក្នុងកាលមុន បំណងនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ នេះ ហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ។

តិកនិទ្ទេសោ

[៨៥] តត្ថ កតមេ តយោ តិលានុបមា បុគ្គលា ។
តយោ តិលានា ឥនេកក្ខេត្វា តិលានោ លកន្តោ វា
សប្បាយានិ កោជនានិ អលកន្តោ វា សប្បាយានិ
កោជនានិ លកន្តោ វា សប្បាយានិ ភេសន្តានិ
អលកន្តោ វា សប្បាយានិ ភេសន្តានិ លកន្តោ
វា បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ អលកន្តោ វា បដិរូបំ ឧ-
បដ្ឋាកំ នេវ វុដ្ឋាតិ តម្ហា អាពាណា ។ ឥធិ បនេ-
កក្ខេត្វា តិលានោ លកន្តោ វា សប្បាយានិ កោជ-
នានិ អលកន្តោ វា សប្បាយានិ កោជនានិ លកន្តោ
វា សប្បាយានិ ភេសន្តានិ អលកន្តោ វា សប្បា-
យានិ ភេសន្តានិ លកន្តោ វា បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ
អលកន្តោ វា បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ វុដ្ឋាតិ តម្ហា
អាពាណា ។ ឥធិ បនេកក្ខេត្វា តិលានោ លកន្តោ
សប្បាយានិ កោជនានិ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
សប្បាយានិ ភេសន្តានិ នោ អលកន្តោ លកន្តោ
បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ នោ អលកន្តោ វុដ្ឋាតិ តម្ហា
អាពាណា ។ តត្រិ យាយំ តិលានោ លកន្តោ

តិកនិទ្ទេស

[៨៥] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
 បុគ្គលឈឺ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឈឺមាន ៣ ពួក គឺបុគ្គលឈឺខ្លះក្នុង
 លោកនេះ ទោះបាននូវភោជន ជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវភោជន
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវភេសជ្ជៈ
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សម
 គួរក្តី ក៏នៅតែមិនសះស្បើយចាកអាពាធនោះ ១ ។ មួយទៀត បុគ្គលឈឺ
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ទោះបាននូវភោជន ជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវភោជន
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយក្តី មិនបាននូវភេសជ្ជៈ
 ជាទីសប្បាយក្តី ទោះបាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបាននូវឧបដ្ឋាក
 ដ៏សមគួរក្តី ក៏សះស្បើយចាកអាពាធនោះបាន ១ ។ មួយទៀត បុគ្គល
 ឈឺខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបាននូវភោជន ជាទីសប្បាយ មិន
 មែនជាមិនបានទេ បាននូវភេសជ្ជៈ ជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ
 បាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ មិនមែនជាមិនបានទេ ទើបសះស្បើយចាក
 អាពាធនោះបាន ១ ។ បណ្តាបុគ្គលឈឺទាំងបីពួកនោះ បុគ្គលឈឺណា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សប្បាយានិ កោជនានិ ដោ អលកន្តោ លកន្តោ
 សប្បាយានិ ភេសន្តានិ ដោ អលកន្តោ លកន្តោ
 បដិរូបំ ឧបដ្ឋាកំ ដោ អលកន្តោ វុដ្ឋាតិ តម្ហា
 អាពាណា ឥមំ តិលានំ បដិច្ច ភកវតោ តិលានភត្តំ
 អនុញ្ញាតំ តិលានភេសន្តំ អនុញ្ញាតំ តិលានុបដ្ឋាកោ
 អនុញ្ញាតោ ឥមព្វា បន តិលានំ បដិច្ច អញ្ញេបិ
 តិលានា ឧបដ្ឋាតព្វា ។

[៨៦] ឯវមេវ តយោ តិលានុបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ តយោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាកតំ ទស្ស-
 នាយ អលកន្តោ វា តថាកតំ ទស្សនាយ ល-
 កន្តោ វា តថាកតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 អលកន្តោ វា តថាកតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 ទេវ ឱក្កមតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។
 ឥន បនេកកថោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាកតំ
 ទស្សនាយ អលកន្តោ វា តថាកតំ ទស្សនាយ
 លកន្តោ វា តថាកតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ
 អលកន្តោ វា តថាកតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លុះតែបាននូវភោជន ជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ បាននូវ
 ភេសជ្ជៈជាទីសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ បាននូវឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ
 មិនមែនជាមិនបានទេ ទើបសះស្បើយ ចាកអាពាធនោះបាន ព្រោះ
 អាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះហើយ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត
 គិលានភត្ត ទ្រង់អនុញ្ញាតគិលានភេសជ្ជៈ ទ្រង់អនុញ្ញាតគិលានុបដ្ឋាក
 មួយទៀត ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឈឺ^(១)ឯទៀត
 ក៏បុគ្គលគួរបម្រើដែរ ។

[៨៦] បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយបុគ្គលឈឺ រមែងមាន
 ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោះបានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិនបានឃើញព្រះ
 តថាគតក្តី ទោះបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយក្តី
 មិនបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយក្តី ក៏នៅតែមិន
 បានត្រាច់ចុះកាន់សម្មត្តនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោះបានឃើញព្រះតថាគតក្តី មិន
 បានឃើញព្រះតថាគតក្តី ទោះបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 សម្តែងហើយក្តី មិនបានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយក្តី

១ សំដៅយកបុគ្គលមានជំងឺ ២ ពួកខាងដើម ។

តិកនិទ្ទេសោ

ឱក្កមតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។
 ឥធិ បនេកក្ខោ បុគ្គលោ លកន្តោ តថាកតំ
 ទស្សនាយ នោ អលកន្តោ លកន្តោ តថាកតប្ប-
 វេទិតំ ធម្មវិនយំ សវនាយ នោ អលកន្តោ ឱក្ក-
 មតិ និយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។ តត្រ
 យាយំ បុគ្គលោ លកន្តោ តថាកតំ ទស្សនាយ
 នោ អលកន្តោ លកន្តោ តថាកតប្បវេទិតំ ធម្ម-
 វិនយំ សវនាយ នោ អលកន្តោ ឱក្កមតិ និយាមំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ឥមំ បុគ្គលំ បដិច្ច
 ភកវតា ធម្មទេសនា អនុញ្ញាតា ឥមញ្ច បន បុគ្គលំ
 បដិច្ច អញ្ញាសម្បិ ធម្មោ ទេសេតព្វោ ។ ឥម
 តយោ កិលានុបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ
 លោកស្មី ។

[៨៧] កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។
 ឥធិកក្ខោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខោ កាយេន ដុសិត្តា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកក្ខេ អាសវា
 បរិក្ខិណា ហោត្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។

តិកនិទ្ទេស

ក៏គង់ត្រាច់ចុះកាន់សម្មត្តនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបានឃើញព្រះតថាគត មិនមែន
 ជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ
 មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបត្រាច់ចុះកាន់សម្មត្តនិយាមក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយបាន ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងបីពួកនោះ បុគ្គលណាដែលលុះតែ
 បានឃើញព្រះតថាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិន័យ
 ដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបត្រាច់
 ចុះកាន់សម្មត្តនិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ព្រោះតែអាស្រ័យ
 នូវបុគ្គលនេះ បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតធម្មទេសនា^១ មិន
 តែប៉ុណ្ណោះសោត ព្រោះតែអាស្រ័យបុគ្គលនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឯទៀត
 ក៏ព្រះមានព្រះភាគគួរសម្តែងធម៌ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀប
 ដោយបុគ្គលឈឺ រមែងមានក្នុងលោក ។

[៨៧] ចុះបុគ្គលជាកាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខទាំង ៨
 ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង
 ព្រោះឃើញ ដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាកាយសក្ខី ។

១ សំដៅយកធម្មទេសនាដែលអនុញ្ញាតឲ្យសម្តែងក្នុង ១ ខែ ៨ ដង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កតមោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ
 ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិ-
 រោណាតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដិ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ តថាកតប្បវេទិតា
 ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា ហោន្តិ វោចរិតា
 បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខិណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ ។ មេ ។
 តថាកតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា
 ហោន្តិ វោចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ
 អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ នោ ច ខោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។

[៨៨] កតមោ ច បុគ្គលោ ក្ខតកាលំ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ មុសាវាទី ហោតិ សកក្កតោ វា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ឯពួកធម៌ដែល ព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញច្បាស់ដោយប្រពៃ បានប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ទាំងអស់រះពួកខ្លះ របស់ បុគ្គលនោះក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល ជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ ។ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ឯពួកធម៌ដែល ព្រះតថាគតសម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញច្បាស់ដោយប្រពៃ បានប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ទាំងអស់រះពួកខ្លះ របស់ បុគ្គលនោះក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែ មិនដូចគ្នា នឹងបុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈទេ នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត^(១) ។

[៨៨] បុគ្គលមានសម្តីដូចលាមក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ទោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តី

១ បុគ្គលដែលរួចចាកអស់រះដោយសទ្ធា ។

តិកនិទ្ទេសោ

បរិសត្តតោ វា ញាតិមជ្ឈកតោ វា បូកមជ្ឈកតោ វា
 រាជកុលមជ្ឈកតោ វា អភិជីតោ សក្ខិបុដ្ឋោ ឯហិ កោ
 បុរិស យំ ជាធាសិ តំ វេហិតិ សោ អជានំ វា
 អាហា^(១) ជាធាមីតិ ជានំ វា អាហា ន ជាធាមីតិ អបស្សំ
 វា អាហា បស្សាមីតិ បស្សំ វា ន បស្សាមីតិ ឥតិ
 អត្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសកិញ្ចិក្ខុហេតុ វា
 សម្មជាទមុសា កាសិកា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 កូដកាលី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុប្ផកាលី ។
 ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ មុសារាទំ បហាយ មុសារាទា
 បដិវរតោ ហោតិ សកត្តតោ វា បរិសត្តតោ វា
 ញាតិមជ្ឈកតោ វា បូកមជ្ឈកតោ វា រាជកុលមជ្ឈ-
 កតោ វា អភិជីតោ សក្ខិបុដ្ឋោ ឯហិ កោ បុរិស
 យំ ជាធាសិ តំ វេហិតិ សោ អជានំ វា អាហា
 ន ជាធាមីតិ ជានំ វា អាហា ជាធាមីតិ អបស្សំ
 វា អាហា ន បស្សាមីតិ បស្សំ វា អាហា បស្សាមីតិ
 ឥតិ អត្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសកិញ្ចិក្ខុហេតុ វា

១ ឱ.ម. សព្វត្ថ ហានេសុ អហន្តិ ទិស្សតិ ។

តិកនិទ្ទេស

ទៅក្នុងបរិស័ទក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួក
សេនាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
ថា នៃបុរសអើយ ចូរមកអាយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរនិយាយនូវហេតុ
នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹងសោះ និយាយថាដឹង ឬកាលដឹង
និយាយថាមិនដឹងវិញ កាលមិនឃើញ និយាយថាឃើញ ឬកាល
ឃើញ និយាយថាមិនឃើញវិញ បុគ្គលជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ដោយ
ដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុនៃ
អាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី ដោយប្រការដូច្នោះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសម្តី
ដូចលាមក ។ បុគ្គលមានសម្តីដូចផ្កា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ បានលះបង់មុសាវាទ រៀរចាកមុសាវាទ ទោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តី
ទៅក្នុងបរិស័ទក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃពួក
សេនាតិក្តី ទៅក្នុងកណ្តាលនៃរាជត្រកូលក្តី បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
ថា នៃបុរសអើយ ចូរមកអាយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរនិយាយនូវហេតុ
នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹង និយាយថាមិនដឹង ឬកាលដឹង
និយាយថាដឹង កាលមិនឃើញ និយាយថាមិនឃើញ ឬកាលឃើញ
និយាយថាឃើញ បុគ្គលមិនពោលមុសាវាទដោយដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុ
នៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុនៃអាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន សម្បជានមុសា ភាសិតា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បុប្ផកាលី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 មធុកាលី ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ យា សា វាចា
 នេឡា កណ្ណសុខា បេមនីយា ហនយដ្ឋមា ចោរី
 ពហុជនកត្តា ពហុជនមនាចា តថារូបី វាចំ ភាសិតា
 ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មធុកាលី ។

[៨៩] កតមោ ច បុគ្គលោ អរុក្ខបមចិត្តោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ឧចាយា-
 សពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សមាណោ អភិសដ្ឋតិ
 កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច
 អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ សេយ្យថាបិ នាម ទុដ្ឋា-
 វុកោ កដ្ឋេន វា កបលាយ វា យដ្ឋិតោ ភិយ្យោសោ
 មត្តាយ អាសវំ ទេតិ ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 កោធនោ ហោតិ ឧចាយាសពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ
 សមាណោ អភិសដ្ឋតិ កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អរុក្ខបមចិត្តោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ វិជ្ជបមចិត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដោយប្រការដូច្នោះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសម្តីដូចផ្កា ។ បុគ្គលមានសម្តីដូចទឹកឃ្មុំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលវាចាមិនមានទោស ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដល់ត្រចៀក គួរជាទីស្រឡាញ់ ពេញហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកក្រុង ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើន នេះហៅថា បុគ្គលមានសម្តីដូចទឹកឃ្មុំ ។

[៨៧] បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយការចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាតែបន្តិចបន្តួច ក៏ខ្ទក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ការប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ដំបៅចាស់ ដែលបុគ្គលឲ្យជល់នឹងឈើ ឬអំបែង តែងហូរទឹករងៃ ដោយក្រែលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាតែបន្តិចបន្តួច ក៏ខ្ទក់ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

តិកនិទ្ទេសោ

ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ
 បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 បជាណាតិ សេយ្យថាបិ នាម ចក្កុមា បុរិសោ រត្តន្ទ-
 ការតិមិសាយ វិជ្ជន្តរិកាយ រូបាទិ បស្សេយ្យ ឯវមេវ
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជា-
 ណាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ អយំ
 រុច្ចតិ បុគ្គលោ វិជ្ជុបមចិត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 វេជ្ជុបមចិត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អាសវានំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 សេយ្យថាបិ នាម វេជ្ជស្ស នត្តិ កិញ្ចិ អភេទ្នំ នាម
 មណី វា ចាសាលោ វា ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គ-
 លោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ រុច្ចតិ បុគ្គលោ វេជ្ជុបមចិត្តោ ។

តិកនិទ្ទេស

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើត
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុរសមានចក្ខុ គប្បីឃើញនូវ
 រូបទាំងឡាយ នាចន្ទោះនៃផ្នែកបន្ទោរ ក្នុងរាត្រីងងឹត យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ
 ក៏យ៉ាងនោះឯង នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទោរ ។
 បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយពេជ្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដូចជា
 កែវមណីក្តី ថ្មក្តី ឈ្មោះថា មិនដាច់បន្តិចបន្តួច ដោយពេជ្រ មិនមាន
 ឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា
 បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយពេជ្រ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៩០] កតមោ ច បុគ្គលោ អន្តោ ។ ឥន្ទ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស តថារូបំ ចក្កំ ន ហោតិ យថា-
 រូបេន ចក្កុនា អនិកតំ វា កោកំ អនិកច្ឆេយ្យ
 អនិកតំ វា កោកំ ជាតី ករេយ្យ តថារូបម្បិស្ស
 ចក្កំ ន ហោតិ យថារូបេន ចក្កុនា កុសលាកុ-
 សលេ ធម្មេ ជានេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ជានេយ្យ
 ហីនប្បណីតេ ធម្មេ ជានេយ្យ កណ្ណាសុក្កសប្បដិកា-
 តេ ធម្មេ ជានេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្តោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឯកចក្កំ ។ ឥន្ទកច្ចស្ស
 បុគ្គលស្ស តថារូបំ ចក្កំ ហោតិ យថារូបេន ចក្កុនា
 អនិកតំ វា កោកំ អនិកច្ឆេយ្យ អនិកតំ វា កោកំ
 ជាតី ករេយ្យ តថារូបម្បិស្ស ចក្កំ ន ហោតិ
 យថារូបេន ចក្កុនា កុសលាកុសលេ ធម្មេ
 ជានេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ជានេយ្យ ហីនប្ប-
 ណីតេ ធម្មេ ជានេយ្យ កណ្ណាសុក្កសប្បដិកាតេ
 ធម្មេ ជានេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឯកចក្កំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៩០] បុគ្គលខ្វាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាននូវភោគៈ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើនូវភោគៈដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ ចម្រើនឡើង ដោយចក្ខុគឺបញ្ញា មានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង លោកនេះ មិនមានចក្ខុ មានសភាពបែបនោះផង បុគ្គលគប្បីដឹងនូវ ធម៌កុសលនិងអកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ដែលប្រកបដោយទោសនិងមិន មានទោស គប្បីដឹងនូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មាន ចំណែកប្រៀបដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុ មានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មិនមានចក្ខុ មានសភាពបែបនោះផងឡើយ នេះហៅថា បុគ្គលខ្វាក់ ។ បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាន នូវភោគៈដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើនូវភោគៈដែលបានហើយ ឲ្យ កាន់តែចម្រើនឡើង ដោយចក្ខុ មានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង លោកនេះ មានតែចក្ខុមានសភាពបែបនោះ បុគ្គលគប្បីដឹងនូវធម៌កុសលនិងអកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ប្រកបដោយទោសនិងមិនមានទោស គប្បីដឹងនូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀប ដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មិន មានចក្ខុមានសភាពបែបនោះឡើយ នេះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកម្ខាង ។

តិកនិទ្ទេសោ

កតមោ ច បុគ្គលោ ទ្ធិចក្កុ ។ ឥនេកចូស្ស
 បុគ្គលស្ស តថារូបំ ចក្កុ ហោតិ យថារូបេន ចក្កុនា
 អនិកតំ វា កោតំ អនិកច្ឆេយ្យ អនិកតំ វា កោតំ
 ជាតី ករេយ្យ តថារូបម្បិស្ស ចក្កុ ហោតិ យថា-
 រូបេន ចក្កុនា កុសលាកុសលេ ធម្មេ ជានេយ្យ
 សារជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ជានេយ្យ ហីនប្បណីតេ ធម្មេ
 ជានេយ្យ កណ្ណាសុក្កសប្បដិកាតេ ធម្មេ ជានេយ្យ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទ្ធិចក្កុ ។

[៩០] កតមោ ច បុគ្គលោ អវកុដ្ឋប្ប-
 ញោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អារាមំ កត្តា ហោតិ
 អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស
 ភិក្ខុ ធម្មំ នេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យា-
 ណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញនំ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ
 សោ តស្មី អាសនេ និសិទ្ធោ តស្សា កថាយ
 នេវ អាទិ មនសិករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ
 ន បរិយោសានំ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោបិ តម្ហា
 អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទិ មនសិករោតិ

តិកនិទ្ទេស

បុគ្គលមានភ្នែកពីរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាននូវភោគៈដែល
 ខ្លួនមិនទាន់បាន ឬថាគប្បីធ្វើនូវភោគៈ ដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ
 ចម្រើនឡើង ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មានចក្ខុមានសភាពបែបនោះផង បុគ្គលគប្បីដឹងនូវធម៌ជាកុសល និង
 អកុសល គប្បីដឹងនូវធម៌ប្រកបដោយទោសនិងមិនមានទោស គប្បីដឹង
 នូវធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀបដោយ
 ធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មានចក្ខុ
 មានសភាពបែបនោះផង នោះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកពីរ ។

[៩១] បុគ្គលមានបញ្ញាដូចភាជន៍ផ្តាប់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 រឿយ ។ ពួកភិក្ខុសម្តែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទខាងដើម មានពីរោះក្នុង
 បទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយ
 ព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះ
 បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវចំណែកជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះទេ បើទុកជាព្រាក
 ចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ មនសិ-
 ករោតិ សេយ្យថាបិ នាម កុម្ភោ និកុដ្ឋោ តត្ថ
 ឧទកំ អាសិត្តំ វិត្តតិ នោ សណ្ឋាតិ ឯវមេវ ឥន្ទេ-
 កច្ចោ បុគ្គលោ អារាមំ កន្ធា ហោតិ អភិក្ខុណំ
 ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ
 ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មី អាស-
 នេ និសិដ្ឋោ តស្សា កថាយ នេវ អាទី មនសិ-
 ករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ
 មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោបិ តម្ហា អាសនា តស្សា ក-
 ថាយ នេវ អាទី មនសិករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ
 ន បរិយោសានំ មនសិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អវកុដ្ឋប្បញ្ញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឧច្ឆន្តិ-
 ប្បញ្ញោ ។ ឥន្ទេកច្ចោ បុគ្គលោ អារាមំ កន្ធា
 ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ
 តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងចុង នៃកថានោះ ដូចជាក្នុងផ្កាប៉េង បុគ្គលយកទឹកទៅចាក់
 ដាក់ក្នុងក្នុងនោះ តែងកំពប់ហូរខ្មាយចេញ ដក់នៅមិនបាន យ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អាវាមដើម្បីស្តាប់ធម៌
 ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃពួកភិក្ខុវ្យាយៗ ពួកភិក្ខុសម្តែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទខាង
 ដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយ
 អត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធ
 សព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះទេ
 បើទុកជាក្រោកចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា
 បុគ្គលមានបញ្ញាដូចភាជន៍ផ្កាប៉េង ។ បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្មកំលេច តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អាវាមដើម្បីស្តាប់ធម៌
 ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃពួកភិក្ខុវ្យាយៗ ពួកភិក្ខុសម្តែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទ
 ខាងដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកប

តិកនិទ្ទេសោ

សព្វញ្ញនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ បកា-
 សេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិន្នោ តស្សា ក-
 ថាយ អាទិម្បិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិករោតិ
 បរិយោសានម្បិ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោ ច ខោ តម្ហា
 អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទី មនសិករោតិ
 ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ មនសិ-
 ករោតិ សេយ្យថាបិ នាម បុរិសស្ស ឧច្ឆន្តិបិ
 នាណខដ្ឋកានិ អាភិណ្ណានិ តិលា តណ្ហាលា មោ-
 ទកា ពទរា សោ តម្ហា អាសនា វុដ្ឋហន្តោ សតិ-
 សម្មោសា បតិរេយ្យ ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អា-
 រាមំ កត្តា ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្ស-
 វនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ នេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ញនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិន្នោ តស្សា ក-
 ថាយ អាទិម្បិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិករោតិ

តិកនិទ្ទេស

ដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ
 បានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជា
 កណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះ តែលុះ
 ក្រោកចាកអាសនៈនោះហើយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែក
 ជាខាងចុង នៃកថានោះឡើយ បុរសយកវត្ថុដែលគួរទំពាស៊ីផ្សេងៗ គឺ ល្ង
 អង្ករ នំអន្សម ផ្លែពុទ្រា ទៅដាក់ចុះក្នុងថ្នក់ កាលបុរសនោះក្រោកចាក
 ទីអង្គុយនោះ រមែងជ្រុះខ្ចាត់ខ្ចាយ ព្រោះតែភ្លេចស្មារតី យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងទៅកាន់អាវាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធ
 នៃពួកភិក្ខុវៀយ ។ ដែរ ពួកភិក្ខុសម្តែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទខាងដើម
 មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ
 ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វ
 គ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ បានធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរិយោសានម្បិ មនសិករោតិ វុដ្ឋិតោ ច ខោ
 តម្ហា អាសនា តស្សា កថាយ នេវ អាទិ មន-
 សិករោតិ ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោ-
 សានំ មនសិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧច្ឆន្ត-
 ប្បញ្ញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុថុប្បញ្ញោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អារាមំ តន្ធា ហោតិ អភិក្ខុណំ
 ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ
 ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ចនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធ�ំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេន្តិ សោ តស្មី អា-
 សនេ និសិដ្ឋោ តស្សា កថាយ អាទិម្បិ មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិករោតិ បរិយោសានម្បិ
 មនសិករោតិ វុដ្ឋិតាបិ តម្ហា អាសនា តស្សា
 កថាយ អាទិម្បិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសានម្បិ មនសិករោតិ សេយ្យថាបិ
 ធាម កុម្ហោ ឧក្កុដ្ឋោ តត្ថ ឧទកំ អាសិត្តំ
 សណ្ឋាតិ នោ វិវត្តតិ វេរមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះ តែលុះក្រោកចាកអាសនៈហើយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកខាងចុង នៃកថានោះ ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្នក់លេច ។

បុគ្គលមានបញ្ញាក្រាស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អារាម ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិញ្ញ័យៗ ពួកភិក្ខុសម្តែងធម៌ មានពីរោះក្នុងបទខាងដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសនៈនោះ ក៏តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះផង លុះក្រោកចាកអាសនៈនោះហើយ ក៏តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះផង ក្នុងរាជ្យ បុគ្គលយកទឹកទៅចាក់ដាក់ក្នុងក្អមនោះ (ទឹក) ក៏ដក់នៅ មិនកំពប់ខ្ចាយចេញឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់

តិកនិទ្ទេសោ

អារាមំ កន្ទា ហោតិ អភិក្ខុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ
 ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ ទេសេន្តិ អាទិកល្យា-
 ណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ចនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ ប-
 កាសេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ និសិទ្ធា តស្សា
 កថាយ អាទិម្បិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសានម្បិ មនសិករោតិ វុទ្ធិតោតិ
 តម្ហា អាសនា តស្សា កថាយ អាទិម្បិ មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិករោតិ បរិយោសានម្បិ
 មនសិករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បុថុប្បញ្ញោ ។

[៧២] កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ ច
 ភវេសុ ច អវីតរាគោ ។ សោតាបន្នសកទាតាមិទោ
 ឥមេ វុច្ចន្តិ បុគ្គលោ កាមេសុ ច ភវេសុ ច អ-
 វីតរាគោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ វីត-
 រាគោ ភវេសុ អវីតរាគោ ។ អនាតាមី អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ កាមេសុ វីតរាគោ ភវេសុ អវីតរាគោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ កាមេសុ ច ភវេសុ ច
 វីតរាគោ ។ អរហា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

អាវាមដើម្បីស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធនៃពួកភិក្ខុវៀយៗ ពួកភិក្ខុក៏សម្តែងធម៌
 មានពីរោះក្នុងបទខាងដើម មានពីរោះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរោះក្នុងបទ
 ខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ
 ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះអង្គុយលើ
 អាសនៈនោះ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង
 នៃកថានោះផង លុះក្រោកចាកអាសនៈហើយ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ
 ចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត នូវចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាក្រាស់ ។

[៧២] បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលជាសោតាបន្នៈនិងសកទាតាមី នេះហៅថា បុគ្គលមិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព ។ បុគ្គលដែលប្រាសចាកតម្រេក
 ក្នុងកាម តែមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាអនាតាមី នេះហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម តែមិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព ។ បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង
 ក្នុងភពផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាព្រះអរហន្ត នេះហៅថា បុគ្គល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កាមេសុ ច ភវេសុ ច វិត្តរាគោ ។

[៩៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ចាសាណាលេ-
 ខូបមោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ
 សោ ច ខុស្សុ កោណោ ចិរំ ទីយវត្ថំ អនុសេតិ
 សេយ្យថាបិ នាម ចាសាណោ លេខា ន ទិប្បំ
 លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ
 ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ
 ច ខុស្សុ កោណោ ចិរំ ទីយវត្ថំ អនុសេតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ចាសាណាលេខូបមោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បបរីលេខូបមោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្សុ កោណោ ន ចិរំ ទី-
 យវត្ថំ អនុសេតិ សេយ្យថាបិ នាម បបរីយា លេខា
 ទិប្បំ លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ន ចិរដ្ឋិតិ-
 កា ហោតិ ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ
 កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្សុ កោណោ ន ចិរំ ទីយវត្ថំ
 អនុសេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បបរីលេខូបមោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទកលេខូបមោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង ក្នុងភពផង ។

[៩៣] បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសថ្ម តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយ ។ ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 សោត តែងដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង គំនូសថ្ម មិនងាយ
 រលប់ឆាប់ ដោយខ្យល់ឬទឹកឡើយ ជាគំនូសតែងបិតនៅអស់កាលជា
 យូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះសោត តែងដេកត្រាំនៅ អស់
 កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយ
 គំនូសថ្ម ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសដី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 មិនបានដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែងឡើយ គំនូសដី តែងឆាប់
 រលប់ទៅ ដោយខ្យល់ឬទឹក ជាគំនូសមិនបិតនៅ អស់កាលជាយូរ
 អង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនដេកត្រាំនៅ អស់
 កាលយូរអង្វែងឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀប
 ដោយគំនូសដី ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក តើដូចម្តេច ។

តិកនិទ្ទេសោ

ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អកាឡេនបិ វុច្ចមាណោ ធរុសេនបិ
 វុច្ចមាណោ អមនាបេនបិ វុច្ចមាណោ សំសន្នតិ ចេវ
 សន្និយតិ ចេវ សម្មោទតិ ចេវ សេយ្យថាបិ នាម
 ឧទកេ លេខា ទិប្បំ លុដ្ឋតិ ន ចិវជ្ជិតិកា ហោតិ
 ឯវមេវ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អកាឡេនបិ វុច្ចមាណោ
 ធរុសេនបិ វុច្ចមាណោ អមនាបេនបិ វុច្ចមាណោ សំ-
 សន្នតិ ចេវ សន្និយតិ ចេវ សម្មោទតិ ចេវ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧទកេលេខូបមោ ។

[៧៤] តត្ថ កតមេ តយោ ចោត្តក្សបមា
 បុគ្គលោ ។ តយោ ចោត្តកា នវេបិ ចោត្តកោ
 ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ ទុក្ខសម្មស្សោ ច អប្បក្សោ
 ច មជ្ឈិមេបិ ចោត្តកោ ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ
 ទុក្ខសម្មស្សោ ច អប្បក្សោ ច ជិល្លោបិ ចោត្ត-
 កោ ទុព្វល្លោ ចេវ ហោតិ ទុក្ខសម្មស្សោ ច
 អប្បក្សោ ច ។ ជិល្លោម្បិ ចោត្តកំ ទុក្ខលិបិវិមជ្ឈនំ
 វា កហេន្តិ សង្ការក្ខេដ វា នំ ឆទ្កេន្តិ ។

តិកនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យដ៏រឹងរូសក្តី ទុក
 ជាគេនិយាយពាក្យអាក្រក់ក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យមិនជាទីគាប់
 ចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួសរាយផង គំនូសទឹក
 តែងឆាប់រលប់ទៅ ជាគំនូសមិនបិតនៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង យ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យ
 រឹងរូសក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយពាក្យអាក្រក់ក្តី ទុកជាគេនិយាយដោយ
 ពាក្យមិនជាទីពេញចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួស
 រាយផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ។

[៧២] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
 សំពត់សម្បកឈើ តើដូចម្តេច ។ សំពត់សម្បកឈើមាន ៣ យ៉ាង
 គឺសំពត់សម្បកឈើនៅថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្ស
 រឹងផង មានតម្លៃតិចផង ១ សំពត់សម្បកឈើជាកណ្តាល ជាសំពត់
 មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង មានតម្លៃតិចផង ១ សំពត់
 សម្បកឈើចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌អាក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង
 មានតម្លៃតិចផង ១ ។ ពួកជន តែងយកសំពត់សម្បកឈើ ដែល
 ចាស់ ទៅដូតឆ្នាំង ឬយកសំពត់សម្បកឈើចាស់នោះ ទៅចោល
 លើគំនរសំរាម ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៩៥] ឯវមេវ តយោមេ ចោត្តក្ខបមា បុគ្គលោ
សន្តោ សំវិជ្ជមាណា ភិក្ខុសុ ។ កតមេ តយោ ។
នរោមិ ចេ ភិក្ខុ ហោតិ ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ
ឥទមស្ស ទុព្វល្លាតាយ សេយ្យថាមិ សោ ចោត្តកោ
ទុព្វល្លោ តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ
បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ បយិរុចាសន្តិ ទិដ្ឋានុកតិ
អាបន្តន្តិ តេសន្តំ ហោតិ ធីយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ
ឥទមស្ស ទុក្ខសម្មស្សតាយ សេយ្យថាមិ សោ
ចោត្តកោ ទុក្ខសម្មស្សោ តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ
យេសំ ខោ បន បដិក្កល្លាតិ ចីវរិណ្ណាចាតសេនា-
សនតិលានប្បច្ចយភេសន្តបរិក្ខារំ តេសន្តំ ន មហាប្បសំ
ហោតិ ន មហានិសំសំ ឥទមស្ស អប្បក្សតាយ
សេយ្យថាមិ សោ ចោត្តកោ អប្បក្សោ តដូបមោ
អយំ បុគ្គលោ មជ្ឈិមោ ចេមិ ភិក្ខុ ហោតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[៩៥] បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់សម្បកឈើ នេះ រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។ ប្រសិនបើភិក្ខុថ្មី^(១) ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក អំពើនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះមានពណ៌គឺសីលអាក្រក់ សំពត់សម្បកឈើនោះ មាន ពណ៌អាក្រក់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនណាមួយ ទៅសេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែងដល់នូវការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរ អង្វែង ដល់ជនទាំងនោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មស្សជា ទុក្ខ សំពត់សម្បកឈើនោះ មានសម្មស្សរឹង មានឧបមាយ៉ាងណា មិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះបើទទួល ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយកេសជួបវិក្ការ របស់ជន ពួកណា ការទទួលនោះ ជាអំពើមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្ស ច្រើន ដល់ជនពួកនោះឡើយ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃ តិច សំពត់សម្បកឈើមានតម្លៃតិច មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល នេះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើភិក្ខុជាកណ្តាល^(២) ។ លេ ។

១ សំដៅយកភិក្ខុដែលឧបសម្បទមិនទាន់ ៥ វស្សា ទុកជាមានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុថ្មី ។ អដ្ឋកថា ។ ២ រាប់ពី ៥ វស្សាទៅដល់ ៩ វស្សា ឈ្មោះថាភិក្ខុជា កណ្តាល ។ ពី ១០ វស្សាឡើងទៅ ឈ្មោះថាភិក្ខុជាថេរៈ ។ អដ្ឋកថា ។

តិកនិទ្ទេសោ

ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ
 ឥទមស្ស ទុព្វល្លោតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្ត-
 កោ ទុព្វល្លោ តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ
 បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ បយិរុចាសន្តិ ទិដ្ឋានុកតិ
 អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ ទីយវត្តំ អហិតាយ ទុក្ខា-
 យ ឥទមស្ស ទុក្ខសម្មស្សតាយ សេយ្យថាបិ
 សោ ចោត្តកោ ទុក្ខសម្មស្សោ តច្ចុបមោ អយំ
 បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន បដិក្កល្លោតិ ចីវរិបិណ្ណា-
 ចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តំ
 ន មហាប្បលំ ហោតិ ន មហានិសំសំ ឥទមស្ស
 អប្បក្សតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តកោ អប្បក្សោ
 តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ឯវរុចោ ចេ ថេរោ ភិក្ខុ
 សង្ឃមជ្ឈេ ភណាតិ តមេនំ ភិក្ខុ ឯវមាហំសុ
 កី នុ ខោ តុយ្ហំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស ភណិតេន
 តូម្បិ ធាម ភណិតព្វំ មញ្ញសីតិ សោ កុប្បិតោ

តិកនិទ្ទេស

បើភិក្ខុជាថេរៈ តែជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក អំពើនេះ ព្រោះភិក្ខុ
នោះមានពណ៌គឺសីលអាក្រក់ សំពត់សម្បកឈើមានពណ៌អាក្រក់ មាន
ឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើ
ពួកជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែងដល់នូវការ
ប្រព្រឹត្តតាមនូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់ជន
ពួកនោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មស្សជាទុក្ខ សំពត់សំបក
ឈើ មានសម្មស្សរឹងនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះ បើទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួល
នោះ តែងមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្សច្រើន ដល់ជនពួក
នោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានតម្លៃតិច សំពត់សំបកឈើមាន
តម្លៃតិចនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
យ៉ាងនោះដែរ ប្រសិនបើភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ និយាយ
ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ពួកភិក្ខុនាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះ នឹងភិក្ខុជាថេរៈ
នោះថា ប្រយោជន៍អ្វី ដោយពាក្យដែលលោកជាមនុស្សល្ងង់មិនឈ្លាស
ពោលហើយ លោកសម្គាល់នូវពាក្យដែលគេគប្បីពោលចុះ ភិក្ខុនោះក៏ខឹង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អនត្តមនោ តថារូបី វាចំ និទ្ធារេតិ យថារូចាយ
វាចាយ សង្ខេប្យា^(១) ឧត្តិបតិ សង្ការក្រដេវ ធំ ចោត្ត-
កំ ។ ឥមេ តយោ ចោត្តក្រូបមា បុគ្គលា សន្តោ
សំវិជ្ជមាណា ភិក្ខុសុ ។

[៩៦] តត្ថ កតមេ តយោ កាសិកវត្ថូបមា
បុគ្គលា ។ តីណិ កាសិកវត្ថានិ ធរម្បិ កាសិ-
កវត្ថំ វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច ម-
ហាត្សញ្ច មជ្ឈិមម្បិ កាសិកវត្ថំ វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ
សុខសម្មស្សញ្ច មហាត្សញ្ច ជិន្ធាម្បិ កាសិកវត្ថំ
វណ្ណវន្តំ ចេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច មហាត្សញ្ច ។
ជិន្ធាម្បិ កាសិកវត្ថំ រតនបលិវេបនំ វា ករោន្តិ
កន្ធករណ្ណាកេ វា ធំ និក្ខិបន្តិ ។

[៩៧] ឯវមេវ តយោមេ កាសិកវត្ថូបមា
បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា ភិក្ខុសុ ។ កតមេ
តយោ ។ នរោ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា
កល្យាណាធម្មោ ឥទមស្ស សុវណ្ណតាយ សេយ្យ-
ថាបិ តំ កាសិកវត្ថំ វណ្ណវន្តំ តដូបមោ

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ តន្តិ សទ្ធោ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អន់ចិត្ត (បើ) សង្ឃលើកទោស ដោយវាចាមានសភាពយ៉ាងណា ក៏
បញ្ចេញនូវវាចាមានសភាពយ៉ាងនោះ ដូចជាសំពត់សំបកឈើ ដែល
គេចោលលើគំនរសំរាម ។ នេះបុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
សំបកឈើ រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។

[៩៦] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយ
សំពត់កាសិកៈ តើដូចម្តេច ។ សំពត់កាសិកៈ មាន ៣ យ៉ាង គឺ
សំពត់កាសិកៈថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្បស្សទន់ផង មាន
តម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់កាសិកៈ ជាកណ្តាល ជាសំពត់មានពណ៌
ល្អផង មានសម្បស្សទន់ផង មានតម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់កាសិកៈ
ចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្បស្សទន់ផង មានតម្លៃច្រើន
ផង ១ ពួកជន តែងយកសំពត់កាសិកៈដែលចាស់ហើយ ធ្វើជាសំពត់
សម្រាប់វេចកែវបាន ឬ តម្កល់ទុកនូវសំពត់នោះ ក្នុងទូសម្រាប់ដាក់
នូវគ្រឿងក្រអូប ។

[៩៧] បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់កាសិកៈនេះ រមែង
មានក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេច ។
ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ អំពើនេះ
ព្រោះភិក្ខុនោះ មានពណ៌គឺសីលល្អ សំពត់កាសិកៈនោះ មានពណ៌ល្អ

តិកនិទ្ទេសោ

អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ
 បយិរុចាសន្តិ ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ
 ធីយវត្ថំ ហិតាយ សុខាយ ឥទមស្ស សុខសម្មស្ស-
 តាយ សេយ្យថាមិ តំ កាសិកវត្ថំ សុខសម្មស្សំ
 តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន ប-
 ដិក្កណ្ណាតិ ចីវរបិណ្ឌាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេ-
 សជ្ជបរិក្ការំ តេសន្តំ មហាប្បលំ ហោតិ មហានិសំសំ
 ឥទមស្ស មហាក្សតាយ សេយ្យថាមិ តំ កាសិកវត្ថំ
 មហាក្សំ តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ មជ្ឈិមោ ចេមិ
 ភិក្ខុ ។ បេ ។ ថេរោ ចេមិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា
 កល្យាណាធម្មោ ឥទមស្ស សុវណ្ណតាយ សេយ្យ-
 ថាមិ តំ កាសិកវត្ថំ វណ្ណវន្តំ តដូបមោ អយំ
 បុគ្គលោ យេ ខោ បនស្ស សេវន្តិ ភជន្តិ បយិរុ-
 ចាសន្តិ ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជន្តិ តេសន្តំ ហោតិ

តិកនិទ្ទេស

មានឧបមាយ៉ាងណា បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើពួក
 ជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែងដល់នូវការប្រព្រឹត្ត
 តាមនូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពគប់ជាដើមនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនពួកនោះ អស់កាលជា
 យូរអង្វែង អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មស្សជាសុខ សំពត់កា-
 សិកៈនោះ មានសម្មស្សទន់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះបើទទួលបាន បិណ្ឌបាត សេនា-
 សនៈ គិលានប្បូច្ចយកេសជួបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួលនោះ
 រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់ជនពួកនោះ អំពើនេះ
 ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន សំពត់កាសិកៈនោះ មានតម្លៃច្រើន
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ
 បើភិក្ខុជាភណ្ឌាល ។ បេ ។ បើភិក្ខុជាថេរៈ មានសីល មានកល្យាណ-
 ធម៌ អំពើនេះ ព្រោះភិក្ខុនោះមានពណ៌គឺសីលល្អ សំពត់កាសិកៈនោះ
 មានពណ៌ល្អ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនណាមួយ សេព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត តែង
 ដល់នូវការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសេពគប់ជាដើមនោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទីយវត្ថុ ហិតាយ សុខាយ ឥនមស្ស សុខសម្មស្សតាយ
 សេយ្យថាមិ តំ កាសិកវត្ថុ សុខសម្មស្សំ តថូបមោ
 អយំ បុគ្គលោ យេសំ ខោ បន បដិក្កណ្ណាតិ
 ចីវរិណ្ណាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ខារំ
 តេសន្តំ មហាប្បលំ ហោតិ មហានិសំសំ ឥនមស្ស
 មហាក្សតាយ សេយ្យថាមិ តំ កាសិកវត្ថុ មហាក្សំ
 តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ឯវរូចោ ចេ ថេរោ ភិក្ខុ
 សង្ឃមជ្ឈេ ភណាតិ តមេនំ ភិក្ខុ ឯវមាហំសុ
 អប្បស្សន្ទា អាយស្មន្តោ ហោថ ថេរោ ភិក្ខុ
 ធម្មញ្ច វិនយញ្ច ភណាតីតិ តស្ស តំ វចនំ អាធើយ្យំ
 កច្ចតិ កន្ធករណ្ណាកេវ ំ កាសិកវត្ថុ ។ ឥមេ
 តយោ កាសិកវត្ថូបមា បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជ-
 មាណ ភិក្ខុសុ ។

[៩៨] កតមោ ច បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនពួក
 នោះអស់កាលជាអង្វែង អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានសម្មស្សជាសុខ
 សំពត់កាសិកៈនោះ មានសម្មស្សទន់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
 នេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះ បើទទួលបាន បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនពួកណា ការទទួល
 នោះ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនដល់ជនពួកនោះ អំពើ
 នេះ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន សំពត់កាសិកៈនោះ មានតម្លៃ
 ច្រើន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ បើភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពបែបនេះ និយាយក្នុងកណ្តាលដំ-
 នុំសង្ឃ ពួកភិក្ខុនាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះ នឹងភិក្ខុជាថេរៈនោះថា បពិត្រ
 លោកមានអាយុ លោកជាអ្នកមានសទ្ធាតិច ភិក្ខុជាថេរៈពោលនូវធម៌
 ផង នូវវិន័យផង ពាក្យនោះ របស់ភិក្ខុជាថេរៈនោះ គួរយកទុកដាក់
 ក្នុងចិត្តបាន ដូចជាសំពត់កាសិកៈ គួរយកទុកដាក់ក្នុងទូសម្រាប់ដាក់នូវ
 វត្ថុមានក្លិនក្រអូប ។ នេះ បុគ្គល ៣ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់កាសិកៈ
 រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។

[៩៨] បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយងាយ តើដូចម្តេច ។

តិកនិទ្ទេសោ

ឥនេកកថោ បុគ្គលោ ឧទ្ធតោ ហោតិ ឧន្ទុទ្ទោ
 ចបលោ មុខោ វិកិណ្ណវាចោ មុដ្ឋស្សតិ អសម្ម-
 ជាដោ អសមាហិតោ វិព្ពន្តចិត្តោ ចាកដិទ្ធិយោ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ ឧប្បមេយ្យោ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ
 អនុទ្ធតោ ហោតិ អនុន្ទុទ្ទោ អចបលោ អមុខោ
 អវិកិណ្ណវាចោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ សម្មជាដោ សមាហិ-
 តោ ឯកក្កចិត្តោ សំវុតិទ្ធិយោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ ឧប្បមេយ្យោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ អប្ប-
 មេយ្យោ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ អាសវានំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជេ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អប្បមេយ្យោ ។

[៩៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ន សេវិតព្វោ ន
 ភទិតព្វោ ន បយិរុចាសិតព្វោ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករាយមាយ លើកកម្ពស់ មានចិត្ត
 ឃ្មើងឃ្មោង មានមាត់រឹង មានវាចារាត់រាយ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន
 មានចិត្តមិនតម្កល់មាំ មានចិត្តក៏ន្តច្រឡំ មានឥន្ទ្រិយប្រាកដ នេះហៅថា
 បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយងាយ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 បានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 រាយមាយ មិនលើកកម្ពស់ មានចិត្តមិនឃ្មើងឃ្មោង មានមាត់មិនរឹង
 មានវាចាមិនរាត់រាយ មានស្មារតីតម្កល់ស៊ប់ មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានចិត្ត
 តម្កល់មាំ មានចិត្តមូលក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានឥន្ទ្រិយសង្រួមហើយ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយក្រ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 មិនបាន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ នេះហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនបាន ។

[៧៧] បុគ្គលដែលគេមិនគួរសេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូល
 ទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ហីនោ ហោតិ សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ ឯវរូទោ
 បុគ្គលោ ន សេវិតញោ ន ភជិតញោ ន បយិរុ-
 ទាសិតញោ អញ្ញត្រិ អនុទ្ធុយា អញ្ញត្រិ អនុកម្មា ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេវិតញោ ភជិតញោ បយិរុ-
 ទាសិតញោ ។ ឥនេកេច្ចោ បុគ្គលោ សទិសោ ហោតិ
 សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ ឯវរូទោ បុគ្គលោ សេវិ-
 តញោ ភជិតញោ បយិរុទាសិតញោ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
 សីលសាមញ្ញកតានំ សតំ សីលកថា ច នោ ករិស្ស-
 តិ សា ច នោ ជាសុ ករិស្សតិ សា ច នោ
 បវត្តិជី ករិស្សតិ សមាធិសាមញ្ញកតានំ សតំ សមាធិ-
 កថា ច នោ ករិស្សតិ សា ច នោ ជាសុ ករិស្សតិ
 សា ច នោ បវត្តិជី ករិស្សតិ បញ្ញាសាមញ្ញកតានំ
 សតំ បញ្ញាកថា ច នោ ករិស្សតិ សា ច នោ
 ជាសុ ករិស្សតិ សា ច នោ បវត្តិជី ករិស្សតិ
 តស្មា ឯវរូទោ បុគ្គលោ សេវិតញោ ភជិតញោ
 បយិរុទាសិតញោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សក្កត្វា
 ករុកត្វា សេវិតញោ ភជិតញោ បយិរុទាសិតញោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ថោកទាបជាង ដោយសីលសមាធិនិងបញ្ញា បុគ្គលបែបនេះ គេមិនគួរ
 សេព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត រៀរលែងតែមានសេចក្តី
 អាណិត រៀរលែងតែមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ បុគ្គលដែលគេគួរសេព
 គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកស្មើគ្នា ដោយសីលសមាធិនិងបញ្ញា បុគ្គលមានសភាព
 យ៉ាងនេះ គេគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា សីលកថា របស់ពួកសប្បុរស
 ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយសីល នឹងជាកថាកើតមាន ដល់ពួក
 យើងផង សីលកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង សីលកថា
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង សមាធិកថា របស់ពួកសប្បុរស
 ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយសមាធិ នឹងជាកថាកើតមាន ដល់ពួក
 យើងផង សមាធិកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង សមាធិកថា
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង បញ្ញាកថា របស់ពួកសប្បុរស
 ដែលដល់នូវភាពស្មើគ្នា ដោយបញ្ញា នឹងជាកថាកើតមានដល់ពួកយើង
 ផង បញ្ញាកថានោះ នឹងជាទីសប្បាយនៃពួកយើងផង បញ្ញាកថានោះ
 នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេ
 គួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
 គោរព ហើយសេព គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។

តិកនិទ្ទេសោ

ឥន្ទេកោច្ឆោ បុគ្គលោ អនិកោ ហោតិ សីលេន សមា-
 ធិនា បញ្ញាយ វរុទោ បុគ្គលោ សក្កត្វា កុកត្វា
 សេរិតព្វោ ភទិតព្វោ បយិរុទាសិតព្វោ ។ តំ កិស្ស
 ហោតុ ។ អបរិប្បំ វា សីលក្ខន្ធិ បរិប្បស្សាមិ បរិប្បំ
 វា សីលក្ខន្ធិ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុត្តហិស្សាមិ
 អបរិប្បំ វា សមាធិក្ខន្ធិ បរិប្បស្សាមិ បរិប្បំ វា ស-
 មាធិក្ខន្ធិ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុត្តហិស្សាមិ អបរិប្បំ
 វា បញ្ញាខន្ធិ បរិប្បស្សាមិ បរិប្បំ វា បញ្ញាខន្ធិ
 តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុត្តហិស្សាមីតិ តស្មា វរុទោ
 បុគ្គលោ សក្កត្វា កុកត្វា សេរិតព្វោ ភទិតព្វោ
 បយិរុទាសិតព្វោ ។

[១០០] កតមោ ច បុគ្គលោ ជិតុច្ឆិតព្វោ ន
 សេរិតព្វោ ន ភទិតព្វោ ន បយិរុទាសិតព្វោ ។
 ឥន្ទេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបធម្មោ
 អសុចិស្ក្តស្សសមាចារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ អស្ស-
 មណោ សមណាប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារីបដិ-
 ញ្ញោ អន្តោបូតិ អវស្សតោ កសម្ពុកជាតោ វរុទោ
 បុគ្គលោ ជិតុច្ឆិតព្វោ ន សេរិតព្វោ ន ភទិតព្វោ

តិកនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនដោយសីល សមាធិ និងបញ្ញា
 បុគ្គលបែបនេះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយសេព គប់រក
 ចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា
 បុគ្គលដែលគិតថា អញនឹងបំពេញនូវសីលក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌
 ឬនឹងអនុគ្រោះនូវសីលក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញា ក្នុងទី
 នោះ។ អញនឹងបំពេញនូវសមាធិក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹង
 អនុគ្រោះនូវសមាធិក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ។
 អញនឹងបំពេញនូវបញ្ញាខ្លួន ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹងអនុគ្រោះនូវ
 បញ្ញាខ្លួន ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ។ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលមានសភាពបែបនេះ គេគួរធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 សេព គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត ។

[១០០] បុគ្គលដែលគេគួរខ្ពើម មិនគួរសេពគប់ មិនគួររាប់រក
 មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក មានមារយាទគឺបុគ្គលគប្បីរលឹក
 ដោយសេចក្តីរង្វៀសដោយអំពើមិនស្អាត បិទបាំងអំពើទុក មិនមែនជា
 សមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាខ្លួនថា
 ជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកស្អុយក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ ជ្រាកជ្រាក
 ដោយកិលេស បុគ្គលបែបនេះ គេគប្បីខ្ពើម មិនគួរសេព មិនគួរគប់រក

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន បយិរុទាសិតព្វោ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ កិញ្ចាបិ
 ឯវរូបស្ស បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជតិ អថ
 ខោ ទំ ចាបកោ កិត្តិសទ្ធោ អពុក្កច្ឆតិ ចាបមិត្តោ
 បុរិសបុគ្គលោ ចាបសហាយោ ចាបសម្បវុដ្តោតិ សេ-
 យ្យថាបិ នាម អហិ កូដកតោ កិញ្ចាបិ ន ខំសតិ
 អថ ខោ ទំ មក្ខេតិ ឯវមេវ កិញ្ចាបិ ឯវរូបស្ស
 បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋានុកតី អាបជ្ជតិ អថ ខោ ទំ
 ចាបកោ កិត្តិសទ្ធោ អពុក្កច្ឆតិ ចាបមិត្តោ បុរិស-
 បុគ្គលោ ចាបសហាយោ ចាបសម្បវុដ្តោតិ តស្មា
 ឯវរូទោ បុគ្គលោ ទិកុច្ឆិតព្វោ ន សេរិតព្វោ ន
 ភទិតព្វោ ន បយិរុទាសិតព្វោ ។ កតមោ ច បុគ្គ-
 លោ អដ្ឋបេត្តិតព្វោ ន សេរិតព្វោ ន ភទិតព្វោ ន
 បយិរុទាសិតព្វោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ កោធនោ
 ហោតិ ឧទាយាសពហុលោ អប្បម្បិវុត្តោ សមាណោ
 អភិសទ្ធិតិ កុប្បតិ ព្យាបទ្ធិតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបព្វ
 នោសព្វ អប្បច្ចយព្វ ចាតុកហោតិ សេយ្យថាបិ នាម
 ទុដ្ឋារុកោ កដ្ឋេន វា កបលាយ វា យដ្ឋិតោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះ
 ថា បុគ្គលមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលបែបនេះ ក៏
 ពិតមែនហើយ តែកិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្ជរខ្ជាយថា
 បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ ងាកទៅរក
 បុគ្គលអាក្រក់ ពស់នៅក្នុងរណ្តៅលាមក មិនបឹកស៊ី ក៏ពិតមែនហើយ
 តែលាមក គង់ប្រឡាក់នូវពស់នោះ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលមិនដល់នូវ
 ការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលបែបនេះ ក៏ពិតមែនហើយ តែកិត្តិ-
 សព្ទដ៏អាក្រក់នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្ជរខ្ជាយថា បុរសបុគ្គលនេះ មាន
 មិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ ងាកទៅរកបុគ្គលអាក្រក់ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេគួរខ្ពើម មិនគួរសេព
 មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលគេគួរសម្លឹងមើល
 តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយការចង្អៀតចង្អល់
 សូម្បីតែគេស្តីថាបន្តិចបន្តួច ក៏ខ្ញុំក៏ចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើ
 សេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ដំបៅ
 រីក ដែលបុគ្គលឲ្យដល់ ដោយឈើ ឬអំបែង តែងហូរទឹករងៃ

តិកនិទ្ទេសោ

ភិយ្យោសោ មត្តាយ អាសវំ ទេតិ ឯវមេវ ឥន្ទេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ កោដនោ ហោតិ ឧបាយាសពហុ-
 លោ អប្បម្បិ វុត្តោ សមាដោ អភិសង្កតិ កុប្បតិ
 ព្យាបង្កតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ច-
 យញ្ច ចាតុករោតិ សេយ្យថាបិ ឆាម តិទ្ធុកាលាតំ
 កង្កេន វា កបលាយ វា យដ្ឋិតំ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
 ចិច្ចិដាយតិ ចិដិចិដាយតិ ឯវមេវ ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ
 កោដនោ ហោតិ ឧបាយាសពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ
 សមាដោ អភិសង្កតិ កុប្បតិ ព្យាបង្កតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ សេយ្យ-
 ថាបិ ឆាម កូថក្រូចោ កង្កេន វា កបលាយ វា
 យដ្ឋិតោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ទុក្ខន្ទោ ហោតិ
 ឯវមេវ ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ កោដនោ ហោតិ
 ឧបាយាសពហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សមាដោ អភិ-
 សង្កតិ កុប្បតិ ព្យាបង្កតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបញ្ច ទោ-
 សញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ឯវរូចោ បុគ្គលោ

តិកនិទ្ទេស

ដោយក្រែលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីជាបន្តិច
បន្តួច ក៏ខ្ញុំកំចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត
និងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ អង្គត់ភ្លើងអុសដង្ហោ
ដែលគេទង្គិច ចោយឈើឬអំបែង រមែងបែកព្រាយព្រួចប្រះៗ ដោយក្រែ
លែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីជាបន្តិចបន្តួច ក៏
ខ្ញុំកំចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង
សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ រណ្តៅលាមកដែល
បុគ្គលកូរវឹក ដោយឈើ ឬអំបែង រមែងមានក្លិនអាក្រក់ ដោយក្រែ
លែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តីជាបន្តិចបន្តួច ក៏
ខ្ញុំកំចិត្ត ខឹង ព្យាបាទ តតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង
សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលបែបនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋបេក្ខិតព្វេ ន សេរីតព្វេ ន ភទិតព្វេ ន
 បយិរុទាសិតព្វេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អក្កោ-
 សេយ្យបិ មំ បរិកាសេយ្យបិ មំ អនត្តម្បិ មេ ក-
 រេយ្យាតិ តស្មា ឯវរុទោ បុគ្គលោ អដ្ឋបេក្ខិតព្វេ
 ន សេរីតព្វេ ន ភទិតព្វេ ន បយិរុទាសិតព្វេ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេរីតព្វេ ភទិតព្វេ បយិរុ-
 ទាសិតព្វេ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ
 កល្យាណធម្មោ ឯវរុទោ បុគ្គលោ សេរីតព្វេ ភទិ-
 តព្វេ បយិរុទាសិតព្វេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
 កិញ្ចាបិ ឯវរុបស្ស បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋានុតតី អាបដ្ឋតិ
 អថ ខោ នំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ធោ អពុក្កច្ឆតិ
 កល្យាណាមិត្តោ បុរិសបុគ្គលោ កល្យាណាសហាយោ
 កល្យាណាសម្បវុដ្តោតិ តស្មា ឯវរុទោ បុគ្គលោ
 សេរីតព្វេ ភទិតព្វេ បយិរុទាសិតព្វេ ។

[១០១] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលេសុ បរិបូរីការី
 សមាទិស្មី មត្តសោការី បញ្ញាយ មត្តសោការី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គេគួរសម្លឹងមើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយ
 ជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អ្នកផងតែងគិត
 ថា អ្នកនេះ មុខជានឹងជេរអញ នឹងផ្កាសាអញ ឬនឹងធ្វើនូវអំពើមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់អញពុំខាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេគួរសម្លឹង
 មើល តែមិនគួរសេព មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។
 បុគ្គលគួរគេសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលបែប
 នេះ ដែលគួរសេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ បុគ្គលមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តតាម នូវទិដ្ឋិ
 របស់បុគ្គលបែបនេះ ក៏ពិតមែនហើយ តែកិត្តិសព្វដ៏ល្អនៃបុគ្គលនោះ
 តែងខ្វែរខ្វាយល្បីទៅថា បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្រល្អ មានសំឡាញ់
 ល្អ ងាកទៅរកបុគ្គលល្អ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គួរគេ
 សេព គួរគប់រក គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។

[១០១] បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជា

តិកនិទ្ទេស

សោតាបន្នសកទាតាមិណោ ឥមេ វុច្ចន្តិ បុគ្គលា
 សីលេសុ បរិបូរីការីណោ សមាធិស្មី មត្តសោការី-
 ណោ បញ្ញាយ មត្តសោការីណោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្មីញ
 បរិបូរីការី បញ្ញាយ មត្តសោការី ។ អនាតាមី
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីញ បរិបូរីការី បញ្ញាយ មត្តសោការី ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីញ បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរីការី ។
 អរហា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរី-
 ការី សមាធិស្មីញ បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរី-
 ការី ។

[១០២] តត្ថ កតមេ តយោ សត្តារោ ។
 ឥនេកាច្ចោ សត្តា កាមាណំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ^(១)
 ន រូបាណំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ន វេទនាណំ បរិញ្ញំ
 បញ្ញាបេតិ ឥនេ បនេកាច្ចោ សត្តា កាមាណញ
 បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ រូបាណញ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ

១ ម. សព្វត្ថ ហានេសុ បញ្ញាបេតីតិ ទិស្សតិ ។

តិកនិទ្ទេស

សោតាបន្នៈនិងសកទាគាមី នេះហៅថា បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុង
 សីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គល
 ធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាអនាគាមី នេះហៅថា បុគ្គល
 ធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គលធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើពេញលេញ
 ក្នុងសមាធិផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាព្រះអរហន្ត នេះហៅថា បុគ្គលធ្វើពេញលេញក្នុងសីលផង ធ្វើ
 ពេញលេញក្នុងសមាធិផង ធ្វើពេញលេញក្នុងបញ្ញាផង ។

[១០២] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក តើ
 ដូចម្តេច ។ គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តិរក្សាការកំណត់កាម មិន
 បញ្ញត្តិរក្សាការកំណត់រូប មិនបញ្ញត្តិរក្សាការកំណត់វេទនា គ្រូខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បញ្ញត្តិរក្សាការកំណត់កាមផង បញ្ញត្តិរក្សាការកំណត់រូបផង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ឥធិ បនេកច្ចោ សត្តា
 កាមាណញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ រូចានញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញា-
 បេតិ វេទនានញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ។ តត្ថ យ្ហាយំ
 សត្តា កាមាណំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ន រូចានំ បរិញ្ញំ
 បញ្ញាបេតិ ន វេទនានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ រូចា-
 វចរសមាបត្តិយា លាភី សត្តា តេន ទដ្ឋព្វោ ។
 តត្ថ យ្ហាយំ សត្តា កាមាណញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ
 រូចានញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ ន វេទនានំ បរិញ្ញំ
 បញ្ញាបេតិ អរូចាវចរសមាបត្តិយា លាភី សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ តត្ថ យ្ហាយំ សត្តា កាមាណញ្ច
 បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ រូចានញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ វេទ-
 នានញ្ច បរិញ្ញំ បញ្ញាបេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា សត្តា តេន
 ទដ្ឋព្វោ ។ ឥមេ តយោ សត្តាពោ ។

[១០៣] តត្ថ កតមេ អបវេបិ តយោ សត្តាពោ ។
 ឥនេកច្ចោ សត្តា ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ ឥធិ បនេកច្ចោ សត្តា ទិដ្ឋេ
 ចេវ ធម្មេ អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តែមិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់វេទនា គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តនូវការ
 កំណត់កាមផង បញ្ញត្តនូវការកំណត់រូបផង បញ្ញត្តនូវការកំណត់វេទនា
 ផង ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ញត្តនូវការកំណត់កាម តែ
 មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់រូប មិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) បាននូវរូបារចរសមាបត្តិ ដោយការបញ្ញត្តនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា ដែលបញ្ញត្តនូវការកំណត់កាមផង បញ្ញត្តនូវ
 ការកំណត់រូបផង តែមិនបញ្ញត្តនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា
 គ្រូ (នោះ) បាននូវអរូបារចរសមាបត្តិ ដោយការបញ្ញត្តនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ញត្តនូវការកំណត់កាមផង បញ្ញត្ត
 នូវការកំណត់រូបផង បញ្ញត្តនូវការកំណត់វេទនាផង បណ្ឌិតគប្បីយល់
 ថា គ្រូ (នោះ) ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយការបញ្ញត្តនោះ ។ នេះ
 បុគ្គលជាគ្រូមានបីពួក ។

[១០៣] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក ដោយ
 ឡែកទៀត តើដូចម្តេច ។ គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តនូវខ្លួន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួនផង បញ្ញត្តនូវខ្លួនក្នុងបរលោក ថាទៀង
 ថាមាំមួនផង គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញត្តនូវខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង

តិកនិទ្ទេសោ

នោ ច ខោ អភិសម្បរាយំ អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ
 បញ្ញាបេតិ ឥធិ បនេកក្ខោ សត្តា ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្ប-
 រាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ ។
 តត្ថ យាយំ សត្តា ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ សស្សតវាទោ សត្តា តេន
 ទដ្ឋញ្ចោ ។ តត្ថ យាយំ សត្តា ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ នោ ច ខោ
 អភិសម្បរាយំ អត្តានំ សច្ចតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ
 ឧច្ឆេទវាទោ សត្តា តេន ទដ្ឋញ្ចោ ។ តត្ថ យាយំ
 សត្តា ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចតោ ថេត-
 តោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយញ្ច អត្តានំ សច្ចតោ
 ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា សត្តា តេន
 ទដ្ឋញ្ចោ ។ ឥមេ អបរេបិ តយោ សត្តារោ ។

តិកនិទ្ទេសោ ។

តិកនិទ្ទេស

ថាមាំមួន តែមិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនឡើយ
 គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំ
 មួនផង មិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង ។ បណ្តា
 គ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួន
 ផង បញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាសស្សតវាទ (អ្នកពោលថាទៀង) ដោយ
 ការបញ្ញត្តិនោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ញត្តិវង្ខនក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួន តែមិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបរលោក ថា
 ទៀង ថាមាំមួនឡើយ បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាឧច្ឆេទ-
 វាទ (អ្នកពោលថាសូន្យ) ដោយការបញ្ញត្តិនោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំង
 នោះ គ្រូណា មិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាទៀង ថាមាំមួនផង
 មិនបញ្ញត្តិវង្ខនក្នុងបរលោក ថាទៀង ថាមាំមួនផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយការបញ្ញត្តិនោះ ។
 នេះគ្រូ ៣ ពួក ដោយឡែកទៀត ។

ចប់ តិកនិទ្ទេស ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១០៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។
 ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិដ្ឋា-
 ទាយី ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសា-
 វាទី ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយី ហោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ អត្តោ ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ
 បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ អត្តោ ច អ-
 ទិដ្ឋាទាយី ហោតិ បរញ្ច អទិដ្ឋាទានេ សមាទបេតិ
 អត្តោ ច កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ បរញ្ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារេ សមាទបេតិ អត្តោ ច មុសា-
 វាទី ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទេ សមាទបេតិ អត្តោ
 ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយី ហោតិ បរញ្ច សុរា-
 មេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានេ សមាទបេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ សប្បវិសោ ។ ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១០៤] បុគ្គលជាអសប្បុរសតើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
និយាយកុហក តាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិង
មេរ័យ នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បុរស ។ បុគ្គលជាអសប្បុរសក្រៃ
លែងជាងអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្លាប់
សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យគេ
ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេផង ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមផង និយាយ
កុហកដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យនិយាយពាក្យកុហកផង តាំង
នៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដោយខ្លួន
ឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យតាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺ
សុរានិងមេរ័យផង នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បុរសក្រៃលែងជាងអសប្បុ-
រស ។ បុគ្គលជាអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ចាលោតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិដ្ឋាទាណា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ
 ហោតិ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ សុរាមេរយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា បដិវិរតោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សប្បុរិសោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 អត្តនា ច ចាលោតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 ចាលោតិចាតា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តនា
 ច អទិដ្ឋាទាណា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច អទិដ្ឋា-
 ទាណា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តនា ច កាមេសុ
 មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច កាមេសុ មិច្ឆា-
 ចារា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តនា ច មុសាវាទា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទា វេមណិយា
 សមាទបេតិ អត្តនា ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា
 វេមណិយា សមាទបេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ជាអ្នករៀនចាកបុណ្ណាតិបាត រៀនចាកអទិន្នាទាន រៀនចាកកាមេសុមិច្ឆា-
 ចារ រៀនចាកមុសាវាទ រៀនចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន នេះហៅថា
 បុគ្គលជាសប្បុរស ។ បុគ្គលជាសប្បុរសក្រែកលែងជាងសប្បុរស តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកបុណ្ណាតិបាតដោយ
 ខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកបុណ្ណាតិបាតផង រៀនចាកអទិន្នា-
 ទានដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកអទិន្នាទានផង រៀនចាក
 កាមេសុមិច្ឆាចារដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកកាមេសុមិច្ឆា-
 ចារផង រៀនចាកមុសាវាទដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាក
 មុសាវាទផង រៀនចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានផង នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាសប្បុរសក្រែកលែងជាងសប្បុរស ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១០៥] កតមោ ច បុគ្គលោ ចាចោ ។
 ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិដ្ឋា-
 នាយី ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី
 ហោតិ បិសុណាវាចោ ហោតិ ជរុសវាចោ ហោតិ
 សម្មប្បលាបី ហោតិ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបន្ន-
 ចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ អយំ រុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ចាចោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចាបេន ចាបតរោ ។
 ឥន្ទេកក្ខោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតិ
 ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ អត្តនា
 ច អទិដ្ឋានាយី ហោតិ បរញ្ច អទិដ្ឋានានេ សមា-
 ទបេតិ អត្តនា ច កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ បរញ្ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារេ សមាទបេតិ អត្តនា ច មុសាវាទី
 ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទេ សមាទបេតិ អត្តនា ច
 បិសុណាវាចោ ហោតិ បរញ្ច បិសុណាយ វាចាយ
 សមាទបេតិ អត្តនា ច ជរុសវាចោ ហោតិ

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ បាហោ យុត្តតរោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១០៥] បុគ្គលអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
 និយាយកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាក្រក់ ពោលពាក្យ
 រោយរាយ មានចិត្តសម្លឹងរំពៃចំពោះទ្រព្យអ្នកដទៃ មានចិត្តព្យាបាទ
 មានទិដ្ឋិខុស នេះហៅថា បុគ្គលអាក្រក់ ។ បុគ្គលអាក្រក់ក្រែងលែង
 ជាងបុគ្គលអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់សត្វផង លួច
 ទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេផង ប្រព្រឹត្ត
 ខុសក្នុងកាមដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមផង
 ពោលពាក្យកុហកដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យពោលពាក្យកុហក
 ផង ពោលពាក្យញុះញង់ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យពោល
 ពាក្យញុះញង់ផង ពោលពាក្យអាក្រក់ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នក

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

បរញ្ច ឝរុសាយ វាចាយ សមាទយេតិ អត្តនា ច
 សម្មប្បុលាបី ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បុលាយេ សមាទយេតិ
 អត្តនា ច អភិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច អភិជ្ឈាយ
 សមាទយេតិ អត្តនា ច ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ បរញ្ច
 ព្យាទានេ សមាទយេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទយេតិ អយំ រុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ចាបេន ចាបតរោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ចាណាតិ-
 ចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិដ្ឋាទានា បដិវិរតោ
 ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បិសុណាយ វាចាយ
 បដិវិរតោ ហោតិ ឝរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ
 សម្មប្បុលាចា បដិវិរតោ ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
 អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ^(២) ហោតិ អយំ
 រុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គ-
 លោ កល្យាណោន កល្យាណាតរោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ បាហោ យុត្តតរោ ។ ២ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ បាហោ យុត្តតរោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ដទៃឲ្យពោលពាក្យអាក្រក់ផង ពោលពាក្យរោយរាយដោយខ្លួនឯងផង
 បបួលអ្នកដទៃឲ្យពោលពាក្យរោយរាយផង មានចិត្តសម្លឹងរំពៃចំពោះ
 ទ្រព្យអ្នកដទៃដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យមានចិត្តសម្លឹងរំពៃចំ-
 ពោះទ្រព្យអ្នកដទៃផង មានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យព្យាបាទផង មានទិដ្ឋិខុសដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យមាន
 ទិដ្ឋិខុសផង នេះហៅថា បុគ្គលអាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលអាក្រក់ ។
 បុគ្គលល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាក
 បាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរ
 ចាកមុសាវាទ វៀរចាកបិសុណាវាចា វៀរចាកផុសវាចា វៀរចាក
 សម្មប្បលាបៈ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 នេះហៅថា បុគ្គលល្អ ។ បុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្ត-
 ណា ច អទិដ្ឋាទាណា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 អទិដ្ឋាទាណា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តណា ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច កាមេ-
 សុ មិច្ឆាចារា វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តណា ច
 មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទា
 វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តណា ច បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច បិសុណាយ វា-
 ចាយ វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តណា ច ធុរុសាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច ធុរុសាយ វាចាយ
 វេមណិយា សមាទបេតិ អត្តណា ច សម្មប្បលាទា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បលាទា វេមណិយា
 សមាទបេតិ អត្តណា ច អនកិដ្ឋាលុ ហោតិ បរញ្ច
 អនកិដ្ឋាយ សមាទបេតិ អត្តណា ច អព្យាបន្នចិត្តោ
 ហោតិ បរញ្ច អព្យាចាទេ សមាទបេតិ អត្តណា ច
 សម្មាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ
 អយំ រុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណោន កល្យាណាតរោ ។

១ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ បារហោ យុត្តតរោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកបាណាតិបាតផង រៀន
ចាកអទិន្នាទានដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកអទិន្នាទានផង
រៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកកា-
មេសុមិច្ឆាចារផង រៀនចាកមុសាវាទដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ
រៀនចាកមុសាវាទផង រៀនចាកបិសុណាវាចាដោយខ្លួនឯងផង បបួល
អ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកបិសុណាវាចាផង រៀនចាកធុរុសវាចាដោយខ្លួនឯងផង
បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកធុរុសវាចាផង រៀនចាកសម្មប្បលាបៈដោយខ្លួន
ឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យរៀនចាកសម្មប្បលាបៈផង មិនមានអភិជ្ឈាដោយ
ខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃមិនឲ្យមានអភិជ្ឈាផង មិនមានចិត្តព្យាបាទដោយ
ខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃមិនឲ្យមានព្យាបាទផង ជាសម្មាទិដ្ឋិដោយ
ខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យជាសម្មាទិដ្ឋិផង នេះហៅថា បុគ្គលល្អ
ក្រែកលែងជាងបុគ្គលល្អ ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១០៦] កតមោ ច បុគ្គលោ ចាបធម្មោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតី ហោតិ អទិន្នា-
 ទាយី ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ចាបធម្មោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ចា-
 បធម្មន ចាបធម្មតរោ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ
 អត្តនា ច ចាណាតិចាតី ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិ-
 ចាតេ សមាទបេតិ អត្តនា ច អទិន្នាទាយី ហោតិ
 បរញ្ច អទិន្នាទានេ សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ចាបធម្មន ចាបធម្មតរោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ កល្យាណធម្មោ ។ ឥនេកកថោ
 បុគ្គលោ ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នា-
 ទានា បដិវិរតោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណធម្មោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ កល្យាណធម្មន កល្យាណធម្មតរោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណិយា
 សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១០៦] បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ មាន
ទិដ្ឋិខុស នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌
អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ
សម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យលួច
ទ្រព្យគេផង ។ បេ ។ មានទិដ្ឋិខុសដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ
មានទិដ្ឋិខុសផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គល
មានធម៌អាក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកបុណ្ណាតិបាត រៀនចាកអទិន្នាទាន ។ បេ ។
ជាសម្មាទិដ្ឋិ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ
ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នករៀនចាកបុណ្ណាតិបាតដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឲ្យ
រៀនចាកបុណ្ណាតិបាតផង ។ បេ ។ ជាសម្មាទិដ្ឋិដោយខ្លួនឯងផង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
លោ កល្យាណាធម្មេន កល្យាណាធម្មតរោ ។

[១០៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សាវន្តោ ។

ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សាវន្តេន កាយកម្មេន សម-
ដ្ឋាកតោ ហោតិ សាវន្តេន វចីកម្មេន សមដ្ឋាកតោ
ហោតិ សាវន្តេន មនោកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សាវន្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
វន្តេពហុលោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សាវន្តេន
ពហុលំ កាយកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អប្បំ
អនវន្តេន សាវន្តេន ពហុលំ វចីកម្មេន សមដ្ឋា-
កតោ ហោតិ អប្បំ អនវន្តេន សាវន្តេន ពហុលំ
មនោកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អប្បំ អនវន្តេន
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វន្តេពហុលោ ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ អប្បសាវន្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
អនវន្តេន ពហុលំ កាយកម្មេន សមដ្ឋាកតោ
ហោតិ អប្បំ សាវន្តេន អនវន្តេន ពហុលំ វចី-
កម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អប្បំ សាវន្តេន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បបួលអ្នកដទៃឲ្យជាសម្មាទិដ្ឋិផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រែកលែង
ជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ។

[១០៧] បុគ្គលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយកម្មមានទោស ប្រកប
ដោយវចីកម្មមានទោស ប្រកបដោយមនោកម្មមានទោស នេះហៅថា
បុគ្គលប្រកបដោយទោស ។ បុគ្គលច្រើនដោយទោស តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយកាយកម្មមានទោស
ប្រកបតិចដោយកាយកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយវចីកម្ម
មានទោស ប្រកបតិចដោយវចីកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើន
ដោយមនោកម្មមានទោស ប្រកបតិចដោយមនោកម្មមិនមានទោស នេះ
ហៅថា បុគ្គលច្រើនដោយទោស ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយ
កាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយកាយកម្មមានទោស ជាអ្នក
ប្រកបច្រើនដោយវចីកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយវចីកម្មមានទោស

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

អនវដ្ឋេន ពហុលំ មនោកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ
 អប្បំ សាវដ្ឋេន អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អប្បសាវដ្ឋោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ អនវដ្ឋោ ។ ឥដេកតោ
 បុគ្គលោ អនវដ្ឋេន កាយកម្មេន សមដ្ឋាកតោ
 ហោតិ អនវដ្ឋេន វចីកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ
 អនវដ្ឋេន មនោកម្មេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនវដ្ឋោ ។

[១០៨] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧត្តជិតញ្ញូ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សហ ឧទាហជវេលាយ ធម្មាភិ-
 សមយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧត្តជិតញ្ញូ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ វិបត្តិតញ្ញូ^(១) ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស សង្ខត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្តេ វិក-
 ជិយមារេន ធម្មាភិសមយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ វិបត្តិតញ្ញូ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ នេយ្យោ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស ឧទ្ទេសតោ បរិបុច្ឆតោ យោនិសោ
 មនសិករោតោ កល្យាណមិត្តេ សេវតោ ភជតោ
 បយិរុទាសតោ ឯវំ អនុបុព្វេន ធម្មាភិសមយោ ហោតិ

១ វិបចិតញ្ញូតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ អយំ បន វេរចនមេវ ហោតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយមនោកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយមនោ-
កម្មមានទោស នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច ។ បុគ្គល
មិនមានទោស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកប
ដោយកាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបដោយវចីកម្មមិនមានទោស ប្រកប
ដោយមនោកម្មមិនមានទោស នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានទោស ។

[១០៨] បុគ្គលជាឧត្តជិតញ្ញ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
មានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិងផល ដំណាលគ្នានឹងវេលានៃធម៌ដែលធម្ម-
កថិកបង្កើបសម្តែងហើយ នេះហៅថា បុគ្គលជាឧត្តជិតញ្ញ ។ បុគ្គល
ជាវិបញ្ចិតញ្ញ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា កាលធម្មកថិកសម្តែងចែកអត្ត
នៃភាសិតដែលសង្ខេបឲ្យពិស្តារ ទើបមានការត្រាស់ដឹង នូវមគ្គនិងផល
នេះហៅថា បុគ្គលជាវិបញ្ចិតញ្ញ ។ បុគ្គលជានេយ្យៈ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលណា លុះតែរៀនបាលី រៀនអដ្ឋកថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយ
ឧបាយនៃប្រាជ្ញា សេព គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត នឹងពួកកល្យា-
ណមិត្ត តាមលំដាប់យ៉ាងនេះ ទើបមានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិងផលបាន

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ នេយ្យោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បទបរមោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ពហុម្បិ
 សុណាតោ ពហុម្បិ ភណាតោ ពហុម្បិ ធារយតោ
 ពហុម្បិ វាចយតោ ន តាយ ជាតិយា ធម្មាភិស-
 មយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បទបរមោ ។

[១០៩] កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកា-
 ណោ នោ មុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាណោ យុត្តំ វេទតិ នោ សីយំ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ នោ មុត្តប្បដិ-
 កាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ
 នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ញំ
 បុដ្ឋោ សមាណោ សីយំ វេទតិ នោ យុត្តំ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្ប-
 ដិកាណោ ច ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ញំ បុដ្ឋោ
 សមាណោ យុត្តញ្ច វេទតិ សីយញ្ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្បដិកាណោ ច ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ នេវ យុត្តប្បដិកាណោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា បុគ្គលជានេយ្យៈ ។ បុគ្គលជាបទបរមៈ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលណា ទុកជាស្តាប់ច្រើនក៏ដោយ ពោលច្រើនក៏ដោយ ចង់ចាំ
ច្រើនក៏ដោយ បង្រៀនច្រើនក៏ដោយ ក៏មិនមានការត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិង
ផលក្នុងជាតិនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាបទបរមៈ ។

[១០៧] បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោល
ពាក្យដោះស្រាយដ៏គួរ គឺសមហេតុផល តែមិនរួសរាន់ នេះហៅថា
បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
រួសរាន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោលពាក្យដោះស្រាយ ដោយរួសរាន់
តែមិនគួរ គឺមិនសមហេតុផល នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញារួសរាន់
តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញារួស
រាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា
ក៏ពោលដោះស្រាយគួរផង រួសរាន់ផង នេះហៅថា បុគ្គលមាន
ប្រាជ្ញាគួរផង មានប្រាជ្ញារួសរាន់ផង ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

នោ មុត្តប្បដិកាលោកា ។ ឥនេកកថោ បុត្តលោ បញ្ច
បុដ្ឋោ សមាណោ នេវ យុត្តំ វេទតិ នោ សីមំ
អយំ វុច្ចតិ បុត្តលោ នេវ យុត្តប្បដិកាលោកា នោ
មុត្តប្បដិកាលោកា ។

[១១០] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ធម្មកថិកា
បុត្តលោ ។ ឥនេកកថោ ធម្មកថិកោ អប្បញ្ច ភាសតិ
សហិតញ្ច បរិសា ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិ-
តាសហិតស្ស ឯវរូទោ ធម្មកថិកោ ឯវរូទាយ
បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥន
បនេកកថោ ធម្មកថិកោ អប្បញ្ច ភាសតិ សហិតញ្ច
បរិសា ចស្ស កុសលា ហោតិ សហិតាសហិតស្ស
ឯវរូទោ ធម្មកថិកោ ឯវរូទាយ បរិសាយ ធម្ម-
កថិកោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥន បនេកកថោ
ធម្មកថិកោ ពហុញ្ច ភាសតិ អសហិតញ្ច បរិសា
ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិតាសហិតស្ស ឯវរូទោ
ធម្មកថិកោ ឯវរូទាយ បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ
សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥន បនេកកថោ ធម្មកថិកោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

ទាំងមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរប្រស្នា ក៏ពោលពាក្យដោះស្រាយមិនគួរផង មិនរួសរាន់ ផង នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ទាំងមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ។

[១១០] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាធម្មកថិក ៤ ពួក តើ ដូចម្តេច ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្តែងធម៌តិចទេ តែ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកមិនឈ្លាស ចំពោះធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្ម- កថិកបែបនេះ របស់បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិក ដែរ ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្តែងធម៌តិចទេ តែប្រកប ដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកឈ្លាសចំពោះធម៌ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ របស់បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ ធម្មកថិក ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្តែងធម៌ច្រើន តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯ បរិស័ទរបស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសចំពោះធម៌ប្រកបដោយប្រ- យោជន៍ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ របស់បរិ- ស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ ធម្មកថិកខ្លះ ក្នុង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ពហុញ ភាសតិ សហិតញ បរិសា ចស្ស កុសលា
ហោតិ សហិតាសហិតស្ស ឯវរូចោ ធម្មកថិកោ
ឯវរូចាយ បរិសាយ ធម្មកថិកោត្រូវ សង្ខំ កច្ឆតិ ។
ឥមេ ចត្តារោ ធម្មកថិកា បុគ្គលា ។

[១១១] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ វលាហាក្សមា
បុគ្គលា ។ ចត្តារោ វលាហាកា កធូតា នោ វស្សិតា
វស្សិតា នោ កធូតា កធូតា ច វស្សិតា ច នេវ
កធូតា នោ វស្សិតា ។

[១១២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ វលាហាក្សមា
បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ កធូតា នោ វស្សិតា វស្សិតា នោ
កធូតា កធូតា ច វស្សិតា ច នេវ កធូតា នោ
វស្សិតា ។ កថញ បុគ្គលោ កធូតា ហោតិ នោ
វស្សិតា ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ភាសិតា ហោតិ
នោ កត្តា ឯវំ បុគ្គលោ កធូតា ហោតិ នោ
វស្សិតា សេយ្យថាមិ សោ វលាហាកោ កធូតា
នោ វស្សិតា តម្រមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ
បុគ្គលោ វស្សិតា ហោតិ នោ កធូតា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លោកនេះ សម្តែងធម៌ច្រើន ទាំងជាធម៌ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯ
បរិស័ទ របស់ធម្មកថិកនោះ ជាអ្នកឈ្លាស ចំពោះធម៌ ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ទាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មកថិកបែបនេះ របស់
បរិស័ទបែបនេះ ក៏ដល់នូវការរាប់ថាជាធម្មកថិកដែរ ។ នេះ បុគ្គល
ជាធម្មកថិក ៤ ពួក ។

[១១១] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
មេឃ តើដូចម្តេច ។ មេឃមាន ៤ យ៉ាង គឺ (មេឃ) គ្រាន់តែ
ផ្កុរតែឥតភ្លៀង ១ មានភ្លៀងតែឥតផ្កុរ ១ មានទាំងផ្កុរមានទាំងភ្លៀង ១
មិនមានទាំងផ្កុរមិនមានទាំងភ្លៀង ១ ។

[១១២] បុគ្គលទាំង ៤ ពួក ប្រៀបដោយមេឃនេះ តែងមានក្នុង
លោក យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចមេឃ
គ្រាន់តែផ្កុរតែឥតភ្លៀង ១ បុគ្គលដូចមេឃមានភ្លៀងតែឥតផ្កុរ ១ បុគ្គល
ដូចមេឃមានទាំងផ្កុរមានទាំងភ្លៀង ១ បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កុរមិន
មានទាំងភ្លៀង ១ ។ បុគ្គល ដូចមេឃគ្រាន់តែផ្កុរតែឥតភ្លៀង តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានតែខាងពោលតែមិនធ្វើ
បុគ្គលដូចមេឃគ្រាន់តែផ្កុរតែឥតភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះគ្រាន់តែ
ផ្កុរតែឥតភ្លៀង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេឃ
យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃ មានភ្លៀងតែឥតផ្កុរ តើដូចម្តេច ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ឥន្ទេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ កត្តា ហោតិ នោ ភាសិតា ឯវំ
 បុគ្គលោ វស្សិតា ហោតិ នោ កដ្ឋិតា សេយ្យថាមិ
 សោ វលាហាកោ វស្សិតា នោ កដ្ឋិតា តច្ចុបមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ កដ្ឋិតា ច
 ហោតិ វស្សិតា ច ។ ឥន្ទេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ ភាសិតា
 ច ហោតិ កត្តា ច ឯវំ បុគ្គលោ កដ្ឋិតា ច ហោតិ
 វស្សិតា ច សេយ្យថាមិ សោ វលាហាកោ កដ្ឋិតា
 ច វស្សិតា ច តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ នេវ កដ្ឋិតា ហោតិ នោ វស្សិតា ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខេត្តោ បុគ្គលោ នេវ ភាសិតា ហោតិ នោ កត្តា ឯវំ
 បុគ្គលោ នេវ កដ្ឋិតា ហោតិ នោ វស្សិតា សេយ្យ-
 ថាមិ សោ វលាហាកោ នេវ កដ្ឋិតា នោ វស្សិតា
 តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តាហេ វលា-
 ហាក្ខុបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។

[១១៣] តត្ថ កតមេ ចត្តាហេ មូសិក្ខុបមា
 បុគ្គលា ។ ចតស្សោ មូសិកា កាដំ កត្តា នោ
 វសិតា វសិតា នោ កាដំ កត្តា កាដំ កត្តា ច
 វសិតា ច នេវ កាដំ កត្តា នោ វសិតា ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើ តែជាអ្នកមិនពោលឡើយ បុគ្គល
 ដូចមេឃមានភ្លៀងតែឥតផ្កា យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះ មានភ្លៀងតែ
 ឥតផ្កា មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេឃយ៉ាង
 នោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃមានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលផង ធ្វើផង បុគ្គលដូចមេឃ
 មានទាំងផ្កាមានទាំងភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង មេឃនោះ មានទាំងផ្កា
 មានទាំងភ្លៀង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេឃ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនពោលផង មិន
 ធ្វើផង បុគ្គលដូចមេឃមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង
 មេឃនោះ ដែលមិនមានទាំងផ្កាមិនមានទាំងភ្លៀង មានឧបមាយ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេឃយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤
 ពួក ប្រៀបដោយមេឃ តែងមានក្នុងលោក ។

[១១៣] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 សត្វកណ្តុរ តើដូចម្តេច ។ កណ្តុរមាន ៤ ពួក គឺកណ្តុរគ្រាន់តែធ្វើ
 រន្ធតែមិននៅ ១ គ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើរន្ធ ១ ធ្វើរន្ធផងនៅផង ១ រន្ធក៏
 មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១១៤] ឯវមេវ ចត្តារោមេ មូសិក្ខុបមា បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
កាដំ កត្តា នោ វសិតា វសិតា នោ កាដំ កត្តា
កាដំ កត្តា ច វសិតា ច នេវ កាដំ កត្តា នោ
វសិតា ។ កថញ្ច បុគ្គលោ កាដំ កត្តា ហោតិ
នោ វសិតា ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ធម្មំ បរិយា-
បុណាតិ សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ឧទានំ
ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ពតធម្មំ វេទល្លំ សោ ឥទំ
ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាណាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
យោតិ យថាក្ខតំ នប្បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
យថាក្ខតំ នប្បជាណាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិដិ
បដិបណាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាណាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
កាដំ កត្តា ហោតិ នោ វសិតា សេយ្យថាបិ សា
មូសិកា កាដំ កត្តា នោ វសិតា តច្ចុបមោ អយំ
បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ វសិតា ហោតិ នោ
កាដំ កត្តា ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ធម្មំ ន
បរិយាបុណាតិ សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ
ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ពតធម្មំ វេទល្លំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១១២] បុគ្គល ២ ពួក ប្រៀបដោយកណ្តុរនេះ តែងមាន ក្នុងលោក យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ២ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដូចកណ្តុរគ្រាន់តែធ្វើរន្ធ តែមិននៅ ១ បុគ្គលដូចកណ្តុរគ្រាន់តែនៅតែ មិនធ្វើរន្ធ ១ បុគ្គលដូចកណ្តុរធ្វើរន្ធផង់នៅផង ១ បុគ្គលដូចកណ្តុររន្ធក៏មិន ធ្វើនៅក៏មិននៅ ១ ។ បុគ្គលដូចកណ្តុរគ្រាន់តែធ្វើរន្ធ តែមិននៅ តើ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ វត្ថុវត្ថុកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាម ពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តុរគ្រាន់តែធ្វើរន្ធតែមិននៅ យ៉ាងនេះឯង កណ្តុរនោះ ធ្វើរន្ធហើយតែមិននៅ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តុរគ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើរន្ធ តើ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ វត្ថុវត្ថុកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈទេ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាណតិ អយំ ទុក្ខស-
មុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាណតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
យថាក្ខតំ បជាណតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិ-
បណាតិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ឯវំ បុគ្គលោ វសិតា
ហោតិ នោ កាដំ កត្តា សេយ្យថាបិ សា មូសិកា
វសិតា នោ កាដំ កត្តា តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
កថញ្ច បុគ្គលោ កាដំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
ច ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ
សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាដំ ឧទានំ ឥតិវុត្ត-
កំ ជាតកំ អព្វតធម្មំ វេទល្លំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ
យថាក្ខតំ បជាណតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ
បជាណតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជាណតិ
អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបណាតិ យថាក្ខតំ បជា-
ណតិ ឯវំ បុគ្គលោ កាដំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
ច សេយ្យថាបិ សា មូសិកា កាដំ កត្តា ច
វសិតា ច តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច
បុគ្គលោ នេវ កាដំ កត្តា ហោតិ នោ វសិតា ។
ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ធម្មំ ន បរិយាបុណាតិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

តែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារ
 គ្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើរន្ធី យ៉ាងនេះឯង កណ្តារនោះ គ្រាន់តែនៅតែ
 មិនធ្វើរន្ធី មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើរន្ធីផងនៅផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា
 ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ ថែមទាំងបុគ្គលនោះ
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើត
 ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារធ្វើរន្ធីផងនៅផង
 យ៉ាងនេះឯង កណ្តារនោះ ធ្វើរន្ធីផងនៅផង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តាររន្ធីក៏មិន
 ធ្វើនៅក៏មិននៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនរៀនធម៌

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ
 ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទលំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថា-
 ភូតំ នប្បជាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ
 នប្បជាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភូតំ នប្ប-
 ជាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទី បទិបទាតិ យថាភូតំ
 នប្បជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ កាធំ កត្តា ហោតិ
 នោ វសិតា សេយ្យថាបិ សា មូសិកា នេវ កាធំ
 កត្តា នោ វសិតា តច្ចុបមា អយំ បុគ្គលោ ។
 ឥមេ ចត្តារោ មូសិកូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជ-
 មាណ លោកស្មី ។

[១១៥] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ អម្ពបមា បុគ្គលា ។
 ចត្តារិ អម្ពានិ អាមំ បក្កវណ្ណិ បក្កំ អាមវណ្ណិ
 អាមំ អាមវណ្ណិ បក្កំ បក្កវណ្ណិ ។

[១១៦] ឯវមេវ ចត្តារោមេ អម្ពបមា បុគ្គ-
 លា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ អាមោ បក្កវណ្ណិ បក្កោ អាមវណ្ណិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ
អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ បុគ្គលនោះទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ
មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាម
ពិតថា នេះធម៌វិលត់ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរ
ទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តាររន្ធក៏មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ យ៉ាងនេះ
ឯង កណ្តារនោះ រន្ធក៏មិនធ្វើនៅក៏មិននៅ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក
ប្រៀបដោយសត្វកណ្តារ តែងមានក្នុងលោក ។

[១១៥] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
ផ្លែស្វាយ តើដូចម្តេច ។ ផ្លែស្វាយមាន ៤ យ៉ាង គឺ ស្វាយខ្ចីតែមាន
សម្បុរទុំ ១ ស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយ
ទុំមានសម្បុរទុំ ១ ។

[១១៦] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយផ្លែស្វាយនេះ តែងមាន
ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ ១ បុគ្គលដូចស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី ១

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

អាមោ អាមវណ្ណំ បក្កោ បក្កវណ្ណំ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 អាមោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គ-
 ល្យ ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ
 អាលោកិតំ វិលោកិតំ សម្មិញ្ចិតំ បសារិតំ សង្ឃា-
 ទិបត្តចីវរាណាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ នប្បជា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 នប្បជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ
 សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ អាមំ បក្កវណ្ណំ តថូបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ អាម-
 វណ្ណំ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ
 ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាលោកិតំ វិលោកិតំ
 សម្មិញ្ចិតំ បសារិតំ សង្ឃាទិបត្តចីវរាណាណំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ
 យថាក្ខតំ បជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ បុគ្គលដូចស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ ១ ។
 បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងបីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ
 បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរទុំ យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះខ្ចី តែមាន
 សម្បុរទុំ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយទុំតែមានសម្បុរខ្ចី តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយ
 ក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល
 លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រនិងបីវរ មិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីជ្រះថ្លាទេ តែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទា ជាដំណើរទៅ
 កាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយទុំ តែមានសម្បុរខ្ចី យ៉ាងនេះឯង

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អាមវណ្ណំ សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ បក្កំ អាមវណ្ណំ តច្ចុ-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាមោ
 ហោតិ អាមវណ្ណំ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន ចា-
 សាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាលោកិតំ វិលោ-
 កិតំ សម្មិញ្ចិតំ បសាវិតំ សង្ឃាដិបត្តចីវរាណំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជានាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបនាតិ យថាក្ខតំ នប្បជានាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ អាមវណ្ណំ សេយ្យថាបិ
 តំ អម្ពំ អាមំ អាមវណ្ណំ តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ បក្កវណ្ណំ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ
 បដិក្កន្តំ អាលោកិតំ វិលោកិតំ សម្មិញ្ចិតំ បសាវិតំ
 សង្ឃាដិបត្តចីវរាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ
 បជានាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិប-
 នាតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ បក្កោ
 ហោតិ បក្កវណ្ណំ សេយ្យថាបិ តំ អម្ពំ បក្កំ បក្ក-
 វណ្ណំ តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ
 អម្ពបមា បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ផ្ទៃស្វាយនោះទុំ តែមានសម្បុរដូចខ្ចី មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
នេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការ
ឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវ-
យវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ មិន
ជាទីជ្រះថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ
។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌
រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះខ្ចី
មានសម្បុរខ្ចី មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ
ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈ
ចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះ-
ថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹង
ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូច
ស្វាយទុំមានសម្បុរទុំ យ៉ាងនេះឯង ផ្ទៃស្វាយនោះទុំ មានសម្បុរទុំ
មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
នេះ បុគ្គល ២ ពួក ប្រៀបដោយផ្ទៃស្វាយ តែងមានក្នុងលោក ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១១៧] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ កុម្ភបមា
បុគ្គលា ។ ចត្តារោ កុម្ភា តុច្ឆោ បិហិតោ បូរោ
វិរដោ តុច្ឆោ វិរដោ បូរោ បិហិតោ ។

[១១៨] ឯវមេវ ចត្តារោមេ កុម្ភបមា បុគ្គ-
លា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ តុច្ឆោ បិហិតោ បូរោ វិរដោ តុច្ឆោ វិ-
រដោ បូរោ បិហិតោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ តុច្ឆោ
ហោតិ បិហិតោ ។ ឥនេកចូស្ស បុគ្គលស្ស ចាសា-
ទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណោកិតំ វិលោ-
កិតំ សម្មិញ្ចិតំ បសារិតំ សដ្ឋាដិបត្តចីវរដារណំ
សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាណតិ ។ មេ ។
អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្ប-
ជាណតិ ឯវំ បុគ្គលោ តុច្ឆោ ហោតិ បិហិតោ
សេយ្យថាបិ សោ កុម្ភា តុច្ឆោ បិហិតោ តថូប-
មោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បូរោ
ហោតិ វិរដោ ។ ឥនេកចូស្ស បុគ្គលស្ស

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១១៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ ក្អម តើដូចម្តេច ។ ក្អមមាន ៤ យ៉ាង គឺ ក្អមទទេតែគ្របជិត ១ ក្អមមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ ក្អមទទេហើយបើកចំហ ១ ក្អមមាន ទឹកពេញហើយគ្របជិត ១ ។

[១១៨] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្អមនេះ តែងមានក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចក្អម ទទេតែគ្របជិត ១ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ បុគ្គលដូច ក្អមទទេហើយបើកចំហ ១ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹកពេញហើយគ្របជិត ១ ។ បុគ្គលដូចក្អមទទេតែគ្របជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវ សង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្អមទទេតែគ្របជិត យ៉ាងនេះឯង ក្អមនោះ ទទេតែគ្របជិត មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចក្អមមានទឹក ពេញ តែបើកចំហ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណោកិតំ
 វិណោកិតំ សម្មិញ្ញតំ បសារិតំ សង្ឃាទិបត្តចីវរាណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាមិ
 សោ កុម្មោ បូរោ វិវដោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ តុច្ឆោ ហោតិ វិវដោ ។ ឥន្ទេ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ
 បដិក្កន្តំ អាណោកិតំ វិណោកិតំ សម្មិញ្ញតំ បសារិតំ
 សង្ឃាទិបត្តចីវរាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថា-
 ក្ខតំ នប្បដាណាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្បដាណាតិ ឯវំ បុគ្គលោ តុច្ឆោ
 ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាមិ សោ កុម្មោ តុច្ឆោ វិ-
 វដោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 បូរោ ហោតិ បិហិតោ ។ ឥន្ទេកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវ
 សង្សារដ៏ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាឡើយ តែ
 បុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹក
 ពេញតែបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញតែបើកចំហ
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងទទេហើយបើកចំហ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្សារដ៏ បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាទេ
 ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចក្នុងទទេហើយបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ ទទេហើយបើកចំហ
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹកពេញហើយគ្របជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណោកិតំ
 វិណោកិតំ សម្មិញ្ចិតំ បសាវិតំ សង្ឃាទិបត្តចីវរា-
 ណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិនី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជា-
 ណតិ ឯវំ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ បិហិតោ សេយ្យ-
 ថាបិ សោ កុម្មោ បូរោ បិហិតោ តច្ចុបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ កុម្មុបមា បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។

[១១៩] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ឧទករហាទ្វ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ឧទករហាទា ឧត្តារោ
 កម្ពីរោកាសោ កម្ពីរោ ឧត្តារោកាសោ ឧត្តារោ ឧ-
 ត្តារោកាសោ កម្ពីរោ កម្ពីរោកាសោ ។

[១២០] ឯវមេវ ចត្តារោមេ ឧទករហាទ្វបមា
 បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កត-
 មេ ចត្តារោ ។ ឧត្តារោ កម្ពីរោកាសោ កម្ពីរោ
 ឧត្តារោកាសោ ឧត្តារោ ឧត្តារោកាសោ កម្ពីរោ
 កម្ពីរោកាសោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧត្តារោ
 ហោតិ កម្ពីរោកាសោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស

ចតុក្កនិទ្ទេស

ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រ-
 ឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្សារដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែម
 ទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចក្នុងមាន
 ទឹកពេញហើយគ្របជិត យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញហើយ
 គ្របជិត មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះបុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្នុង តែងមានក្នុងលោក ។

[១១៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 អន្ទង់ទឹក តើដូចម្តេច ។ អន្ទង់ទឹកមាន ៤ យ៉ាង គឺ អន្ទង់ទឹករាក់តែមាន
 រស្មីជ្រៅ ១ អន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ ១ អន្ទង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ ១
 អន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ ១ ។

[១២០] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹកនេះ តែងមាន
 ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូច
 អន្ទង់ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ ១
 បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ
 ១ ។ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាសោកិតំ
 វិសោកិតំ សម្មិញ្ញតំ បសារិតំ សដ្ឋ្យាដិបត្តចីវរាណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧត្តានោ ហោតិ កម្ចីរោកាសោ
 សេយ្យថាបិ សោ ឧទករហនោ ឧត្តានោ កម្ចីរោ-
 កាសោ តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គ-
 លោ កម្ចីរោ ហោតិ ឧត្តានោកាសោ ។ ឥនេ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ
 បដិក្កន្តំ អាសោកិតំ វិសោកិតំ សម្មិញ្ញតំ បសា-
 រិតំ សដ្ឋ្យាដិបត្តចីវរាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ បជាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតា-
 មិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 កម្ចីរោ ហោតិ ឧត្តានោកាសោ សេយ្យថាបិ សោ
 ឧទករហនោ កម្ចីរោ ឧត្តានោកាសោ តច្ចុបមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧត្តានោ
 ហោតិ ឧត្តានោកាសោ ។ ឥនេកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្ទង់ ទឹករាក់តែមានរស្មីជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ រាក់តែមានរស្មី ជ្រៅ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ដែរ ។ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈ ចេញ ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ឡើយតែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថានេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថានេះ បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមាន រស្មីរាក់ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ ជ្រៅតែមានរស្មីរាក់ មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ដូចអន្ទង់ទឹករាក់មានរស្មីរាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាសោកិតំ
 វិសោកិតំ សម្មិញ្ញិតំ បសារិតំ សង្ឃាទិបត្តចីវរាណំ
 សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទី បទិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧត្តារោ ហោតិ ឧត្តារោ-
 កាសោ សេយ្យថាមិ សោ ឧទករហារោ ឧត្តា-
 រោ ឧត្តារោកាសោ តទ្ធិបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ កម្ពីរោ ហោតិ កម្ពីរោកាសោ ។
 ឥនេកចូស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អ-
 ភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាសោកិតំ វិសោកិតំ សម្មិញ្ញិតំ
 បសារិតំ សង្ឃាទិបត្តចីវរាណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ បជាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទី
 បទិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ កម្ពី-
 រោ ហោតិ កម្ពីរោកាសោ សេយ្យថាមិ សោ ឧ-
 ទករហារោ កម្ពីរោ កម្ពីរោកាសោ តទ្ធិបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ឧទករហាទ្ធិបមា បុគ្គ-
 លា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់នូវ
 សង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែមទាំងបុគ្គល
 នោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្ធន់ទឹក
 រាក់មានរស្មីរាក់ យ៉ាងនេះឯង អន្ធន់ទឹកនោះ រាក់មានរស្មីរាក់ មាន
 ឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចអន្ធន់ទឹកជ្រៅមានរស្មីជ្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ឃារដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែម
 ទាំងបុគ្គលនោះ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ បានដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូច
 អន្ធន់ទឹកជ្រៅមានរស្មីក៏ជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្ធន់ទឹកនោះ ជ្រៅមាន
 រស្មីក៏ជ្រៅ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ២ ពួក ប្រៀបដោយអន្ធន់ទឹក តែងមាន
 ក្នុងលោក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១២១] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ពលិតទ្ធិបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ពលិតទ្ធា សកកវចណ្ណោ នោ
 បរកវចណ្ណោ បរកវចណ្ណោ នោ សកកវចណ្ណោ
 សកកវចណ្ណោ ច បរកវចណ្ណោ ច នេវ សក-
 កវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ ។

[១២២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ ពលិតទ្ធិបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ បរកវចណ្ណោ
 នោ សកកវចណ្ណោ សកកវចណ្ណោ ច បរក-
 វចណ្ណោ ច នេវ សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ សកកវចណ្ណោ ហោតិ នោ បរក-
 វចណ្ណោ ។ ឥនេកេច្ឆោ បុគ្គលោ សកបរិសំ ឧព្វេជិ-
 តា ហោតិ នោ បរកវចណ្ណោ ឯវំ បុគ្គលោ សកកវ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ បរកវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ
 សោ ពលិតទ្ធា សកកវចណ្ណោ នោ បរកវចណ្ណោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១២១] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
គោបម្រើ តើដូចម្តេច ។ គោបម្រើមាន ៤ ពួក គឺ គោបម្រើកាច
ក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ កាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ
មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ១ កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងកាចក្នុង
ហ្វូងគោដទៃ ១ មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោ
ដទៃ ១ ។

[១២២] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយគោបម្រើនេះ តែងមាន
ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូច
គោកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ១ បុគ្គលដូចគោ
កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូចគោមិន
កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ ។ បុគ្គលដូច
គោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ្ជាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួនឲ្យតក់ស្លុត មិន
ញ្ជាំងបរិស័ទអ្នកដទៃ ឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់
ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្នុង
ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បរតវ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ សកតវចណ្ណោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ បរហិសំ ឧព្វេជិតា ហោតិ នោ សកប-
 រិសំ ឯវំ បុគ្គលោ បរតវចណ្ណោ ហោតិ នោ សក-
 តវចណ្ណោ សេយ្យថាមិ សោ ពលិតទ្វោ បរតវចណ្ណោ
 នោ សកតវចណ្ណោ តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ សកតវចណ្ណោ ច ហោតិ បរត-
 វចណ្ណោ ច ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សកបរិសញ្ច
 ឧព្វេជិតា ហោតិ បរហិសញ្ច ឯវំ បុគ្គលោ សក-
 តវចណ្ណោ ច ហោតិ បរតវចណ្ណោ ច សេយ្យថាមិ
 សោ ពលិតទ្វោ សកតវចណ្ណោ ច បរតវចណ្ណោ
 ច តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 នេវ សកតវចណ្ណោ ហោតិ នោ បរតវចណ្ណោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ នេវ សកបរិសំ ឧព្វេជិតា
 ហោតិ នោ បរហិសំ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ សកតវ-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ បរតវចណ្ណោ សេយ្យថាមិ សោ
 ពលិតទ្វោ នេវ សកតវចណ្ណោ នោ បរតវចណ្ណោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោកាចក្នុង
 ហ្វូងគោដទៃ មិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដទៃឲ្យតក់ស្លុត មិនញ៉ាំងបរិស័ទ
 របស់ខ្លួនឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មិនកាចក្នុងហ្វូង
 គោរបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មិន
 កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន
 ទាំងកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឲ្យតក់ស្លុតផង ញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដទៃ ឲ្យតក់
 ស្លុតផង បុគ្គលដូចគោកាច ក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួនផង កាចក្នុងហ្វូងគោ
 ដទៃផង យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួនទាំង
 កាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគោមិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន
 ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមិនញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឲ្យតក់ស្លុត ទាំងមិនញ៉ាំងបរិស័ទ
 អ្នកដទៃ ឲ្យតក់ស្លុត បុគ្គលដូចគោមិនកាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំង
 មិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ មិនកាចក្នុង
 ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ទាំងមិនកាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តាហេ ពលិតទ្ធិ-
បមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។

[១២៣] តត្ថ កតមេ ចត្តាហេ អាសីវិសូបមា
បុគ្គលា ។ ចត្តាហេ អាសីវិសា អាគតវិសោ ដោ
យោវិសោ យោវិសោ ដោ អាគតវិសោ អាគត-
វិសោ ច យោវិសោ ច ដេវ អាគតវិសោ ដោ
យោវិសោ ។

[១២៤] ឯវមេវ ចត្តាហេមេ អាសីវិសូបមា បុគ្គលា
សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តាហេ ។
អាគតវិសោ ដោ យោវិសោ យោវិសោ ដោ អាគត-
វិសោ អាគតវិសោ ច យោវិសោ ច ដេវ អាគត-
វិសោ ដោ យោវិសោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាគតវិសោ
ហោតិ ដោ យោវិសោ ។ ឥនេកថោ បុគ្គលោ
អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ ន ចំ
ឌីយវត្ថុំ អនុសេតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាគតវិសោ ហោតិ
ដោ យោវិសោ សេយ្យថាមិ សោ អាសីវិសោ អាគ-
តវិសោ ដោ យោវិសោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយគោបម្រើ តែងមានក្នុងលោក ។

[១២៣] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាសីរពិស តើដូចម្តេច ។ សត្វអាសីរពិសមាន ៤ ពួក គឺ អាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មានពិសមិនពន្លឹក ១ មានពិសដ៏ពន្លឹក មានពិសមិនរួសរាន់ ១ មានពិសរួសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ មិនមានពិសរួសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ ។

[១២៤] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាសីរពិសនេះ តែងមានក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ មានពិសដ៏ពន្លឹក មិនមានពិសរួសរាន់ ១ មានពិសរួសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ មិនមានពិសរួសរាន់ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក ១ ។ បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនបានដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែងទេ បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសីរពិសនោះ មានពិសរួសរាន់ មិនមានពិសដ៏ពន្លឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

កថញ្ច បុគ្គលោ យោវរិសោ ហោតិ នោ អា-
 កតវិសោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ន ហោវ-
 ខោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ ចិរំ
 ធីយវត្ថំ អនុសេតិ វរំ បុគ្គលោ យោវរិសោ
 ហោតិ នោ អាគតវិសោ សេយ្យថាមិ សោ អា-
 សីវិសោ យោវរិសោ នោ អាគតវិសោ តដូបមោ
 អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាគតវិសោ
 ច ហោតិ យោវរិសោ ច ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោដោ ចិរំ
 ធីយវត្ថំ អនុសេតិ វរំ បុគ្គលោ អាគតវិសោ ច
 ហោតិ យោវរិសោ ច សេយ្យថាមិ សោ អាសីវិ-
 សោ អាគតវិសោ ច យោវរិសោ ច តដូបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ អាគតវិសោ
 ហោតិ នោ យោវរិសោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 ន ហោវ ខោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស
 កោដោ ន ចិរំ ធីយវត្ថំ អនុសេតិ វរំ បុគ្គលោ
 នេវ អាគតវិសោ នោ យោវរិសោ សេយ្យថាមិ
 សោ អាសីវិសោ នេវ អាគតវិសោ នោ យោវរិសោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសដ៏ពន្លឹក មិនមានពិសរូសរាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសូវក្រែវក្រោធរឿយៗ ទេ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ (កើតឡើងម្តង ៗ) តែងដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាសីរពិសមានពិសដ៏ពន្លឹក មិនមានពិសរូសរាន់ យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសីរពិសនោះ មានពិសដ៏ពន្លឹក មិនមានពិសរូសរាន់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរូសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងក្រោធរឿយ ៗ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ តែងដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាសីរពិស មានពិសរូសរាន់ ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសីរពិសនោះ មានពិសរូសរាន់ទាំងមានពិសដ៏ពន្លឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចអាសីរពិស មិនមានពិសរូសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនក្រោធរឿយ ៗ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏មិនដេកត្រាំនៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដូចអាសីរពិស មិនមានពិសរូសរាន់ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសីរពិសនោះ មិនមានពិសរូសរាន់ ទាំងមិនមានពិសដ៏ពន្លឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ អាសីវិ-
សូបមា បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។

[១២៥] កថញ្ច បុគ្គលោ អននុវិច្ច អបរិយោ-
កាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ កាសិកា ហោតិ ។
ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ទុប្បដិបដ្ឋានំ មិច្ឆាបដិបដ្ឋានំ
តិត្តិយានំ តិត្តិយស្សារកានំ វណ្ណំ កាសតិ សុប្បដិ-
បដ្ឋា ឥតិបិ សម្មាបដិបដ្ឋា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គលោ
អននុវិច្ច អបរិយោកាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ
កាសិកា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អននុវិច្ច
អបរិយោកាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ កាសិកា
ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ សុប្បដិបដ្ឋានំ សម្មា-
បដិបដ្ឋានំ ពុទ្ធានំ ពុទ្ធស្សារកានំ អវណ្ណំ កាសតិ
ទុប្បដិបដ្ឋា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបដ្ឋា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គ-
លោ អននុវិច្ច អបរិយោកាហេត្វា វណ្ណារហស្ស
អវណ្ណំ កាសិកា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
អននុវិច្ច អបរិយោកាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ហានេ
បសានំ ឧបទំសិកា ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ២ ពួក
ប្រៀបដោយសត្វអាសីរពិស ២ តែងមានក្នុងលោក ។

[១២៥] បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោល
សរសើរបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ពោលសរសើរពួកតិរិយ និងពួកសាវ័ករបស់តិរិយ ដែលប្រតិ-
បត្តិអាក្រក់ ប្រតិបត្តិខុស ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិ-
បត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោលសរ-
សើរបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពិចារណា
មិនស្ទង់មើល ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធនិងសាវ័ក
របស់ព្រះពុទ្ធ ដែលប្រតិបត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិអាក្រក់
ដូច្នោះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់
មើល ហើយពោលតិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ យ៉ាងនេះឯង ។
បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុង
ទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ទុប្បដិបទាយ មិច្ឆាបដិបទាយ បសាទំ ជនេតិ
 សុប្បដិបទា ឥតិបិ សម្មាបដិបទា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គ-
 លោ អនុវិច្ឆ អបរិយោកាហេត្វា អប្បសាទដីយេ
 ហានេ បសាទំ ឧបទំសិកា ហោតិ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ អបរិយោកាហេត្វា បសាទដីយេ
 ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិកា ហោតិ ។ ឥនេកត្វោ
 បុគ្គលោ សុប្បដិបទាយ សម្មាបដិបទាយ អប្បសាទំ
 ជនេតិ ទុប្បដិបទា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបទា ឥតិបីតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ អបរិយោកាហេត្វា បសាទ-
 ដីយេ ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិកា ហោតិ ។

[១២៦] កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោកា-
 ហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ កាសិកា ហោតិ ។
 ឥនេកត្វោ បុគ្គលោ ទុប្បដិបទានំ មិច្ឆាបដិបទានំ
 តិត្តិយានំ តិត្តិយស្សារកានំ អវណ្ណំ កាសតិ ទុប្ប-
 ដិបទា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបទា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 អនុវិច្ឆ បរិយោកាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ
 កាសិកា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 កាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ កាសិកា ហោតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិខុស
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា
 មិនស្ទង់មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរ
 ជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយ
 សម្តែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិល្អ
 ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ដូច្នោះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិខុស
 ដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសម្តែងសេចក្តី
 មិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៦] បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិះដៀល
 បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ពោលតិះដៀលពួកតិរិយ និងពួកសាវ័ករបស់តិរិយ ដែលប្រតិបត្តិអា-
 ក្រក់ ប្រតិបត្តិខុស ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិអាក្រក់ដូច្នោះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ខុសដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោលតិះដៀល
 បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើលហើយពោលសរសើរបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកកថោ បុគ្គលោ សុប្បដិបន្នានំ សម្មាបដិបន្នានំ
 ពុទ្ធានំ ពុទ្ធស្សារកានំ វណ្ណំ ភាសតិ សុប្បដិបន្នា
 ឥតិបិ សម្មាបដិបន្នា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ច
 បរិយោកាហេត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ច បរិយោកាហេត្វា អប្ប-
 សាទនីយេ ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ ទុប្បដិបទាយ មិច្ឆាបដិបទាយ
 អប្បសាទំ ជនេតិ ទុប្បដិបទា ឥតិបិ មិច្ឆាបដិបទា
 ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ច បរិយោកាហេត្វា
 អប្បសាទនីយេ ហានេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អនុវិច្ច បរិយោកាហេត្វា
 បសាទនីយេ ហានេ បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ សុប្បដិបទាយ សម្មាបដិប-
 ទាយ បសាទំ ជនេតិ សុប្បដិបទា ឥតិបិ សម្មា-
 បដិបទា ឥតិបីតិ ឯវំ បុគ្គលោ អនុវិច្ច បរិយោ-
 កាហេត្វា បសាទនីយេ ហានេ បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពោលសរសើរព្រះពុទ្ធ និងពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះពុទ្ធដែលប្រតិបត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថា
 ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយពោល
 សរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុង
 ផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិខុស ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិអាក្រក់ដូច្នោះក្តី
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិខុសដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយ
 សម្តែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។
 បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់មើល ហើយសម្តែងនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទី
 ដែលគួរជ្រះថ្លា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំង
 សេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិល្អ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាផ្លូវ
 ប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទង់
 មើល ហើយសម្តែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាង
 នេះឯង ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១២៧] កថញ្ច បុគ្គលោ អវល្លោកយាស្ស អវល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឆោ ច ខោ វល្លោកយាស្ស វល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ ឥដេកច្ចោ បុគ្គលោ វល្លោកយាស្ស សំវិជ្ជតិ អវល្លោកយាស្ស សំវិជ្ជតិ យោ តត្ថ អវល្លោកាសិតំ ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន យោ តត្ថ វល្លោកាសិតំ ន ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឯវំ បុគ្គលោ អវល្លោកយាស្ស អវល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឆោ ច ខោ វល្លោកយាស្ស វល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ កថញ្ច បុគ្គលោ វល្លោកយាស្ស វល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឆោ ច ខោ អវល្លោកយាស្ស អវល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ ឥដេកច្ចោ បុគ្គលោ វល្លោកយាស្ស សំវិជ្ជតិ អវល្លោកយាស្ស សំវិជ្ជតិ យោ តត្ថ វល្លោកាសិតំ ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន យោ តត្ថ អវល្លោកាសិតំ ន ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឯវំ បុគ្គលោ វល្លោកយាស្ស វល្លោកាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ឆោ ច ខោ អវល្លោកយាស្ស អវល្លោកាសិតា ហោតិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១២៧] បុគ្គលពោលតិះដៀល នូវបុគ្គល ដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏ មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោសគួរ តិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលនូវទោសនោះ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ គុណគួរសរសើរណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏មិនពោល នូវគុណនោះ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរទេ បុគ្គលពោលតិះដៀល នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដ តាម កាលគួរ មិនពោលតិះដៀល នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះ ដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គុណគួរសរសើរណា មាន ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលនូវគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ទោស គួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលនូវទោសនោះ ពិត ប្រាកដតាមកាលគួរទេ បុគ្គលពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលតិះដៀល នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អវណ្ណា-
 រហស្ស ច អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ តច្ចំ
 កាលេន វណ្ណារហស្ស ច វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ
 ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ វណ្ណាបិ
 សំវិជ្ជតិ អវណ្ណាបិ សំវិជ្ជតិ យោ តត្ថ អវណ្ណា តំ
 ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន យោ តត្ថ វណ្ណា
 តម្បិ ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន តត្ថ កាលញ្ញ
 ហោតិ តស្ស បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណាយ ឯវំ បុគ្គ-
 លោ អវណ្ណារហស្ស ច អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ
 ភូតំ តច្ចំ កាលេន វណ្ណារហស្ស ច វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 នេវ អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ភូតំ
 តច្ចំ កាលេន នោបិ វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ
 វណ្ណាបិ សំវិជ្ជតិ អវណ្ណាបិ សំវិជ្ជតិ យោ តត្ថ
 អវណ្ណា តំ ន ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន យោបិ
 តត្ថ វណ្ណា តម្បិ ន ភណាតិ ភូតំ តច្ចំ កាលេន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ពោលតិះដៀល
 នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង ពោលសរសើរ
 នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ទោសគួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោល
 នូវទោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលនូវគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ជា
 អ្នកដឹង នូវកាលគួរ ដើម្បីព្យាករណ៍នូវបញ្ហានោះ ក្នុងដំណើរនោះ
 បុគ្គលពោលតិះដៀល នូវបុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាល
 គួរផង ពោលសរសើរ នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាម
 កាលគួរផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពោលតិះដៀល នូវបុគ្គល
 ដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង មិនពោលសរសើរនូវ
 បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរតិះដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ទោសគួរតិះដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលនូវ
 ទោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលនូវគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ឧបេក្ខាកោ វិហារតិ សតោ សម្មជាតោ ឯវំ បុគ្គ-
លោ នេវ អវល្លោកយាស្ស អវល្លំ ភាសិតា ហោតិ
ភ្នំ តច្ចំ កាលេន នោបិ វល្លោកយាស្ស វល្លំ
ភាសិតា ហោតិ ភ្នំ តច្ចំ កាលេន ។

[១២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋានដល្ង-
បដិវី នោ បុញ្ញដល្ងបដិវី ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
ឧដ្ឋហតោ យដតោ វាយមតោ អាដិវោ អភិទិត្តតិ
នោ បុញ្ញតោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋានដល្ងបដិវី
នោ បុញ្ញដល្ងបដិវី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុញ្ញ-
ដល្ងបដិវី នោ ឧដ្ឋានដល្ងបដិវី ។ បរទិម្ពិតវសវត្តិ-
នេវ ឧចាទាយ តត្ថបរិ នេវា បុញ្ញដល្ងបដិវីនោ ន
ឧដ្ឋានដល្ងបដិវីនោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
នដល្ងបដិវី ច បុញ្ញដល្ងបដិវី ច ។ យស្ស បុគ្គ-
លស្ស ឧដ្ឋហតោ យដតោ វាយមតោ អាដិវោ
អភិទិត្តតិ បុញ្ញតោ ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
នដល្ងបដិវី ច បុញ្ញដល្ងបដិវី ច ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ នេវ ឧដ្ឋានដល្ងបដិវី នោ បុញ្ញដល្ងបដិវី ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ជាបុគ្គលមានឧបេក្ខា មានស្មារតីដឹងខ្លួន បុគ្គលមិនពោលតិះដៀល នូវ
បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង មិនពោលសរសើរ
នូវបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរផង យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៨] បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ខំសង្វាត
ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការចិញ្ចឹមជីវិត ទើបកើតចម្រើនឡើង មិនមែន
កើតចម្រើនឡើងដោយផលបុណ្យទេ នេះហៅថា បុគ្គល ចិញ្ចឹមជីវិត
ដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល
ចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
តើដូចម្តេច ។ សំដៅយកពួកបរនិម្មិតវសវត្តិទេវតា និងពួកទេវតាជាន់
លើនៃពួកបរនិម្មិតវសវត្តិទេវតានោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលចិញ្ចឹមជីវិតដោយ
ផលបុណ្យ មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ។ បុគ្គលចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ តើ
ដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ខំសង្វាត ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការ
ចិញ្ចឹមជីវិត ទើបកើតចម្រើនឡើង ទាំងកើតចម្រើនឡើង ដោយផលបុណ្យ
នេះហៅថា បុគ្គល ចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម ទាំងចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល មិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការ
ព្យាយាម ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេរយិកា នេរ ឧដ្ឋានដលូបដីវិទោ នោ បុញ្ញដលូ-
បដីវិទោ ។

[១២៩] កថញ្ច បុគ្គលោ តមោ ហោតិ
តមបរាយនោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ និចេ កុលេ
បច្ចាជាតោ ហោតិ ចណ្ណាលកុលេ វា នេសាទ-
កុលេ វា វេណាកុលេ^(១) វា រថការកុលេ វា
បុគ្គុសកុលេ វា ទលិទ្ធេ អប្បន្នចានភោជនេ កសិ-
វុត្តិកេ យត្ត កសិវេន ឃាសច្ចាទោ លព្ពតិ សោ
ច ហោតិ ទុព្វល្លោ ទុទ្ធសិកោ ឱកោដិមកោ
ពហ្វាពាទោ កាលោ វា កុណី វា ខញ្ចោ វា
បក្ខុហាតោ វា ន លាភី អន្ទស្ស ចានស្ស វត្ថុស្ស
យានស្ស មាលាកន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យវសថប្បដិ-
មេយ្យស្ស សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតិ វាចាយ
ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ សោ កាយេន
ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា
ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ

១ ម. វេណាកុលេតិ ទិស្សតិ ។ វេនកុលេតិ វិលីវការកុលេតិ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ពួកសត្វនរក ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលនៃការព្យាយាម
ទាំងមិនចិញ្ចឹមជីវិតដោយផលបុណ្យ ។

[១២៧] បុគ្គលងងឹត មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូល
ចណ្ឌាលក្តី ត្រកូលអ្នកនេសាទក្តី ត្រកូលអ្នកត្បាញផែងក្តី ត្រកូល
ជាងរថក្តី ត្រកូលអ្នកចាក់សំរាមក្តី ជាត្រកូលខ្សត់ មានបាយទឹកនិង
កោជនតិច ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយលំបាក ដែលជាត្រកូលរក
បាយនិងសំពត់ស្បែកដណ្តាប់បានដោយក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្ស
មានសម្បុរអាក្រក់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលទាបត្បើ មានអាពាធច្រើន
គឺខ្វាក់ឬក្លែង ខ្លកឬខ្លិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កា
កម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសម្អាតអាស្រ័យ និង
គ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ថែមទាំងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត
ហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ទុក្ខតី វិទិទាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 តមោ ហោតិ តមបរាយនោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 តមោ ហោតិ ដោតិបរាយនោ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ ជីវេ កុលេ បច្ចាជាតោ ហោតិ ចណ្ណា-
 លកុលេ វា នេសាទកុលេ វា វេណកុលេ វា
 វេការកុលេ វា បុក្កុសកុលេ វា ទលិទ្ធេ អប្បន្ន-
 ចានភោជនេ កសិវុត្តិកេ យត្ថ កសិវេន ឃា-
 សច្ចានោ លព្ពតិ សោ ច ខោ ហោតិ ទុព្វល្លោកា
 ទុទ្ធសិកោ ឱកោជិមកោ ពហ្វាពានោ កាលោ
 វា កុណី វា ខញ្ញោ វា បក្ខុហតោ វា ន លាភី
 អន្ទស្ស ចានស្ស វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាភន្ធវិលេប-
 នស្ស សេយ្យាវសេប្បជីវេយ្យស្ស សោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរតិ វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា
 សុចរិតំ ចរតិ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ តមោ ហោតិ ដោតិបរាយនោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ទុក្ខតិ វិនិបាត និវនរក បុគ្គលងងឹត មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងងឹត មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូល
 ចណ្ណាលក្ខី ត្រកូលអ្នកនេសាទក្តី ត្រកូលអ្នកត្បាញផែងក្តី ត្រកូលជាង
 រថក្តី ត្រកូលអ្នកចាក់សំរាមក្តី ជាត្រកូលខ្សត់ មានបាយទឹកនិងគោ-
 ជនតិច ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយលំបាក ដែលជាត្រកូលរកបាយនិង
 សំពត់ស្លៀកដណ្តាប់បានដោយក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បុរ
 អាក្រក់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលទាបត្បើ មានអាពាធច្រើន គឺខ្វាក់ឬ
 ក្លែង ខ្ពកឬខ្លិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសម្អាតអាស្រ័យ គ្រឿងប្រ-
 ទីប តែបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 វាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្តហើយ លុះ
 ដល់បែកឆ្នាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើត ក្នុងសុគតិស្នូត់ទេវ-
 លោក បុគ្គលងងឹត មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កថញ្ច បុគ្គលោ ជោតិ ហោតិ តមបរាយនោ ។
 ឥនេកាច្ចោ បុគ្គលោ ឧច្ចេ កុលេ បច្ចាជាតោ
 ហោតិ ខត្តិយមហាសាលកុលេ វា ព្រាហ្មណមហា-
 សាលកុលេ វា តហាបតិមហាសាលកុលេ វា អន្ទេ
 មហាទ្ធនេ មហាកោតេ បហូតជាត្រូបរជតេ បហូត-
 វិត្តបករណោ បហូតននជញ្ញេ សោ ច ហោតិ អភិ-
 រូចោ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណ-
 ចោក្ខុរតាយ សមន្នាតតោ លាភី អន្ទស្ស ចានស្ស
 វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាតន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យា-
 វសេប្បទីបេយ្យស្ស សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតិ
 វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ សោ
 កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា
 មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 ណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ
 វរំ បុគ្គលោ ជោតិ ហោតិ តមបរាយនោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ជោតិ ហោតិ ជោតិបរាយនោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលភ្នំ មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ គឺ ត្រកូលខត្តិយមហាសាលភ្នំ
 ត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលភ្នំ ត្រកូលគហបតិមហាសាលភ្នំ ជាត្រ-
 កូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានមាសនិងប្រាក់
 ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន
 បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយ
 សម្បុរនៃសរីរៈល្អក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កា
 កម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសម្នាក់អាស្រ័យ
 និងគ្រឿងប្រទីប តែបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក បុគ្គលភ្នំ មានងងឹតប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាង
 នេះឯង ។ បុគ្គលភ្នំ មានពន្លឺប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ឥន្ទេកាច្ឆា បុគ្គលោ ឧច្ឆេ កុលេ បច្ឆាជាតោ ហោតិ
 ខត្តិយមហាសាលកុលេ វា ព្រាហ្មណមហាសាល-
 កុលេ វា កហបតិមហាសាលកុលេ វា អន្ទេ
 មហាទ្ធនេ មហាកោតេ បហូតជាតរូបរជតេ បហូត-
 វិត្តបករណោ បហូតធនធាញ្ញោ សោ ច ហោតិ អភិ-
 រូទោ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណ-
 ចោក្ខុរតាយ សមន្នាគតោ លាភី អន្ទស្ស ចានស្ស
 វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវ-
 សថប្បដិបេយ្យស្ស សោ កាយេន សុចរិតំ ចរតិ
 វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ចរតិ សោ
 កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា
 មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 ណា សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 ដោតិ ហោតិ ដោតិបរាយនោ ។

[១៣០] កថញ្ច បុគ្គលោ ឱណតោណតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ ឱណតោណតោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឱណតុណ្ណតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ ឱណតុណ្ណតោ ហោតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ គឺត្រកូលខត្តិយមហា-
 សាលក្តី ត្រកូលព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី ត្រកូលគហបតិមហាសាលក្តី
 ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានមាសនិង
 ប្រាក់ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវ
 ច្រើន បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកប
 ដោយសម្បុរនៃសរីរៈល្អក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន
 ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីសម្នាក់អាស្រ័យ
 និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុះដល់បែកឆ្នាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូត
 ទេវលោក បុគ្គលក្តី មានពន្ធិប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣០] បុគ្គលឱនចុះហើយឱនចុះទៀត តើដូចម្តេច ។ បេ ។
 បុគ្គលឱនចុះហើយឱនចុះទៀត យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលឱនចុះហើយងើប
 ឡើង តើដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលឱនចុះហើយងើបឡើង យ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

កថញ្ច បុគ្គលោ ឧណ្ណតោណាតោ ហោតិ ។ បេ ។
 ឯវំ បុគ្គលោ ឧណ្ណតោណាតោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ ឧណ្ណតុណ្ណតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឯវំ បុគ្គលោ
 ឧណ្ណតុណ្ណតោ ហោតិ ។

[១៣១] តត្ថ កតមេ ចត្តាហោ វុក្ខបមា បុគ្គលោ ។
 ចត្តាហោ វុក្ខា ដេត្តុ សារបរិវាហោ សាហោ ដេត្តុបរិវាហោ
 ដេត្តុ ដេត្តុបរិវាហោ សាហោ សារបរិវាហោ ។

[១៣២] ឯវមេវ ចត្តាហោមេ វុក្ខបមា បុគ្គលោ
 សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តាហោ ។
 ដេត្តុ សារបរិវាហោ សាហោ ដេត្តុបរិវាហោ ដេត្តុ ដេត្តុ-
 បរិវាហោ សាហោ សារបរិវាហោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ដេត្តុ ហោតិ សារបរិវាហោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបដម្មោ បរិសា ច ខុស្ស
 ហោតិ សីលវតី កល្យាណធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ ដេត្តុ
 ហោតិ សារបរិវាហោ សេយ្យថាមិ សោ វុក្ខា
 ដេត្តុ សារបរិវាហោ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលងើបឡើងហើយ ឱនចុះទៅវិញ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គល
ងើបឡើងហើយ ឱនចុះទៅវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើង
ហើយ ងើបឡើងទៀត តើដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលងើបឡើង
ហើយ ងើបឡើងទៀត យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣១] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
ដើមឈើ តើដូចម្តេច ។ ឈើមាន ៤ ពួក គឺឈើស្រាយមានឈើ
ខ្លឹមជាបរិវារ ១ ឈើខ្លឹមមានឈើស្រាយជាបរិវារ ១ ឈើស្រាយមាន
ឈើស្រាយជាបរិវារ ១ ឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ ។

[១៣២] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយដើមឈើនេះ រមែងមាន
ក្នុងលោក យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺ
បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើ
ស្រាយជាបរិវារ ១ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើស្រាយជាបរិវារ ១
បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ ១ ។ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមាន
ឈើខ្លឹមជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ តែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ មានសីល
មានធម៌ល្អ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង
ឈើនោះស្រាយ មានឈើខ្លឹមជាបរិវារ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

កថញ្ច បុគ្គលោ សារោ ហោតិ ដេក្កបរិវារោ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ កល្យាណា-
 ធម្មោ បរិសា ច ខុស្ស ហោតិ ទុស្សីលា ចាប-
 ធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ សារោ ហោតិ ដេក្កបរិវារោ
 សេយ្យថាមិ សោ រុក្ខោ សារោ ដេក្កបរិវារោ តច្ចុ-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ដេក្ក
 ហោតិ ដេក្កបរិវារោ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ទុស្សី-
 លោ ហោតិ ចាបធម្មោ បរិសាមិស្ស ហោតិ ទុស្សីលា
 ចាបធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ ដេក្ក ហោតិ ដេក្កបរិវារោ
 សេយ្យថាមិ សោ រុក្ខោ ដេក្ក ដេក្កបរិវារោ តច្ចុ-
 បមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ សារោ
 ហោតិ សារបរិវារោ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ សីលវា
 ហោតិ កល្យាណាធម្មោ បរិសាមិស្ស ហោតិ សីល-
 វតី កល្យាណាធម្មា ឯវំ បុគ្គលោ សារោ ហោតិ
 សារបរិវារោ សេយ្យថាមិ សោ រុក្ខោ សារោ សារ-
 បរិវារោ តច្ចុបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ
 រុក្ខបមា បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

មានឈើស្រោយជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ តែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ជាអ្នកទ្រុស្ត
 សីល មានធម៌អាក្រក់ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម មានឈើស្រោយជាបរិវារ
 យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះខ្លឹម មានឈើស្រោយជាបរិវារ មានឧបមាយ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូច
 ឈើស្រោយមានឈើស្រោយជាបរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ ទាំងបរិស័ទរបស់
 បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ដែរ បុគ្គលដូចឈើ
 ស្រោយ មានឈើស្រោយជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះស្រោយ
 មានឈើស្រោយជាបរិវារ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម មានឈើខ្លឹមជា
 បរិវារ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល
 មានធម៌ល្អ ទាំងបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកមានសីល មានធម៌
 ល្អដែរ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវារ យ៉ាងនេះឯង ឈើ
 នោះខ្លឹម មានឈើខ្លឹមជាបរិវារ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ២ ពួក ប្រៀបដោយ
 ឈើ តែងមានក្នុងលោក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១៣៣] កតមោ ច បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ អាហោហំ វា
 បស្សិត្វា បរិណាហំ វា បស្សិត្វា សណ្ឋានំ វា បស្សិត្វា
 ចារិប្បរី វា បស្សិត្វា តត្ថ បមាណំ កហោត្វា ប-
 សាទំ ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឃោសប្ប-
 មាណោ ឃោសប្បសន្នោ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ
 បរវណ្ណោនាយ បរថោមនាយ បរបសំសនាយ បរ-
 វណ្ណហារិកាយ តត្ថ បមាណំ កហោត្វា បសាទំ
 ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឃោសប្បមាណោ
 ឃោសប្បសន្នោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ លូខប្ប-
 មាណោ លូខប្បសន្នោ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ
 ចីវរលូខំ វា បស្សិត្វា បត្តលូខំ វា បស្សិត្វា សេនា-
 សនលូខំ វា បស្សិត្វា វិវិដំ វា ទុក្ខរការិកំ បស្សិត្វា
 តត្ថ បមាណំ កហោត្វា បសាទំ ជនេតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ លូខប្បមាណោ លូខប្បសន្នោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១៣៣] បុគ្គលរាប់អានក្នុងរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញកម្ពស់ក្តី ឃើញទំហំក្តី ឃើញទ្រង់
 ទ្រាយក្តី ឃើញរូបដ៏ពេញលេញក្តី ក៏កាន់យកនូវសេចក្តីរាប់អាន ក្នុង
 ចំណែក មានកម្ពស់ជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត
 នេះហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប ។ បុគ្គលរាប់
 អានក្នុងសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ កាលបើមានការពណ៌នារបស់បុគ្គលដទៃ ការលើកតម្កើង
 របស់បុគ្គលដទៃ ការសរសើររបស់បុគ្គលដទៃ ការនាំទៅនូវគុណរបស់
 បុគ្គលដទៃ ក៏កាន់យកនូវសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងចំណែកមានការពណ៌នា
 របស់បុគ្គលដទៃជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង ។ បុគ្គល
 រាប់អានក្នុងវត្ថុសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញចីវរសៅហ្មងក្តី ឃើញបាត្រសៅហ្មង
 ក្តី ឃើញសេនាសនៈសៅហ្មងក្តី ឃើញអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ
 មានប្រការផ្សេង ៗ ក្តី ក៏កាន់យកសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងចំណែកមាន
 ចីវរសៅហ្មងជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងវត្ថុសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះវត្ថុសៅហ្មង ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មប្បមាលោ ធម្មប្បសន្នោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សីលំ វា បស្សិត្វា សមាធិ
 វា បស្សិត្វា បញ្ញំ វា បស្សិត្វា តត្ថ បមាលំ
 កហោត្វា បសាទំ ជនេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ធម្មប្បមាលោ ធម្មប្បសន្នោ ។

[១៣៤] កថញ្ច បុគ្គលោ អត្តហិតាយ ប-
 ដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ អត្តនា សីលសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ
 សីលសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា សមាធិសម្បន្នោ
 ហោតិ នោ បរំ សមាធិសម្បទាយ សមាទបេតិ
 អត្តនា បញ្ញាសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ បញ្ញា-
 សម្បទាយ សមាទបេតិ អត្តនា វិមុត្តិសម្បន្នោ
 ហោតិ នោ បរំ វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទបេតិ អត្ត-
 នា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បន្នោ ហោតិ នោ បរំ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទាយ សមាទបេតិ វរំ បុគ្គ-
 លោ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិ-
 តាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ នោ អត្តហិតាយ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលរាប់អានក្នុងធម៌ ជ្រះថ្លាព្រោះធម៌ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ឃើញសីលក្តី ឃើញសមាធិក្តី ឃើញបញ្ញាក្តី ក៏កាន់
យកសេចក្តីរាប់អាន ក្នុងគុណមានសីលគុណជាដើមនោះ ហើយញ្ញាំង
សេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះហៅថា បុគ្គលរាប់អានក្នុងធម៌ ជ្រះថ្លា
ព្រោះធម៌ ។

[១៣២] បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន តែមិនប្រតិ-
បត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃឲ្យ
បរិបូណ៌សីលផង បរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ
ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិផង បរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ
ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញាផង បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង មិនបបួលអ្នកដទៃ ឲ្យ
បរិបូណ៌វិមុត្តិផង បរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដោយខ្លួនឯង មិនបបួល
អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈផង បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បី
ប្រយោជន៍ខ្លួនឯង មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះ
ឯង ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ មិនប្រតិបត្តិ
ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត្តនា ន សីលសម្បជ្ជោ ហោតិ បរំ សីលសម្បទាយ
សមាទមេតិ អត្តនា ន សមាទិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរំ
សមាទិសម្បទាយ សមាទមេតិ អត្តនា ន បញ្ញា-
សម្បជ្ជោ ហោតិ បរំ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទមេតិ
អត្តនា ន វិមុត្តិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរំ វិមុត្តិសម្ប-
ទាយ សមាទមេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
សម្បជ្ជោ ហោតិ បរំ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទាយ
សមាទមេតិ ឯវំ បុគ្គលោ បរហិតាយ បដិបន្នោ
ហោតិ នោ អត្តហិតាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អត្ត-
ហិតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ បរហិតាយ ច ។
ឥនេកកថោ បុគ្គលោ អត្តនា ច សីលសម្បជ្ជោ
ហោតិ បរញ្ច សីលសម្បទាយ សមាទមេតិ អត្តនា
ច សមាទិសម្បជ្ជោ ហោតិ បរញ្ច សមាទិសម្ប-
ទាយ សមាទមេតិ អត្តនា ច បញ្ញាសម្បជ្ជោ ហោតិ
បរញ្ច បញ្ញាសម្បទាយ សមាទមេតិ អត្តនា ច វិមុត្តិ-
សម្បជ្ជោ ហោតិ បរញ្ច វិមុត្តិសម្បទាយ សមាទ-
មេតិ អត្តនា ច វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បជ្ជោ ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជាអ្នកមិនបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីល
 មិនបរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិ
 មិនបរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញា មិន
 បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិ មិនបរិ-
 បូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌
 វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ មិន
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនផង ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីលផង បរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាធិផង បរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញាផង បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិផង បរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈដោយខ្លួនឯងផង

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

បរញ្ច វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មទាយ សមាទបេតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អត្តហិតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ
 បរហិតាយ ច ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ អត្តហិតាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ នោ បរហិតាយ ។ ឥនេកច្ចោ
 បុគ្គលោ អត្តនា ន សីលសម្មន្នោ ហោតិ នោ
 បរំ សីលសម្មទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន ស-
 មាទិសម្មន្នោ ហោតិ នោ បរំ សមាទិសម្មទាយ
 សមាទបេតិ អត្តនា ន បញ្ញាសម្មន្នោ ហោតិ នោ
 បរំ បញ្ញាសម្មទាយ សមាទបេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិ-
 សម្មន្នោ ហោតិ នោ បរំ វិមុត្តិសម្មទាយ សមា-
 ទបេតិ អត្តនា ន វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មន្នោ ហោតិ
 នោ បរំ វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មទាយ សមាទបេតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ នេវ អត្តហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 នោ បរហិតាយ ។

[១៣៥] កថញ្ច បុគ្គលោ អត្តន្តចោ ហោតិ
 អត្តបរិភាបនានុយោកមនុយុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គ-
 លោ អចេលកោ ហោតិ មុត្តាចារោ ហត្តារលេខនោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

បបួលអ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈផង បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ខ្លួនឯងផង ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ មិនបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌
 សីល មិនបរិបូណ៌សមាធិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ ឲ្យ
 បរិបូណ៌សមាធិ មិនបរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញា មិនបរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបបួលអ្នកដទៃ
 ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិ មិនបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈដោយខ្លួនឯង ទាំងមិន
 បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៥] បុគ្គល ដុតកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាមដុត
 កម្តៅខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្មានសំពត់
 (អាក្រាត) លះបង់មារយាទល្អ សុំលិទ្ធិដៃ (ទាំងជម្រះឧច្ចារៈដោយ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ន ឯហិកទន្តិកោ ន តិដ្ឋកទន្តិកោ ជាកិហដំ ន
 ឧទិស្ស កតំ ន និមន្តនំ សាទិយតិ សោ ន កុម្មិ-
 មុខា បដិក្កណ្ណាតិ ន កលោមិមុខា បដិក្កណ្ណាតិ
 ន ឯឡកមន្តរំ ន ទណ្ឌាមន្តរំ ន មូសលមន្តរំ ន
 ទ្ធិន្នំ ភុញ្ញមាណំ ន កត្តិនិយា ន ចាយមាណាយ
 ន បុរិសន្តរកតាយ ន សង្កត្តិសុ ន យត្ថ សា
 ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន យត្ថ មក្ខិកា សណ្ឋាសណ្ឋា-
 ចារិដិ ន មច្ចំ ន មំសំ ន សុរំ ន មេរយំ ន
 ឌុសោទកំ បិរតិ សោ ឯកាការិកោ វា ហោតិ
 ឯកាលោមិកោ ទ្វាការិកោ វា ហោតិ ទ្វាលោ-
 មិកោ ។ មេ ។ សត្តាការិកោ វា ហោតិ សត្តា-
 លោមិកោ ឯកិស្សាបិ ទត្តិយា យាមេតិ ទ្វិ-
 ហិមិ ទត្តិហិ យាមេតិ ។ មេ ។ សត្តហិមិ ទត្តិហិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ម្រាមដៃ) បើមានគេហៅថា ចូរចូលមក ក៏មិនមក បើគេយាត់ថា ចូរ
 ឈប់ ក៏មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភក្ត្រដែលគេនាំមកមុន មិនត្រេកអរនឹង
 ភក្ត្រដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងកិច្ចនិមន្តន៍ បុគ្គលនោះមិនទទួល
 ភក្ត្រអំពីមាត់ម្ចាស់ មិនទទួលភក្ត្រអំពីមាត់កញ្ជើ មិនទទួលភក្ត្រដែលគេនាំមក
 កន្លងធរណីទ្វារ មិនទទួលភក្ត្រដែលគេនាំមកកន្លងកំណាត់ឈើ មិនទទួល
 ភក្ត្រដែលគេនាំមកកន្លងអង្រែ មិនទទួលភក្ត្ររបស់មនុស្សពីរនាក់កំពុង
 បរិភោគ មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីមានគភ៌ មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីដែល
 កំពុងបំបៅកូន មិនទទួលភក្ត្ររបស់ស្រ្តីដែលកំពុងនៅរួមនឹងបុរស មិន
 ទទួលភក្ត្រដែលអចេលកសាវកអង្គាសមក មិនទទួលភក្ត្រក្នុងទីដែលមានផ្តែ
 ចាំ មិនទទួលភក្ត្រក្នុងទីដែលមានរុយរោម មិនស៊ីត្រី មិនស៊ីសាច់ មិនផឹក
 សុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកថ្នាំដែលត្រាំដោយស្រូវទាំងពួង បុគ្គលនោះ
 ទទួលភក្ត្រចំពោះតែក្នុងផ្ទះមួយ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ
 មួយពំនូតខ្លះ ទទួលភក្ត្រចំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ដោយដុំបាយពីរពំនូតខ្លះ ។ បេ ។ ទទួលភក្ត្រចំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ញ៉ាំង
 អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ៧ ពំនូតខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយភក្ត្រ ១ ភាជន៍តូចខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភក្ត្រ ២
 ភាជន៍តូចខ្លះ ។ បេ។ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភក្ត្រ៧ ភាជន៍តូចខ្លះ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

យាបេតិ ឯកាយិកម្យិ អាហារំ អាហារេតិ ទ្វីហិ-
 កម្យិ អាហារំ អាហារេតិ ។ បេ ។ សត្តាហិកម្យិ
 អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវរូបំ អឌ្ឍមាសិកម្យិ
 បរិយាយកត្តកោដនានុយោកមនុយុត្តោ វិហារតិ សោ
 សាកកក្ខោ វា ហោតិ សាមាកកក្ខោ វា ហោតិ
 ដីវារកក្ខោ វា ហោតិ ទទ្ទុលកក្ខោ វា ហោតិ
 ហាដកក្ខោ^(១) វា ហោតិ កណាកក្ខោ វា ហោតិ
 អាចាមកក្ខោ វា ហោតិ បិញ្ញាកកក្ខោ វា ហោតិ
 តិណាកក្ខោ វា ហោតិ តោមយកក្ខោ វា ហោតិ
 វនមូលផលាហារោ យាបេតិ បវត្តផលកោដិ សោ
 សាលានិបិ ជារេតិ មសាលានិបិ ជារេតិ ឆវទុ-
 ស្សានិបិ ជារេតិ បំសុក្ខុលានិបិ ជារេតិ តិវីជានិបិ
 ជារេតិ អជិនម្យិ ជារេតិ អជិនក្ខិបម្យិ ជារេតិ កុស-
 ចីរម្យិ ជារេតិ វាកចីរម្យិ ជារេតិ ផលកចីរម្យិ ជារេតិ
 កេសកម្ពុលម្យិ ជារេតិ វាលកម្ពុលម្យិ ជារេតិ

១ ឱ. ហតាកក្ខោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

ស៊ីអាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ ស៊ីអាហាររំលង ២ ថ្ងៃខ្លះ ។ បេ ។ ស៊ី
អាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ បុគ្គលប្រកបនូវសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការផ្លាស់
ប្តូរនូវការបរិភោគកត្តារំលងកន្លះខែខ្លះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នោះឯង
បុគ្គលនោះ មានបន្ថែមស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានអង្ករស្រងៃជាអាហារខ្លះ
មានស្អុយជាអាហារខ្លះ មានកម្ទេចស្បែក (ចំនៀវស្បែក) ជាអា-
ហារខ្លះ មានស្នែ ឬសារាយជាអាហារខ្លះ មានកន្ទក់ជាអាហារខ្លះ
មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារ
ខ្លះ មានអាចម៍គោស្រស់ជាអាហារខ្លះ មានមើមនិងផ្លែឈើក្នុងព្រៃជា
អាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងខ្លះ បុគ្គលនោះ ទ្រទ្រង់
សំពត់សំបកផ្ទៃខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលគេត្បាញលាយគ្នាខ្លះ ទ្រទ្រង់
សំពត់ដែលបកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់បង្សុកូលខ្លះ ទ្រ-
ទ្រង់សំពត់សំបកឈើខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លាទាំង
ក្រចកខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្បូវក្រងខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ត្បាញដោយសំបកក្រចៅខ្លះ
ទ្រទ្រង់ចម្រៀកក្តារជាសំពត់ខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញដោយ
សក់មនុស្សខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលដែលត្បាញ ដោយកន្ទុយសេះខ្លះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧលុកបក្ខម្បិ ជារតិ កេសមស្សុលោចកោបិ^(១)
 ហោតិ កេសមស្សុលោចនាទុយោកមនុយុត្តោ ឧព្ពដ្ឋ-
 កោបិ ហោតិ អាសនប្បដិក្ខុត្តោ ឧក្កុដិកោបិ
 ហោតិ ឧក្កុដិកប្បជានមនុយុត្តោ កណ្តាកាយស្សុ-
 យិកោបិ ហោតិ កណ្តាកាយស្សុយេ សេយ្យំ
 កប្បតិ សាយំតតិយកម្បិ ឧទកោរោហនាទុ-
 យោកមនុយុត្តោ វិហារតិ ឥតិ ឯវរូបំ អនេក-
 វិហិតំ កាយស្សុ អាតាបនបរិតាបនាទុយោកមនុ-
 យុត្តោ វិហារតិ ឯវំ បុគ្គលោ អត្តន្តទោ ហោតិ
 អត្តបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 បរន្តទោ ហោតិ បរបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ ។
 ឥនេកទោ បុគ្គលោ ឱវត្តិកោ ហោតិ សូកវិកោ
 មាតវិកោ សាកុណិកោ លុទ្ធា មច្ចុយាតកោ
 ចោរោ ចោរយាតកោ កោយាតកោ ពន្ធនា-
 ការិកោ យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ ក្សរកម្មន្តា

១ ម. កេសមស្សុលោចនោបិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទ្រទ្រង់សំពត់ដែលត្បាញ ដោយស្លាបមៀមខ្លះ ទុកសក់និងពុកមាត់
 ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ថុក្នុងការព្យាយាមទុកសក់និងពុកមាត់ខ្លះ ឈរសម្រឹង ហាម
 យាត់នូវអាសនៈខ្លះ អង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តកាន់វត្ថុក្នុងការព្យាយាម
 អង្គុយច្រហោងខ្លះ ដេកលើបន្ទា សម្រេចការដេកលើបន្ទាខ្លះ ប្រព្រឹត្ត
 កាន់វត្ថុចុះត្រាំទឹក ១ ថ្ងៃ ៣ ជង គឺព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាចខ្លះ បុគ្គលប្រកប
 នូវការព្យាយាមដុតកម្ដៅកាយច្រើនប្រការ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
 ឯង បុគ្គល ដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅ
 ខ្លួនឯង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការ
 ព្យាយាមដើម្បីដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ តើដូចម្ដេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់ម្រឹគ សម្លាប់សត្វស្លាប
 ជាព្រាន សម្លាប់ត្រី ជាចោរ ជាអ្នកសម្លាប់ចោរ សម្លាប់គោ ជានាយ
 គុក ពុំនោះសោត បុគ្គលដទៃណាមួយ ជាអ្នកធ្វើការងារអាក្រក់

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ឯវំ បុគ្គលោ បរន្តោ ហោតិ បរហិតាបនាណុយោក-
 មនុយុត្តោ ។ កថេព បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច ហោតិ
 អត្តបរិវាបនាណុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរហិតា-
 បនាណុយោកមនុយុត្តោ ។ ឥដេកថោ បុគ្គលោ រាជា
 វា ហោតិ ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិត្តោ ព្រាហ្មណោ វា
 មហាសាលោ សោ បុត្តិមេន នករស្ស ជំ សន្តា-
 ការំ កាវាបេត្វា កេសមស្សំ ឱហារេត្វា ខុរាជិជំ
 ជិវាសេត្វា សប្បិទេលេន កាយំ អព្ពញ្ជិត្វា មិក-
 វិសាលោន បិដ្ឋិ កណ្តារមាដោ សន្តាការំ^(១) បរិ-
 សតិ សទ្ធិ មហេសិយា ព្រាហ្មណោន ច បុរោហិតេន
 សោ តត្ថ អនន្តរហិតាយ ភូមិយា ហារិតុបសិត្តាយ
 សេយ្យំ កេហ្មតិ ឯតិស្សា ការិយា សរូបវច្ឆាយ យំ
 ឯកស្មី ថនេ ទីវំ ហោតិ តេន រាជា យាបេតិ
 យំ ទុតិយស្មី ថនេ ទីវំ ហោតិ តេន មហេសិ
 យាបេតិ យំ តតិយស្មី ថនេ ទីវំ ហោតិ តេន
 ព្រាហ្មណោ បុរោហិតោ យាបេតិ យំ ចតុត្ថស្មី

១ ឱ. យញ្ញាការំ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

បុគ្គលដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បី
 ដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាមដើម្បីដុត
 កម្ដៅអ្នកដទៃផង តើដូចម្ដេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាក្សត្រ
 ទ្រង់រាជ្យ ដែលបានមុន្នាកិសេករួចហើយក្តី ជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី
 ព្រះរាជា ឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យគេសាងរោងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវថ្មីក្នុង
 ទិសខាងកើតនៃនគរ ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ស្លៀក
 ដណ្ដប់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចក លាបប្រឡាក់កាយដោយទឹកដោះថ្នាំ និង
 ប្រេង អេះខ្នងដោយស្នែងនៃម្រឹគ ហើយចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់ទទួល
 ភ្ញៀវ ព្រមទាំងមហេសីនិងព្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិត ព្រះរាជា ឬព្រាហ្មណ៍
 នោះ ក៏សម្រេចនូវការដេកលើផែនដី ប្រាសចាកកម្រាល ដែលគេលាប
 ពណ៌ខៀវក្នុងទីនោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ១ នៃមេគោនុំដែល
 មានកូនខ្ចី ព្រះរាជាក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះណា
 មានក្នុងដោះទី ២ មហេសីក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះ
 ណា មានក្នុងដោះទី ៣ ព្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិតក៏ចិញ្ចឹមជីវិតដោយទឹកដោះ
 នោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ៤ ក៏បូជាភ្លើងដោយទឹកដោះនោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជនេ វិវំ ហោតិ តេន អក្កិ ជុហតិ អវសេសេន
 វច្ឆកោ យាបេតិ សោ ឯវមាហា ឯត្តកា ឧសភា
 ហញ្ញនុ យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា វច្ឆតវា ហញ្ញនុ
 យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា វច្ឆតវិយោ ហញ្ញនុ យញ្ញត្តាយ
 ឯត្តកា អជា ហញ្ញនុ យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា ឧវញ្ញ
 ហញ្ញនុ យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា អស្សា ហញ្ញនុ
 យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា វុត្តា ជិដ្ឋនុ យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា
 ទព្វា លុយនុ បរិហឹសត្តាយាតិ យេបិស្ស តេ ហោន្តិ
 ទាសាតិ វា បេស្សាតិ វា កម្មករាតិ វា តេ ទណ្ហា-
 តទ្ធិតា ភយតទ្ធិតា អស្សមុខា វុទមាណា បរិកម្មានិ
 ករោន្តិ ឯវំ បុគ្គលោ អត្តន្តទោ ច ហោតិ អត្ត-
 បរិតាបនានុយោកមនុយុត្តោ បរន្តទោ ច បរិបរិតាប-
 នានុយោកមនុយុត្តោ ។ កថព្វា បុគ្គលោ នេវ
 អត្តន្តទោ ច ហោតិ ន អត្តបរិតាបនានុយោកមនុ-
 យុត្តោ ន បរន្តទោ ច ន បរិបរិតាបនានុយោកមនុ-
 យុត្តោ សោ អនត្តន្តទោ អបរន្តទោ ទិដ្ឋេ ធម្មេ
 និច្ឆាតោ និព្វតោ សីតិភូតោ សុខប្បដិសំវេទី

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯកូនគោចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះដីសេសសល់ ព្រះរាជា ឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ មានវាចាយ៉ាងនេះថា គោឈ្មោលទាំងប៉ុណ្ណោះ
 ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ កូនគោឈ្មោលទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់
 ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ កូនគោញ្ញិទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ
 ពពៃទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ ចៀមទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរ
 គេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ សេះទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ
 ឈើទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរគេកាប់ដើម្បីយ័ញ្ញចុះ ទ្រព្យទាំងប៉ុណ្ណោះ ចូរពុក
 ផុយទៅដើម្បីលំបាក (នៃម្ចាស់ទ្រព្យ) មួយទៀត ពួកជនទាំងឡាយណា
 ដែលជាខ្ញុំក្តី ជាអ្នកបម្រើក្តី ជាកម្មករក្តី របស់ព្រះរាជាឬព្រាហ្មណ៍នោះ
 ជនទាំងនោះត្រូវអាជ្ញាគំរាម ត្រូវភ័យគំរាម មានមុខទទឹកដោយទឹក
 ភ្នែក ទូញយំ ធ្វើបរិកម្ម បុគ្គលដុតកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម
 ដើម្បីដុតកម្តៅខ្លួនឯងផង ដុតកម្តៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាមដើម្បី
 ដុតកម្តៅអ្នកដទៃផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនដុតកម្តៅខ្លួនឯង មិន
 ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្តៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកម្តៅអ្នកដទៃ
 មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្តៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ មិនដុត
 កម្តៅខ្លួនឯង មិនដុតកម្តៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន
 មានតែសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ ត្រជាក់ត្រជំទទួលសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា វិហារតិ ។ ឥធិ តថាគតោ
 លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណា-
 សម្បទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសា-
 រថិ សត្តា នេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភកវា សោ ឥមំ
 លោកំ សនេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សម-
 ណាព្រហ្មណី បដំ សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ នេសេតិ អាទិ-
 កល្យាណំ មន្យេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ
 សាត្តំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មច-
 រិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា
 កហបតិបុត្តោ វា អញ្ញតរស្មី វា កុលេ បច្ចាជាតោ ។
 សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សទ្ធិំ បដិលភតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគត កើតឡើង
 ក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់
 ដឹងនូវញ្ញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណារកបុគ្គល
 ណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ដូច
 នាយសារថី ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបាន
 ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត
 ព្រះតថាគតនោះ ទ្រង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមនៃព្រះអង្គ
 នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួក
 សត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏
 សេស ហើយប្រកាសបាន ព្រះអង្គសម្តែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទ
 កណ្តាល និងពីរោះបទចុង ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត
 ទាំងព្យញ្ជនៈ ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីក្តី កូនគហបតី
 ក្តី បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលណាមួយក្តី តែងស្តាប់ធម៌នោះ ។ លុះបុគ្គល
 នោះ ស្តាប់ធម៌នោះហើយ តែងបានចំពោះនូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សោ តេន សទ្ធាបដិលាកេន សមដ្ឋាកតោ ឥតិ
 បដិសញ្ញិត្តិ សម្ពាដោ យរាវាសោ រជាបថោ^(១) អញ្ញោ-
 កាសោ បព្វជ្ជា ន យិទំ សុករំ អការំ អជ្ឈារ-
 សតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខុលិត្តិក្កំ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្ទនាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
 កាសាយានិ រត្តានិ អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនតា-
 រិយំ បព្វជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន
 អប្បំ វា កោតក្ខន្ធិំ បហាយ មហាន្តំ វា កោតក្ខន្ធិំ
 បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហាន្តំ វា
 ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសា-
 យានិ រត្តានិ អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនតារិយំ
 បព្វជតិ ។ សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាដោ ភិត្តនំ
 សិក្ខាសាដីវសមាបន្នោ ចាលាតិចាតំ បហាយ
 ចាលាតិចាតា បដិវិតោ ហោតិ និហិតទណ្ណោ
 និហិតសត្តោ លង្កិ ទយាបន្នោ សព្វចាលាក្ខតហិ-
 តានុកម្មី វិហារតិ អទិដ្ឋាទានំ បហាយ អទិដ្ឋាទានា

១ ឱ. ម. រជបថោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនោះប្រកបដោយការបានចំពោះ នូវសទ្ធានោះហើយ ក៏ពិចារណា
ដូច្នោះថា ការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ចង្អៀតចង្អល់ណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃ
ធូលី គឺកិលេស មានតែបព្វជ្ជាទើបមានឱកាសទូលាយ បុគ្គលខ្លះនៅ
គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌តែម្យ៉ាង ឲ្យ
បរិសុទ្ធតែម្យ៉ាង ឲ្យដូចជាស័ង្ខដែលគេខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
អាត្មាអញ កោរសក់ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ហើយស្លៀកដណ្តាប់សំពត់
កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក
បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់គំនរកោគៈតិចក្តី លះបង់គំនរកោគៈច្រើនក្តី លះ
បង់ញាតិវង្សតិចក្តី លះបង់ញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយកោរសក់ពុកមាត់
និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តាប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
ផ្នួស ។ កាលបើបុគ្គលនោះ បួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទាននូវសិក្ខា
និងសាជីវៈ របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លះបង់នូវបាណាតិបាត វៀរចាកបា-
ណាតិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ
មានសេចក្តីខ្មាសអៀន ដល់នូវសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះផ្តល់
ប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងអស់ លះបង់នូវអទិន្នាទាន វៀរចាកអទិន្នាទាន

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

បដិវិរតោ ហោតិ ទិដ្ឋាទាយី ទិន្នាទាទិកដ្ឋិ អថេ-
 នេន សុចិក្ខុតេន អត្តនា វិហារតិ អព្រហ្មចរិយំ
 បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ អារាចារី បដិវិរតោ
 មេដុនា កាមធម្មា មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា
 បដិវិរតោ ហោតិ សច្ចវាទី សច្ចសន្នោ ថេតោ
 បច្ចយិកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស បិសុណំ វាចំ
 បហាយ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ឥតោ
 សុត្វា ន អមុត្រិ អក្ខាតា ឥមេសំ ភេទាយ អមុត្រិ
 វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខាតា អម្មសំ ភេទាយ
 ឥតិ ភិដ្ឋានំ វា សន្នាតា សមាហិតានំ វា អនុប្បនាតា
 សមក្ការាមោ សមក្ករតោ សមក្កនដ្ឋិ សមក្កករណី
 វាចំ កាសិតា ហោតិ ធរុសំ វាចំ បហាយ ធរុសាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា
 កណ្ណសុខា បេមនីយា ហទយដ្ឋមា ចោរី ពហុជន-
 កណ្ណា ពហុជនមនាទា តថារូបី វាចំ កាសិតា ហោតិ

ចតុក្កនិទ្ទេស

កាន់យកតែរបស់ដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នានូវរបស់ដែលគេឲ្យ មិនមានចិត្ត
 ល្អច មានខ្លួនស្អាត លះបង់នូវអព្រហ្មចរិយៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌
 ដ៏ប្រសើរ ប្រព្រឹត្តល្អ ចៀសវាង រៀរចាកមេបុន ដែលជាធម៌
 របស់អ្នកស្រុក លះបង់នូវមុសាវាទ រៀរចាកមុសាវាទ ជាអ្នកពោល
 នូវពាក្យពិត តនូវពាក្យពិត មានសម្តីខ្ជាប់ខ្ជួន ពោលនូវពាក្យគួរ
 អ្នកផងជឿបាន មិនពោលបំភ្លាត់សត្វលោកឡើយ លះបង់បិសុណាវាចា
 រៀរចាកបិសុណាវាចា គឺពាក្យពិខាងនេះ មិនទៅប្រាប់ខាងនោះ
 ដើម្បីបំបែកជនទាំងនេះឡើយ ឬពួកពិខាងនោះ មិនប្រាប់ដល់ជន
 ទាំងឡាយខាងនេះ ដើម្បីបំបែកជនខាងនោះឡើយ ជាអ្នកផ្សះផ្សារនូវ
 ពួកជនដែលបែកគ្នាហើយផង ជាអ្នកជួយផ្គុំផ្គុំម ចំពោះពួកជនដែល
 បានប្រកប ដោយប្រយោជន៍ហើយផង ជាអ្នករីករាយនឹងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀង ត្រេកអរនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង
 ជាអ្នកពោលតែសម្តីដែលធ្វើសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកលះបង់ផុសវាចា
 រៀរចាកផុសវាចា សម្តីណាជាសម្តីឥតទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរ
 ជាទីស្រឡាញ់ តាំងនៅក្នុងហឫទ័យ ជាសម្តីអ្នកក្រុង ជាទីរីករាយនៃជន
 ច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើន តែងពោលតែសម្តីមានសភាពដូច្នោះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សម្ពប្បលាបំ បហាយ សម្ពប្បលាទា បដិវិរតោ
ហោតិ កាលវាទី ភូតវាទី អត្តវាទី ធម្មវាទី
វិនយវាទី និទានវតី វាទំ កាសិទា កាលេន
សាបទេសំ បរិយន្តវតី អត្តសញ្ញាតំ ។ សោ ពីជ-
តាមភូតតាមសមារម្ភា បដិវិរតោ ហោតិ ឯកភត្តិកោ
ហោតិ រត្នូបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា នច្ចតីត-
វាទិតវិស្វកទស្សនា បដិវិរតោ ហោតិ មាលាគន្ធុ-
វិលេបនទារណាមណ្ឌានវិភូសនដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ
ឧទ្ទាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ ហោតិ ជាតរូប-
រជតបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមកទញ្ញប-
ដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមកមំសបដិក្កហ-
ណា បដិវិរតោ ហោតិ ឥត្តិកុមារីបដិក្កហណា បដិវិ-
តោ ហោតិ ទាសីទាសបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ
អទេឡកបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ កុក្កុ-
ជស្វករបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ហត្តិកវស្ស-
វឡវបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ខេត្តវត្ថុបដិក្ក-
ហណា បដិវិរតោ ហោតិ ទូតេយ្យបហីនកមនាទុយោ-
តា បដិវិរតោ ហោតិ កយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លះបង់សម្បប្បលាបៈ វៀរចាកសម្បប្បលាបៈ ពោលតាមកាលគួរ
 ពោលពាក្យពិត ពោលតែអត្ត ពោលតែធម៌ ពោលតែវិន័យ ពោល
 តែសម្តីដែលគួរកប់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសម្តីប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយគ្រឿងប្រៀបធៀបដោយកាលគួរ មានដើមមានចុង ប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលនោះវៀរចាកការផ្តាច់ផ្តិលនូវពីដតាមនិងភូតតាម
 ជាអ្នកបរិភោគតែមួយពេល វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការរាំ ច្រៀង ប្រគំ និងការមើល
 ល្បែងផ្សេង ។ ដែលជាសត្រូវដល់សាសនា ជាអ្នកវៀរចាកការប្រដាប់
 តាក់តែងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ។
 វៀរចាកការដេកលើទីសេនាសនៈខ្ពស់ និងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ វៀរ
 ចាកការទទួលមាសនិងប្រាក់ វៀរចាកការទទួលធន្នជាតិស្រស់ វៀរ
 ចាកការទទួលសាច់ស្រស់ វៀរចាកការទទួលស្រ្តីនិងនាងកុមារី វៀរ
 ចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរចាកការទទួលពពែនិងចៀម វៀរ
 ចាកការទទួលមាន់និងជ្រូក វៀរចាកការទទួលដំរី គោ សេះឈ្មោលនិង
 សេះញី វៀរចាកការទទួលស្រែនិងចម្ការ វៀរចាកកិរិយាប្រកបរឿយ ។
 នូវទូតកម្មគឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ វៀរចាកកិរិយាលក់ដូរ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

តុលាក្រុងកំសក្រុងមាណក្រុងជា បដិវិរតោ ហោតិ
 ឧក្កោដនវញ្ជននិកតិសារិយោតា បដិវិរតោ ហោតិ
 ឆេទនវេទពន្ធវិបរាមោសអាណោបសហសាការា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
 បរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាចា-
 តេន សោ យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ
 បក្កមតិ សេយ្យថាបិ ឆាម បក្កិ សកុណោ យេន
 យេនេវ ខេតិ សបត្តកាហោវ ខេតិ ឯវមេវ ភិក្កុ
 សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិ-
 បរិហារិកេន បិណ្ឌាចាតេន សោ យេន យេនេវ
 បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។ សោ ឥមិទា
 អរិយេន សីលក្ខន្ធន សមដ្ឋាតតោ អជ្ឈត្តំ អន-
 វេទ្ធសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា
 ន ទិមិត្តក្កាហី ហោតិ ឆានុព្យញ្ជនក្កាហី យត្វាទិ-
 ករណាមេនំ ចក្កុទ្ធិយំ អសំរុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
 ទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យំ
 តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្កុទ្ធិ-
 យេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ សោតេន សទ្ធិំ សុត្វា ។ បេ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

វៀរចាកការឆបោកដោយជញ្ជីង ឆបោកដោយភាជន៍មាស ឆបោក
ដោយរង្វាស់រង្វាល់ វៀរចាកកិរិយាសើរើបញ្ឆោតបន្តិ និងការកោងកាច
វៀរចាកកិរិយាកាត់ សម្លាប់ ចាប់ចង ធ្វើមនុស្សឲ្យវង្វេងផ្លូវ បួនកំហែង
យកទ្រព្យ ។ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងការពារ
កាយ សន្តោសដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ បុគ្គលនោះ បើទៅ
ក្នុងទីណា ។ កាន់យកត្រឹមតែចីវរនិងបិណ្ឌបាតប៉ុណ្ណោះ បក្សីសកុណជាតិ
បើហើរទៅក្នុងទីណា ។ មានតែទម្ងន់ស្លាបទៅក្នុងទីនោះ ។ យ៉ាងណា
មិញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សាកាយ សន្តោសដោយ
បិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ ភិក្ខុនោះទៅក្នុងទីណា។ កាន់យកត្រឹមតែចីវរ
និងបិណ្ឌបាតប៉ុណ្ណោះទៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីល-
ក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះ ហើយទទួលតែសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសក្នុង
សន្តាន ។ ភិក្ខុនោះឃើញរូបដោយភ្នែក មិនកាន់យកនិមិត្ត មិនកាន់យក
អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្រប
សង្កត់បុគ្គលនុ៎ះ ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទិយ ព្រោះហេតុនៃការមិនសង្រួម
នូវចក្ខុន្ទិយណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទិយនោះ រក្សាចក្ខុន្ទិយ
ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន្ទិយ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឃានេន កង្កំ ឃាយិត្វា ។ បេ ។ ជិហ្គាយ រសំ សាយិត្វា
 ។ បេ ។ កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ធុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តក្កាហី ហោតិ នានុព្យញ្ញនក្កា-
 ហី យត្វាទិករណាមេនំ មនិទ្ធិយំ អសំរុតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំរាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ
 មនិទ្ធិយំ មនិទ្ធិយេ សំរំ អាបដ្ឋតិ ។ សោ
 ឥមិទា អរិយេន ឥទ្ធិយសំរេន សមដ្ឋាភតោ
 អដ្ឋតំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំរេនតិ ។ សោ
 អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតិ អាណា-
 កិតេ វិលោកិតេ សម្បជានការី ហោតិ សម្មិញ្ញិតេ
 បសារិតេ សម្បជានការី ហោតិ សដ្ឋាដិបត្តចីរ-
 ធារណេ សម្បជានការី ហោតិ អសិតេ បីតេ ខាយិ-
 តេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ ឧច្ចារបស្សាវ-
 កម្មេ សម្បជានការី ហោតិ ភតេ បិតេ និសិន្នេ
 សុត្តេ ជាតរិតេ កាសិតេ តុណ្ណាការេ សម្បជានការី
 ហោតិ ។ សោ ឥមិទា ច អរិយេន សីលក្ខន្ធន

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភ្នែករសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ពាល់
 ត្រូវដោដ្ឋព្វៈដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់ភិក្ខុនុ៎ះ ដែលមិនសង្រួមមនិទ្ធិយ ព្រោះ
 ហេតុនៃការមិនសង្រួម នូវមនិទ្ធិយ ណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមនូវមនិទ្ធិយនោះ រក្សាមនិទ្ធិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមនិ-
 ទ្ធិយ ។ ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយការសង្រួម នូវតន្ត្រីយដ៏ប្រសើរនេះ
 ហើយ រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខដែលមិនលាយឡំ ដោយកិលេស
 ក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការឈានទៅមុខនិងការ
 ឈានថយក្រោយ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការមើលទៅមុខនិងការមើលទៅ
 ទិសផ្សេង ។ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការបត់ដៃជើង ឬលាដៃជើង ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន ក្នុងការទ្រទ្រង់នូវសង្សារដ៏ បាត្រ និងចីវរ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុង
 ការស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ភ្នែករស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការបន្ទោបង់
 ឧច្ចារៈនិងបស្សាវៈ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់
 ភ្ញាក់ឡើង និយាយ ឬនៅស្ងៀម ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធន្ត

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

សមដ្ឋាកតោ ឥមិណា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវ-
 រេន សមដ្ឋាកតោ ឥមិណា ច អរិយេន សតិ-
 សម្បជញ្ញេន សមដ្ឋាកតោ ឥមាយ ច អរិយាយ
 សន្តុដ្ឋិយា សមដ្ឋាកតោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ
 អវញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ធវំ កិរិកុហំ សុសានំ
 រេនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ បច្ឆាកត្តំ
 បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ និសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាកុដិក្ខា
 ឧដុំ កាយំ បណិជាយ បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។
 សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ឈេន
 ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធចតិ
 ព្យាចាទបទោសំ បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហារតិ
 សព្វចាណក្ខតហិតានុកម្មី ព្យាចាទបទោសា ចិត្តំ
 បរិសោធចតិ ដីនមិទ្ធិំ បហាយ វិតតដីនមិទ្ធា វិហា-
 រតិ អាលោកសញ្ញំ សតោ សម្បជានោ ដីនមិទ្ធា
 ចិត្តំ បរិសោធចតិ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ
 វិហារតិ អជ្ឈត្តំ រូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ

ចតុក្កនិទ្ទេស

ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយការសង្រួម នូវតន្ត្រីយដ៏ប្រសើរនេះផង
 ប្រកបដោយសតិវិនិច្ឆ័យសម្បជញ្ញៈ ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសេចក្តី
 សន្តោស ដ៏ប្រសើរនេះផង តែងគប់រកតែទិសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ
 គល់ឈើ ញាកភ្នំ រូងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុ
 នោះលុះឆាន់បិណ្ឌបាតហើយ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏អង្គុយពែនក្នុង
 តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ ផ្ទះសតិឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់អភិជ្ឈា ក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចេញចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្ត
 ឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់ព្យាបាទជាគ្រឿងប្រទូស្ត មានចិត្តមិនប្រកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកព្យាបាទ ជាគ្រឿងប្រទូស្ត លះបង់នូវបីនមិទ្ធុៈ
 ប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈ មានសេចក្តីសម្គាល់ក្នុងពន្លឺ មានសតិវិនិច្ឆ័យសម្បជញ្ញៈ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកបីនមិទ្ធុៈ លះបង់ឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ មិនមានសេចក្តីរវើ-
 រវាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរិសោធជតិ វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណាវិចិត្តិច្ឆោ វិហារតិ
 អកថដ្ឋដី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ
 បរិសោធជតិ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ជីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណោ
 វិច្ឆេវ កាមេហិ វិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិត-
 ក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ណាជំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ វិតក្កវិចារាជំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ
 សម្បសាទជំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ
 សមាទិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ណាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 បីតិយា ច វិរាតា ឧបេក្ខុកោ ច វិហារតិ សតោ ច
 សម្បជាដោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ
 អវិយា អាចិត្តុន្តិ ឧបេក្ខុកោ សតិមា សុខវិហារីតិ
 តតិយំ ណាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លះបង់វិចិត្រកិច្ចា មានវិចិត្រកិច្ចាកន្លងហើយ មិនមានសេចក្តីជឿងឆ្ងល់ ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្រកិច្ចា ។ កិក្ខុនោះ
 លះបង់នីវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតិ
 ធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយបានហើយ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់
 នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទាំងមាន
 សតិនិងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសុខ ដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គល ដែលបានតតិយជ្ឈាននោះថា ធម្មតា
 បុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈានហើយ រមែងប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី
 មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នោះ ព្រោះហេតុនៃតតិយជ្ឈានណា ក៏បាន
 ដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះលះបង់សុខផង

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ទុក្ខស្ស ច បហាណ បុព្វេ សោមនស្សនោមន-
 ស្សានំ អត្តជ្ជំមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចា-
 វិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ
 ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធធេ បរិយោនាតេ
 អនុជ្ជណោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មជីយេ
 បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ
 ចិត្តំ អភិជិដ្ឋាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិ-
 វាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យដីនំ ។ ឯកម្មិ ជាតិ
 ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ
 ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្មិ
 ជាតិយោ តីសម្មិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្មិ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្មិ ជាតិយោ ជាតិសតម្មិ ជាតិសហស្សម្មិ
 ជាតិសតសហស្សម្មិ អនេកេបិ សំវដ្តកម្មេ អនេ-
 កេបិ វិវដ្តកម្មេ អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកម្មេ អមុត្រា-
 សី ឯវំនាមោ ឯវំកោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ
 ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
 ចុតោ អមុត្រ ឧទទាទី តត្រាចាសី ឯវំនាមោ

ចតុក្កនិទ្ទេស

លះបង់ទុក្ខផង មានសោមនស្សនិងទោមនស្សអស់ទៅ ក្នុងកាលមុនផង ទើបបានដល់ នូវចតុត្ថជ្ឈាន មានអារម្មណ៍មិនមែនទុក្ខ មិនមែន សុខ គឺជាឧបេក្ខា មានស្មារតីបរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ហើយសម្រេច សម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅមាំបរិសុទ្ធផ្លូវផង មិន មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្ខិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរ ដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងជឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ ហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញារលឹក ឃើញ នូវខន្ធដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ។ ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ។ រលឹកឃើញ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរលឹក ឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិ ខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិ ខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ អស់អនេកសំវដ្ត- កប្បខ្លះ អនេកវិវដ្តកប្បខ្លះ និងអនេកសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មាន សម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ រងសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មាន កំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បាតចាកទីនោះហើយ បានទៅកើត ក្នុងទីឯណោះទៀត អាត្មាអញទៅកើតក្នុងទីនោះ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឯវំកោត្តោ ឯវំល្លោកា ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្ប-
 ទិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 ឥច្ចុបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិ-
 ហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ ។ សោ ឯវំ សមា-
 ហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធវេ បរិយោទាតេ អនុដ្ឋលោ
 វិតតូបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មជីយេ បិតេ អានេ-
 ញ្ញប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបចាតញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិ-
 ទិដ្ឋាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិ-
 ក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរមាណេ ឧបប-
 ដ្ឋមាណេ ហីណេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុភតេ
 ទុក្ខតេ យថាកម្មុបកេ សត្តេ បជាណតិ ឥមេ វត
 កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមដ្ឋាកតា វចិ-
 ទុច្ចរិតេន សមដ្ឋាកតា មនោទុច្ចរិតេន សមដ្ឋាកតា
 អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មុស-
 មាណា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មវណា អចាយំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មានគោត្រ យ៉ាងនេះ មានសម្បុរ យ៉ាងនេះ មានអាហារ យ៉ាងនេះ
 រងសុខនិងទុក្ខ យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអញ្ញច្យុត
 អំពីទីនោះ ក៏បានមកកើត ក្នុងទីនេះ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺរូបនិងអាហារជាដើម
 ព្រមទាំងឧទ្ទេស គឺឈ្មោះនិងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ភិក្ខុ
 នោះកាលបើចិត្តតាំងនៅមាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីទួល គឺកិលេស
 ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្ត
 នឹងជឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹង នូវចុតិនិងបដិសន្ធិ របស់សត្វ
 ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធវិសេស កន្លង
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញពួកសត្វ កំពុងច្យុត កំពុងកើត ជា
 សត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិ
 ល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមយថា-
 កម្មថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 វចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត តិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មាន
 សេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់អំពើដែលខុស លុះសត្វទាំងអម្បាលនោះ
 បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ បានទៅកើតក្នុងកំណើតនៃតិរច្ឆាន ប្រេត

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

ទុក្ខតី វិនិច្ឆ័យំ និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វាបន^(១) កោដ្ឋោ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន
 សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណ
 តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុកតី សក្កំ
 លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ សោ ឥតិ ទិព្វេន ចក្កុណ
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ បស្សតិ
 ចរមាណេ ឧបបន្នមាណេ ហីណេ បណីតេ សុវណ្ណោ
 ទុព្វណ្ណោ សុកតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបកេ សត្តេ
 បដាណតិ ។ សោ វរំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធន
 បរិយោទាតេ អនង្គុណេ វិតតូបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនីយេ បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ អាសវានំ ខយ-
 ញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិជ្ជាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ បដាណតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ
 បដាណតិ អយំ ទុក្ខនិរោទាតិ យថាក្ខតំ បដាណតិ

១ ឱ. វតសទ្ធោ ទិស្សតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

អសុរកាយ និងនរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយ-
 សុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាសត្វ
 មិនតិះដៀល នូវព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើ
 ដែលយល់ត្រូវ លុះសត្វទាំងអម្បាលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏បានទៅកើត ក្នុងសុគតិស្នគ៌ទេវលោក ។ ភិក្ខុនោះដែលមានចក្ខុ
 ទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញនូវពួកសត្វ កំពុង
 ច្យុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មាន
 សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វ
 ដែលអន្ទោលទៅតាមយថាកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាស
 ចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹង
 ជឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវធម៌ដែលធ្វើអាសវៈឲ្យ
 អស់ទៅ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិត
 ថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាធម៌រំលត់ទុក្ខ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិនី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 បដាទាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ អយំ
 អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ អយំ អាសវនិរោ-
 ធកាមិនី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ ។ តស្ស
 ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា
 ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាតិ ។ ឯវំ បុគ្គលោ នេវ អត្ត-
 ន្តទោ ហោតិ ន អត្តបរិភាបនានុយោកមនុយុត្តោ
 ន បរន្តទោ ន បរវរិភាបនានុយោកមនុយុត្តោ សោ
 អនត្តន្តទោ អបរន្តទោ ទិដ្ឋេ ធម្មេ និច្ឆាតោ និព្វតោ
 សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា
 វិហារតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុឲ្យកើតអាសវៈ
ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវា-
សវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះ
ហើយ ប្រាជ្ញាញាណ ក៏កើតមានឡើងថា ចិត្តអាត្មាអញផុតស្រឡះ
ហើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មា
អញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បុគ្គលមិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង
មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកម្ដៅអ្នក
ដទៃ មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ
មិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីស្រេក
ឃ្មាន មានតែសេចក្ដីរំលត់ទុក្ខ ត្រជាក់ត្រជុំ ទទួលសេចក្ដីសុខ មាន
ខ្លួនប្រសើរ សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១៣៦] កតមោ ច បុគ្គលោ សវាតោ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស វាតោ អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សវាតោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ស-
 នោសោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស នោសោ អប្បហីនោ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សនោសោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សមោហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស មោហោ
 អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមោហោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សមាណោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 មាណោ អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមាណោ ។

[១៣៧] កថញ្ច បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេ-
 តោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 ឥន្ទេកថោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ ន លាភី លោ-
 កុត្តរមគ្គស្ស វា ផលស្ស វា ឯវំ បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្ប-
 ញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ន លាភី អជ្ឈត្តំ

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១៣៦] បុគ្គលប្រកបដោយរាគៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដែលមិនទាន់លះបង់រាគៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 រាគៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោសៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនទាន់លះបង់ទោសៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ទោសៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយមោហៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនទាន់លះបង់មោហៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 មោហៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនទាន់លះបង់មានៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយមានៈ ។

[១៣៧] បុគ្គលជាអ្នកបានចេតោសមថៈ ក្នុងសន្តាន តែមិន
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី តែមិន
 បានលោកុត្តរមគ្គ ឬលោកុត្តរផល បុគ្គលជាអ្នកបានចេតោសមថៈ
 ក្នុងសន្តាន តែមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល
 ជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចេតោសមថៈ ក្នុងសន្តាន

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ចេតោសមថស្ស ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ លោកុត្តរមក្កស្ស វា ផលស្ស វា ន លាភី
 រូបសហគតានំ វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តីនំ
 ឯវំ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 ន លាភី អជ្ឈតំ ចេតោសមថស្ស ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ លាភី ចេវ ហោតិ អជ្ឈតំ ចេតោសម-
 ថស្ស លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥនេ-
 កច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តីនំ លាភី លោកុ-
 ត្តរមក្កស្ស វា ផលស្ស វា ឯវំ បុគ្គលោ លាភី
 ចេវ ហោតិ អជ្ឈតំ ចេតោសមថស្ស លាភី ច
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ នេវ
 លាភី ហោតិ អជ្ឈតំ ចេតោសមថស្ស ន លាភី
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 នេវ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ វា អរូបសហគ-
 តានំ វា សមាបត្តីនំ ន លាភី លោកុត្តរមក្កស្ស វា
 ផលស្ស វា ឯវំ បុគ្គលោ នេវ លាភី ហោតិ អជ្ឈតំ
 ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានលោកុត្តរមគ្គ ឬ
 លោកុត្តរផល តែមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចេតោសមថៈ
 ក្នុងសន្តាន យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកបានចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន
 ទាំងបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បានលោ-
 កុត្តរមគ្គឬលោកុត្តរផល បុគ្គលជាអ្នកបានចេតោសមថៈ ក្នុងសន្តានផង
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកមិនបានចេ-
 តោសមថៈក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី
 ប្រកបដោយអរូបក្តី ទាំងមិនបានលោកុត្តរមគ្គ ឬលោកុត្តរផល បុគ្គល
 ជាអ្នកមិនបានចេតោសមថៈ ក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្ម-
 វិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

[១៣៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អនុសោត-
 កាមី ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ កាមេ ច បដិសេវតិ
 ចាបញ្ច កម្មំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុ-
 សោតកាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បដិសោត-
 កាមី ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ កាមេ ច ន បដិសេ-
 វតិ ចាបញ្ច កម្មំ ន ករោតិ សោ សហាបិ ទុក្ខេន
 សហាបិ នោមនស្សេន អស្សុមុខេនបិ រុទមាណោ
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បដិសោតកាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 បិតត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ បញ្ចន្នំ ឱវម្ហាភិ-
 យានំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា ឱបចាតិកោ ហោតិ
 តត្ថ បរិទិញាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ បិតត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។
 ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

[១៣៨] បុគ្គលទៅបណ្តោយតាមខ្សែទឹក តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សេពកាមទាំងឡាយផង ធ្វើបាបកម្មផង
 នេះហៅថា បុគ្គលទៅបណ្តោយតាមខ្សែទឹក ។ បុគ្គលទៅប្រាសខ្សែ
 ទឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសេពកាមទាំង-
 ឡាយផង មិនធ្វើបាបកម្មផង បុគ្គលនោះ ខំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ឲ្យបរិសុទ្ធពេញលេញ ទាំងប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ ទាំងប្រកបដោយ
 ទោមនស្សខ្លះ ទាំងមានមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែកទូញយំខ្លះ នេះហៅថា
 បុគ្គលទៅប្រាសខ្សែទឹក ។ បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះការអស់ទៅនៃ
 សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាស-
 ព្រហ្មលោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះវិញ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅនឹង ។ បុគ្គលធ្លង់ទៅដល់ត្រើយ ជា
 ព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវ
 ចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលធ្លង់ទៅដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិត
 នៅលើគោក ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១៣៩] កថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ
សុតេន អនុបបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស
អប្បកំ សុតំ ហោតិ សុតំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ
កាចំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ
សោ តស្ស អប្បកស្ស សុតស្ស ន អត្ថមញ្ញាយ
ន ធម្មមញ្ញាយ ន ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ វរំ
បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ សុតេន អនុបបន្នោ ។
កថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សតោ ហោតិ សុតេន ឧ-
បបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស អប្បកំ សុតំ
ហោតិ សុតំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាចំ ឧទានំ
ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភតធម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស
អប្បកស្ស សុតស្ស អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មា-
នុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ វរំ បុគ្គលោ អប្បស្សតោ
ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
ពហុស្សតោ ហោតិ សុតេន អនុបបន្នោ ។ ឥនេ-
កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ពហុកំ សុតំ ហោតិ សុតំ
កេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាចំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

[១៣៧] បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយការ
 ចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានពុទ្ធ-
 វចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ
 ជាតកៈ អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះ មិនដឹង
 នូវអត្ថនៃពុទ្ធវចនៈដែលមានប្រមាណតិចនោះ មិនដឹងនូវធម៌ មិនប្រតិបត្តិ
 ធម៌ តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយ
 ការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាម
 ដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានពុទ្ធ-
 វចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ
 ជាតកៈ អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណតិច តែបុគ្គលនោះ ដឹងនូវ
 អត្ថនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណតិចនោះ ដឹងនូវធម៌ ហើយប្រតិបត្តិធម៌តាម
 សមគួរដល់ធម៌ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាមដោយការ
 ចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន តែមិនប្រតិបត្តិ
 តាមដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មាន
 ពុទ្ធវចនៈគឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ

ចតុក្កនិទ្ទេសោ

អព្វតទម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស ពហុកស្ស សុតស្ស
 ន អត្ថមញ្ញាយ ន ធម្មមញ្ញាយ ន ធម្មានុធម្មប្ប-
 ដិបន្នោ ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ ពហុស្សតោ ហោតិ
 សុតេន អនុបបន្នោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ពហុស្សតោ
 ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស
 ពហុកំ សុតំ ហោតិ សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ
 កាចំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្វតទម្មំ វេទល្លំ
 សោ តស្ស ពហុកស្ស សុតស្ស អត្ថមញ្ញាយ ធម្ម-
 មញ្ញាយ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 ពហុស្សតោ ហោតិ សុតេន ឧបបន្នោ ។

[១៤០] កតមោ ច បុគ្គលោ សមណាមច-
 លោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខុយា សោតាបន្នោ ហោតិ អរិទិទាតធម្មោ និយ-
 តោ សម្មោធិបរាយនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណា-
 មចលោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សមណាបទុមោ ។

ចតុក្កនិទ្ទេស

អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណច្រើន តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងនូវ
អត្តនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណច្រើននោះ មិនដឹងនូវធម៌ មិនប្រតិបត្តិធម៌
តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន តែមិនប្រតិបត្តិតាម
ដោយការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ទាំង
ប្រតិបត្តិតាមដោយការចេះដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ មានពុទ្ធវចនៈ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា
ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ មានប្រមាណច្រើន
ទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងនូវអត្តនៃពុទ្ធវចនៈមានប្រមាណច្រើន ដឹងនូវធម៌
ហើយប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ទាំង
ប្រតិបត្តិតាមដោយការចេះដឹង យ៉ាងនេះឯង ។

[១២០] បុគ្គលជាសមណៈមិនកម្រើក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកដល់នូវសោតៈ មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជា
ធម្មតា ជាបុគ្គលទៀងទាត់ មានការត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ
ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ នេះហៅថា បុគ្គលជាសមណៈ
មិនកម្រើក ។ បុគ្គលជាសមណៈដូចផ្កាយូកក្រហម តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទេកក្ខេបា បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខេ-
 យា រាគនោសមោហានំ តនុត្តា សកនាតាមី ហោតិ
 សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាតន្ទា ទុក្ខស្សន្តំ
 ករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណបទុមោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សមណបុណ្ណារីកោ ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខេបា បុគ្គលោ បញ្ចន្តំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញា-
 ជនានំ បរិក្ខេយា ឱបចាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ សមណបុណ្ណារីកោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ សមណោសុ សមណោសុខុមាលោ ។ ឥន្ទេ-
 កក្ខេបា បុគ្គលោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សមណោសុ សមណោសុខុមាលោតិ ។

ចតុក្កនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសកទាតាមី មកកាន់លោកនេះអស់វារៈ
ម្តងទៀត ទើបធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
៣ ព្រោះភាពស្រាលស្តើងនៃរាគៈ ទោសៈ និងមោហៈ នេះហៅថា
បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាយក្រហម ។ បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កា
ឈូកស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឱបបាតិកៈ
កំណើត ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥
ជាអ្នកបរិនិព្វាន ក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់
ចាកលោកនោះវិញ នេះហៅថា បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាឈូកស ។
បុគ្គលជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម
ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
មានអាសវៈ ព្រោះការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល
ជាសមណៈចម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ។

ចប់ ចតុក្កនិទ្ទេស ។

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

[១៤១] តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ អារម្ភតិ ច
 វិប្បដិសារី ច ហោតិ តព្វា ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ
 សោ ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មតោ ខោ អារម្ភ-
 ជា អាសវា សំវិដ្ឋន្តិ វិប្បដិសារជា អាសវា បរឌ្ឋន្តិ
 សាធុ វតាយស្មា អារម្ភដេ អាសវេ បហាយ វិប្ប-
 ដិសារដេ អាសវេ បដិវិទោទេត្វា ចិត្តំ បញ្ញាព្វ
 កាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន
 សមសមោ ភវិស្សតិ ។ តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ
 អារម្ភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ តព្វា ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ យត្ថស្ស តេ
 ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 និរុដ្ឋន្តិ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មតោ

បញ្ចកនិទ្ទេស

[១២១] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តល្មើសផង
 ជាអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោ-
 វិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំង
 នោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ រលត់ទៅវិញ មិន
 មានសេសសល់ផង បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា លោក
 មានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តល្មើស
 កើតមាន ទាំងមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ លះបង់
 នូវពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តល្មើស បន្ទាបបង់នូវពួកអាសវៈ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយចោលចេញ ហើយចម្រើន នូវចិត្តនិង
 បញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយ
 បុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្ត
 ល្មើស តែជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងតាមពិត នូវ
 ចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ ដ៏
 លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ រលត់
 ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ខោ អារម្ភជា អាសវា សំវិទ្ធព្វន្តិ វិប្បដិសារជា អា-
 សវា នប្បវឌ្ឍន្តិ សាធុ វតាយស្មា អារម្ភជេ អាសវេ
 បហាយ ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា
 បញ្ចមេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។
 តត្រិ យ្ហាយំ បុគ្គលោ ន អារម្ភតិ វិប្បដិសារី
 ហោតិ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជានាតិ យត្តស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អក្ក-
 សលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ សោ ឯវមស្ស
 វេនីយោ អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា ន
 សំវិទ្ធព្វន្តិ វិប្បដិសារជា អាសវា បវឌ្ឍន្តិ សាធុ
 វតាយស្មា វិប្បដិសារជេ អាសវេ បដិវិនោទេត្វា ចិត្តំ
 បញ្ញញ្ច ភាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ចមេន
 បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។ តត្រិ យ្ហាយំ
 បុគ្គលោ ន អារម្ភតិ ន វិប្បដិសារី ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្ត
 ល្មើសកើតមាន តែមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយ មិនចម្រើនដុះដាលទេ (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមាន
 អាយុ លះបង់ពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តល្មើសចេញ ហើយ
 ចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹង
 ជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល
 ណា មិនប្រព្រឹត្តល្មើសទេ តែមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹង
 ច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យពួក
 អកុសលធម៌លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ
 រលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបាន
 យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពី
 ការប្រព្រឹត្តល្មើស មិនកើតឡើងទេ តែមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែល
 កើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូម
 លោកមានអាយុ បន្ទាបបង់ពួកអាសវៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ចោលចេញ ហើយចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោក
 មានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនប្រព្រឹត្តល្មើស មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយទេ

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

តព្វ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាជាតិ
 យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្នា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ
 អាយស្មតោ ខោ អារម្ភជា អាសវា ន សំវិដ្ឋន្តិ វិប្ប-
 ដិសារជា អាសវា នប្បវុឌ្ឍន្តិ សាធុ វតាយស្មា
 ចិត្តំ បញ្ញញ្ច កាវេតុ ឯវមាយស្មា អមុនា បញ្ច-
 មេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតីតិ ។ ឥមេ
 ចត្តារោ បុគ្គលា អមុនា បញ្ចមេន បុគ្គលេន
 ឯវំ ឱវទិយមាណា ឯវមនុសាសិយមាណា អនុបុព្វេន
 អាសវានំ ខយំ ចាបុណាន្តិ ។

[១៤២] កថញ្ច បុគ្គលោ នត្វា អវជាជាតិ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ យស្ស បុគ្គលស្ស នេតិ
 ចីវរិយិណ្ណាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ខារំ
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហំ នម្មិ អយំ បន បដិក្ក-
 ណ្ណាតីតិ តមេនំ នត្វា អវជាជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ
 នត្វា អវជាជាតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ សំវាសេន

បញ្ចកនិទ្ទេស

តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ដែលជា
 ហេតុធ្វើឲ្យពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែល
 កើតឡើងហើយ រលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ
 គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ
 ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តល្មើសមិនកើតមាន ទាំងមានអាសវៈទាំងឡាយ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក៏មិនចម្រើនដុះដាលឡើយ (ព្រោះ
 ហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ ចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាតទៅ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។
 នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ដែលបុគ្គលជាទី ៥ ឯណោះ កាលទូន្មានយ៉ាង
 នេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ តាមលំដាប់ ។

[១៤២] បុគ្គលឲ្យហើយត្រឡប់មើលងាយវិញ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និង
 គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ដល់បុគ្គលណា បុគ្គលអ្នកឲ្យនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញឲ្យ ឯបុគ្គលនេះទទួលយក លុះ
 ឲ្យហើយ ត្រឡប់មើលងាយបុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលឲ្យហើយ ត្រឡប់
 មើលងាយវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមើលងាយ ព្រោះការនៅរួម

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អវជានាតិ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ យេន បុគ្គ-
 លេន សទ្ធិ សំវសតិ ទ្វេ វា តីណិ វា វស្សានិ
 តមេនំ សំវសេន អវជានាតិ ឯវំ បុគ្គលោ សំវ-
 សេន អវជានាតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ អាធម្យ-
 មុខោ ហោតិ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បរស្ស
 វណ្ណោ វា អវណ្ណោ វា កាសិយមាទេ ទិប្បញ្ញាវ អធិ-
 មុច្ឆិតា ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ អាធម្យមុខោ ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ ។ ឥនេកកថោ
 បុគ្គលោ ឥត្តវស្សន្ទោ ហោតិ ឥត្តវភត្តិ ឥត្តវប្បមោ
 ឥត្តវប្បសាទោ ឯវំ បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ មន្ទោ មោម្មហោ ហោតិ ។ ឥនេ-
 កកថោ បុគ្គលោ កុសលាកុសលេ ធម្មេ ន ជានាតិ
 សាវជ្ជានវដ្ឋេ ធម្មេ ន ជានាតិ ហីនប្បណីតេ ធម្មេ
 ន ជានាតិ កណ្ណាសុក្កសប្បដិភាតេ ធម្មេ ន ជានាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ មន្ទោ មោម្មហោ ហោតិ ។

[១៤៣] តត្ថ កតមេ បញ្ច យោធាដីរុបមា
 បុគ្គលោ ។ បញ្ច យោធាដីវា ឥនេកកថោ យោធាដីវា

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលណា
 អស់ ២ ឆ្នាំក្តី អស់ ៣ ឆ្នាំក្តី ក៏មើលងាយបុគ្គលនោះ ព្រោះការនៅ
 រួម បុគ្គលមើលងាយ ព្រោះការនៅរួមយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមាន
 មុខជឿងាយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើ
 មានគេពោលគុណក្តី ទោសក្តី របស់បុគ្គលដទៃ ក៏ចុះចិត្តជឿភ្លាមមួយ
 រំពេច បុគ្គលមានមុខជឿងាយយ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលស្មើៗត្រូវ តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានជំនឿផ្ដេសផ្ដាស មាន
 ការសេពគប់ផ្ដេសផ្ដាស មានសេចក្តីស្រឡាញ់ផ្ដេសផ្ដាស មានសេចក្តី
 ជ្រះថ្លាផ្ដេសផ្ដាស បុគ្គលស្មើៗត្រូវ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលល្ងង់
 ខ្មៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនដឹងនូវធម៌ជា
 កុសលនិងអកុសល មិនដឹងនូវធម៌មានទោសនិងធម៌មិនមានទោស មិន
 ដឹងនូវធម៌ថោកទាប និងធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនដឹងនូវធម៌មានចំណែកប្រៀប
 ដោយវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅនិងពណ៌ស បុគ្គលល្ងង់ខ្មៅ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៣] បណ្ដាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយ
 ទាហាន តើដូចម្តេច ។ ទាហានមាន ៥ ពួកគឺ ទាហានខ្លះ ក្នុងលោក

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

រជត្តញ្ញាវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ភតិ
 ន សក្កោតិ សង្កាមំ ឱតិវត្ថុំ ឯវរូចោបិ ឥនេ-
 កក្ខោ យោធាដីវោ ហោតិ អយំ បបមោ យោ-
 ធាដីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចបរំ ឥនេកក្ខោ យោធាដីវោ សហតិ រជត្តំ
 អបិច ខោ ធធាត្តញ្ញាវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន
 សន្តម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្កាមំ ឱតិវត្ថុំ ឯវរូចោបិ
 ឥនេកក្ខោ យោធាដីវោ ហោតិ អយំ ទុតិយោ
 យោធាដីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចបរំ ឥនេកក្ខោ យោធាដីវោ សហតិ រជត្តំ សហតិ
 ធធាត្តំ អបិច ខោ ឧស្សាទនញ្ញាវ សុត្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ភតិ ន សក្កោតិ សង្កាមំ ឱតិវត្ថុំ
 ឯវរូចោបិ ឥនេកក្ខោ យោធាដីវោ ហោតិ អយំ
 តតិយោ យោធាដីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោក-
 ស្មី ។ បុន ចបរំ ឥនេកក្ខោ យោធាដីវោ សហតិ
 រជត្តំ សហតិ ធធាត្តំ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច
 ខោ សម្មហារេ ហាញ្ញតិ ព្យាបដ្ឋតិ ឯវរូចោបិ

បញ្ចកនិទ្ទេស

នេះ គ្រាន់តែឃើញនូវចុងនៃធូលី (ដែលហុយឡើង) ក៏រូញរាថយ
 ក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះ ទាហានទី ១ រមែងមាន
 ក្នុងលោកនេះ ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ទ្រាំនូវ
 ចុងនៃធូលីបាន តែដល់ឃើញចុងទង់ជ័យ (នៃបច្ចាមិត្ត) ក៏រូញរាថយ
 ក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ២ រមែងមានក្នុង
 លោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃ
 ធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ (នៃបច្ចាមិត្ត) បានដែរ តែលុះឮសំឡេង
 ហើរ ក៏រូញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម
 ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ៣
 រមែងមានក្នុងលោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់
 ទ្រាំនូវចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរបាន
 ដែរ តែត្រូវគេបៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារបន្តិចបន្តួច

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកច្ចោ យោធាដីវោ ហោតិ អយំ ចតុត្តោ យោ-
 ធាដីវោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន ចបរំ
 ឥនេកច្ចោ យោធាដីវោ សហាតិ រជក្កំ សហាតិ ធនក្កំ
 សហាតិ ឧស្សាទនំ សហាតិ សម្បហារំ សោ តំ
 សង្កាមំ អភិវិទិនិត្វា វិទិតសង្កាមោ តមេវ សង្កាម-
 សីសំ អន្ធករសតិ ឯវរូចោបិ ឥនេកច្ចោ យោធា-
 ដីវោ ហោតិ អយំ បញ្ចមោ យោធាដីវោ សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ ឥមេ បញ្ច យោធាដីវា
 សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។

[១៤៤] ឯវមេវ បញ្ចមេ យោធាដីវុបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។ កតមេ បញ្ច ។
 ឥនេកច្ចោ ភិក្ខុ រជក្កញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ហតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតុំ^(១) សិក្ខាទុព្វល្យំ អារិកត្វា សិក្ខុ
 បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ។ កិមស្ស រជក្កស្មី ។
 ឥនេ ភិក្ខុ សុណាតិ អមុកស្មី ធាម កាមេ វា

១ ម. សន្តានេតុំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ២ រមែងមានក្នុងលោក ។ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហោរា អត់ទ្រាំនូវការប្រហារបាន ទាហាននោះ ឈ្នះសង្គ្រាមនោះ មានសង្គ្រាមឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម^(១)នោះឯង ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះទាហានទី ៥ រមែងមានក្នុងលោក ។ នេះ ទាហាន ៥ ពួក រមែងមានក្នុងលោក ។

[១២២] បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាននេះ រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុ ៥ ពួក តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ គ្រាន់តែឃើញចុងនៃធូលី ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនតទល់ មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំងក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ចុះអ្វីជាចុងនៃធូលីរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឮថា ក្នុងស្រុកភ្នំ

១ ហៅថា រណសិរ្ស ក៏បាន ។

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

និកមេ វា ឥត្តិ វា កុមារី វា អភិរូទា ទស្សនីយា
 ចាសាទិកា បរមាយ វណ្ណចោក្ខុរតាយ សមន្នាគតាតិ
 សោ តំ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន ស-
 ក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្តានេតុំ សិក្ខាទុព្វល្យំ អារិកត្វា
 សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ឥទមស្ស រជត្តស្មី ។
 សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវោ រជត្តញ្ញោ ទិស្វា
 សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ សដ្ឋាមំ
 ឱតិវតុំ តដូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឯវរូចាបិ
 ឯនេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ បបមោ
 យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុ-
 សុ^(១) ។ បុន ចបរំ ឥនេកច្ចោ ភិក្ខុ សហតិ
 រជត្តំ អបិច ខោ ធជត្តញ្ញោ ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតុំ សិក្ខាទុព្វល្យំ អារិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
 ហីនាយាវត្តតិ ។ កិមស្ស ធជត្តស្មី ។ ឥធជ ភិក្ខុ
 ន ហោវ ខោ សុណាតិ អមុកស្មី ធា កាមេ វា

១ ឱ. លោកស្មី ។

បញ្ចកនិទ្ទេស

ក្នុងនិគមក្តី ឯណោះ មានស្រី ឬកុមារីមានរូបល្អ គួររមិលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈ ដ៏ល្អក្រៃលែង ភិក្ខុនោះ លុះ
 បានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនតទល់ មិនអាច
 បន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះ
 បង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ នេះ ឈ្មោះថា
 ចុងនៃធូលី របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ ឃើញនូវចុងនៃធូលី
 ហើយ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ១
 ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធូលីបាន តែលុះឃើញនូវចុងនៃ
 ទង់ជ័យហើយ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាច
 បន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះ
 បង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ចុះអ្វីជាចុងនៃទង់
 ជ័យរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនបានឮថា ក្នុងស្រុកក្តី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

និតមេ វា ឥត្ថិ វា កុមារី វា អភិរូបា ទស្សនីយា
 ចាសាទិកា បរមាយ វណ្ណោចោក្ខរតាយ សមដ្ឋា-
 កតាតិ អបិច ខោ សាមំ បស្សតិ ឥត្ថិ វា កុមារី
 វា អភិរូបំ ទស្សនីយំ ចាសាទិកំ បរមាយ វណ្ណ-
 ចោក្ខរតាយ សមដ្ឋាកតំ សោ តំ ទិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តម្ហតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតុំ សិក្ខាទុព្វល្យំ អារិកត្វា សិក្ខុំ បច្ចុក្ខាយ
 ហីនាយាវត្តតិ ឥទមស្ស ធជក្កស្មី ។ សេយ្យថាបិ
 សោ យោធាជីវោ សហាតិ រជក្កំ អបិច ខោ
 ធជក្កញ្ញេវ ទិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ហតិ
 ន សក្កោតិ សង្កាមំ ឱតិវិតុំ តថូបមោ អយំ បុក្ក-
 លោ ។ ឯវរូចោបិ ឥនេកច្ចោ បុក្កលោ ហោតិ ។
 អយំ ទុតិយោ យោធាជីវូបមោ បុក្កលោ សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។ បុន ចបរំ ឥនេកច្ចោ
 ភិក្ខុ សហាតិ រជក្កំ សហាតិ ធជក្កំ អបិច ខោ
 ឧស្សាននញ្ញេវ សុត្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តម្ហតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ក្នុងនិគមក្តី ឯណោះ មានស្រី ឬកុមារីមានរូបល្អ គួរមើលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈដ៏ល្អក្រៃលែង ដូច្នោះទេ តែបាន
 ឃើញដោយខ្លួនឯង នូវស្រីឬកុមារី ដែលមានរូបល្អ គួរមើលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសរីរៈដ៏ល្អក្រៃលែង ភិក្ខុនោះ លុះបាន
 ឃើញនូវស្រី ឬកុមារីនោះហើយ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់
 មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដ នូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ នេះ
 ឈ្មោះថា ចុងនៃទង់ជ័យ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់
 ទ្រាំនូវចុងនៃធ្នូលីបានដែរ តែលុះបានឃើញនូវចុងនៃទង់ជ័យ ក៏រួញរា
 ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ២ ប្រៀប
 ដោយទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសា-
 សនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធ្នូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យបានដែរ តែលុះ
 បានឮសំឡេងហោ (នៃបច្ចាមិត្ត) ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ានតទល់

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

ន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ សន្តានេតំ សិក្ខានុព្វល្យំ
 អារិកត្វា សិក្ខំ បច្ចុក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ។
 តិមស្ស ឧស្សាននាយ ។ ឥធិ ភិក្ខុំ អវញ្ញតតំ វា
 រុក្ខមូលតតំ វា សុញ្ញាការតតំ វា មាតុក្កាមោ ឧ-
 បសង្កម្ពិត្វា ឧហាសតិ ឧលូបតិ ឧជ្ជក្សតិ ឧប្ប-
 ណ្នោតិ សោ មាតុក្កាមេន ឧហាសិយមាណោ ឧលូ-
 បិយមាណោ ឧជ្ជក្សយមាណោ ឧប្បណ្និយមាណោ សំ-
 សីនតិ វិសីនតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ សន្តានេតំ សិក្ខានុព្វល្យំ អារិកត្វា សិក្ខំ
 បច្ចុក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ឥនមស្ស ឧស្សាននាយ ។
 សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវោ សហាតិ រជក្កំ
 សហាតិ ធជក្កំ អបិច ខោ ឧស្សាននញ្ញោវ សុត្វា
 សំសីនតិ វិសីនតិ ន សន្តម្ពតិ ន សក្កោតិ សង្កាមំ
 ឱតិវត្ថំ តថូបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ ឯវរុចោបិ ឥនេ-
 កក្ខោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ តតិយោ យោធាជី-
 វូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។
 បុន ចបរំ ឥនេកក្ខោ ភិក្ខុ សហាតិ រជក្កំ

បញ្ចកនិទ្ទេស

មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដ នូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ចុះ
 អ្វី ជាសំឡេងហើរ របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុគ្រាមចូលទៅរកភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់
 ក្តី ហើយសើចល្បង និយាយចៃចង់ សើចខ្លាំង ចំអកចំអន់ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុគ្រាម សើចល្បង និយាយចៃចង់ សើចខ្លាំង ចំអក
 ចំអន់ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនទប់ទល់ មិនអាចបន្តនូវព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះបង់នូវសិក្ខា
 វិលត្រឡប់មកកាន់ភេទថោកទាបវិញ នេះឈ្មោះថា សំឡេងហើររបស់
 ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធ្នូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់-
 ជ័យបានដែរ តែលុះបានឮសំឡេងហើរ ក៏រួញរា ថយក្រោយ មិនហ៊ាន
 តទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្គ្រាម មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ៣ ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានក្នុង
 ពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃធ្នូលី

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សហតិ ធនក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច ខោ
សម្បហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ ។ កិមស្ស សម្ប-
ហារស្មី ។ ឥធិ ភិក្ខុំ អញ្ញតតំ វា រុក្ខមូលតតំ វា
សុញ្ញាការតតំ វា មាតុក្កាមោ ឧបសង្កមិត្វា អភិទិសី-
ទតិ អភិទិបជ្ជតិ អន្លោត្តរតិ សោ មាតុក្កាមេន អភិ-
ទិសីទិយមាណោ អភិទិបជ្ជិយមាណោ អន្លោត្តរិយមា-
ណោ សិក្ខុំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្វស្យំ អនារិកត្វា មេទុនំ
ធម្មំ បទិសេវតិ ឥទមស្ស សម្បហារស្មី ។ សេយ្យ-
ថាបិ សោ យោធាជីវោ សហតិ រជក្កំ សហតិ
ធនក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច ខោ សម្បហារេ
ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ តត្ថបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
ឯវរូចោបិ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ
ចតុត្តោ យោធាជីវូបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជ-
មាណោ ភិក្ខុសុ ។ បុន ចបរំ ឥនេកច្ចោ ភិក្ខុ
សហតិ រជក្កំ សហតិ ធនក្កំ សហតិ ឧស្សាទនំ
សហតិ សម្បហារំ សោ តំ សង្កាមំ អភិវិទិនិត្វា
វិទិតសង្កាមោ តមេវ សង្កាមសីសំ អន្លោត្តរសតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរបានដែរ តែត្រូវគេ
 បៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារ (របស់បច្ចាមិត្ត) ។
 ចុះអ្វី ជាការប្រហារ របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុគ្រាម ចូលទៅរកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី ហើយអង្គុយកៀកកើយ ដេកជិត ឱបរឹត ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុគ្រាម អង្គុយកៀកកើយ ដេកជិត ឱបរឹតហើយ ក៏
 មិនបានលះបង់នូវសិក្ខា មិនបានធ្វើឲ្យប្រាកដនូវភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ទេ ហើយសេពនូវមេប៉ុនធម្ម (នឹងមាតុគ្រាមនោះ) នេះជាការប្រហារ
 របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃជួលី អត់ទ្រាំនូវចុង
 នៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរ (នៃបច្ចាមិត្ត) បានដែរ តែត្រូវ
 គេបៀតបៀន ក៏វិនាសស្លាប់ខ្លួនក្នុងសង្គ្រាម មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងសាស-
 នានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះ បុគ្គលទី ២ ប្រៀបដោយ
 ទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនា
 នេះ អត់ទ្រាំនូវចុងនៃជួលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេង
 ហើរ អត់ទ្រាំនូវការប្រហារបាន ភិក្ខុនោះ ឈ្នះនូវសង្គ្រាមនោះ មាន
 សង្គ្រាមឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាមជ័យនោះឯង ។

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

កិមស្ស សង្កាមវិជយស្មី ។ ឥធិ ភិក្ខុំ អវញ្ញកតំ
 វា រុក្ខមូលកតំ វា សុញ្ញាការកតំ វា មាតុក្កាមោ
 ឧបសង្កមិត្តា អភិទិសីទតិ អភិទិបដ្ឋតិ អដ្ឋោត្តរតិ ។
 សោ មាតុក្កាមេន អភិទិសីទិយមាណោ អភិទិបដ្ឋិយ-
 មាណោ អដ្ឋោត្តរិយមាណោ វិទិវេហេត្វា វិទិមោចេត្វា
 យេន កាមំ បក្កមតិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ
 ភទតិ អវញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ធារំ កិរិកុហំ
 សុសានំ រនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ
 អវញ្ញកតោ វា រុក្ខមូលកតោ វា សុញ្ញាការកតោ
 វា ទិសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាកុទិត្វា ឧដុំ កាយំ បណ្ឌិ-
 ធាយ បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ
 លោកេ បហាយ វិភតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហារតិ អភិ-
 ជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធចតិ ព្យាចាទប្បដោសំ បហាយ
 អព្យាបដ្ឋចិត្តោ វិហារតិ សព្វប្បាណាភូតហិតានុកម្មី

បញ្ចកនិទ្ទេស

ចុះអ្វី ជាការឈ្នះសង្គ្រាម របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុគ្រាមចូលទៅរកភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី ហើយអង្គុយកៀកកើយ ដេកជិត ឱបរឹត ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុគ្រាម អង្គុយកៀកកើយ ដេកជិត ឱបរឹតហើយ ក៏
 ច្រានចេញដោះខ្លួន ចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ ភិក្ខុនោះគប់រក
 នូវទីសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ រូងភ្នំ ព្រៃស្ម-
 សាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ នៅក្នុងព្រៃក្តី
 នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងអង្គុយពែនភ្នែន តម្រង់
 កាយឲ្យត្រង់ ផ្ទង់ស្មារតី ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់នូវអភិជ្ឈា ក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់ព្យាបាទជាគ្រឿងប្រទូស្ត មានចិត្តមិនប្រកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ព្យាចាទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធចតិ ដីនមិទ្ធុំ
 បហាយ វិតតដីនមិទ្ធា វិហារតិ អាណោកសញ្ញា
 សតោ សម្បជានោ ដីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធចតិ
 ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អជ្ឈត្តំ
 រូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធចតិ វិចិ-
 កិច្ចំ បហាយ តិណ្ណវិកិទ្ធា វិហារតិ អកថដ្ឋដី
 កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធចតិ ។
 សោ ឥមេ បញ្ច ដីរណោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណោ វិច្ឆេវ កា-
 មេហិ វិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ
 វិវេកដំ បីតិសុទំ បបមំ ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារាដំ រូបសមាយ ទុតិយំ ណាដំ តតិយំ
 ណាដំ ចតុត្ថំ ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ
 ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ
 អនដ្ឋណោ វិតតូបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មដីយេ
 បិតេ អាណេញ្ចប្បត្តេ អាសវាដំ ខយញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 អភិទិដ្ឋាមេតិ ។ សោ ឥដំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានាតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកព្យាបាទជាគ្រឿងប្រទូស្ត លះបង់បឺនមិទ្ធៈ ប្រាស
 ចាកបឺនមិទ្ធៈ មានសេចក្តីសម្គាល់នូវពន្លឺ មានសតិ និងសម្បជញ្ញៈ
 ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកបឺនមិទ្ធៈ លះបង់ឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ មានចិត្តមិនរវើរវាយ
 មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាត ចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ លះ
 បង់វិចិកិច្ចា មានវិចិកិច្ចាកន្លងបង់ហើយ មិនមានសេចក្តីជឿងឆ្ងល់ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិកិច្ចា ។ ភិក្ខុនោះ លះ
 បង់នីវរណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបកិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើ
 បញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយបានហើយ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ
 មានតែបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ លុះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន
 នូវតតិយជ្ឈាន នូវចតុត្ថជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើចិត្តតាំងនៅមាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាស
 ចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងជឹង
 មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីញាណជាទីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ
 ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ អយំ អាសវ-
 សមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ អយំ អាសវនិ-
 រោធាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ អយំ អាសវនិរោធា-
 តិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ តស្ស
 ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ វិណា
 ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាណាតិ ។ ឥទមស្ស សង្កាមវិជ-
 យស្មី ។ សេយ្យថាបិ សោ យោធាជីវោ សហាតិ
 រជត្តំ សហាតិ ជជត្តំ សហាតិ ឧស្សាទនំ សហាតិ
 សម្បហារំ សោ តំ សង្កាមំ អភិវិជិតិ វិជិតសង្កា-
 មោ តមេវ សង្កាមសីសំ អដ្ឋាវសតិ តថូបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឯវុចោបិ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ហោតិ ។

បញ្ចកនិទ្ទេស

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវ
 ប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌រំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះអាសវៈ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះធម៌រំលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌
 រំលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ
 ហើយ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏
 រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង
 ថា ចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ ក៏កើតមានប្រាកដ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ
 ប្រព្រឹត្តហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវនា-
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ នេះ
 ឈ្មោះថា ការឈ្នះសង្គ្រាមរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់ទ្រាំនូវ
 ចុងនៃធូលី អត់ទ្រាំនូវចុងនៃទង់ជ័យ អត់ទ្រាំនូវសំឡេងហើរ អត់ទ្រាំនូវ
 ការប្រហារ (របស់បច្ចាមិត្ត) បាន ទាហាននោះ បានឈ្នះនូវសង្គ្រាម
 នោះ មានសង្គ្រាមឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម
 នោះឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលក្នុងសាសនានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ បញ្ចមោ យោធាជីវមោ បុគ្គលោ សន្តោ
សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។ ឥមេ បញ្ច យោធាជីវមោ
បុគ្គលោ សន្តោ សំវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។

[១៤៥] តត្ថ កតមេ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិកា ។
មន្ទត្តា មោម្មហត្តា បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ ចាបិច្ឆោ
ឥច្ឆាបកតោ បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ ឧម្មាទា ចិត្ត-
វិក្ខេចា បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ វណ្ណាតំ ពុទ្ធហិ
ពុទ្ធសារកេហិតិ បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ អបិច
អប្បិច្ឆំយេវ^(១) និស្សាយ សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេ-
ទំយេវ និស្សាយ ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ បិណ្ឌា-
ចាតិកោ ហោតិ ។ តត្រិ យ្វាយំ បិណ្ឌាចាតិកោ
អប្បិច្ឆំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេទំ-
យេវ និស្សាយ ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ បិណ្ឌា-
ចាតិកោ អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ បិណ្ឌាចាតិកានំ
អក្កោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច
បរោ ច ។ សេយ្យថាបិ នាម កវា ទិវំ ទិវម្ហា

១ ម. អប្បិច្ឆតញ្ញោវាតិ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះបុគ្គលទី ៥ ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។ នេះ
បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយទាហាន រមែងមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។

[១៤៥] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិក-
ធុតង្គ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ ព្រោះភាពនៃខ្លួន
ជាបុគ្គលល្ងង់ ជាបុគ្គលវង្វេង ១ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវសេចក្តី
ប្រាថ្នាគ្របសង្កត់ហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្ត
បិណ្ឌបាតិកធុតង្គ ព្រោះការឆ្គួតនិងការរវើរវាយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបា-
តិកធុតង្គ ដោយគិតថា បិណ្ឌបាតិកវត្ត ជាកិច្ចដែលព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសាវ័ក
ទាំងឡាយ សរសើរហើយ ១ មួយវិញទៀត ភិក្ខុអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
តិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ ១ ។ បណ្តា
ភិក្ខុទាំងនោះ បិណ្ឌបាតិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យ
សេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តីប្រតិបត្តិជា
ប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុតង្គ បណ្តាបិណ្ឌបាតិកភិក្ខុ
ទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង ជាប្រធាន
ផង ឧដុង្គឧត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ។ ទឹកដោះស្រស់ កើតអំពីមេគោ

បញ្ចកនិទ្ទេសោ

ទទិ ទទិម្ហា នវដីតំ នវដីតម្ហា សប្បិ សប្បិម្ហា
 សប្បិមល្លោកា សប្បិមល្លំ តត្ថ អក្កមក្ខាយតិ ឯវ-
 មេវ យ្ហាយំ បិណ្ឌាចាតិកោ អប្បិច្ឆំយេវ និស្សាយ
 សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្មេខំយេវ និស្សាយ
 ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ
 អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ បិណ្ឌាចាតិកានំ អក្កោ ច
 សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បរវោ ច ។
 ឥមេ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិកា ។

[១៤៦] តត្ថ កតមេ បញ្ច ខលុបច្ឆាកត្តិកា
 បញ្ច ឯកាសនិកា បញ្ច បំសុក្ខុលិកា បញ្ច
 តេជីវិកា បញ្ច អារញ្ញិកា បញ្ច រុក្ខមូលិកា
 បញ្ច អញ្ញោកាសិកា បញ្ច នេសដ្ឋិកា បញ្ច យថា-
 សន្តតិកា ។ តត្ថ កតមេ បញ្ច សោសានិកា ។

បញ្ចកនិទ្ទេស

ទឹកដោះជួរ កើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះខាប់ កើតអំពីទឹកដោះជួរ
 ទឹកដោះរាវ កើតអំពីទឹកដោះខាប់ ទឹកដោះថ្លា កើតអំពីទឹកដោះរាវ
 បណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្លា ប្រាកដជាប្រសើរជាង យ៉ាង
 ណាមិញ បិណ្ឌបាតិកកិក្ខុណា ដែលអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អា-
 ស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យការប្រតិបត្តិ
 ជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកដុតឆ្នុំ បណ្តាបិណ្ឌបាតិ-
 កកិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ កិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង
 ជាប្រធានផង ឧដ្ឋង្គឧត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកដុតឆ្នុំ ។

[១៤៦] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ខលុបច្ឆាភត្តិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល
 ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបំសុក្ខលិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 តេជីវិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរុក្ខមូលិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអញ្ចោ-
 កាសិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិកដុតឆ្នុំ បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិកដុតឆ្នុំ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកដុតឆ្នុំ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មន្ទត្តា មោម្មហត្តា សោសានិកោ ហោតិ ចា-
 បិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ សោសានិកោ ហោតិ ឧម្មាទា
 ចិត្តវិក្ខេបា សោសានិកោ ហោតិ វណ្ណាតំ ពុទ្ធហិ
 ពុទ្ធសារកេហិតិ សោសានិកោ ហោតិ អបិច
 អប្បិច្ឆំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេខំ-
 យេវ និស្សាយ ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ សោសា-
 និកោ ហោតិ ។ តត្រិ យ្វាយំ សោសានិកោ
 អប្បិច្ឆំយេវ និស្សាយ សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេខំ-
 យេវ និស្សាយ ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ សោសា-
 និកោ អយំ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ សោសានិកានំ អក្កោ
 ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បរោ
 ច ។ សេយ្យថាបិ នាម កវា ទីវំ ទីវម្ហា ទទិ
 ទទិម្ហា នវនីតំ នវនីតម្ហា សប្បិ សប្បិម្ហា សប្បិ-
 មល្លោកា សប្បិមល្លោកា តត្ត អក្កមក្ខាយតិ ឯវមេវ
 យ្វាយំ សោសានិកោ អប្បិច្ឆំយេវ និស្សាយ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ ព្រោះភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលល្ងង់ ជាបុគ្គល
 វង្វេង ១ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្របសង្កត់
 ហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ
 ព្រោះការឆ្គួតចិត្ត និងការរវើរវាយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ
 ដោយគិតថា សោសានិកធុតង្គនេះ ជាកិច្ចដែលព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសាវ័ក
 ទាំងឡាយសរសើរហើយ ១ មួយវិញទៀត ភិក្ខុអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
 តិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ ១ ។
 បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ សោសានិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច
 អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ បណ្តាសោ-
 សានិកភិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
 ផង ជាប្រធានផង ឧបុត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ។ ទឹកដោះ
 ស្រស់ កើតអំពីមេគោ ទឹកដោះជូរ កើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះ
 ខាប់ កើតអំពីទឹកដោះជូរ ទឹកដោះរាវ កើតអំពីទឹកដោះខាប់ ទឹកដោះថ្នាំ
 កើតអំពីទឹកដោះរាវ បណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្នាំ ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាង យ៉ាងណាមិញ សោសានិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច

ឆក្កនិទ្ទេសោ

សន្តុដ្ឋិយេវ និស្សាយ សល្លេខំយេវ និស្សាយ
 ឥទមត្តិតំយេវ និស្សាយ សោសានិកោ ហោតិ អយំ
 ឥមេសំ បញ្ចន្នំ សោសានិកានំ អក្កោ ច សេដ្ឋោ
 ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បរោ ច ។ ឥមេ
 បញ្ច សោសានិកាតិ ។

បញ្ចកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ឆក្កនិទ្ទេសោ

[១៤៧] តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ បុព្វេ អន-
 នុស្សុតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ
 តត្ថ ច សព្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីការំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ តេន ទដ្ឋព្វោ ។ តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ
 បុព្វេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិ-
 សម្ពុជ្ឈតិ ន ច តត្ថ សព្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ន
 ពលេសុ ច វសីការំ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ តេន ទដ្ឋព្វោ ។

ឆក្កនិទ្ទេស

អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ បណ្តា
សោសានិកភិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
ផង ជាប្រធានផង ឧដ្ឋង្គឧត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះ
ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកធុតង្គ ។

ចប់ បញ្ចកនិទ្ទេស ។

ឆក្កនិទ្ទេស

[១៤៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ត្រាស់ដឹងដោយ
ខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាល
មុន ក៏ដល់នូវសព្វញ្ញតញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់នូវភាពស្ងាត់
ក្នុងទេសពលញ្ញាណផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិន
ធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន តែមិនដល់នូវសព្វញ្ញតញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ
ផង មិនដល់នូវភាពស្ងាត់ ក្នុងទេសពលញ្ញាណផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប
ថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គល

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេ-
សុ សាមំ សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ សាវកចារមិញ្ច ចាបុណាតិ
សារីបុត្តមោក្កល្យាណា តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រិ យ្វាយំ
បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ
សច្ចានិ អនភិសម្ពុជ្ឈតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្ត-
ករោ ហោតិ ន ច សាវកចារមី ចាបុណាតិ អវ-
សេសា អវហន្តោ តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រិ យ្វាយំ
បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ
អនភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ
ហោតិ អនាតាមី ហោតិ អនាតន្ត្រា ឥត្តត្ថំ អនា-
តាមី តេន ទដ្ឋញ្ច ។ តត្រិ យ្វាយំ បុគ្គលោ
បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អន-
ភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃ
 កងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដល់នូវសាវកបារមីញាណផង បណ្ឌិតគប្បី
 ជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសារីបុត្តនិងព្រះមោគ្គល្លាន ដោយហេតុ
 នោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹង ដោយ
 ខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន
 ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន តែមិនដល់នូវសាវកបា-
 រមីញាណឡើយ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺពួកព្រះអរហន្ត
 ដ៏សេស ដោយហេតុនោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 មិនត្រាស់ដឹង ដោយខ្លួនឯងនូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួន
 មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនផង ជាអ្នកមិនទាន់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ជាអនាគាមិបុគ្គល ព្រោះមិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ
 ទៀតផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺអនាគាមិបុគ្គល ដោយ
 ហេតុនោះ ។ បណ្ឌិតបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនត្រាស់ដឹង
 ដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាល
 មុនផង ជាអ្នកមិនទាន់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នៅវិលមក

សត្តកនិទ្ទេសោ

អាគន្ធា ឥត្តត្ថំ សោតាបន្នសកទាតាមិណោ តេន
ទដ្ឋញ្ច ។

ឆក្កនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សត្តកនិទ្ទេសោ

[១៤៨] កថញ្ច បុគ្គលោ សកី ជិម្ពុក្កោ
ជិម្ពុក្កោរ ហោតិ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ សមន្នា-
តតោ ហោតិ ឯកន្តកាឡុកេហិ អកុសលេហិ
ធម្មេហិ ឯវំ បុគ្គលោ សកី ជិម្ពុក្កោ ជិម្ពុក្កោរ
ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្ពុជ្ជិត្វា ជិម្ពុជ្ជិតិ ។
ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ឧម្ពុជ្ជិតិ សាហុស្សន្តាកុស-
លេសុ ធម្មេសុ ឧម្ពុជ្ជិតិ សាហុហិរិកុសលេសុ
ធម្មេសុ ឧម្ពុជ្ជិតិ សាហុឱត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ
ឧម្ពុជ្ជិតិ សាហុរិយកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្ពុជ្ជិតិ
សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ ធម្មេសុតិ តស្ស សា សន្ធា
នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឡតិ ហាយតិយេវ តស្ស សា
ហិរិ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឡតិ ហាយតិយេវ

សត្តកនិទ្ទេស

កាន់មនុស្សលោកនេះទៀតផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺ
ព្រះសោតាបន្នបុគ្គលនិងព្រះសកទាគាមិបុគ្គល ដោយហេតុនោះ ។

ចប់ ឆក្កនិទ្ទេស ។

សត្តកនិទ្ទេស

[១៤៨] បុគ្គលមុជចុះតែម្តង ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបដោយអកុសលធម៌
ខ្មៅតែម្យ៉ាង បុគ្គលមុជចុះតែម្តង ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត យ៉ាង
នេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងហើយមុជចុះទៅវិញ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
សទ្ធាដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ
ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុង
ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល
ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តែសទ្ធានោះ របស់បុគ្គលនោះ មិន
នៅនឹង មិនចម្រើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ ហិរិនោះ របស់
បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចម្រើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តស្ស តំ ឱត្តប្បំ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឌ្ឍតិ ហាយតិយេវ
 តស្ស តំ រិយំ នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឌ្ឍតិ ហាយតិ-
 យេវ តស្ស សា បញ្ញា នេវ តិដ្ឋតិ នោ វឌ្ឍតិ
 ហាយតិយេវ វរំ បុគ្គលោ ឧម្មុដ្ឋិត្វា និម្មុដ្ឋតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មុដ្ឋិត្វា បិតោ ហោតិ ។
 ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ ឧម្មុដ្ឋតិ សាហុស្សន្ទាភុស-
 លេសុ ធម្មេសុ ... សាហុហិរិភុសលេហិ ធម្មេសុ
 សាហុឱត្តប្បភុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុរិយភុស-
 លេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាភុសលេសុ ធម្មេសុតិ
 តស្ស សា សន្ទា នេវ ហាយតិ នោ វឌ្ឍតិ
 បិតោ ហោតិ តស្ស សា ហិរិ នេវ ហាយតិ នោ
 វឌ្ឍតិ បិតោ ហោតិ តស្ស តំ ឱត្តប្បំ នេវ ហា-
 យតិ នោ វឌ្ឍតិ បិតំ ហោតិ តស្ស តំ រិយំ
 នេវ ហាយតិ នោ វឌ្ឍតិ បិតំ ហោតិ តស្ស សា
 បញ្ញា នេវ ហាយតិ នោ វឌ្ឍតិ បិតោ ហោតិ វរំ
 បុគ្គលោ ឧម្មុដ្ឋិត្វា បិតោ ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ឧម្មុដ្ឋិត្វា វិបស្សតិ វិលោកេតិ ។ ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឱត្តប្បៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចម្រើនឡើង តែងសាប-
សូន្យទៅវិញ វិរិយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិនចម្រើនឡើង
តែងសាបសូន្យទៅវិញ បញ្ញានោះ របស់បុគ្គលនោះ មិននៅនឹង មិន
ចម្រើនឡើង តែងសាបសូន្យទៅវិញ បុគ្គលងើបឡើងហើយមុជចុះទៅ
វិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងហើយបិតនៅ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធា
ដ៏ប្រពៃ ... ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល
ប្រកបដោយឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ
ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ សទ្ធានោះ របស់បុគ្គល
នោះ មិនសាបសូន្យទៅ មិនចម្រើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល ហិរិ
នោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចម្រើនឡើង បិតនៅនឹង
ដដែល ឱត្តប្បៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចម្រើន
ឡើង បិតនៅនឹងដដែល វិរិយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាប-
សូន្យ មិនចម្រើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល បញ្ញានោះ របស់បុគ្គល
នោះ មិនសាបសូន្យ មិនចម្រើនឡើង បិតនៅនឹងដដែល បុគ្គល
ងើបឡើងហើយបិតនៅ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងហើយ
រមិលមើល ក្រឡេកមើល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សត្តកនិទ្ទេសោ

ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្ស្យន្ទាភុសលេសុ ធម្មេសុ ... សាហុ-
 ហិរិភុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុឱត្តប្បភុសលេសុ
 ធម្មេសុ សាហុរិយភុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញា-
 ភុសលេសុ ធម្មេសូតិ សោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អរិទិចាតធម្មោ
 និយតោ សម្ពោធិបរាយនោ ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា
 រិបស្សតិ រិលោកេតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា
 បតរតិ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សា-
 ហុស្ស្យន្ទាភុសលេសុ ធម្មេសុ ... សាហុហិរិភុស-
 លេសុ ធម្មេសុ សាហុឱត្តប្បភុសលេសុ ធម្មេសុ
 សាហុរិយភុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាភុស-
 លេសុ ធម្មេសូតិ សោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខយា រាគនោសមោហានំ តនុត្តា សកទាតាមិ
 ហោតិ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា ទុក្ខស្សន្ត-
 ករោ ហោតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា បតរតិ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា បដិកាធប្បត្តោ ហោតិ ។

សត្តកនិទ្ទេស

ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធាដ៏ប្រពៃ ... ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ជាសោតាបន្នៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ទាំង ៣ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ
 ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ បុគ្គលងើបឡើង
 ហើយរមិលមើល ក្រឡេកមើល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើប
 ឡើងហើយហែលទៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធាដ៏ប្រពៃ ... ក្នុងធម៌ជា
 កុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ជាសកទា-
 តាមី ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈទាំង ៣ ព្រោះស្រាលស្តើងនៃរាគៈ
 ទោសៈ និងមោហៈ នៅវិលមកកាន់លោកនេះ អស់វារៈម្តងទៀត
 ទើបធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខ បុគ្គលងើបឡើងហើយហែលទៅ យ៉ាង
 នេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើងដល់កំពង់ហើយបិតនៅ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥនេកទ្វា បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្សន្ទាកុសលេសុ
 ធម្មេសុ ... សាហុហិរិកុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុ-
 ឱត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុរិយកុសលេសុ
 ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ ធម្មេសុតិ សោ
 បញ្ចន្នំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខេយា ឱបចា-
 តិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា
 លោកា ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា បដិកាធម្មត្វោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា តិល្លោ ហោតិ
 ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។ ឥនេកទ្វា
 បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជតិ សាហុស្សន្ទាកុសលេសុ ធម្មេសុ
 ឧម្មជ្ជតិ សាហុហិរិកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សា-
 ហុឱត្តប្បកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សាហុរិយកុ-
 សលេសុ ធម្មេសុ ឧម្មជ្ជតិ សាហុប្បញ្ញាកុសលេសុ
 ធម្មេសុតិ សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោ-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឯវំ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា
 តិល្លោ ហោតិ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្ម-
 ណោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សទ្ធាដ៏ប្រពៃ ... ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកប
 ដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ
 បុគ្គលនោះ ជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជា
 ចំណែកខាងក្រោម ៥ បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោកនោះ មាន
 សភាពមិនវិលត្រឡប់ចាកព្រហ្មលោកនោះវិញ បុគ្គលងើបឡើង ដល់
 កំពង់ហើយបិតនៅ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបឡើង ឆ្លងដល់
 ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅលើគោក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធាដ៏ប្រពៃ
 ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយឱត្តប្បៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល
 ប្រកបដោយវិរិយៈដ៏ប្រពៃ ងើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 បញ្ញាដ៏ប្រពៃ បុគ្គលនោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញា
 ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ បុគ្គលងើបឡើងឆ្លងដល់ត្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិតនៅ
 លើគោក យ៉ាងនេះឯង ។

សត្តកនិទ្ទេសោ

[១៤៩] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧភតោភាគ-
 វិមុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ
 កាយេន ដុសិត្វា វិហរតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 ឧភតោភាគវិមុត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បញ្ញា-
 វិមុត្តោ កាយសក្ខិ ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ធម្មានុ-
 សារី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នស្ស
 សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហី សទ្ធាបុព្វដ្ឋមំ
 អរិយមត្តំ កាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សទ្ធានុ-
 សារី ។ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ
 បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ផលេ បិតោ សទ្ធា-
 វិមុត្តោតិ ។

សត្តកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

សត្តកនិទ្ទេស

[១៤៧] បុគ្គលជាឧភតោភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអស់វៈ
របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ
ហៅថា បុគ្គលជាឧភតោភាគវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ជាកាយ-
សក្ខី ជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ ជាសទ្ធាវិមុត្ត ជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏លើសលុប បុគ្គល
នោះ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងនាំទៅ មានសទ្ធាជា
ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ហៅថា សទ្ធានុសារី ។
បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងផល ហៅថា សទ្ធាវិមុត្ត ។

ចប់សត្តកនិទ្ទេស ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋកនិទ្ទេសោ

[១៥០] កតមេ ចត្តារោ មក្កសមដ្ឋិដោ ចត្តារោ
 ផលសមដ្ឋិដោ បុគ្គលា ។ សោតាបន្នោ សោ-
 តាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ សកទាតាមិ
 សកទាតាមិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ អនាតាមិ
 អនាតាមិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ អរហា អរ-
 ហត្តាយ បដិបន្នោ ។ ឥមេ ចត្តារោ មក្កស-
 មដ្ឋិដោ ឥមេ ចត្តារោ ផលសមដ្ឋិដោ បុគ្គលា ។

អដ្ឋកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

នវកនិទ្ទេសោ

[១៥១] កតមោ ច បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។
 ឥនេកាច្ឆោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ
 សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ តត្ថ ច សព្វញ្ញតំ
 ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីការំ អយំ វុច្ចតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋកនិទ្ទេស

[១៥០] បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល តើដូចម្តេច ។ សោតាបន្នបុគ្គល ១ បុគ្គល ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ១ សកទាតាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាតាមិផល ១ អនាតាមិ- បុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាតាមិផល ១ ព្រះអរហន្ត ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីភាពជាព្រះអរហន្ត ១ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀង ដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋកនិទ្ទេស ។

នវកនិទ្ទេស

[១៥១] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំង- ឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន ទាំងដល់នូវសព្វញ្ញត្តញ្ញាណក្នុង ធម៌ទាំងនោះផង ដល់នូវភាពស្ងាត់ក្នុងទសពលញ្ញាណផង នេះហៅថា

នវកនិទ្ទេសោ

បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បច្ចេ-
 កសម្ពុទ្ធា ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សុ-
 តេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ ន ច
 តត្ថ សព្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ន ច ពលេសុ វសីការំ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ផុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តោ ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 ន ហេវ ខោ អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ផុសិត្វា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា បរិក្ខីណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។ ឥនេកច្ចោ បុគ្គលោ
 អដ្ឋ វិមោក្ខេ កាយេន ផុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ

នវកនិទ្ទេស

បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង នូវសច្ចៈ ក្នុង

ធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែមិនដល់នូវសព្វញ្ញ-

តញ្ញាណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង មិនដល់នូវភាពស្ងាត់ក្នុងទសពលញ្ញាណ

ផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ។ បុគ្គលជាឧភតោ-

ភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវ

វិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ

ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជា

ឧភតោភាគវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ មិនបាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយឡើយ តែអា-

សវៈរបស់បុគ្គលនោះ អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ

ហៅថា បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្ត ។ បុគ្គលជាកាយសក្ខី តើដូចម្តេច ។

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននូវវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំង

អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសក្ខី ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥនេកោច្ចោ បុគ្គលោ ឥទំ
 ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិ-
 រោធកាមិដី បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ តថា-
 កតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា ហោន្តិ
 វោចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា
 បរិក្ខិណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្ប-
 ត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។ ឥនេ-
 កោច្ចោ បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ
 ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធកាមិដី បដិបទាតិ យថា-
 ក្ខតំ បដាណាតិ តថាកតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា
 បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា ហោន្តិ វោចរិតា បញ្ញាយ ចស្ស
 ទិស្វា ឯកច្ចេ អាសវា បរិក្ខិណា ហោន្តិ នោ ច
 ខោ យថា ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សទ្ធាវិមុត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ធម្មានុ-
 សារី ។ យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិដលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបទ្គស្ស បញ្ញាច្រ្ទិយំ អទិមត្តំ ហោតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេះហៅថា បុគ្គលជាកាយសក្ខី ។ បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ ទាំងពួក
 ធម៌ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សម្តែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញ
 ល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ
 ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជា
 ទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ។ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ ទាំងពួកធម៌ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សម្តែង
 ហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំង
 អាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះបានឃើញដោយ
 បញ្ញា តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តិៈបុគ្គលទេ នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធា-
 វិមុត្ត ។ បុគ្គលជាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល មានបញ្ញាទ្រិយដ៏លើសលុប

ទសកនិទ្ទេសោ

បញ្ញាវាហី បញ្ញាបុព្វង្គំ អរិយមគ្គំ ភាវេតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នោ បុគ្គលោ ធម្មានុសារី ។ ផលេ បិសោ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នស្ស សទ្ធិត្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហី
 សទ្ធាបុព្វង្គំ អរិយមគ្គំ ភាវេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សទ្ធានុសារី ។ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបន្នោ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ផលេ បិសោ
 សទ្ធាវិមុត្តោ ។

នវកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ទសកនិទ្ទេសោ

[១៥២] កតមេសំ បញ្ចង្គំ ឥធម៌ ទិដ្ឋា ។
 សត្តក្ខត្តំបរមស្ស កោលំកោលស្ស ឯកពីទិស្ស

ទសកនិទ្ទេស

បុគ្គលនោះ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ មានបញ្ញាជាគ្រឿងនាំទៅ មានបញ្ញា
 ជាប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាធម្មានុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថាធម្មានុសារី ។
 បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តិៈ ។ បុគ្គលជា
 សទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវសោតាបត្តិផល មានសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏លើសលុប បុគ្គលនោះ ចម្រើន
 នូវអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងនាំទៅ មានសទ្ធាជាប្រធាន នេះ
 ហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវសោតាបត្តិផល ឈ្មោះថាសទ្ធានុសារី ។ បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុង
 ផល ឈ្មោះថា សទ្ធាវិមុត្តិ ។

ចប់ នរកនិទ្ទេស ។

ទសកនិទ្ទេស

[១៥២] បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេចក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សត្តក្ខត្តិបរមបុគ្គល ១ កោលំកោលបុគ្គល ១ ឯកពីដិបុគ្គល ១

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកតាកាមិស្ស យោ ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អរហា
 ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឥធិ និដ្ឋា ។ កតមេសំ បញ្ចន្នំ
 ឥធិ វិហាយ និដ្ឋា ។ អន្តរាបរិនិព្វាយិស្ស ឧប-
 ហត្ថបរិនិព្វាយិស្ស អសម្មារបរិនិព្វាយិស្ស សសម្មារ-
 បរិនិព្វាយិស្ស ឧទ្ធុសោតស្ស អកតនិដ្ឋតាមិណោ ឥមេសំ
 បញ្ចន្នំ ឥធិ វិហាយ និដ្ឋាតិ ។

ទសកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ឯត្តារតា បុគ្គលានំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិប្បករណំ ឆភាណារំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកទាតាមិបុគ្គល ១ និងបុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ នេះ
បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេចក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ ។ បុគ្គល ៥ ពួក
មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់នូវអត្តភាពក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ តើដូច
ម្តេច ។ អន្តរាបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧបហច្ចុបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ អសង្ខារ-
បរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ សសង្ខារបរិនិព្វាយិបុគ្គល ១ ឧទ្ធិសោតអកនិដ្ឋតាមិ-
បុគ្គល ១ នេះ បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់នូវអត្ត-
ភាពក្នុងកាមាវចរភូមិនេះ ។

ចប់ ទសកនិទ្ទេស ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ នៃបុគ្គលទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ចប់ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិបករណៈ ឆភាណារៈ ។

អភិធម្មបិដកេ ធាតុកថា

មាតិកាបក្កានិ

មាតិកា	អង្កេត
មាតិកា	១
សង្កហាសង្កហាបទនិទ្ទេសោ	៣
សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ.....	៥៤
អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ.....	៥៧
សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ	៦៤
អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ.....	៦៧
សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសោ.....	៨៦
សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ	១១៣
វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ	១១៨
សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ.....	១១៩
វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ	១៣១
សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ	១៥៣
សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ.....	១៥៩
អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ.....	១៧១
វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ	១៨០

អភិធម្មបិដក ធាតុកថា
សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
មាតិកា	១
សង្កហាសង្កហបទនិទ្ទេស.....	៣
សង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស	៥៤
អសង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស	៥៧
សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស.....	៦៤
អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស.....	៦៧
សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស.....	៨៦
សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស.....	១១៣
វិប្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស.....	១១៨
សម្បយុត្តេន សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១១៩
វិប្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស.....	១៣១
សង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១៥៣
សម្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស.....	១៥៩
អសង្កហិតេន សម្បយុត្តវិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស	១៧១
វិប្បយុត្តេន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស	១៨០

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា អង្កេ

ឧទ្ទេសវារោ

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ	២១១
អាយតនប្បញ្ញត្តិ.....	២១១
ជាតុប្បញ្ញត្តិ.....	២១២
សច្ចប្បញ្ញត្តិ.....	២១២
ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ.....	២១៣
បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ.....	២១៣
ឯកកមាតិកា.....	២១៤
ទុកមាតិកា.....	២១៦
តិកមាតិកា.....	២១៧
ចតុក្កមាតិកា.....	២១៩
បញ្ចកមាតិកា.....	២២៤
ឆក្កមាតិកា.....	២២៦

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ឧទ្ទេសវារៈ

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ	២១១
អាយតនប្បញ្ញត្តិ.....	២១១
ជាតុប្បញ្ញត្តិ.....	២១២
សច្ចប្បញ្ញត្តិ.....	២១២
ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ.....	២១៣
បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ.....	២១៣
ឯកកមាតិកា.....	២១៤
ទុកមាតិកា.....	២១៦
តិកមាតិកា.....	២១៧
ចតុក្កមាតិកា.....	២១៩
បញ្ចកមាតិកា.....	២២៤
ឆក្កមាតិកា.....	២២៦

មាតិកាបញ្ជីនិ

មាតិកា	អង្កេត
សត្វកមាតិកា.....	២២៨
អដ្ឋកមាតិកា.....	២២៨
នវកមាតិកា.....	២២៩
ទសកមាតិកា.....	២២៩

និទ្ទេសវារោ

ឯកកនិទ្ទេសោ.....	២៣០
ទុកនិទ្ទេសោ.....	២៤៧
តិកនិទ្ទេសោ.....	២៦៧
ចតុក្កនិទ្ទេសោ.....	២៩៨
បញ្ចកនិទ្ទេសោ.....	៣៦៣
ឆក្កនិទ្ទេសោ.....	៣៧៩
សត្វកនិទ្ទេសោ.....	៣៨១
អដ្ឋកនិទ្ទេសោ.....	៣៨៦
នវកនិទ្ទេសោ.....	៣៨៦
ទសកនិទ្ទេសោ.....	៣៨៩

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សត្វកមាតិកា.....	២២៨
អដ្ឋកមាតិកា.....	២២៨
នវកមាតិកា.....	២២៩
ទសកមាតិកា.....	២២៩

និទ្ទេសវារៈ

ឯកកនិទ្ទេស.....	២៣០
ទុកនិទ្ទេស.....	២៤៧
តិកនិទ្ទេស.....	២៦៧
ចតុក្កនិទ្ទេស.....	២៩៨
បញ្ចកនិទ្ទេស.....	៣៦៣
ឆក្កនិទ្ទេស.....	៣៧៩
សត្វកនិទ្ទេស.....	៣៨១
អដ្ឋកនិទ្ទេស.....	៣៨៦
នវកនិទ្ទេស.....	៣៨៦
ទសកនិទ្ទេស.....	៣៨៩

